

Criterion I : Curricular Aspects

Bharatiya Seva Sadan's
Smt. Radhadevi Goenka College For Women, Akola
(Certified Minority Institution) (Affiliated to SGB Amravati University, Amravati)
Accredited by NAAC in III Cycle, "A" Grade with CGPA 3.07

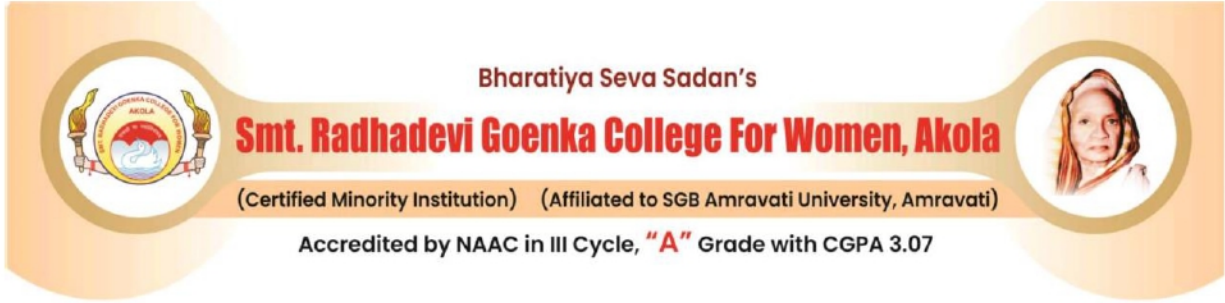

1.3.1 Institution integrates crosscutting issues to Professional Ethics, Human Values, Environment and Sustainability into the curriculum

Crosscutting – issues into the curriculum-2022-23
Curriculum / Syllabus of Affiliating University
(Supporting Documents-2)

Criterion I : Curricular Aspects

CERTIFICATE

This is to certify that the documents attached in **Criterion I Curricular Aspects** are verified and found correct to the best of my knowledge.

Criterion I : Curricular Aspects

Crosscutting – Issues into the Curriculum (Economics)

SANT GADGE BABA AMRAVATI UNIVERSITY GAZETTE - 2018 - PART TWO - 315

NOTIFICATION

No. : 61/2018

Date : 28 June, 2018

Subject : Implementation of Syllabi of Various Course / Subjects as per Semester and Credit Grade System in the Faculty of Humanities from the Session 2018-2019 and onwards.

It is notified for general information of all concerned that the authorities of the University has accepted the Syllabus of the following various courses / subjects as per Semester and Credit Grade System as mentioned in Column No.2 which are to be implemented from the session 2018-2019 and onwards with appendices which are attached herewith as shown in column No. 3 of the following table.

TABLE

Sr.No.	Course / Subjects	Appendices of the New Syllabi
	B.A. Semester-III & IV	
1.	History	The Syllabi prescribed for the subject History which is appended herewith as Appendix – ‘A’
2.	Geography	The Syllabi prescribed for the subject Geography which is appended herewith as Appendix – ‘B’
3.	Economics	The Syllabi prescribed for the subject Economics which is appended herewith as Appendix – ‘C’
4.	Philosophy	The Syllabi prescribed for the subject Philosophy which is appended herewith as Appendix – ‘D’
5.	Home Economics	The Syllabi prescribed for the subject Home Economics which is appended herewith as Appendix – ‘E’
6.	Sociology	The Syllabi prescribed for the subject Sociology which is appended herewith as Appendix – ‘F’
7.	Psychology	The Syllabi prescribed for the subject Psychology which is appended herewith as Appendix – ‘G’
8.	Political Science	The Syllabi prescribed for the subject Political Science which is appended herewith as Appendix – ‘H’
9.	Statistics	The Syllabi prescribed for the subject Statistics which is appended herewith as Appendix – ‘I’
10.	Public Administration	The Syllabi prescribed for the subject Public Admn. which is appended herewith as Appendix – ‘J’
11.	Community Development and Extension	The Syllabi prescribed for the subject Community Devp. and Extn. which is appended herewith as Appendix – ‘K’
12.	Co-operation	The Syllabi prescribed for the subject Co-operation which is appended herewith as Appendix – ‘L’
13.	Early Childhood Care and Education	The Syllabi prescribed for the subject Early Childhood Care and Education which is appended herewith as Appendix – ‘M’
14.	RashtrasantTukdoji Thought	The Syllabi prescribed for the subject RashtrasantTukdoji Thought which is appended herewith as Appendix – ‘N’
15.	Yogshastra	The Syllabi prescribed for the subject Yogshastra which is appended herewith as Appendix – ‘O’
16.	Library and Information Science	The Syllabi prescribed for the subject Library and Information Science which is appended herewith as Appendix – ‘P’
17.	Food and Technology	The Syllabi prescribed for the subject Food and Tech. which is appended herewith as Appendix – ‘Q’
18.	Apparel and Textile Designing	The Syllabi prescribed for the subject Apparel and Textile Designing which is appended herewith as Appendix – ‘R’
19.	Human Rights	The Syllabi prescribed for the subject Human Rights which is appended herewith as Appendix – ‘S’
20.	Rural Development	The Syllabi prescribed for the subject Rural Development which is appended herewith as Appendix – ‘T’
21.	Rural Handicraft	The Syllabi prescribed for the subject Rural Handicraft which is appended herewith as Appendix – ‘U’

Sd/-
Registrar
SantGadge Baba Amravati University

Criterion I : Curricular Aspects

SANT GADGE BABA AMRAVATI UNIVERSITY GAZETTE - 2018 - PART TWO - 323

Appendix – 'C'

Syllabus B.A.
Subject : Economics

Paper Pattern for All Six Semester
(Semester-I to Semester-VI)

Theory : 80 Marks
Int.Ass. : 20 Marks

Instructions :

- i. All Questions are Compulsory
- ii. All question carry Equal Marks (Each Question SIXTEEN Marks)

1. Student will have to Solve TWO Long Question from Any Two of the Five Units. Each of these broad Question carry SIXTEEN Marks. (Internal Choice is Available)

2 x 16 = 32

2. Student will have to Solve EIGHT Short Question in all choosing four Question from Each of the Two units out of the Total Five. Each Short Question Carries Four Marks (Internal Choice is Available)

8 x 4 = 32

3. Student will have to Solve EIGHT Multiple Choice Type Question from Any One of the five units. Each of these Questions Carries Two Marks.

8 x 2 = 16

Total = 80

Internal Examination : 20 Marks

1. Viva- Voce - 10 Marks
2. Assignments - 10 Marks

**B.A. Part-II
Semester-III
Macro Economics
(Implemented from 2018-2019 Session)**

Credit : 04

Marks : 80
Int.Ass. : 20

Unit-I Introduction to Macro Economics :

- 1.1 Macro Economics : Definition, Importance and Limitations
- 1.2 National Income : Concept of National Income, GNP, NNP, GDP, NDP and Per-Capita Income
- 1.3 Methods and Difficulties in Measurement of National Income.

Unit-II Money and Value of Money :

- 2.1 Barter System : Meaning, and Difficulties in Barter System.
- 2.2 Money : Definition, Features and Functions
- 2.3 Value of Money : Meaning of Value of Money, Fishers Quantity Theory of Money

Unit-III Inflation and Deflation

- 3.1 Inflation : Definition, Causes and Effect
- 3.2 Deflation : Definition, Causes and Effect
- 3.3 Dis-inflation and Reflation : Definition and Instrument's

Unit-IV Output and Employment

- 4.1 Say's Law of Market
- 4.2 Consumption Function : Average and Marginal Propensity to Consume, Factors Influencing Consumption Function.
- 4.3 Investment Multiplier : Definition, Leakages (Limitations) and Importance, Types of Investment (Induced and Autonomous Investment)

Criterion I : Curricular Aspects

SANT GADGE BABA AMRAVATI UNIVERSITY GAZETTE - 2018 - PART TWO - 324

Unit-V International Trade

- 5.1 International Trade : Meaning of Inter-Regional and International Trade, Difference between Inter- Regional and International Trade, Importance of the Study of International Economics.
- 5.2 Recardo's Comparative Cost Theory of International Trade
- 5.3 Advantages and Disadvantages of International Trade

Recommended Books :

- 1) Gupta S.B. (1994) Monetary Economics, S. Chand and Co. Delhi
- 2) Heller, H.R. (1968) International Monetary Economics Prentice Hill, India
- 3) झिंगन एम.एल. समष्टी अर्थशास्त्र, वृंदा पब्लिकेशन, प्रा. लि. दिल्ली
- 4) सेठ एम.एल. मॅक्रो इकॉनॉमिक्स, लक्ष्मी नारायण अग्रवाल एज्युकेशनल पब्लिकेशन, आग्रा
- 5) डॉ. माहोरे राय. समष्टी अर्थशास्त्र, हिमालय पब्लिकेशन, हाऊस, मुंबई
- 6) प्रा. नांदे, प्रा. महाजन, समग्रलक्ष्मी अर्थशास्त्र, मंगेश प्रकाशन, नागपूर
- 7) डॉ. राजपूत करमसिंग, स्थूल अर्थशास्त्र, श्री साईनाथ प्रकाशन, नागपूर २०१६
- 8) डॉ. जी.एन. झामरे, स्थूल अर्थशास्त्र, पिंपलापुरे अॅण्ड कं. पब्लिशर्स, नागपूर

B.A. Part-II Semester-IV Banking

Credit : 04

Marks : 80
Int.Ass. : 20

Unit-I Commercial Bank

- 1.1 Bank : Meaning and Types
- 1.2 Commercial Bank : Definition and Functions
- 1.3 Credit Creation: Meaning, Process, Sources and Limitations of Credit Creation of Commercial Bank

Unit-II Central Bank

- 2.1 Central Bank: Definition and Functions Definition and Importance of
- 2.2 Credit Control : Meaning, Quantitative and Qualitative Measures of Credit Control.
- 2.3 Monetary Policy OF RBI : Objectives and Limitations.

Unit-III Co-operative Banks and NABARD

- 3.1 Co-operative Bank : Meaning and Types
- 3.2 Co-operative Bank : Objectives and Functions.
- 3.3 NABARD : Definition, Objectives and Functions
- 3.4 Co-operatives Societies : Objectives and Functions

Unit-IV IMF and World Bank

- 3.1 International Monetary Fund (IMF) : Objectives, Importance and Functions.
- 3.2 World Bank (IBRD) : Objectives, Importance and Functions.
- 3.3 World Trade Organization (WTO) : Objectives, Importance and Functions

Unit-V Recent Services in Banking Sector

- 5.1 ATM
- 5.2 Debit Card
- 5.3 Credit Card
- 5.4 E-Marketing
- 5.5 Cashless Transactions
- 5.6 Mobile Banking
- 5.7 E-Wallets
- 5.8 Core Banking
- 5.9 RTGS and NEFT

Criterion I : Curricular Aspects

SANT GADGE BABA AMRAVATI UNIVERSITY GAZETTE - 2018 - PART TWO - 325

Recommended Books :

1. Frederic S. Mishkin: The Economics of Money, Banking, and Financial Markets (Addison-Wesley Series in Economics) Seventh Edition, Published July 22nd 2005
2. Dudley G. Lockett Paperback: Money And Banking by, 3rd Edition, Published 1984 McGraw-Hill
3. K.N. Subrahmanya: Modern Banking In India, Deep & Deep Publications, New Delhi, Bank Finance For Rural Development: L K Naidu, Ashish publishing house. Delhi.
4. K.P.M.Sundharam: Money, Banking and International Trade, Sultan Chand & Sons, New Delhi.
5. Rita S.Swami : Fundamentals of Banking, Seth Publishers, Mumbai.
6. D. M. Mithani: Money, Banking, International Trade and Public Finance, Himalaya Publishing House, Mumbai.
7. S. L. N. Simha: Reform of the Indian Banking System, Orient Longman Ltd, New Delhi.
8. Desai Vasant: Central Banking and Economic Development.
9. Shekhar & Shekhar, Banking Theory and Practice, Vikas Publishing House, New Delhi.
10. Mahajan, Mukund (2000), Indian Banking System, Nirali Prakashan, Pune.
11. Khan, M.Y. (2011), Indian Financial System, Tata McGraw Hill, 7th Edition.
12. Deshmukh, D.N.(2014), Indian Banking System, Chandralok Prakashan, Kanpur
13. Bhole, L.M., Mahukud (2011), Financial Institutions and Markets, Tata McGraw Hill, 5th Edition.
14. Mishkin, F.S., Eakings, S.G. (2009), Financial Markets and Institutions, Pearson Education, 6th Edition.
15. Desai Vasant : Central Banking and Economic Development.
16. Deshmukh D.N. : Indian Banking System, Chandralok Prakashan Kanpur.
१७. पाटील के.के., सोंडगे एम.ए. (१९९१), एमपीएससी, बँकींग, कैलाश पब्लिकेशन, औरंगाबाद.
१८. जोशी, डांगे (१९९५), बँकींग, फडके प्रकाशन, कोल्हापुर.
१९. बोधनकर सुधीर, कानेटकर मेधा (२०००), भारतीय बँकींग प्रणाली, श्री साईनाथ प्रकाशन, नागपूर.
२०. महाजन मुकुंद : बँक व्यवसाय व वित्त पुरवठा, निराली, प्रकाशन, पुणे.
२१. बैरागी, के.पी., देसाई, रमेश : बँक व्यवसायाची मूलतत्त्वे, अथर्व प्रकाशन, पुणे.
२२. कोलते एस.एम. : भारतीय बँकींग प्रणाली, प्रशांत पब्लिकेशन, जळगांव.
२३. पाटील गंगाधर कायंदे, पैसा बँकींग आणि राजस्व, चैतन्य पब्लिकेशन, नाशिक.
२४. लांजेवार जगदीश : बँक व्यवसाय व वित्त पुरवठा, डायमंड पब्लिकेशन, पुणे.
२५. दातीर आर.के. : आधुनिक बँक व्यवसाय, निराली प्रकाशन, पुणे.
२६. मुलाणी एम.यु. : भारतातील आधुनिक वित्तीय व्यवस्था, सक्सेस पब्लिकेशन, पुणे.
२७. मुंजे, गोरे, बाळ देशपांडे : अर्थशास्त्र परिचय मुद्रा व अधिकोषण, विद्या प्रकाशन, नागपूर.
२८. प्रा. शरद कोलते : बँकींग तत्त्वे व भारतीय बँका, विद्या प्रकाशन, नागपूर.
२९. डॉ. राजपूत करमसिंग, रथूल अर्थशास्त्र, श्री साईनाथ प्रकाशन, नागपूर.

Criterion I : Curricular Aspects

SANT GADGE BABA AMRAVATI UNIVERSITY GAZETTE - 2019 - PART TWO - 252

NOTIFICATION

No. : 67/2019

Date : 11 July, 2019

Subject :Implementation of Syllabi of Various Course / Subjects as per Semester and Credit Grade System in the Faculty of Humanities from the Session 2019-2020and onwards.

It is notified for general information of all concerned that the authorities of the University has acceptedthe Syllabus of the following various courses / subjects as per Semester and Credit Grade Systemas mentioned in Column No.2 which are to be implemented from the session 2019-2020 and onwards with appendices which are attached herewith as shown in column No. 3 of the following table.

TABLE

Sr.No.	Course / Subjects	Appendices of the New Syllabi
	B.A. Semester-V &VI	
1.	History	The Syllabi prescribed for the subject History which is appended herewith as Appendix – 'A'
2.	Geography	The Syllabi prescribed for the subject Geography which is appended herewith as Appendix – 'B'
3.	Economics	The Syllabi prescribed for the subject Economics which is appended herewith as Appendix – 'C'
4.	Philosophy	The Syllabi prescribed for the subject Philosophy which is appended herewith as Appendix – 'D'
5.	Home Economics	The Syllabi prescribed for the subject Home Economics which is appended herewith as Appendix – 'E'
6.	Sociology	The Syllabi prescribed for the subject Sociology which is appended herewith as Appendix – 'F'
7.	Psychology	The Syllabi prescribed for the subject Psychology which is appended herewith as Appendix – 'G'
8.	Political Science	The Syllabi prescribed for the subject Political Science which is appended herewith as Appendix – 'H'
9.	Statistics	The Syllabi prescribed for the subject Statistics which is appended herewith as Appendix – 'I'
10.	Public Administration	The Syllabi prescribed for the subject Public Admn. which is appended herewith as Appendix – 'J'
11.	Community Development and Extension	The Syllabi prescribed for the subject Community Devp. andExtn. which is appended herewith as Appendix – 'K'
12.	Co-operation	The Syllabi prescribed for the subject Co-operation which is appended herewith as Appendix – 'L'
13.	Early Childhood Care and Education	The Syllabi prescribed for the subject Early Childhood Care and Education which is appended herewith as Appendix – 'M'
14.	RashtrasantTukdoji Thought	The Syllabi prescribed for the subject RashtrasantTukdoji Thought which is appended herewith as Appendix – 'N'
15.	Food and Technology	The Syllabi prescribed for the subject Food and Tech. which is appended herewith as Appendix – 'O'
16.	Apparel and Textile Designing	The Syllabi prescribed for the subject Apparel and Textile Designing which is appended herewith as Appendix – 'P'
17.	Human Rights	The Syllabi prescribed for the subject Human Rights which is appended herewith as Appendix – 'Q'
18.	Rural Development	The Syllabi prescribed for the subject Rural Development which is appended herewith as Appendix – 'R'
19.	Rural Handicraft	The Syllabi prescribed for the subject Rural Handicraft which is appended herewith as Appendix – 'S'

Sd/-

Registrar

SantGadge Baba Amravati University

Criterion I : Curricular Aspects

SANT GADGE BABA AMRAVATI UNIVERSITY GAZETTE - 2019 - PART TWO - 259

- 6) DiddarJaymala :Geography of Maharashtra, Rawat publication. 2002
- 7) Censes Atlas : Govt. of Maharashtra
- 8) Sing R. L. : Elements of Practical Geography ManavBooks 2015
- 9) एचो सुदेश : महाराष्ट्राचा भूगोल वि. 1 कु. रा पब्लिशिंग ऑनलाइन, ऑनलाइन २००५
- 10) का. राजे संतोष : महाराष्ट्र
- 11) के. के. पांडुरंग : महाराष्ट्राचा भूगोल
- 12) पाटील टी. पी. : महाराष्ट्राचा भूगोल
- 13) मधुदी ए. वी. : महाराष्ट्राचा भूगोल, निमली काशन, पुणे
- 14) सावंत काश : महाराष्ट्राचा भूगोल कडके काशन २००२
- 15) धारपुरे विल : महाराष्ट्राचा भूगोल, पिपलापुरे काशन, नागपूर २०१८
- 16) मगर जयकुमार : महाराष्ट्राचा भूगोल, वि. 1 काशन नागपूर, १९९०
- 17) पाटील ए. जी. : महाराष्ट्राचा भूगोल, शांत पब्लिकेशन २०१०
- 18) कावळकर वी. वसंत व सानके शैलजा : महाराष्ट्राचा भूगोल, डायमंड पब्लिकेशन पुणे २००९
- 19) सा. सेवा लक्ष्मी केशव : मानवी वि. एच. ए. वी. काशन, नागपूर
- 20) पुढिंग्या वी. सी. : सर्व एच. ए. वी. काशन, शांत पब्लिकेशन, दिल्ली.

Appendix-C

Paper Pattern for All Six Semester (Semester-I to Semester-VI) (Economics)

Theory : 80 Marks
Int.Ass. : 20 Marks

Instructions :

- i. All Questions are Compulsory
- ii. All question carry Equal Marks (Each Question SIXTEEN Marks)

1. Student will have to Solve TWO Long Question from Any Two of the Five Units. Each of these broad Question carry SIXTEEN Marks. (Internal Choice is Available)

2 x 16 = 32

2. Student will have to Solve EIGHT Short Question in all choosing four Question from Each of the Two units out of the Total Five. Each Short Question Carries Four Marks (Internal Choice is Available)

8 x 4 = 32

3. Student will have to Solve EIGHT Multiple Choice Type Question from Any One of the five units. Each of these Questions Carries Two Marks.

8 x 2 = 16

Total = 80

Internal Examination : 20 Marks

1. Viva- Voce - 10 Marks
2. Assignments - 10 Marks

B.A. Final Semester-V Indian Economy (To be Implemented from 2019-2020 Session)

Credit : 04

Marks : 80
Int.Ass. : 20

Unit-I Indian Economy and Planning :

- 1.1 Basic Feature of Indian Economy
- 1.2 Economic Planning : Objectives, Types, Objective of 11th & 12th Five Year Plan.
- 1.3 New Economic Reforms :- Liberalization, Privatization, Globalization

Criterion I : Curricular Aspects

SANT GADGE BABA AMRAVATI UNIVERSITY GAZETTE - 2019 - PART TWO - 260

Unit-II Agriculture :

- 2.1 Importance of Agriculture in Indian Economy :
- 2.2 Productivity :- Causes of Low Productivity and Remedies to increase productivity
- 2.3 Agricultural Marketing : Difficulties and Remedies of Agricultural Marketing
- 2.4 Subdivision and Fragmentation : Concept, Causes & Remedies.

Unit-III Industrial :

- 3.1 Industrial Policy – 1991
- 3.2 Small Scale Industry : Importance, Problem, Remedies
- 3.3 Industrial Disputes : Causes, Remedies
- 3.4 Trade Union : Characteristics and Functions

Unit – IV External Sector an Important Areas of Concern :

- 4.1 India's Foreign Trade :- Direction & Composition
- 4.2 Poverty :- Causes, Remedies
- 4.3 Unemployment : Causes, Types, Remedies
- 4.4 Self Help Group

Unit-V Environment and Pollution :

- 5.1 Environment : Meaning and Types
- 5.2 Natural Resources : Land, water, Forest, Causes and Remedies of Air, Water and Land Pollution
- 5.3 Global Warming.

Books Recommended :

- 1) Rudra Datta & K.P.M. Sundaram Indian Economy, S. Chand & company New Delhi
- 2) Five Year Plan, Govt. of India
- 3) Jalan Bimal :- Indian Economic Policy, preparing for the 21st Century, Viking, New Delhi
- 4) डॉ. ग.ना. झामरे : भारतीय अर्थव्यवस्था व विकास व पर्यावरण, अर्थशास्त्र, पिपळपुरे प्रकाशन, नागपुर
- 5) मिश्र पुरी : भारतीय अर्थव्यवस्था, हिमालय पब्लिकेशन, दिल्ली
- 6) रुद्र दत्त व सुंदरम् के.पी.एम. : भारतीय अर्थव्यवस्था एस.चंद पब्लिकेशन, दिल्ली
- 7) डॉ. गव्हाळे राजेंद्र आर., : आर्थिक विकास व पर्यावरणाचे अर्थशास्त्र ज्योतीचंद्र पब्लिकेशन, लातूर.

B.A. Final Semester-VI Demography

Credit : 04

Marks : 80
Int. Ass. : 20

Unit - I Introduction

- 1.1 Meaning and Scope of Demography
- 1.2 Theories of Population- Malthus, Optimum Population Theory, Theory of Demographic Transition
- 1.3 Population Explosion

Unit - II Fertility and Mortality

- 2.1 Importance of Study of Fertility
- 2.2 Factors affecting Fertility- Socio-Economic Factors, Economic Status, Health, Education, Nutrition, Caste, Religion, Race, Region, Rural-Urban and Status of Husband & Wife.
- 2.3 Mortality- Death Rate, Birth and Infant Mortality Rate, Factors for Decline in Mortality in Recent Years.

Unit - III Migration of Population

- 3.1 Concept and Types- Temporary, Internal and International Migration
- 3.2 Effects of Migration on Population
- 3.3 Factors affecting Migration.

Unit - IV Urbanization of Population

- 4.1 Meaning and Causes of Urbanization
- 4.2 Pattern of Urbanization in India
- 4.3 Effects & Remedies to Urbanization

Unit - V Population and Development

- 5.1 Population and Human Development Issues
- 5.2 Evaluation of Population Policy in India- The shift in Policy from Population Control to Family Welfare to Women Empowerment
- 5.3 Family Planning Strategic and their Outcomes, the New Population Policy, (2000)

Criterion I : Curricular Aspects

SANT GADGE BABA AMRAVATI UNIVERSITY GAZETTE - 2019 - PART TWO - 261

Recommended Books :

- 1) श्रीवास्तव एस.एम. (१९९९) 'जनांकिकीय अध्ययन के प्रारूप', हिमालया पब्लिशिंग हाऊस, मुंबई.
- 2) विजयकुमार तिवारी (१९९७) भारत का जनसंख्या भूगोल भाग-२ हिमालया पब्लिशिंग हाऊस, मुंबई.
- 3) डी.एस.बघेल (२००५) जनांकिकी - विवेक प्रकाशन, दिल्ली.
- 4) Agrawal S.N. (1972) - 'Indian Population Problems', Tata McGraw Hill Com., Bombay.
- 5) Boque D.J. (1971) - Principles of Demography, John Willey New York.
- 6) Srinivasan K. and A. Shariff (1998) - India, Towards Population and Demographic Goals, Oxford - University Press, New Delhi.
- 7) Srinivasan K. (1998) - Basic Demographic Techniques and Applications, Sage, Publication, New Delhi.

Appendix-D

Syllabi of B.A.Final

Semester-V

Paper : (A) Indian Philosophy (Part-I) (Implemented from 2019-2020 Session)

Time : 3 Hrs.

Total Marks : 100

Theory : 80

Int.Ass. : 20

INSTRUCTIONS : Each Paper will Carry 100 Marks, 80 Marks for Theory Paper having 3 Hrs. duration and 20 Marks for Internal Assessment. Minimum 32 Marks in Theory and 08 Marks in Internal Assessment for Passing. There shall be separate passing in Theory Paper and Internal Assessment. There shall be Long Answer Type Questions on Any Two Units, Short Answer Type Questions on Any Two Units and Multiple Choice Question on any One Unit out of Five Units. Internal Assessment Marks shall be allotted on the basis of Home Assignment, Classroom Work, Seminar, Paper Writing & Presentation, Participation in Activities, Viva-Voce and an observation of the subject teacher.

- Unit-I** Nature of Indian Philosophy, Plurality, as well as Common Concerns.
- Unit-II** 1) Vedic Philosophy – Theory of Karma, Concept of Varna and Concept of Ashram, Concept of Yajna (Sacrifice).
2) Upanishadic Philosophy : Concept of Brahma, Concept of Jivatma, Concept of Liberation.
- Unit-III** Charvaka Darshan – Materialism, Theory of Knowledge, Naturalism, Refutation of God & Self, Hedonism.
- Unit-IV** Jain Darshan – Classification of Knowledge, Syadvada, Nayvada, Jiva & Ajiva, Bondage & Liberation.
- Unit-V** Boudhda Darshan - Four Noble Truths, Theory of Causation, Momentariness, Theory of no self, Nihilism of Madhyamika, Vidnyavada of Yogachar, Bahyanumeyavada of Sautrantika, Bahyapratyakshavad of Vaisheshika.

Books Recommended :

- 1) Introduction of Philosophy - Datta & Chatterjee
- 2) Outline of Indian Philosophy - M. Hiriyanna
- 3) भारतीयदर्शनके मुलतत्व - रामनाथ शर्मा.
- 4) भारतीयतत्वज्ञान - श्री.ह.दिक्षित
- 5) भारतीयतत्वज्ञानाचाइतिहास - पी.डी.चोपरी
- 6) भारतीयतत्वज्ञानाचा बृहद इतिहास - श्री.ग.ना.जोशी
- 7) चार्वाकाचा वेदात्मवाद - डॉ.बी.एम.ठाकरे

Criterion I : Curricular Aspects

Crosscutting – Issues into the Curriculum (History)

Draft syllabi of B.A. Part-I
Semester-I
(History of India From Earliest Times 1205 A.D.)

Time : 3 Hours)

Marks : 80
Int.Ass. :20

Unit - I

1. Survey of the Sources of Ancient India

- 1.1 Archaeological sources.
- 1.2. Literary Sources and Foreign traveler's account

2. Harappan Civilization

- 2.1 Origin, extent
- 2.2 Socio – economic, religious and cultural life
- 2.3 Town planning, architecture, script and decline

3. Vedic Age

- 3.1 Society, polity, economy, and religious life in pre - vedic period
- 3.2 Society, polity, economy, and religious life in post - vedic period
- 3.3 Social developments: Varna, Jati, and 16 Sanskaras

4. Rise of Religious Movements

- 4.1 Causes , doctrines and social dimensions of Buddhism and Jainism
- 4.2 Spread and decline of Buddhism and Jainism

Unit - II

1. Rise of Territorial States

- 1.1 Ganas and 16 Mahajanapadas,
- 1.2 Persian & Greek Invasions, it's impact

2. Mauryan and Post Mauryan Period (322 B.C. -320 A.D.)

- 2.1. Chandragupta Maurya & Mauryan administration , art and architecture, Arthashastra and Indica
- 2.2. Significance of Kaling War; Ashoka's Dhamma; patronage to Buddhism
- 2.3 Post Mauryan Dynasties – Sungas, Kushanas & Satavahans

Unit - III

1. Gupta Dynasty :

- 1.1 Gupta age : Society : art and Architecture , Science and Technology
- 1.2 Administration , Trade , Commerce and Agriculture
- 1.3 Concept of Golden age

Criterion I : Curricular Aspects

SANT GADGE BABA AMRAVATI UNIVERSITY GAZETTE - 2017 - PART TWO -243

2. Vakatak Dynasty :

- 2.1 Literature , art and architecture
- 2.2 Relation of Vakatak with Gupta
- 2.3 Society and religion

Unit - IV

1. Vardhan Empire :

- 1.1 Harshavardhan , patronage to Buddhism

2. Major Dynasties of Deccan & South India :

- 2.1. Chalukyas of Badami & Rashtrakutas
- 2.2. Pallavas & Cholas their contribution towards culture, literature, trade and maritime activities

3. Arab and Turks Invasion :

- 3.1 Arab Invasion and it's impact
- 3.2 Turks Invasion and it's impact

Unit - V

1. Education in ancient India
2. Position of women in ancient India
3. Judicial administration in ancient India
4. Art and architecture in ancient India

VOCE which is based on the syllabus.

B.A.Part-II
Semester-III
(History of India From 1206 A.D. to 1756 A.D.)
(Implemented from 2018-2019 Session)

Time : 3 Hours)

Marks : 80
Int.Ass. : 20

Unit-I

1. Survey of the Sources of Medieval India :

- 1.1 Archaeological, Epigraphic and Numismatic Materials and Monuments.
- 1.2. Literary Sources-Persian, Sanskrit and Regional Languages.

2. Establishment and Consolidation of Mughal Empire :

- 2.1 Babar
- 2.2 Akbar
- 2.3 ShershahaSuri
- 2.4 Aurangzeb

3. Mughal Polity :

- 3.1 Administrative Structure
- 3.2 Manasabdari
- 3.3 Jagirdari

Unit-II

1. Mughal Ruling Classes :

- 1.1 Ulema
- 1.2 Nobility
- 1.3 Jamindar

2. Mughal's Relation with Indian Power :

- 2.1. Mughal's Relation with Rajput with special reference to Akbar and Aurangzeb

3. Decline of Mughal Empire :

- 3.1 Political, Administrative Causes
- 3.2 Social, Economic and Religious Causes
- 3.4 Effects of Decline of Mughal Empire

Unit-III

1. Mughal Economy :

- 1.1 Agricultural Production and Management of Water Recourses
- 1.2 Trade and Commerce, Urban Centers and Industries
- 1.3 Monetary System

Criterion I : Curricular Aspects

SANT GADGE BABA AMRAVATI UNIVERSITY GAZETTE - 2018 - PART TWO - 317

2. **Mughal Society :**
 - 2.1 The Village Community and Peasantry , Agricultural Labor and Slaves
 - 2.2 Urban Social Structure , Merchants, Bankers, Artisans, Craftsmen and Laborers
 - 2.3 Status of Women and their Rights, Parda, Dasi, Sati
3. **Religion :**
 - 3.1 Sufis, Sant, Tradition
 - 3.2 Sikh, Kabirpanthis, Vaishnava Bhakti
4. **Cultural Life :**
 - 4.1 Education in Mughal period
 - 4.2 Literature- Persian, Sanskrit and Regional Language

Unit-IV

1. **Sources of Maratha History**
 - 1.1 Archaeological, Epigraphic and Numismatic Materials and Monuments.
 - 1.2. Literary Sources-Bakhars,Adnyapatra,Shakavali
2. **Emergence of Maratha Power**
 - 2.1 Political, Social, Religious and Economic Condition before rise of Maratha
 - 2.2 Causes of Rise of Maratha Power
3. **Maratha Power Under Shivaji**
 - 3.1 .Shivaji's Relations with Adilshahi
 - 3.2. Shivaji's Relations with the Mughals
 - 3.3. Significance of Shivaji's Coronation
4. **Maratha Power Under Sambhaji**
 - 4.1 .Sambhaji's Relations with the Portuguese
 - 4.2. Sambhaji's Relations with the Siddis of Janjira
 - 4.3. Sambhaji's Relations with the Mughals
5. **The Maratha War of Independence**
 - 5.1. The Maratha War of Independence under Rajaram
 - 5.2. The Maratha War of Independence under Tarabai

Criterion I : Curricular Aspects

**Syllabi of B.A. Final
Semester-V
History of Modern World
(From 1780 to 1920 AD)**

Time : 3 Hours)

Marks : 80

Int.Ass. :20

Objectives –

The students should have an integrated view of the process of change in the Society, Economy and Civilization in the contest of Political Developments.

- Notes :** 1) One Question or a set of Questions from each unit will have to be answered.
2) Five Periods per week shall be provided for instructions.
3) Facilities of excursion tours to students are made available once a year, preferably in Diwali Vacation. The Financial Burden shall be borne by the students only.
-

Unit-I

1. **French Revolution** -Crisis of the ancient regime, Intellectual currents, Participation of Social Classes.
2. Emergence of Napoleon Bonaparte - Expansion, Consolidation and downfall.
3. Congress of Vienna (1815 AD).

Unit-II

1. Making of the Nations - States of Italy and Germany.
2. Foreign Policy of Germany under Bismark.
3. Germany under Kaiser William II.

Unit-III

1. Triple Entente (1907 AD).
2. Russo Japanese War (1904 to 05 AD)
3. First World War ó Causes and Effects.
A) The Fourteen Points of President Wilson.

Unit-IV

1. The Entry of the U.S.A. into First World War.
 2. Concept of Communism, Capitalism, Socialism.
 3. The Russian Revolution (1917 AD) ó Causes and Effects
-

Criterion I : Curricular Aspects

Crosscutting – Issues into the Curriculum (English)

SYLLABUS

B.A – PART II EXAMINATION SEMESTER III

COMPULSORY ENGLISH

HUMAN
VALUES

PROFESSIONAL
ETHICS

Environment
Sustainability

UNIT I : PROSE

1. India's Message to the World – Swami Vivekananda
2. The Pleasure of Ignorance – Robert Lynd
3. The Happy Prince – Oscar Wilde
4. The Three Questions – Leo Tolstoy

UNIT II : POETRY

5. Sonnet 116 – William Shakespeare
6. Dirge – James Shirley
7. Leisure – W H Davies
8. A Baby Asleep After Pain – D.H Lawrence

UNIT III : GRAMMAR

9. Clauses :
 - } Main Clause
 - } Subordinate Clause (Noun Clause , Adverb Clause , Adjective Clause)
10. Types of Sentences :
 - } Assertive/ Affirmative Sentences
 - } Exclamatory Sentences
 - } Negative Sentences
 - } Interrogative Sentences
 - } Simple Sentences
 - } Compound Sentences
 - } Complex Sentences
 - } Compound Complex Sentences

UNIT IV : COMMUNICATION SKILLS

11. Telephone Conversation
 - } Answering the Telephone and Asking for Someone
 - } Taking and Leaving Messages
 - } Making Enquiries on the Phone
12. Interpersonal Conversation
 - } Getting People's Attention and Interrupting
 - } Making Requests and Responding to Them
 - } Asking for Directions and Giving Directions

Criterion I : Curricular Aspects

B.A – PART II EXAMINATION SEMESTER IV **COMPULSORY ENGLISH**

UNIT I :PROSE

1. Why Are Beggars Despised – George Orwell
2. On the Conduct of Life (extract) - William Hazlitt
3. The Girl – O Henry
4. The Magic Shop – H. G Wells

UNIT II : POETRY

5. Where the mind is without fear – Rabindranath Tagore
6. A Lament – P.B Shelley
7. Love in Life – Robert Browning
8. Up – Hill : Christina Rossetti

UNIT III: GRAMMAR

9. Transformation of Sentences:

- } Interchange of Affirmative & Negative Sentences
- } Interchange of Assertive & Interrogative Sentences
- } Interchange of Assertive & Exclamatory Sentences
- } Conversion of Simple to Compound Sentences
- } Conversion of Simple to Complex Sentences
- } Conversion of Complex to Simple Sentences
- } Conversion of Compound to Complex Sentences
- } Conversion of Complex to Compound Sentences

10. Synthesis of Sentences:

Combination of two or more simple sentences into a single simple sentence / Compound Sentence / Complex Sentence.

UNIT IV COMMUNICATION SKILLS

11. Interpersonal Conversation

- } Congratulating and Responding to Congratulations
- } Paying Compliments, Showing Appreciation, Offering Encouragement and Responding
- } Asking for, Giving and Refusing Permission

12. Casual Conversation

- } Talking about the Weather
- } Describing Daily Routines
- } Talking about Current Activities

Criterion I : Curricular Aspects

B.A – PART I EXAMINATION SEMESTER I ENGLISH LITERATURE

POETRY :

1. Dover Beach – Mathew Arnold
2. After Apple Picking -
3. A Prayer for my Daughter – W. B. Yeats
4. The Chimney Sweeper – William Blake
5. Upagupta – Rabindranath Tagore

DRAMA :

1. The Proposal – Anton Chekov
2. While the Auto Waits – O. Henry

Criterion I : Curricular Aspects

B.A – PART I EXAMINATION SEMESTER II **ENGLISH LITERATURE**

POETRY :

1. The Pulley – George Herbert
2. The World Is Too Much With Us – William Wordsworth
3. Father Returning Home- Dilip Shitre
4. Ode to Solitude – Alexander Pope
5. Ozymandias – Percy Bysshe Shelley

DRAMA :

1. Riders to the Sea- J.M.Synge
2. The Dear Departed – Stanley Houghton

Criterion I : Curricular Aspects

B.A – PART II EXAMINATION SEMESTER III

ENGLISH LITERATURE

BACKGROUND :

- The Novel Chapter
- The Short Story Chapter
- Biography and Autobiography

POETRY :

1. Palanquin Bearers - Sarojini Naidu
2. Between These Lines – S Joseph
3. The Epileptic – Keki N Daruwalla
4. A Walk by Moonlight - Henry Derozio
5. Endless Time - Rabindranath Tagore

A) INTRODUCTION TO LITERARY TERMS –

1. Point of View
2. Anticlimax
3. Climax
4. Binary Opposition
5. Euphemism
6. Subaltern
7. Oxymoron
8. Picaresque Narrative
9. Epistolary Novel
10. Bildungsroman
11. Ekphrastic Poem
12. Stream of Consciousness Narrative
13. Metafiction
14. Objective Correlative
15. Platonic Love
16. Anti-Hero

B) INTRODUCTION TO LITERARY THEORIES –

1. Archetypal Criticism
2. Russian Formalism
3. Structuralism
4. Narratology

SHORT STORIES:

1. A CUP OF TEA – KATHERINE MANSFIELD
2. THE BRIDE COMES TO YELLOW SKY – STEPHEN CRANE
3. A JOB WELL DONE – RUSKIN BOND
4. THE ANTIDOTE – R. K. NARAYAN

Criterion I : Curricular Aspects

B.A – PART II EXAMINATION SEMESTER IV ENGLISH LITERATURE

POETRY :

1. Sonnet - Alice Dunbar-Nelson
2. A Noiseless Patient Spider - Walt Whitman
3. Brahma – Ralph Waldo Emerson
4. Art - Herman Melville
5. The Lonely House – Emily Dickinson

A)INTRODUCTION TO LITERARY TERMS –

1. Humanism
2. Naturalism
3. Refrain
4. Motif
5. Fantasy
6. Aestheticism
7. Absurdism
8. Alienation Effect
9. Pantomime
10. Decorum
11. Pathetic Fallacy
12. Soliloquy
13. Round & Flat Characters
14. Hypertext
15. Blog
16. Affective Fallacy

B)INTRODUCTION TO LITERARY THEORIES –

1. Post- Colonialism
2. Post – Structuralism
3. Feminism
4. Psychoanalytic Criticism

ESSAYS :

1. Walking Tour - R.L Stevenson
2. The Worship of the Wealthy – GK Chesterton
3. On Revenge - Francis Bacon
4. On The Feeling of Immortality in Youth - William Hazlitt

Criterion I : Curricular Aspects

**SYLLABUS
PRESCRIBED FOR
B. A. – Part I EXAMINATION
Semester II
Compulsory English**

TIME : 3 HOURS
MAX MARKS THEORY : 80 MARKS
MAX MARKS INTERNAL ASSESTMENT : 20
MARKS

Prescribed Textbook : Blooming Buds by Board
of Editors & published by Orient Blackswan.

**UNIT I
PROSE –**

1. Appro JRD - Sudha Murthy
2. Packing - Jerome K. Jerome
3. How I became a Public Speaker – G. B. Shaw
4. Values in Life - Rudyard Kipling

**UNIT II
POETRY –**

5. Money Madness - D.H Lawrence
6. No men are foreign - James Kirkup
7. Another's sorrow - William Blake

Criterion I : Curricular Aspects

**SYLLABUS
PRESCRIBED FOR
B.A PART III EXAMINATION
SEMESTER VI
ENGLISH LITERATURE
UNIT I**

Text Prescribed : A Background to the study of English Literature by B.Prasad. (Section II DRAMA)

Chapters Prescribed :

Chapter II - 2) Tragi-comedy

Chapter III - 2) Soliloquy and Aside

Chapter VI - 1) Shakespearean Comedy 3) Shakespearean Romance

UNIT II

Prescribed Textbook: Magic Casements by Board of Editors, Published by Orient Blackswan

POETRY:

The following poems are prescribed

1. Ulysses: Alfred Tennyson
2. Tiger and the Deer - Aurbindo
3. La Belle Dame Sans Merci - John Keats
4. Song of Myself- (Section I) Walt Whitman
5. Death Be Not Proud - John Donne

UNIT III

Prescribed Textbook : Magic Casements by Board of Editors, Published by Orient Blackswan

A) Introduction to Literary Terms

Following Literary Terms are prescribed

1. Renaissance
2. Reformation
3. Restoration
4. Empathy & Sympathy
5. Enlightenment
6. Dialect
7. Jargon
8. Fable
9. Fairy Tale
10. Myth
11. Protagonist
12. Leitmotif
13. Hamartia
14. Muse
15. Dilemma
16. Peripeteia

B) Introduction to Literary Theories

Following Literary Theories are prescribed

1. Eco-Criticism
2. Queer Theory
3. Marxist Criticism

UNIT IV

Prescribed Textbook : Twelfth Night (Philip Weller Text) : William Shakespeare, Published by Orient Blackswan

Criterion I : Curricular Aspects

Based on Unit I, II & III: The students shall have to attempt multiple choice questions= 16 Marks

F) Internal Assessment

- i) Viva- Voce = 20 Marks
- a) Personal Interview = 10Marks
- b) Seminar - Presentation = 10 Marks

**SYLLABUS
PRESCRIBED FOR
BA – PART III EXAMINATION
SEMESTER VI
COMPULSORY ENGLISH**

TIME : 3 HOURS

**MAXIMUM MARKS THEORY : 80 MARKS
MAXIMU MARKS INTERNAL ASSESSTMENT: 20 MARKS**

Prescribed Textbook: Sands of Time by Board of Editors, Published by Orient Blackswan.

UNIT I

SHORT STORIES:

1. Quality μ John Galsworthy
2. Miss Brill μ Catherine Mansfield

UNIT II

ESSAYS:

1. My Financial Career -Stephen Leacock
2. Socrates and the Schoolmaster μ FL Brayne

UNIT III

POETRY:

1. The Solitary Reaper- William Wordsworth
2. Stay Calm -Grenville Kleiser

UNIT IV

WRITING SKILLS:

1. Report Writing : i) The students shall have to write a Report on the given topic in about 250 words for 08 marks
2. Essay : i) The students shall have to write an essay , choosing from the four given topics in about 250 words for 08 marks

UNIT V

MULTIPLE CHOICE QUESTIONS

Based on Prescribed Text : Unit I , II & III

Internal Assessment:

Viva-Voce

A) Personal Interview

B) Seminar - Presentation (Based on Prescribed Text : Short Stories, Essay & Poetry)

Criterion I : Curricular Aspects

(Compulsory English)
B. Com. -I
Semester – I

Theory :- 80 Marks

Time :- 3 Hours

Text Prescribed for study : RAYS OF LETTERS

(As per model curriculum of the U.G.C. for B.Com. Part- I and published by Raghav Publisher and Distributors, Mahal, Nagpur.)

Unit I : PROSE

1. The Eyes are not Here — Ruskin Bond
2. The Romance of a Busy Broker — O. Henry

**Unit II
: PROSE**

3. Bores — E.V. Lucas
4. The Lost Child — Mulk Raj Anand

Unit III : POETRY

1. The World is too Much With us — William Wordsworth
2. Once Upon a time — Gabriel Okara
3. If — Rudyard Kipling

Unit IV : GRAMMAR (strictly based on the prescribed text)

- A. Change the Narration
- B. Articles
- C. Synonyms & Antonyms
- D. Tense Forms

**Unit V : BUSINESS CORRESPONDENCE AND WRITING SKILLS
(As given in the prescribed text.)**

- A. Letter Writing (Formal & Informal)
 - i) Formal
Applications for Job/Complaint/Order
 - ii) Informal/ Personal Letters
- B) Resume Writing

Criterion I : Curricular Aspects

SANT GADGE BABA AMRAVATI UNIVERSITY GAZETTE - 2018 - PART TWO - 86

Appendix - A

**B.Com Part-II
SEMESTER-III
ENGLISH (COMPULSORY)**

Marks :- 40

Time :- 2 Hours

**I) Text Prescribed -
Impressions**

(An Anthology of Prose and Poetry) Published by Raghav Publishers & Distributors,
Nagpur.

Unit-I :- Prose

- 1) Travel by Train - J.B.Priestley
- 2) Two Gentlemen of Verona - A.J.Cronin
- 3) Go, Kiss the World :- Subroto Bagchi
- 4) The Struggle for an Education Up from Slavery : An Autobiography – Booker T. Washington

Unit-II :- Poetry

- 1) Where the mind is without Fear - Rabindranath Tagore
- 2) Stopping by Woods on a Snowy Evening - Robert Frost
- 3) Leisure - W.H.Davies
- 4) The Daffodils - William Wordsworth

Unit-III :- Communication skills

**2) Book Prescribed :-
Synergy**

(Communication in English and Study Skills Ed.by Orient Black Swan.

Following chapters from Communication Skills are prescribed :-

- 1) An Introduction to Communication.

Criterion I : Curricular Aspects

Crosscutting – Issues into the Curriculum (Marathi)

संपादित ग्रंथ - 'मृदगंध' भाग १		
बी. ए. भाग १ - मराठी (आवश्यक)		
सत्र - १		
विभाग अ) वैचारिक		
१) जीवन आणि शिक्षण		विनोबा भावे
२) घ्येयांची पराकाष्ठा		साने गुरुजी
३) चालाल तर वाचाल		अभय बंग
विभाग ब) ललित		
१) आंगण		मधुकर केचे
२) अन्वरशा फकीर		डॉ. मधुकर याकोडे
३) इर्जिक		अरुण जाखडे
विभाग क) कविता		
१) संतवाणी		अ) ज्ञानेश्वर ब) सावता माळी
२) स्फूर्ति		केशवसुत
३) या झोपडीत माझ्या		राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराज
४) आत्ता		नामदेव डसाळ
५) शेतकरी राजा		शंकर बडे
६) भंगार		अजीम नवाज राही
विभाग ड) व्यावहारिक मराठी		
१) लेखनविषयक नियम	संदर्भ ग्रंथ : 'उपयोजित मराठी' मधील प्रकरण १५ वे	संपा. केतकी मोडक व इतर, पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे
२) मुद्रितशोधन	संदर्भ ग्रंथ : 'उपयोजित मराठी' मधील प्रकरण १६ वे	
बी. ए. भाग १ मराठी (आवश्यक)		
सत्र २		
विभाग अ) वैचारिक		
१) तरुणांनो ! निर्मय बना, शूर बना		स्वामी विवेकानंद
२) वैज्ञानिक दृष्टिकोन		नरेंद्र दामोळकर
३) स्त्री शुद्रांचा राजा छत्रपती शिवराय		चंद्रशेखर शिखरे
विभाग ब) ललित		
१) हत्तीचा दृष्टांत		केशिराज वास
२) अल्पभूधारक		बाबाराव मुसळे
३) वसंतवेणा		मीनल येवले
विभाग क) कविता		
१) संतवाणी		अ) नामदेव ब) जनाबाई
२) तयास मानव म्हणावे का?		सावित्रीबाई फुले
३) चाफा		बी
४) गेले तुटून पंख		शिया राऊत
५) योद्धा		मलिका अमर शेख
६) माय		स.ग.पाचपोळ
विभाग ड) व्यावहारिक मराठी		
१) कार्यालयीन पत्रव्यवहार	संदर्भ ग्रंथ : 'उपयोजित मराठी' मधील प्रकरण ३ रे	संपा. केतकी मोडक व इतर, पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे
२) स्व-परिचयपत्र व नोकरीसाठी अर्जलेखन	संदर्भ ग्रंथ : 'उपयोजित मराठी' मधील प्रकरण ४ थे	
संपर्क : प्राचार्य डॉ.गजानन जाधव (अध्यक्ष) व सर्व सदस्य, मराठी अभ्यास मंडळ, सं.गा.बा.अ.वि., अमरावती		

Criterion I : Curricular Aspects

संपादित ग्रंथ - 'मृदंगध' भाग २		
बी. ए. भाग २ मराठी (आवश्यक)		
सत्र ३		
विभाग अ) वैचारिक		
१)	शुध्द चारित्र्याचा प्रज्ञावंत राजकारणी	तर्कतीर्थ लक्ष्मणशास्त्री जोशी
२)	मीपण स्वत्वाच्या सीमेत दरबळता, तोपर्यंतच ते सुगंधी असत !	आ.ह.साळुंखे
३)	भाषाभिवृद्धीची सामाजिक दृष्टी	श्री.म.माटे
विभाग ब) ललित		
१)	आज्ञापत्र	रामचंद्रपंत अमात्य
२)	माझे दत्तक वडील	चिं. वि. जोशी
३)	दिवस असे होते	दया पवार
विभाग क) कविता		
१)	संतवाणी	अ) चोखामेळा ब) सोयराबाई
२)	अखेर कमाई	कुसुमाग्रज
३)	पाखरे	केशव मेथ्राम
४)	जात	श्रीकांत देशमुख
५)	सात बाराची नोंद	लक्ष्मण महाडिक
६)	शांतता	सिध्दार्थ भगत
विभाग ड) व्यावहारिक मराठी		
१)	वक्तृत्व कला	संदर्भ ग्रंथ : 'उपयोजित मराठी' मधील प्रकरण २२ वे
२)	सूत्रसंचालन	संदर्भ ग्रंथ : 'उपयोजित मराठी' मधील प्रकरण २३ वे
		संपा. केतकी मोडक व इतर, पुणे
बी. ए. भाग २ - मराठी (आवश्यक)		
सत्र - ४		
विभाग अ) वैचारिक		
१)	स्त्री-पुरुष तुलना	ताराबाई शिंदे
२)	आरसा	डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर
३)	विज्ञानयुगात भारत	जयंत नारळीकर
विभाग ब) ललित		
१)	गाडगेबाबांच्या कीर्तनातले तत्त्वज्ञान	प्रबोधनकार के.सी. ठाकरे
२)	स्मशानातील सोन	अण्णा भाऊ साठे
३)	स्त्रीवादी चळवळीने आम्हाला आमच्या अस्तित्वाची जाणीव दिली	विद्युत भागवत
विभाग क) कविता		
१)	संतवाणी	अ) एकनाथ ब) कान्होपात्रा
२)	सारेच दीप कसे मंदावले आता	अनिल
३)	जिवलगा	शांता शेळके
४)	जागजागी	भ.मा. परसायळे
५)	पेटवू नका देश	मिर्झा रफी अहमद बेग
६)	माती	राजेश महल्ले
विभाग ड) व्यावहारिक मराठी		
१)	माहितीपत्रक	संदर्भ ग्रंथ : 'उपयोजित मराठी' मधील प्रकरण ९ वे
२)	निर्भरणपत्रिका व कार्यक्रमपत्रिका	संदर्भ ग्रंथ : 'उपयोजित मराठी' मधील प्रकरण १० वे
		संपा. केतकी मोडक व इतर, पुणे
संपर्क : प्राचार्य डॉ.गजानन जाधव (अध्यक्ष) व सर्व सदस्य, मराठी अभ्यास मंडळ, सं.गा.बा.अ.वि., अमरावती		

Criterion I : Curricular Aspects

बी. ए. भाग - १ मराठी वाङ्मय
सत्र -१

- १) कादंबरी - तहान - सदानंद देशमुख, कॉन्टिनेन्टल प्रकाशन, पुणे
२) अर्वाचीन मराठी कविता - (संपादित)

अ.क्र.	कवी/कवयित्री	कविता
१	केशवसुत	अ) तुतारी ब) नवा शिपाई क) आम्ही कोण ?
२	बा.सी. मढेकर	अ) भंगू दे काठीण्य माझे ब) गणपत वाणी क) ह्या गंगेमध्ये
३	बा.भ. बोरकर	अ) जीवन त्यांना कळले हो ब) मज लोमस हा इहलोक हवा क) जिने गंगीघाचे पाणी
४	कुसुमाग्रज	अ) अहिनकुल ब) हिमलाट क) आगगाडी आणि जमीन
५	ईंदिरा संत	अ) मृण्मयी ब) हाकेवर आहे गाव क) झंझावात
६	विंदा करंदीकर	अ) माझ्या मना बन दगड ब) ती जनता अमर आहे क) सब घोडे बारा टक्के
७	नारायण सुर्वे	अ) चार शब्द ब) दोन दिवस क) कठीण होत आहे

बी. ए. भाग १ मराठी वाङ्मय
सत्र- २

- १) नाटक - आई रिटायर होतेय - अशोक पाटोळे, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई
२) अर्वाचीन मराठी कविता - (संपादित)

अ.क्र.	कवी/कवयित्री	कविता
८	सुरेश भट	अ) उषःकाल होता होता ब) एवढे दे पांडुरंगा क) साय
९	दिलीप चित्रे	अ) शतके ब) देवा ह्याही देशात पाऊस पाड क) हरवले जेथे ज्ञानदेव तुकाराम
१०	यशवंत मनोहर	अ) मी येतो तेव्हा ब) तडफड क) मोडलो मी नाही
११	ना.घो. महानोर	अ) या नमाने या भूईला ब) मीच माझा एककल्ली क) मोडलेल्या माणसाचे दुःख ओले झेलताना
१२	विहल वाघ	अ) मेंदर ब) साहेबराव पाटील क) मानूस
१३	प्रभू राजगडकर	अ) मल्टी-ॲटिट्युड टॉवर्डस् आदिवासी ब) गोंगलू क) निकाल
१४	कल्पना दुघाळ	अ) घूल ब) बाय व गाय

Criterion I : Curricular Aspects

वी.ए.भाग २ मराठी वाङ्मय
सत्र ३

१) निवडक मराठी कथा (संपादित)

अ.क्र.	कथाकार	कथा
१	द.मा. गिरासदार	माझ्या बापाची पेंड
२	शंकर पाटील	देशी उपाय
३	व्यंकटेश माडगुळकर	रामा गैलकुली
४	उद्भव शेलके	माय
५	वामन होवाळ	मजल्याचं घर
६	गंगाधर गाडगीळ	किडलेली माणसे
७	जयंत नारळीकर	ट्रॉयचा घोडा
८	कमल देसाई	माणसाची गोष्ट
९	वा.कृ. चोरघडे	संस्कार
१०	राजन गवस	हुंदका

२) संत तुकारामांचे निवडक अर्गं - संपादक - आ. ह. साळुंखे, लोकायत प्रकाशन, सातारा,

वी.ए.भाग २ मराठी वाङ्मय
सत्र ४

१) आत्मकथन - आठवणीचे पक्षी - प्र.ई.सोनकांबळे, चेतना प्रकाशन

२) लीळा चरित्रातील निवडक कथा - संपादक राजेंद्र राऊत, मेधा पब्लिशिंग हाऊस, अमरावती - ६

वी.ए.भाग ३ मराठी वाङ्मय
सत्र ५

१) मिरासदारी - द.मा. गिरासदार, कॉन्टिनेन्टल प्रकाशन, पुणे

२) साहित्य विचार - संपादक, दत्तात्रय पुंडे, स्नेहल तावरे, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे.

१) प्रकरण १ - साहित्याचे स्वरूप

२) प्रकरण २ - साहित्याचे प्रयोजन

३) प्रकरण ३ - साहित्याची निमित्तीप्रक्रिया

वी. ए. भाग ३ मराठी वाङ्मय
सत्र -६

१) एक होता कार्दर - वीणा गवाणकर, राजहंस प्रकाशन, पुणे

२) भाषाविज्ञान परिचय - संपादक, डॉ. मालशे, डॉ. पुंडे, डॉ. अंजली सोमण, पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे

१) प्रकरण १ - भाषेचे स्वरूप आणि उपयोग

२) प्रकरण २ - स्वनविज्ञान

३) प्रकरण ३ - स्वनिम विचार

संपर्क : प्राचार्य डॉ.गजानन जाधव (अध्यक्ष) व सर्व सदस्य, मराठी अभ्यास मंडळ, सं.गा.बा.अ.वि., अमरावती

अनुक्रमणिका

सत्र-३

■ विभाग-अ (वैचारिक)

१. अद्भुतरम्य आणि स्फूर्तिदायक जीवन - डॉ. वि. भि. कोलते
२. या अंधारातून वाट सापडत नाही - रा. ग. जाधव
३. राष्ट्रसंत तुकडोजी : एक विचार - डॉ. अरविंद देशमुख

■ विभाग-ब (ललित)

१. स्टीव्ह जॉब्ज : एक झपाटलेला तंत्रज्ञ! - अच्युत गोडबोले
अतुल कहाते
२. डेबूचा गाडगेबाबा होताना... - विठ्ठल वाघ
३. पारख - नरेंद्र इंगळे

विभाग-क (कविता)

१. सोहळा - मधुकर केचे
२. मोडलेल्या माणसांचे... - ना. धों. महानोर
३. जगणे कठीण झाले - अशोक थोरात
४. वाटा - शशिकांत हिंगोणेकर
५. हमीभाव वाहून गेला - विठ्ठल कुलट

Criterion I : Curricular Aspects

वाणिज्य विद्याशाखा

मराठी (आवश्यक) बी. कॉम. भाग-१

पुस्तकाचे नाव : अनुबंध भाग – १

संपादक : डॉ. अशोक नामदेव पळवेकर, डॉ. पंडित गोबरा राठोड, डॉ. अनंत सिरसाट

प्रकाशकाचे नाव : राघव पब्लिशर्स अॅण्ड डिस्ट्रिब्यूटर्स , नागपूर

सत्र – १

अनुक्रमणिका

घटक : अ - वैचारिक

१) नवीन ग्रथांची आवश्यकता	:	लोकहितवादी
२) शेती सुधारण्याचे उपाय	:	जोतीराव फुले
३) भारतीय लोकशाहीचे भवितव्य काय?	:	डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर
४) भाषा आणि लोकजीवन	:	डॉ. कुसुमावती देशपांडे

घटक : ब - ललित

५) वेणु	:	बाबा पद्मनजी
६) इहलोकचा स्वर्ग	:	हरी नारायण आपटे
७) सांजवात	:	आनंदीबाई शिर्के
८) युवा कोण?	:	बाबा आमटे
९) कवितेचा जन्म	:	बाबुराव बागूल
१०) लाट	:	हमीद दलवाई

घटक : क – कविता

९) संतवाणी	:	ज्ञानेश्वर / जनाबाई / तुकाराम
१०) स्वर्ग, पृथ्वी आणि मनुष्य	:	केशवसुत
११) धर्मांतर म्हणजे देशांतर नव्हे	:	लक्ष्मीबाई टिळक
१२) हिरीताचं देणं घेनं	:	बहिणाबाई चौधरी
१३) शीगवाला	:	नारायण सुर्वे
१४) निरभ्र	:	तुळशीराम काजे
१५) मनातल्या मनात मी	:	सुरेश भट
१६) वटहुकूम	:	श्रीपाद भालचंद्र जोशी.

घटक : ड - उपयोजित लेखन

१) प्रसारमाध्यमांसाठी लेखन	:	संतोष शेणई
२) अपठित उतारा - प्रश्नोत्तरे	:	
३) सारांश लेखन - १/३ शब्दांत सारांश	:	

Criterion I : Curricular Aspects

अनुक्रमणिका

सत्र-५

■ विभाग-अ (वैचारिक)

१. राजर्षी शाहू महाराज यांचे शिक्षणविषयक कार्य	- गोविंद पानसरे	३
२. आगरकरांच्या राजकीय विचारांची पार्श्वभूमी	- डॉ. अशोक चौसाळकर	७
३. पाणी आणि पर्यावरणनिष्ठ जागतिकीकरण	- दिलीप पु. चित्रे	१२

■ विभाग-ब (ललित)

१. वटवृक्ष उन्मळून पडतोय	- अविनाश डोळस	१८
२. अनुभवांतून शिकलेलं शहाणपण	- धनंजय दातार	२५
३. सुखदुःखाचा ताळेबंद	- आशुतोष शेवाळकर	२९
४. अंधारयात्रा	- सतीश तराळ	३३

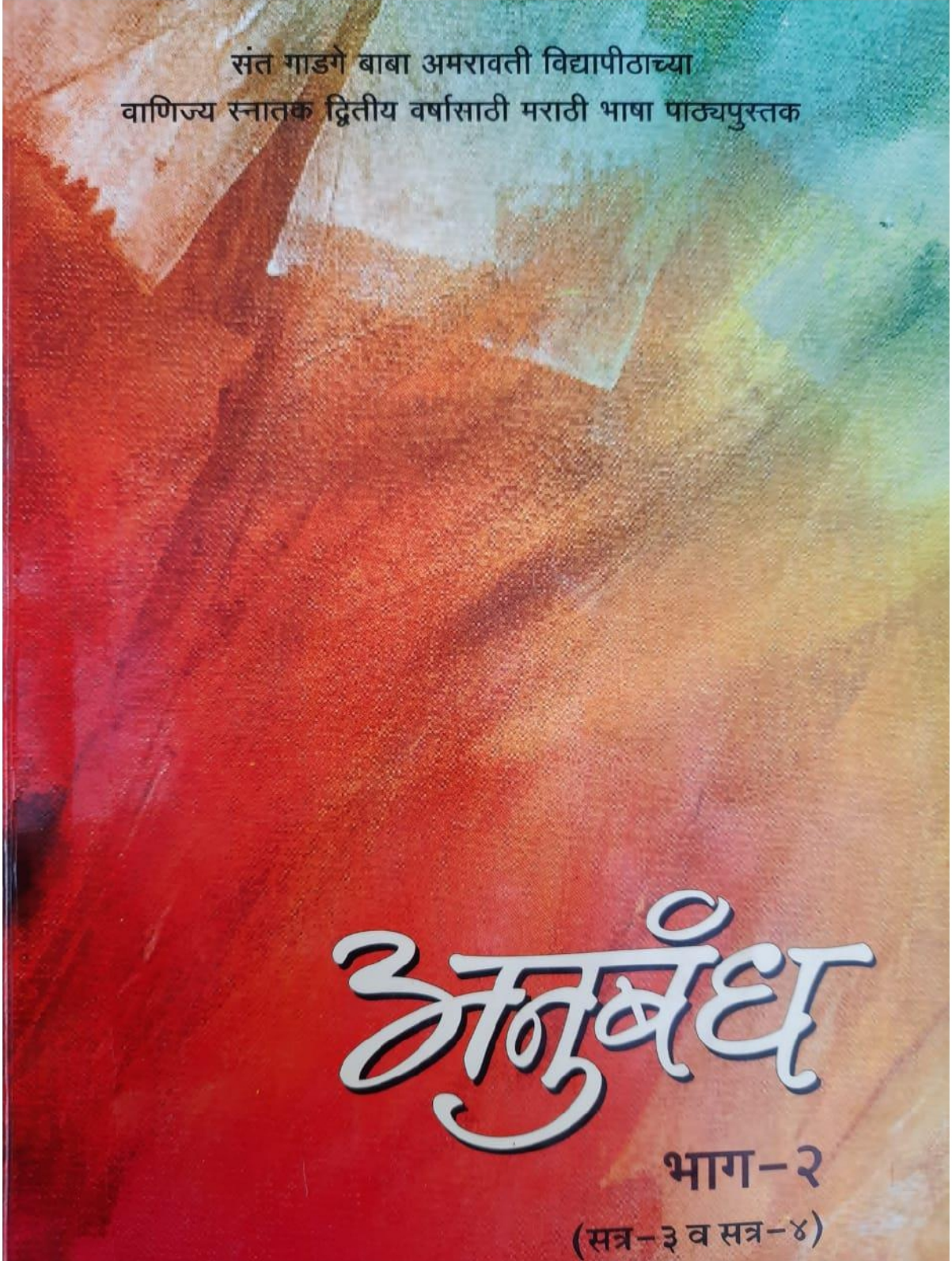
■ विभाग-क (कविता)

१. सत्याच्या जातीला	- शरच्चंद्र मुक्तिबोध	३९
२. माझी कविता	- नागराज मंजुळे	४०
३. माती	- शोभा रोकडे	४२
४. दोन मुक्तकं	- संजय घरडे	४४
५. पाऊस आला	- विजय सोसे	४५

■ विभाग-ड (उपयोजित मराठी)

१. निविदा सूचना लेखन	- डॉ. सतीश बडवे	४७
२. इतिवृत्त लेखन	- प्रा. वैजयंती चिपळूणकर	५६

Criterion I : Curricular Aspects

Criterion I : Curricular Aspects

SANT GADGE BABA AMRAVATI UNIVERSITY GAZETTE - 2018 - PART TWO - 88

Appendix - C

बी.कॉम. भाग २ विषय -- मराठी सत्र तिसरे

लेखी परीक्षा ४० गुण
अंतर्गत मूल्यांकन १० गुण
नेमलेले पाठ पुस्तक अनुबंध भाग-२ सत्र ३ रे
अनुक्रमणिका

विभाग अ : वार्शिक

१) सा अंधारादून पाठ सापडत नाही	रा.ग. जाधव	संघ्यासमस्रीध्या गुजगोष्टी
२) अद्भूतरम्य आणि व... सदायक जीवन:	जी.पि.मि.मोल्ते	
३) सप्टसंत तुकडोजी : एक विचार	डॉ.जरावेद देगमुख	

विभाग ब : ललित

१) एक लघुलेखा संग्रह १	चटीक जीव	
२) केवुसा पाठगोवावा होतांच.....	जी.पि.ल.वाघ	
३) पारस	नरेंद्र इंगळे	

विभाग क : कविता

१) सौंदर्य	मधुकर केचे	सुनवेचा बंध
२) मोडलेल्या माणसांचे...	ना.श्री. महाशोर	मान तड
३) जगणे कठीण आहे	अशोक पोराल	
४) वाटा	सशिकान्त हिगोलेकर	पुढे सुट आहे
५) इमीं माय साहून गेला	पि.ल.कुलट	

विभाग ड : उपयोजित मराठी

- १) स्वपरिचय पत्र व नोकरीसाठी अर्ज लेखन डॉ. मृणाल केळकर
(संदर्भ ग्रंथ उपयोजित मराठी - संपादक केतकी मोडक व इतर)

बी.कॉम. भाग २ मराठी सत्र तिसरे

एकूण गुण ५०
लेखी परीक्षा ४० गुण
अंतर्गत मूल्यांकन १० गुण
वेळ - २ तास

नेमलेले पाठ पुस्तक : अनुबंध भाग-२, सत्र ३ रे, राधव प्रकाशन, मागपुर

लेखी परीक्षा गुण विभागणी :

विभाग अ : वार्शिक	०८ गुण
विभाग ब : ललित	०८ गुण
विभाग क : कविता	०८ गुण
विभाग ड : उपयोजित मराठी	०८ गुण
परील सर्व विभागांवर आधारित वस्तुनिष्ठ बहुपर्यायी प्रश्न एकूण	४० गुण

SANT GADGE BABA AMRAVATI UNIVERSITY GAZETTE - 2018 - PART TWO - 89

विभाग ड साठी संदर्भ ग्रंथ म्हणून उपयोजित मराठी संपादक केतकी मोडक व इतर, पद्मनभा प्रकाशन, पुणे हा ग्रंथ आहे. या प्रमाणीत प्रकरण ४ वे स्वपरिचय व नोकरीसाठी अर्ज लेखन, लेखक-मृणाल केळकर हे प्रकरण नेमण्यात आले असून त्यावर आधारित दोन लघुपत्री प्रश्न विचारण्यात येतील. चार गुणांचा एक प्रश्न प्रत्यक्ष प्रकरणावर आधारित असेल आणि चार गुणांचा दुसरा लघुपत्री प्रश्न हा स्वपरिचय पत्र तयार करणे किंवा जाहिरातीचा संदर्भ देऊन नोकरीसाठी अर्ज करणे अशा स्वरूपाचा असेल.

प्रश्नविभाग गुण विभागणी

प्रश्न - १ सा (विभाग अ वार्शिक) १ दीघातरी प्रश्न	०८ गुण
प्रश्न - २ सा (विभाग ब ललित) १ दीघातरी प्रश्न	०८ गुण
प्रश्न - ३ सा (विभाग क कविता) २ लघुपत्री प्रश्न (प्रत्येकी ४ गुण)	०८ गुण
प्रश्न - ४ सा (विभाग ड उपयोजित मराठी) २ लघुपत्री प्रश्न (प्रत्येकी ४ गुण)	०८ गुण
(टिप - परील सर्व प्रश्नांचा अंतर्गत पर्याय राहिल.)	
प्रश्न - ५ सा (विभाग अ,ब,क,ड) ८ वस्तुनिष्ठ प्रश्न (प्रत्येकी १ गुण)	०८ गुण
(टिप - अभ्यासक्रमातील अ,ब,क,ड या विभागांवर आधारित प्रत्येकी २ प्रश्न.)	

अंतर्गत मूल्यांकन

एकूण १० गुणांची अंतर्गत मूल्यांकन परीक्षा राहिल.

गुण विभागणी

१) घटक चाचणी (Class Test)	०५ गुण
२) गृहपाठ (स्वाध्याय) (Home Assignment)	०५ गुण

लेखी परीक्षा व अंतर्गत मूल्यांकन या दोन्ही परीक्षांमध्ये स्वतंत्रपणे उत्तीर्ण होणे आवश्यक असेल. त्यासाठी किमान गुण साठील प्रमाण आवश्यक असेल.

लेखी परीक्षा - ४० परी १ गुण आवश्यक
अंतर्गत मूल्यांकन - १० परी ४ गुण आवश्यक

पुढेचा :

- घटक चाचणी ही अभ्यासक्रमावर आधारित असेल आणि सत्राच्या किमान दोन वेळा चाचणी घेवून अंतिम परीक्षेत सरासरी गुणवान या धरण्यात येई.
- गृहपाठ हा पाठ्यपुस्तकाव्यतिरिक्त इतर कोणत्याही भाषिक कौशल्य विकसित करणाऱ्या विषयावर असावा.

Criterion I : Curricular Aspects

अनुबंध

भाग-१

(सत्र-१)

संपादक

डॉ. अशोक नामदेव पळवेकर

डॉ. पंडित गोबरा राठोड

डॉ. अनंत सिरसाट

संत गाडगे बाबा अमरावती विद्यापीठाच्या
वाणिज्य स्नातक प्रथम वर्षासाठी मराठी (आवश्यक) विषयाचे पाठ्यपुस्तक

Criterion I : Curricular Aspects

बी.ओम.भाग-३ विषय :- भारतीय राज शास्त्रे	लेखी परीक्षा - ४० गुण अंतरगत मूल्यांकन - १० गुण
नेमलेले पुढे पुस्तक "आजय" भाग-३	अनुक्रमणिका
विभाग अ : वैचारिक	
१) राजपूत राष्ट्र महाराज संधे शिक्षण विषयक कार्य - री उद पानसरे	
२) अंगरकरोध्या राजकीय विचारांची व भूमी - श्री.अशोक श्रीवास्तव	
३) भारी आणि पंचोत्तरनिष्ठ जातिविकारण - दिलीप गु. पिडे	
विभाग ब : ललित	
१) चंद्रक उन्मजून पदांतीय - डॉ.अनिवास खोसल	
२) अनुभवानुसु शिक्षलेखन महात्म्य - चरनजल दास	
३) पुस्तक साधना ललित - अनुभवी सेतलकर	
४) अज्ञानवाक्य - सतीश लाल	
विभाग क : कविता	
१) सत्यवादी कविता - हरमं ५ लखे	
२) का ही कविता - नागराज मंडुके	
३) काली - शीश सेकडे	
४) तीन पुस्तके - संजय चरडे	
५) वा स अस्त - निजल खोले	
विभाग ड : उपयोक्तित मराठी	
१) निविदासुचना लेखक -	
२) इतिवृत्त लेखन -	
बी.ओम.भाग-३ विषय :- मराठी राज शास्त्रे	एकूण गुण - ५० गुण लेखी परीक्षा - ४० गुण अंतरगत मूल्यांकन - १० गुण
वेळ - २ तास	
नेमलेले पुढे पुस्तक : "आजय" भाग-३ (सत्र-५ व सत्र-६)	
लेखी परीक्षा गुण विभागणी :	
विभाग अ : वैचारिक	०८ गुण
विभाग ब : ललित	०८ गुण
विभाग क : कविता	०८ गुण
विभाग ड : उपयोक्तित मराठी	०८ गुण
वरील सर्व विभागांवर आधारित वस्तुनिष्ठ बहुपर्यायी प्रश्न	१० गुण
एकूण	४० गुण

SANT GADGE BARA AMRAVATI UNIVERSITY GAZETTE - 2019 - PART TWO - 13

विभाग "अ" साठी संदर्भ महजुन "उपयोक्तित मराठी", "निविदासुचना लेखन" "इतिवृत्त लेखन" हे दोन प्रकारे नेमण्यात आले असून त्यावर आधारित दोन लघु री प्रश्न विचारण्यात येतील. चार गुणांचा एक प्रश्न प्रत्येक प्रकारावर आधारित असेल आणि चार गुणांचा दुसरा लघु री प्रश्न हा निविदासुचना तयार करणे कथा इतिवृत्त तयार करणे असा स्वरूपाचा असेल.

प्रश्ननिहाय गुण विभागणी	
प्रश्न - १ हा (विभाग अ : वैचारिक) १ वीचा री प्रश्न	०८ गुण
प्रश्न - २ हा (विभाग ब : ललित) १ वीचा री प्रश्न	०८ गुण
प्रश्न - ३ हा (विभाग क : कविता) २ लघु री प्रश्न (प्रत्येकी ४ गुण)	०८ गुण
प्रश्न - ४ हा (विभाग ड : उपयोक्तित मराठी) २ लघु री प्रश्न (प्रत्येकी ४ गुण)	०८ गुण
(दिए - वरील सर्व प्रश्नांना अंतरगत पर्याय राहिल.)	
प्रश्न - ५ हा (विभाग अ,ब,क,ड) ८ वस्तुनिष्ठ प्रश्न (प्रत्येकी १ गुण)	०८ गुण

(दिए - अभ्यासक्रमातील अ,ब,क, ड या विभागांवर आधारीत प्रत्येकी २ प्रश्न)

अंतरगत मूल्यांकन

एकूण १० गुणांची अंतरगत मूल्यांकन परीक्षा राहिल.

गुण विभागणी

१) घटक चाचणी (Class Test)	०५ गुण
२) गृहपाठ (स्वाध्याय) (Home Assignment)	०५ गुण

लेखी परीक्षा व अंतरगत मूल्यांकन या दोन्ही परीक्षांमध्ये स्वतंत्रपणे ३ रीने होणे आवश्यक असेल. त्यासाठी किमान गुण खालील प्रमाणे आवश्यक असातील.

लेखी परीक्षा - ३० पेकी ५, गुण आवश्यक

अंतरगत मूल्यांकन - १० पेकी ४ गुण आवश्यक

सूचना :-

- १) घटक चाचणी ही अभ्यासक्रमावर आधारित असेल आणि सत्रांमध्ये किमान दोन वेळा चाचणी घेऊन अंतिम परीक्षेत सरासरी गुणदान हा धरण्यात यावे.
- २) गृहपाठ हा घट्ट परतकाव्यविरि त इतर कोणत्याही भाषिक कोसल्य विकसित करणा-या विषयावर

Criterion I : Curricular Aspects

SANT GADGE BABA AMRAVATI UNIVERSITY GAZETTE - 2018 - PART TWO - 226

Appendix-B

एम. ए. (मराठी) : सत्र तिसरे

- आवश्यक पत्रिका घटक :** ✓ **पत्रिका १ : उपयोजित मराठी -**
१. कार्यालयीन पत्रव्यवहार, टिपणी लेखन
 २. इतिवृत्त लेखन, आठवाळ लेखन
 ३. स्व-परिचय पत्र, नोकरीसाठी अर्जलेखन
 ४. माहिती पत्रक, जाहीर निवेदन
 ५. जाहीरसत लेखन
 ६. निमंत्रण पत्रिका, वतयुक्त पत्रिका
 ७. सारांश लेखन
 ८. लेखनविषयक नियम व मुद्रितशोधन
- संदर्भग्रंथ :**
- १) व्यावहारिक मराठी, डॉ. लीला गोविलकर, डॉ. जयश्री पाटणकर, स्नेहवर्धन पब्लिशिंग हाऊस पुणे, २००४.
 - २) व्यावहारिक मराठी, ल. रा. नशिरावादकर, फडके प्रकाशन, कोल्हापूर, आठवी आवृत्ती, २००८.
 - ३) उपयोजित मराठी, डॉ. ग. ना. जोगळेकर कृतज्ञता ग्रंथ, संपा. डॉ. केतकी मोंडक व इतर, पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे, २०१२.
 - ४) उपयोजित मराठी, डॉ. संजय संभाजी लांडगे, दिलीपराज प्रकाशन प्रा. लि., पुणे, २०११.
 - ५) उपयोजित मराठी व प्रसार माध्यमांची कार्यशैली, संपा. डॉ. संदीप सांगळे, डायमंड पब्लिकेशन्स, पुणे.
 - ६) मराठी भाषा : संक्षिप्त आणि नव्या दिशा, संपा. विजय कुवळेकर, डी. वाय. पार्टील अभिमत विद्यापीठ, पुणे, २०१६.
- * * * * *
- आवश्यक पत्रिका घटक :** ✓ **पत्रिका २ : भाषाविज्ञान -**
१. भाषेचे स्वरूप व कार्य : ध्वनी आणि अर्थ
 २. भाषाभ्यासाच्या पद्धती : ऐतिहासिक, वर्णनात्मक, तालनिक, उपयोजित, समाजभाषाविज्ञान
 ३. भाषिक व भाषेतर संग्रहण व्यवहार, उच्चार व लेखन यांतील भेद.
 ४. वर्णनात्मक भाषाविज्ञानाची अंगे : स्वन, स्वनिम, स्वनंतर, पद, पदिम, पदांतर, वाक्यविचार, अर्थविचार.
- संदर्भग्रंथ :**
- १) भाषाविज्ञान परिचय, डॉ. स. गं. मालशे व इतर, पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे, द्वितीय आवृत्ती, २००५.
 - २) भाषाविज्ञान : वर्णनात्मक व ऐतिहासिक, डॉ. स. गं. मालशे व इतर, पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे, सुधारित तृतीय आवृत्ती, २००५.
 - ३) आधुनिक भाषाविज्ञान (संरचनावादी आणि सामान्य), संपा. कल्याण काळे, डॉ. अंजली सोमण, प्रतिमा प्रकाशन, पुणे, १९९९.
 - ४) आधुनिक भाषाविज्ञान : सिद्धांत आणि उपयोजन, मिलिंद मालशे, लोकवाङ्मय गृह, मुंबई, चौथी आवृत्ती, २००९.
 - ५) मराठीचा भाषिक अभ्यास, संपा. सु. श्री. कानडे
 - ६) वैखरी : भाषा आणि भाषाव्यवहार, अशोक रा. केळकर, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे.
 - ७) सामाजिक भाषाविज्ञान, डॉ. रमेश धोंगडे, दिलीपराज प्रकाशन प्रा. लि., पुणे, द्वितीय आवृत्ती, २०१२.
- * * * * *
- ऐच्छिक पत्रिका घटक :** ✓ **पत्रिका ३ : अ) विशेष ग्रंथकार संत चोखामेळा**
१. संत चोखामेळा : व्यक्ती आणि वाङ्मय, संपा. मालचंद्र नेमाडे, शब्दालय प्रकाशन, श्रीरामपूर.
- संदर्भग्रंथ :**
- १) ✓ महाद्वाराच्या पायरीशी, संपा. हेमंत इनामदार, ल. रा. नशिरावादकर, हेमंत प्रकाशन कोल्हापूर, १९९०.
 - २) ✓ जोहार चोखोवा, संपा. सचिन परव व श्रीरंज गायकवाड, नाम-नालंदा प्रकाशन, विशालनगर, जि. सांगली.

Criterion I : Curricular Aspects

SANT GADGE BABA AMRAVATI UNIVERSITY GAZETTE - 2018 - PART TWO - 22B

किंवा

ऐच्छिक पत्रिका घटक :

पत्रिका ४ : ग) दलित साहित्य

१. दलित साहित्याची संकल्पना व स्वरूप
 - १.१ दलित साहित्य : प्रेरणा व स्वरूप
 - १.२ दलित साहित्य आणि दलित चळवळ
२. साहित्यकृती : मरण स्वरूप लेख आहे, वानुशय वामुल, लोकवाङ्मय गृह, मुंबई.
३. साहित्यकृती : जिणे आयुष्य, गेरी कवठे
४. साहित्यकृती : मोलपिता, रामदेव बरसाळ
५. साहित्यकृती : माकळीचा फाळ, अण्णामात, शांदे

संदर्भग्रंथ :

- १) दलित साहित्य : वेदना आणि निद्रोह, मालवंद फडके, श्रीविद्या प्रकाशन, पुणे
- २) दलित साहित्य : प्रगाढ आणि प्रचंड, डॉ. अविनाश सांगोलेकर, प्रतिमा प्रकाशन, पुणे.
- ३) दलित साहित्य : एक अग्रगण्य, अर्जुन अंगळे, म. रा. सा. सं. मंडळ, मुंबई.
- ४) दलित साहित्य : स्वरूप व भूमिका, रामन विनायकर, प्रयोग प्रकाशन, नागपूर.
- ५) दलित साहित्य : चर्चा आणि चिंतन, गंगाधर मानतावणे, साकेत प्रकाशन, औरंगाबाद.
- ६) दलित साहित्य : आजचे क्रांतिविज्ञान, वानुशय वामुल, बुकिस्ट प्रकाशन, नागपूर.
- ७) दलित साहित्य : दिशा व दिशांतर, दत्ता भगत
- ८) दलित साहित्याच्या विविधतेचे, सदा कवठे, अभिनव प्रकाशन, मुंबई.
- ९) निळी पसट, रा. ग. जाधव, श्रीविद्या प्रकाशन, पुणे.
- १०) दलित साहित्य : सिद्धांत आणि स्वरूप, मधुकर मनोहर
- ११) दलित कविता, म. सु. पाटील, लोकवाङ्मय गृह, मुंबई
- १२) दलित साहित्य : एक आकलन, चाळकृष्ण कवठेकर, अजय पुस्तकालय, कोल्हापूर
- १३) समग्र लेखक वानुशय वामुल, संपा. कृष्णा किरवले
- १४) वानुशय वामुल : व्यक्ती आणि वाङ्मय, सूर्यदेव दामेक, स्वरूप प्रकाशन, औरंगाबाद, दुसरी आवृत्ती, २००६.
- १५) स्त्री आत्मकथन, संपा. प्रा. चंद्रकुमार चव्हे, डॉ. गंगाधर मानतावणे, सुरेश एजन्सी, पुणे, १९९०.
- १६) दलित साहित्य आणि ललित, गो. म. कुलकर्णी
- १७) मराठी कवितेच्या नव्या दिशा, महेंद्र बनारे, लोकवाङ्मय गृह, मुंबई, २००७.
- १८) दलित साहित्याचे सौंदर्यशास्त्र, शरणकुमार लिंकाळे, दिलीपराज प्रकाशन, पुणे.
- १९) दलित साहित्य : चर्चा-चिंतन-समीक्षा, डॉ. चिंतामण कवठे, कस्तुरी प्रकाशन, अमळनेर, जि. जळगाव.
- २०) दलित साहित्य : प्रेरणा आणि स्वरूप, दिलीपराज प्रकाशन प्रा. लि., पुणे.

किंवा

ऐच्छिक पत्रिका घटक :

पत्रिका ४ : क) स्त्रीवादी साहित्य

१. स्त्रीवादी साहित्य : संकल्पना व स्वरूप
 १. स्त्रीवादी साहित्य : व्याख्या
 २. स्त्रीवादी साहित्य : स्वरूप व वैशिष्ट्ये
 ३. पारश्चात्य स्त्रीवादी साहित्याचा संक्षिप्त परिचय
 ४. मराठी स्त्रीवादी साहित्याचा संक्षिप्त परिचय
५. साहित्यकृती : स्त्रीपुरुष तुलना, ताराबाई शिंदे, संपा. विलास खोले, प्रतिमा प्रकाशन, पुणे.
६. साहित्यकृती : काव्यफुले, सावित्रीबाई फुले, सावित्रीबाई फुले समग्र वाङ्मय, संपा. डॉ. मा. गो. माळी, म. रा. साहित्य आणि संस्कृती मंडळ, मुंबई.
७. साहित्यकृती : व्र, कविता महाजन राजहंस प्रकाशन, पुणे.
८. साहित्यकृती : नेणा (कवितासंग्रह), नीरजा, मैत्रेय प्रकाशन, मुंबई, शुभारंभ आवृत्ती, २००२.

संदर्भग्रंथ :

- १) मराठी विश्वकोश, खंड २०वा
- २) वाङ्मयीन संज्ञा-संकल्पना कोश, संपा. प्रभा गणोरकर व इतर, म. रा. भटकळ फाउण्डेशन, मुंबई, २००५.
- ३) मराठी वाङ्मयकोश खंड चौथा समीक्षा-संज्ञा, संपादक विजया राजाधर, म. रा. साहित्य आणि संस्कृती मंडळ, मुंबई, २००२.
- ४) संदर्भासहित स्त्रीवाद(स्त्रीवादाचे शमकालीन चर्चाविश्व), संपा. वेदना भागवत व इतर, शब्द पब्लिकेशन्स, मुंबई, २०१४.

Criterion I : Curricular Aspects

SANT GADGE BABA AMRAVATI UNIVERSITY GAZETTE - 2018 - PART TWO - 227

किता

ऐच्छिक पत्रिका घटक : पत्रिका ३ : व) विशेष ग्रंथकार विभावरी शिळकर (मालतीबाई वेदकर)

१. कथासंग्रह : कळ्याचे निःस्वास, पीप्लर प्रकाशन, मुंबई.
 २. कादंबरी : बळी, देशमुख अँड कंपनी पब्लिशर्स प्रा. लि., पुणे.
 ३. कादंबरी : खरे मास्तर, पीप्लर प्रकाशन, मुंबई.
 ४. वैचारिक/वित्तित : मनस्विनीचे वित्तन, पीप्लर प्रकाशन, मुंबई.

संदर्भग्रंथ :

- १) भारतीय साहित्याचे विर्तते - विभावरी शिळकर, अरुणा श्री, दुभायी, साहित्य अकादमी २०११.
- २) धार आणि काठ, नरहर कुंभेकर.
- ३) मराठी लेखिका : विता आणि वित्तन, भास्कर फडके.
- ४) विभावरीचे टिकाकार, संपा. डा. भ. कर्णीक प्र. पु. नाटकणी.
- ५) मराठी साहित्य समाज आणि संस्कृती, आनंद यादव, मेहता पब्लिशिंग हाऊस, पुणे.
- ६) मराठी कादंबरी : पहिले शतक, कुसुमावती देशपांडे.

किता

ऐच्छिक पत्रिका घटक : पत्रिका ३ : क) विशेष ग्रंथकार नागनाथ कोतापल्ले

१. कथासंग्रह : राजधानी, पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे.
 २. कादंबरी : गांधारीचे डोळे, सायन पब्लिकेशन्स प्रा. लि., पुणे.
 ३. ललित : उद्याच्या सुंदर दिवसासाठी, सायन पब्लिकेशन्स प्रा. लि., पुणे.
 ४. कविता : मूडस आणि नंतरच्या कविता, सायन पब्लिकेशन्स प्रा. लि., पुणे.

संदर्भग्रंथ :

- १) समकालीन साहित्य, संपा. मनोहर जाधव, श्रीकांत देशमुख, प्रतिभा प्रकाशन, पुणे.
- २) नागनाथ कोतापल्ले : साहित्य व समीक्षा, डॉ. शंकर राऊत, स्वरूप प्रकाशन, औरंगाबाद.
- ३) नागनाथ कोतापल्ले : सार्थक साहित्यप्रवास, संभाजी मलगे, अक्षरमानव प्रकाशन, पुणे.
- ४) नागनाथ कोतापल्ले : व्यक्ती आणि वाङ्मय, संपा. रीतेश त्रिभुवन, शब्दाती प्रकाशन, पुणे.
- ५) नागनाथ कोतापल्ले यांचे साहित्य, संपा. पृथ्वीराज तोर, चांदबडकर, अर्धव प्रकाशन, जळगाव.
- ६) नागनाथ कोतापल्ले : व्यक्ती आणि वाङ्मय, संपा. संजय शिंदे, विन्मय प्रकाशन, औरंगाबाद.

* * * * *

ऐच्छिक पत्रिका घटक : पत्रिका ४ : अ) ग्रामीण साहित्य

१. ग्रामीण साहित्याची संकल्पना व स्वरूप
 - १.१ ग्रामीण साहित्याची व्याख्या
 - १.२ ग्रामीण साहित्याचे स्वरूप
 - १.३ ग्रामीण साहित्याच्या प्रेरणा
 - १.४ ग्रामीण साहित्य आणि चळवळ
- ✓ २. साहित्यकृती : विप्लवाच्या मुळ्या, वासुदेव मुलाटे, स्वरूप प्रकाशन, औरंगाबाद.
- ✓ ३. साहित्यकृती : उखडलेली झाडे, आनंद यादव, मेहता पब्लिशिंग हाऊस, पुणे.
- ✓ ४. साहित्यकृती : सुगरणाचा खोपा, प्रतिभा इंगोले.
- ✓ ५. साहित्यकृती : काया मातीत मातीत, विठ्ठल बाघ, देशमुख अँड कंपनी प्रा. लि., पुणे.

संदर्भग्रंथ :

- १) ग्रामीण साहित्य : स्वरूप आणि समस्या, आनंद यादव, मेहता पब्लिशिंग हाऊस, पुणे.
- २) ग्रामीणता : साहित्य आणि वास्तव, आनंद यादव, मेहता पब्लिशिंग हाऊस, पुणे.
- ✓ ३) ग्रामीण साहित्य : स्वरूप आणि शोध, डॉ. नागनाथ कोतापल्ले, मेहता पब्लिशिंग हाऊस, पुणे.
- ✓ ४) ग्रामीण साहित्य, वासुदेव मुलाटे
- ✓ ५) ग्रामीण साहित्य : एक वित्तन, डॉ. द. ता. भोसले, मनोविकास प्रकाशन, मुंबई, २००९.
- ✓ ६) ग्रामीण वाङ्मयाचा इतिहास, चंद्रकुमार नलगे, रिया पब्लिकेशन्स, कोल्हापूर.
- ✓ ७) ग्रामीण वाङ्मयाचा इतिहास, संपा. रामचंद्र काळुखे, कैलास पब्लिकेशन्स, औरंगाबाद.
- ✓ ८) साहित्यातील नवे प्रवाह : आकलन आणि अन्वयार्थ, डॉ. माधव पुटवाड, सुविद्या प्रकाशन, पुणे.
- ✓ ९) अन्वय, माधव पुटवाड, बळीवंश प्रकाशन, नांदेड.
- ✓ १०) साहित्यिक आनंद यादव, डॉ. रवींद्र टाकूर, बळीवंत प्रकाशन, नांदेड.
- ✓ ११) साहित्याचे वर्तन आणि वर्तमान, डॉ. प्रल्हाद लुलेकर, साकेत प्रकाशन, औरंगाबाद.

Criterion I : Curricular Aspects

SANT GADGE BABA AMRAVATI UNIVERSITY GAZETTE - 2018 - PART TWO - 229

- ६) स्त्रीवाद आणि मराठी साहित्य, डॉ. चंदना महाजन, विजय प्रकाशन, नागपूर, २०१३.
 ७) स्त्रीवादी विचार आणि समीक्षेचा मागोवा, डॉ. शोभा पाटील, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे, २००७.
 ८) स्त्रीवादी सामाजिक विचार, विद्युत भागवत, डायमंड पब्लिकेन्स, पुणे.
 ९) स्त्रीवादी समीक्षा : संकल्पना व उपयोजन, संपा. डॉ. मंगला वरखेडे, का. स. वाणी मराठी प्रगत अध्ययन संस्था, पुणे.
 १०) साहित्यातील नवे प्रवाह : आकलन आणि अन्वयार्थ, डॉ. माधव पुटवाड, सुविद्या प्रकाशन, पुणे.
 ११) अर्वाचीन मराठी काव्यमीमांसा(डॉ. अक्षयकुमार काळे गौरवग्रंथ), संपा. डॉ. राजेंद्र नाईकवाडे व इतर, पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे, २०१४.

* * * * *

एम. ए. (मराठी) : सत्र चवथे

आवश्यक पत्रिका घटक : पत्रिका १ : उपयोजित मराठी

१. प्रसारमाध्यमांसाठी लेखन
२. ग्रंथ परीक्षण
३. संपादन प्रक्रिया
४. भाषांतर प्रक्रिया
५. भाषण व व्यवृत्त, सूत्रसंचालन कला
६. शोधनिबंधाचे लेखन
७. कोशवाङ्मयासाठी लेखन
८. संगणकावरील मराठीचे लेखन
९. इंटरनेटचा वापर व मराठी, मराठी संकेतस्थळे, ब्लॉगलेखन
१०. सामाजिक माध्यमांवरील मराठी : ट्वीटर, फेसबुक इत्यादी

संदर्भग्रंथ :

- १) उपयोजित मराठी(डॉ. ग. ना. जोगळेकर कृतज्ञता ग्रंथ), संपा. डॉ. चेतकी मोडक व इतर, पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे, २०१२.
- २) उपयोजित मराठी, डॉ. संजय संभाजी लांडगे, दिलीपराज प्रकाशन प्रा. लि., पुणे, २०११.
- ३) उपयोजित मराठी व प्रसार माध्यमांची कार्यशैली, संपा. डॉ. संदीप सांगळे, डायमंड पब्लिकेन्स, पुणे.
- ४) भाषांतर भीमांसा, संपा. डॉ. कल्याण काळे, डॉ. अंजली सोमण, प्रतिमा प्रकाशन, पुणे.
- ५) शोधनिबंधाची लेखनपद्धती, स. गं. मालशे, लोकवाङ्मय गृह, मुंबई, तृतीय आवृत्ती २००७.
- ६) मराठी भाषा : संधित आणि नव्या दिशा, संपा. विजय कुवळेकर, डी. वाय. पाटील अभिमत विद्यापीठ, पुणे, २०१६.

* * * * *

आवश्यक पत्रिका घटक : पत्रिका २ : भाषाविज्ञान

१. मराठीची पूर्वपीठिका व उत्पत्ती : भाषाकुलाची संकल्पना, आर्यभाषाकुल व आर्यभारतीय भाषा - मराठी भाषा उत्पत्ती व उत्पत्ती काल.
२. मराठीचा कालिक अभ्यास : यादवकाळ, दहामनीकाळ, शिवकालीन मराठी, पेशवेकालीन मराठी, आंग्लकालीन मराठी
३. मराठीच्या प्रमुख बोली : वऱ्हाडी, नागपुरी, अहिराणी, कोकणी, डांगी.
४. अन्य भाषांचा मराठीवरील परिणाम : फारशी, इंग्रजी, कानडी
५. व्याकरणविचार :
 अ) नाम, सर्वनाम, विशेषण आणि त्यांची विकारसरणी
 ब) विभक्तिविचार
६. आदर्श लिपीची मूलतत्त्वे व मराठीची लेखनपद्धती

संदर्भग्रंथ :

- १) मराठी भाषा : उद्गम आणि विकास, कृ. पां. कुलकर्णी
- २) यादवकालीन मराठी भाषा, डॉ. रां. गो. तुळपुळे
- ३) मराठी वखरीतील फारसीचे स्वरूप, डॉ. यु. म. पठाण
- ४) मराठीचे ऐतिहासिक भाषाशास्त्र, डॉ. र. रा. गोसावी, स्नेहवर्धन पब्लिशिंग हाऊस, पुणे, १९९९.
- ५) भाषाविज्ञान : वर्णनात्मक व ऐतिहासिक, डॉ. स. गं. मालशे व इतर, पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे, सुधारित तृतीय आवृत्ती, २००५.
- ६) आधुनिक भाषाविज्ञान (संरचनावादी आणि सामान्य), संपा. कल्याण काळे, डॉ. अंजली सोमण, प्रतिमा प्रकाशन, पुणे, १९९९.
- ७) मराठीचा भाषिक अभ्यास, संपा. मु. श्री. कानडे
- ८) वैखरी : भाषा आणि भाषाव्यवहार, मॅजेस्टिक बुक स्टॉल, मुंबई, १९८३.
- ९) ध्वनिविचार, ना. गो. कालेलकर
- १०) मराठी व्याकरण लीला गोविलकर

Criterion I : Curricular Aspects

SANT GADGE BABA AMRAVATI UNIVERSITY GAZETTE - 2018 - PART TWO - 231

संदर्भग्रंथ :

- ✓ १) विज्ञान-साहित्य आणि संकल्पना, संपा. डॉ. व. दि. कुलकर्णी, निरंजन घाटे, नीहारा प्रकाशन, पुणे, १९९०.
- ✓ २) मराठी विश्वकोश, खंड १६ (टीप - विज्ञानकथा)
- ३) वाङ्मयीन संज्ञा-संकल्पना कोश, संपा. प्रभा गणोरकर व इतर, म. सा. भटकळ फाउण्डेशन, मुंबई, २००१.
- ४) मराठी वाङ्मयकोश खंड चौथा साभीक्षा-संज्ञा, समन्वयक संपादक विजया राजाध्यक्ष, म. सा. साहित्य आणि संस्कृती मंडळ, मुंबई, २००२.

किंवा

ऐच्छिक पत्रिका घटक :

पत्रिका ४ : व) आदिवासी साहित्य

१. आदिवासी साहित्य : संकल्पना व स्वरूप
 - १.१ आदिवासी साहित्याची व्याख्या
 - १.२ आदिवासी साहित्य निर्मितीमागील प्रेरणा व हेतू
 - १.३ आदिवासी बोली व साहित्याचा अनुबंध
 - १.४ आदिवासी साहित्य आणि दलित चळवळ
२. साहित्यकृती : बाडा (कादंबरी), माधव सरकुंडे
३. साहित्यकृती : नवसा गिलणीचा एल्गार, नजुवाई गावित
४. साहित्यकृती : रोडाली, वाहरू सोनवणे
५. साहित्यकृती : उदई, प्रकाश चव्हाण

संदर्भग्रंथ :

- १) आदिवासी साहित्य : स्वरूप आणि समीक्षा, डॉ. विनायक तुमराम, विजय प्रकाशन, नागपूर.
- २) भारतीय आदिवासी, गुरुनाथ नाडगोंडे, कॉन्टिनेन्टल प्रकाशन, पुणे, १९७९.
- ३) महाराष्ट्रातील आदिवासी मराठी साहित्य : एक शोध, डॉ. माहेश्वरी गावित, दारताने रामचंद्र आणि कं., पुणे.
- ४) आदिवासी साहित्य : चिंतन आणि चिकित्सा, तुकाराम रोंगटे, दिलीपराज प्रकाशन, पुणे, २०१४.
- ५) रानफुलांच्या कविता, डॉ. संजय लोहकरे, मारुती आझळ, अक्षता प्रकाशन, पुणे, २०१३.
- ६) कवी आणि कविता, डॉ. संजय लोहकरे, मेधा पब्लिशिंग हाऊस, अमरावती, २०१४.
- ७) वैदर्भीय आदिवासी : जीवन आणि संस्कृती, डॉ. शैलजा देवगायकर, मंगेश प्रकाशन, नागपूर.
- ८) महाराष्ट्रातील आदिवासी जमाती, डॉ. गोविंद गारे, कॉन्टिनेन्टल प्रकाशन, पुणे, २०००.
- ९) आदिवासी मराठी साहित्य, संपा. प्रमोद मुनघाटे, प्रतिमा प्रकाशन, पुणे.
- १०) आदिवासी कवितेचा उपःकाल आणि सद्यःस्थिती, डॉ. तुकाराम रोंगटे, संस्कृती प्रकाशन, पुणे, २००७.
- ११) नवदोत्तर आदिवासी कविता(लेख), डॉ. विनोद कुमारे : सर्वधारा, जाने.-फेब्रु.-मार्च २०१७
- १२) नवदोत्तर आदिवासी कथा(लेख), डॉ. संजय लोहकरे : सर्वधारा, एप्रिल-मे-जून २०१७
- १३) दलित कविता, म. सु. पाटील, लोकवाङ्मय गृह, मुंबई
- १४) दलित साहित्य : एक आकलन, बाळकृष्ण कवठेकर, अजय पुस्तकालय, कोल्हापूर
- १५) समग्र लेखक बाबुराव बागुल, संपा. कृष्णा किरवले
- १६) दलित साहित्य आणि ललित, गो. म. कुलकर्णी
- १७) महाराष्ट्रातील दलित : शोध आणि बोध, डॉ. गोविंद गारे
- १८) मराठी कवितेच्या नव्या दिशा, महेंद्र भवरे, लोकवाङ्मय गृह, मुंबई, जुलै २००७.

किंवा

ऐच्छिक पत्रिका घटक :

पत्रिका ४ : क) मुस्लिम मराठी साहित्य

१. इंधन, हमीद दलवाई, मीज प्रकाशन, मुंबई.
२. भोगले जे दुःख, आशा अपराद, मेहता पब्लिशिंग हाऊस, पुणे, २००८.
३. हिलाल, राजन खान, मॅजस्टिक प्रकाशन, मुंबई.
४. व्यवहाराचा काळा घोडा, अजीम नवाज राही, मुक्तछंद प्रकाशन, नागपूर.

संदर्भग्रंथ :

- १) मराठी वाङ्मयाचा इतिहास (खंड ७, भाग ४), संपा. रा. ग. जाधव, म. सा. परिषद, पुणे.
- २) आधुनिक मराठी साहित्य आणि सामाजिकता, संपा. डॉ. मृणालिनी शहा, डॉ. विद्यागौरी टिळक, पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे, २००७.
- ३) साठोत्तरी मराठी वाङ्मयातील प्रवाह, संपा. डॉ. शरणकुमार लिचाळे, दिलीपराज प्रकाशन प्रा. लि., २००७.
- ४) नवे प्रवाह, जुने प्रवाह, विजय प्रकाशन, पुणे.
- ५) कथाकार राजन खान, प्रा. डॉ. शाम गायकवाड, अक्षर मानव प्रकाशन, पुणे.

* * * *

Criterion I : Curricular Aspects

SANT GADGE BABA AMRAVATI UNIVERSITY GAZETTE - 2018 - PART TWO - 230

ऐच्छिक पत्रिका घटक :	<p>पत्रिका ३ : अ) मराठी बालसाहित्य</p> <p>१. प्रणामची आई, साने युक्ती, पुणे विद्यापीठ मूठ, पुणे.</p> <p>२. राणीचा बाग, विद्या करंदीकर, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई.</p> <p>३. गाथाकंद, इंडिअन बालेशव</p> <p>४. रीमा-आनंद (कुमार गट जोन), माधुरी पुरंदरे, ज्योत्स्ना प्रकाशन, पुणे.</p> <p>५. अमृतफळे, जी. ए. कुलकर्णी, कॉन्टिनेन्टल प्रकाशन, पुणे.</p>
संदर्भग्रंथ :	<p>१) मराठी बालवाङ्मय : स्वरूप आणि अवस्था, सुलभा शाह, २००१.</p> <p>२) मराठी बालसाहित्य : प्रवाह आणि स्वरूप, श्रीदासवी बागदत, १९९१.</p> <p>३) बालशिक्षण-बालसाहित्य : विविध आयाम, मेधा खांदगे, श्रीदासवीशिल, २००६.</p> <p>४) बालसाहित्याची रूपरेषा, माजनीबाई दोंडेकर, १९६४.</p> <p>५) आधुनिक मराठी बालवाङ्मयाचा इतिहास (भाग २), अ. वा. देशपांडे, १९७९.</p> <p>६) बालवाङ्मय, देवीदास बापुल, १९६७.</p>
किंवा	
ऐच्छिक पत्रिका घटक :	<p>पत्रिका ३ : ब) मराठी वैचारिक साहित्य</p> <p>१. सार्वजनिक सत्यधर्म, महात्मा ज्योतिबा फुले, संपा. डॉ. बाबुदेव मुळाटे, स्वरूप प्रकाशन, औरंगाबाद, चौथी आवृत्ती २०१४.</p> <p>२. अनंत पैतृच्या सामाजिक योद्धा : दस्तित्तरांसाठी डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर, डॉ. प्रल्हाद लुलेकर, सायन पब्लिकेशन्स प्रा. लि., पुणे.</p> <p>३. भारतीय स्त्री प्रश्न, संपा. निर्मला जाधव, ताराबाई शिंदे स्त्री अभ्यास केंद्र, डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर मराठवाडा विद्यापीठ, औरंगाबाद</p> <p>४. आस्ट्राक शिरोमणी चार्वाक, आ. इ. साळुंखे, लोकयात्रा प्रकाशन, सातपरा.</p>
संदर्भग्रंथ :	<p>१) एकोणिसाव्या शतकातील मराठी गद्य (खंड १), संपा. भारकर लक्ष्मण भोळे, साहित्य अकादेमी.</p> <p>२) एकोणिसाव्या शतकातील मराठी गद्य (खंड २), संपा. भारकर लक्ष्मण भोळे, साहित्य अकादेमी.</p> <p>३) विसाव्या शतकातील मराठी गद्य (खंड १), संपा. भारकर लक्ष्मण भोळे, साहित्य अकादेमी.</p> <p>४) विसाव्या शतकातील मराठी गद्य (खंड २), संपा. भारकर लक्ष्मण भोळे, साहित्य अकादेमी.</p> <p>५) मराठी बालवाङ्मयाचा इतिहास (खंड ७, भाग ४), संपा. डा. ग. जाधव, महाराष्ट्र साहित्य परिषद, पुणे.</p>
किंवा	
ऐच्छिक पत्रिका घटक :	<p>पत्रिका ३ : क) भाषांतरित मराठी साहित्य</p> <p>१. भाषांतर : व्याख्या, स्वरूप, प्रकार आणि महत्त्व</p> <p>२. अर्थाच्या शोधात, व्हिक्टर फ्रॅंकल, मेहता पब्लिशिंग हाऊस, पुणे, २०१४.</p> <p>३. एकविंशती, रवींद्रनाथ टागोर (अनुवाद मामा धरेकर), साहित्य अकादेमी, नवी दिल्ली.</p> <p>४. आंध्रेस्वो, वि. वा. शिरवाडकर, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई.</p> <p>५. नगाऱ्यांप्रमाणे वाजणारे शब्द (नगारे की तरह बजते है), निर्मला पुतुल, अनुवाद कविता महाजन, मनोरिकास प्रकाशन, पुणे.</p>
संदर्भग्रंथ :	<p>१) भाषांतर, सदा कन्हाडे, लोकवाङ्मय गृह, मुंबई, १९९८.</p> <p>२) भाषांतर आणि भाषा, विद्वांस सारंग, मौज प्रकाशन, मुंबई, २०११.</p> <p>३) भाषांतर मीमांसा, संपा. डॉ. कल्याण काळे, डॉ. अंजली सोमण, प्रतिमा प्रकाशन, पुणे</p> <p>४) अनुवादमीमांसा, संपा. केशव तुपे, साक्षात प्रकाशन, औरंगाबाद, २०१२.</p>
* * * * *	
ऐच्छिक पत्रिका घटक :	<p>पत्रिका ४ : अ) विज्ञान साहित्य</p> <p>१. विज्ञान साहित्य : संकल्पना व स्वरूप</p> <p>१. विज्ञान साहित्य : व्याख्या</p> <p>२. विज्ञान साहित्य : स्वरूप व वैशिष्ट्ये</p> <p>३. पाश्चात्य विज्ञान साहित्याचा संक्षिप्त आढावा</p> <p>४. मराठी विज्ञान साहित्याचा संक्षिप्त आढावा</p> <p>२. साहित्यकृती : प्रेषित, जयंत नारळीकर, मौज प्रकाशन, मुंबई.</p> <p>३. साहित्यकृती : पुढल्या हाका, सुबोध जावडेकर, मॅजस्टिक पब्लिशिंग हाऊस, २०११.</p> <p>४. साहित्यकृती : पुनर्जन्म, माधुरी शानभाग, मेनका प्रकाशन, पुणे, १९९१.</p>

Criterion I : Curricular Aspects

SANT GADGE BABA AMRAVATI UNIVERSITY GAZETTE - 2017 - PART TWO -129

Appendix-B

वाङ्मय पारंगत (मराठी) / एम. ए. (मराठी)
अभ्यासक्रम २०१७-२०१८
एम. ए. (मराठी) : सत्र पहिले

आवश्यक पत्रिका	पत्रिका १ : मराठी वाङ्मयाची सांस्कृतिक पार्श्वभूमी (आरंभ ते १८१८)
आवश्यक पत्रिका	पत्रिका २ : साहित्यविचार
ऐच्छिक पत्रिका	पत्रिका ३ : अ) साहित्यकृतींचा अभ्यास <i>किया</i> ब) संतसाहित्य <i>किया</i> क) लोकसाहित्य
ऐच्छिक पत्रिका	पत्रिका ४ : अ) विशेष वाङ्मयप्रकार कविता <i>किया</i> ब) विशेष वाङ्मयप्रकार कथा <i>किया</i> क) विशेष वाङ्मयप्रकार ललित गद्य

एम. ए. (मराठी) : सत्र दुसरे

आवश्यक पत्रिका	पत्रिका १ : मराठी वाङ्मयाची सांस्कृतिक पार्श्वभूमी (१८१८ ते १९६०)
आवश्यक पत्रिका	पत्रिका २ : समीक्षाविचार
ऐच्छिक पत्रिका	पत्रिका ३ : अ) साहित्यकृतींचा अभ्यास <i>किया</i> ब) महाभारत साहित्य <i>किया</i> क) लोकसाहित्य
ऐच्छिक पत्रिका	पत्रिका ४ : अ) विशेष वाङ्मयप्रकार कादंबरी <i>किया</i> ब) विशेष वाङ्मयप्रकार नाटक <i>किया</i> क) विशेष वाङ्मयप्रकार चरित्र-आत्मचरित्र-आत्मकथन

एम. ए. (मराठी) भाग १ : सत्र पहिले

आवश्यक पत्रिका घटक :	पत्रिका १ : मराठी वाङ्मयाची सांस्कृतिक पार्श्वभूमी (आरंभ ते १८१८)
----------------------	---

१. साहित्य आणि समाज : अन्योन्यसंबंध
२. शाब्दिककालीन सामाजिक, सांस्कृतिक, धार्मिक व राजकीय स्थितीच्या पार्श्वभूमीवर महाभारत संप्रदायाचा उदय, विकास व तत्त्वज्ञान. महाभारत संप्रदाय बंदिरा होण्याची कारणे.
३. वारकरी संप्रदायाच्या उदयकालाची महाराष्ट्रातील सामाजिक, धार्मिक आणि सांस्कृतिक स्थिती. वारकरी संप्रदायाच्या उदयाची कारणे आणि नामदेवांची मांडियाळी व ज्ञानेश्वरांचे सामाजिक कार्य, त्यांचा पुरक साहित्यनिर्मिती.
४. आनाचा एक : नाट्यकालीन समाज आणि संत एकनाथांची साहित्यनिर्मिती.
५. शिवकाल : संत तुकाराम आणि संत रामदास यांचे कार्य
६. शिवकाल व पेशवेकालीन सामाजिक व राजकीय स्थिती. शाहिरां वाङ्मयाची प्रेरणा व स्वरूप.
७. उत्तर पेशवाई : साधनी वाङ्मयाचा सायकल

संदर्भग्रंथ :

- १) मराठी संतांचे सामाजिक कार्य, डॉ. विष्णू भिकाजी कोलते (अनुवाद सुमती रमाकांत कोलते), लोकवाङ्मय मंडळ, पुणे, २०१३.
- २) संत वाङ्मयाची सामाजिक फलश्रुती, मं. वा. सरदार.
- ३) महाराष्ट्रीय संत मंडळाचे ऐतिहासिक कार्य, वा. रं. सुतणकर, अजित एजन्सी, वेळगाव, १९४८.

Shive Jalali 2017-2018

Criterion I : Curricular Aspects

SANT GADGE BABA AMRAVATI UNIVERSITY GAZETTE - 2018 - PART TWO - 232

सूचना (सर्व विषयांसाठी) :

प्रकल्प/कृतिसंशोधन :

प्रत्येक विषयात लेखी परीक्षेसोबत प्रकल्प/कृतिसंशोधन कार्य समाविष्ट करण्यात आले आहे. त्यासाठी प्रत्येक विषयात अभ्यासक्रमाव्यतिरिक्त विषय (परंतु अभ्यासक्रमाशी संबंधित) प्रत्येक विद्यार्थ्याला देण्यात येईल. उदा. लगतच कवितेला लागून दाखवा, विशिष्ट साहित्यकृतीचे आस्वादक पद्धतीने समीक्षण करा, कोशवाङ्मयासाठी टिपण तयार करा, विशेष ग्रंथकार याविषयात आपल्या परिसरातील साहित्यिकाची मुलाखत घेऊन त्याचे शब्दांकन करा, मराठीतील निसर्गकविता यावर शोधनिबंध तयार करा, आपल्या परिसरातील लोककलेची माहिती व विशेष नोंदवा, आपल्या परिसरातील महणी-वाङ्मयाचे योग्य संकलन करून विशेष नोंदवा, लोकगीतांचे संकलन, लोककथांचे संकलन, मागील रती कथाकार यावर टिपण तयार करा, आपल्या परिसरातील वाङ्मयीन चळवळी, सांस्कृतिक कार्यक्रमांचे तृतांकन टिपण तयार करा, विशिष्ट हस्तलिखिताचे मुद्रितशोधन करा, विशिष्ट प्रकरणांचे मापंतर करा, मापसंस्कृतीची माहिती नोंदवणे, एकुणिताराव्या शतकातील साहित्य व प्रबोधन यावर टिपण, महाप्रायस साठी ग्रंथ, इत्यादी स्वरूपाच्या विषयावर विद्यार्थ्याला प्रकल्पकार्य/कृतिसंशोधनकार्य करून त्याविषयीचा लिखित अहवाल (टिपण/शोधनिबंध) सादर करावा लागेल.

मौखिक परीक्षा :

प्रकल्प/कृतिसंशोधनासाठी निवडलेल्या विषयावर आधारित मौखिक परीक्षा घेण्यात येईल.

Criterion I : Curricular Aspects

S. F. GADGE BABA AMRAVATI UNIVERSITY GAZETTE - 2017 - PART TWO - III

एच. ए. (मराठी) : सत्र दुसरे

आयुक्त पत्रिका
घटक :

पत्रिका १ : मराठी बाळमयाची सांस्कृतिक पार्श्वभूमी (१९१८ ते १९६०)

१. देशवादींचे पतन आणि इंग्लंडाचे राज्य, सांस्कृतिक, सामाजिक व राजकीय घुसळण, स्वातंत्र्यपूर्वीय संस्कृतीचा विकास.
२. विद्विषांनी आखलेले सांस्कृतिक धोरण, त्यांचा महाराष्ट्रीय धोरणावर झालेला परिणाम.
३. पद्मनाभाने साहित्यनिर्मितीमध्ये केलेली क्रांती.
४. महादेव गोविंद रानडे (सामर्थ्यवाद), विष्णूशास्त्री चिपळूणकर (परंपरावाद), महात्मा ज्योतिबा फुले (सुधारणावाद), गोपाळ गणेश आगरकर (बुद्धिधर्मात्मकवाद) आणि लोकमान्य टिळक (राष्ट्रवाद) या राजकीय क्षेत्रातील महाराष्ट्राची वैचारिक लढणपद्धत.
५. भारतीय राष्ट्रीय काँग्रेसची स्थापना, काँग्रेसचा महाराष्ट्रावरील परिणाम.
६. विद्वक्त प्रकरण व त्यातून झालेली सामाजिक घुसळण व सुधारणा.
७. मराठीमुगाचा प्रारंभ व मराठी साहित्यावर पडलेला प्रभाव.
८. जर्जियादाचा मराठी साहित्यावर पडलेला प्रभाव.
९. राजकीय आंदोलनाचा मराठी साहित्यावरील परिणाम.
१०. २१. बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या चळवळीचा मराठी साहित्यावरील परिणाम, धवदार चळवळीचा स्वतंत्रपणे मनुस्मृतिप्रश्न, काळाराम मंदिर आंदोलन, अंदादेदी मंदिर आंदोलन यांचा प्रभाव.
११. राजकीय व स्वातंत्र्योत्तर रक्तपात, दंगली यांचा मराठी साहित्यनिर्मितीवर झालेला परिणाम.
- १२.

संदर्भग्रंथ :

- १) आधुनिक मराठी बाळमयाची सांस्कृतिक पार्श्वभूमी, गो. म. कुलकर्णी, मेहता पब्लिशिंग हाऊस, पुणे, १९९४.
- २) मराठी साहित्य : इतिहास आणि संस्कृती, वसंत आबाजी डहाणे, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई.
- ३) अर्वाचीन मराठी साहित्याची सांस्कृतिक पार्श्वभूमी, सदा कडाळे, लोकवाङ्मय गृह, मुंबई.
- ४) अर्वाचीन मराठी काव्यमीमांसा (१), अशोक कुमार काळे गौरवग्रंथ), संपा. डॉ. राजेंद्र नाईकवाडे व इतर, पद्मनाभ प्रकाशन, पुणे, २०१४.
- ५) जोतिबा फुले, नामनाथ गोसावले, आयन पब्लिकेशन्स प्रा. लि., पुणे.
- ६) आगरकरांचे सांस्कृतिक आणि साहित्यविषयक विचार, प्रा. तानाजी लोंवरे, लोकवाङ्मय गृह, मुंबई.
- ७) राजर्षी शाहू महाराज : दसा आणि वारसा, डॉ. गोविंद धानसरे, लोकवाङ्मय गृह, मुंबई.
- ८) डॉ. अंबेडकरांच्या सामाजिक व राजकीय चळवळी, कृष्णा मेणसे, लोकवाङ्मय गृह, मुंबई.

आयुक्त पत्रिका
घटक :

पत्रिका २ : समीक्षाविचार

१. समीक्षा : व्याख्या, स्वरूप, उद्दिष्टे, कार्य, महत्त्व.
२. समीक्षा : शास्त्र की कला?
३. समीक्षकाचे कार्य व क्षमता.
४. समीक्षेचे दृष्टिकोन : आख्यायिके समीक्षा, समाजशास्त्रीय समीक्षा, मानसशास्त्रीय समीक्षा, आदिबंधात्मक समीक्षा.
५. मराठी समीक्षेची वाटचाल : गांधीवाद, मार्क्सवाद, अंबेडकरवाद आणि देशीवादाच्या संदर्भात.

संदर्भग्रंथ :

- १) साहित्यसमीक्षा : स्वरूप आणि विकास, ना. वा. गोडबोले गं. ना. जोगळेकर, व्हीनस प्रकाशन, पुणे.
- २) टीकावित्तेक, श्री. के. क्षीरसागर, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई.
- ३) नवसमीक्षा : काही विचारप्रवाह, संपा. गो. म. कुलकर्णी, मेहता पब्लिशिंग हाऊस, पुणे.
- ४) साहित्याचे लक्ष्यज्ञान, वि. ना. टडळे, कॉन्टिनेन्टल प्रकाशन, पुणे.
- ५) पाश्चात्य साहित्यविचार, व. लु. सोनार, प्रज्ञा प्रकाशन, अमळनेर.
- ६) आधुनिक समीक्षा-सिद्धांत, मिशिंद मालशे, अशोक जोशी, मीज प्रकाशन, मुंबई, २०१३.
- ७) समीक्षापद्धती : सिद्धांत आणि उपयोग, संपा. रवींद्र ठाकूर, नंदकुमार मोरे, पद्मनाभ प्रकाशन, पुणे.
- ८) मराठी टीका, संपा. वसंत दावतूर, मेहता पब्लिशिंग हाऊस, पुणे, १९६६.
- ९) उपयोजित समीक्षा : लक्षणे आणि पद्धताळणी, डॉ. अ. वा. कुलकर्णी, मेहता पब्लिशिंग हाऊस, पुणे, २००३.
- १०) साहित्यशास्त्र : स्वरूप आणि समस्या, वसंत पाटणकर, पद्मनाभ प्रकाशन, पुणे.

Criterion I : Curricular Aspects

11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100

Nov Day

SANT GADGE BABA AMBAYATI UNIVERSITY GAZETTE - 2017 - PART TWO -132

ऐति. पत्रिका घटक : पत्रिका क्र : अ) विशेष वाङ्मयकार कविता

१) कविता : संकल्पना, स्वरूप, घटक आणि प्रकार
 २) इत्यले सोय, केशवसूत, संपा, रा. श्री. जोग, कोट्टिवेल्लत प्रकाशन, पुणे.
 ३) महिष्ठावाईची माली, महिष्ठावाई चौपरी, सुमित्रा प्रकाशन, मुंबई.
 ४) मडैकरांची कविता, गीज प्रकाशन गृह, मुंबई.
 ५) निवडक आसाराम सुते, संपा, सुरभुषणजी, लोकवाङ्मय गृह, मुंबई.

संदर्भग्रंथ :
 १) वाङ्मयीन संज्ञा-संकल्पना कोश, संपा, प्रभा गणोरकर व इतर, म. रा. भटकळ फाउण्डेशन, मुंबई, २००१.
 २) मराठी वाङ्मयकोश खंड चौथा समीक्षा-संज्ञा, समन्वयक संपादक विजया राजाध्यक्ष, म. रा. साहित्य आणि संस्कृती मंडळ, मुंबई, २००२.
 ३) मराठी कविता : स्वरूप आणि विवेचन, प्रा. निशिकंता ठवकर, स्वाध्याय महाविद्यालय प्रकाशन, पुणे.
 ४) कविता आणि प्रतिभा, सुपीर रसाळ
 ५) आधुनिक मराठी कव्याचे अंतःप्रवाद, प्रा. भा. पाठक, श्री लेखन वाचन मंडळार, पुणे.
 ६) तीन मानसीवादी कवी, रा. व्यं. कुल्ली, लोकवाङ्मय गृह, मुंबई.
 ७) आसाराम सुते यांची कविता, गीज सायडे, सुभवा प्रकाशन, पुणे.
 ८) मडैकरांची कविता : आकलन, आस्वाद आणि चिकित्सा, डॉ. अक्षयकुमार कळे, विजय प्रकाशन, नामपूर.
 ९) मराठी वाङ्मयाचा इतिहास (खंड ७, भाग २), संपा, प्रा. रा. म. जाधव, महाराष्ट्र राज्य साहित्य परिषद, पुणे.

किंवा

ऐति. पत्रिका घटक : पत्रिका क्र : ब) विशेष वाङ्मयकार कथा

१. कथा : संकल्पना, स्वरूप, घटक आणि प्रकार
 २. रामाची आणि राधा गोटी, दिवाकर कृष्ण, देशमुख आणि कं., पुणे.
 ३. कवतारवेळ, अरविंद गोखले, अरविंद गोखले, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई.
 ४. संवत्सरीचिंत, प्रिया तेंडुलकर, राजहंस प्रकाशन, पुणे.
 ५. आलोक, आसाराम सायडे, शब्द प्रकाशन, मुंबई.

संदर्भग्रंथ :
 १) वाङ्मयीन संज्ञा-संकल्पना कोश, संपा, प्रभा गणोरकर व इतर, म. रा. भटकळ फाउण्डेशन, मुंबई, २००१.
 २) मराठी वाङ्मयकोश खंड चौथा समीक्षा-संज्ञा, समन्वयक संपादक विजया राजाध्यक्ष, म. रा. साहित्य आणि संस्कृती मंडळ, मुंबई, २००२.
 ३) कथा : संकल्पना आणि समीक्षा, सुधा जोशी, गीज प्रकाशन गृह, मुंबई.
 ४) मराठी कथा : उद्गम आणि विकास, इंदुमती शेवडे, सोमच्या पब्लिकेशन्स प्रा. लि., मुंबई.

किंवा

ऐति. पत्रिका घटक : पत्रिका क्र : क) विशेष वाङ्मयकार ललित गद्य

१. ललित गद्य : संकल्पना, स्वरूप व प्रकार
 २. अलकेचा प्रवासी, वी. रघुनाथ, अथेकर प्रकाशन, नांदेड.
 ३. व्यासपर्व, दुर्गा मागवत, गीज प्रकाशन गृह, मुंबई.
 ४. सोन्याचा पिंपळ, श्रीनिवास कुळकर्णी, गीज प्रकाशन, मुंबई.
 ५. इतिविक, अरुण जाखडे, लोकवाङ्मय गृह, मुंबई.

संदर्भग्रंथ :
 १) मराठी विश्वकोश, खंड कथा.
 २) वाङ्मयीन संज्ञा-संकल्पना कोश, संपा, प्रभा गणोरकर व इतर, म. रा. भटकळ फाउण्डेशन, मुंबई, २००१.
 ३) मराठी वाङ्मयकोश खंड चौथा समीक्षा-संज्ञा, समन्वयक संपादक विजया राजाध्यक्ष, म. रा. साहित्य आणि संस्कृती मंडळ, मुंबई, २००२.
 ४) मराठी लघुनिबंधाचा इतिहास, डॉ. आनंद यादव, मेहता पब्लिशिंग हाऊस, पुणे.
 ५) मराठी गद्य : पूर्वपीठिका आणि निबंध, डॉ. हरिश्चंद्र धोरात, स्वरूप प्रकाशन, औरंगाबाद.

Criterion I : Curricular Aspects

SANT GADGE BABA AMRAVATI UNIVERSITY GAZETTE - 2017 - PART TWO -134

- ११) समीक्षेतील नव्या संकल्पना, संपा, मनोहर जाधव, स्वरूप प्रकाशन, औरंगाबाद.
 १२) आदिकथात्मक समीक्षा, डॉ. म. सु. पाटील, नीहास प्रकाशन, पुणे.
 १३) मानसशास्त्रीय समीक्षा, अ. वा. कुलकर्णी.
 १४) मराठी समीक्षेची वाटचाल, गो. म. कुलकर्णी, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे.
 १५) साहित्यविचार, दि. के. वेडेकर, लोकनाट्यमय गृह, मुंबई.
 १६) गांधीवाद आणि मराठी साहित्य, राजा दीक्षित.
 १७) देशीवाद, अशोक खाबर, साकेत प्रकाशन, औरंगाबाद.
 १८) दलित साहित्य : वेदना आणि निंदोह, भालचंद्र कडके, श्रीनिवास प्रकाशन, पुणे.
- ऐच्छिक पत्रिका घटक : पत्रिका ३ : अ) साहित्यनृतीचा अभ्यास
१. गेवसाचा पाऊस, मराठी चिंतनमाली, साहित्यप्रसार केंद्र, नागपूर, प्र. आ. २००५.
 २. भाणरी, आरंभट आणि गिल्लर, जी. ए. कुलकर्णी, परचुरे प्रकाशन मंदिर, मुंबई, पाचवी आवृत्ती २००७.
 ३. धनंजय, वासुदेव अनोलकर, मनोरमा प्रकाशन, मुंबई.
 ४. मराठी लावणी, म. वा. धोड, गौज प्रकाशन, मुंबई, दुसरी आवृत्ती १९८०.
- ऐच्छिक पत्रिका घटक : पत्रिका ३ : ब) महानुभाव साहित्य
१. लीळाचरित्र दर्शन, डॉ. शिवशंकर उपारो, डॉ. जयसिंग कळके, राहुल प्रकाशन, कोल्हापूर.
 २. श्री गोविंदप्रभू चरित्र, डॉ. विष्णू गिवाजी कोलते, अरुण प्रकाशन, मलकापूर, जि. तुलजाणा, सुधारित आवृत्ती-१९८२.
 ३. दृष्टान्त भाट, संपा, शं. गो. तुळपुळे, व्हीनस प्रकाशन, पुणे, दुसरी आवृत्ती १९९६.
 ४. महर्षदेचे घवळे, डॉ. सुहासिनी इलेंकर, स्नेहवर्धन पब्लिशिंग हाऊस, पुणे, तृतीय आवृत्ती १९९९.
- संदर्भ ग्रंथ :
- १) महानुभाव पंथ आणि त्यांचे वाङ्मय, शं. गो. तुळपुळे, व्हीनस प्रकाशन, पुणे.
 २) महानुभाव तत्त्वज्ञान, वि. मि. कोलते.
 ३) श्रीवक्रधरदर्शन, संपा, डॉ. वि. मि. कोलते, शिक्षण व सेवा योजना विभाग, महाराष्ट्र शासन, १९८२.
 ४) महानुभावांचे चरित्रग्रंथ, य. सु. देशपांडे.
 ५) लीळाचरित्र : एक अध्ययन, प. दि. कुलकर्णी.
 ६) महानुभाव आणि वारकरी साहित्य, प्रा. सुग्राम पुल्ले, सूर्यमुद्रा प्रकाशन, नांदेड, २०१६.
 ७) सार्थ लीळाचरित्र, संपा, प्रा. पुरुषोत्तम नागपुरे, लीळाचरित्र गौरव निधी समिती, नागपूर.
 ८) महानुभावदर्शन, डॉ. भु. मा. उर्फ संतोष ठाकरे, कुंभ प्रकाशन, सातुर्णा, अमरावती.
- ऐच्छिक पत्रिका घटक : पत्रिका ३ : क) लोकसाहित्य
१. लोककला : व्याख्या व स्वरूप (गोंधळ, जागरण, वासुदेव या लोककलांचा विशेष अभ्यास)
 २. गिथक व लोकतत्त्वे : संकल्पना आणि स्वरूप
 ३. लोकसाहित्याच्या अभ्यासपद्धती : ऐतिहासिक पद्धती, स्पष्टीकरणवादी पद्धती.
 ४. लोकसाहित्याच्या संकल्पनांचे महत्त्व व संकलनात येणाऱ्या अडचणी
 ५. लोकसाहित्य आणि ललितसाहित्य
 ६. लोकसाहित्य आणि संतरसाहित्य
 ७. लोकसंगभूमी आणि आधुनिक रंगभूमी
- संदर्भग्रंथ :
- १) लोकसाहित्याची रूपरेषा, दुर्गा भागवत.
 २) लोकसाहित्याचे स्वरूप, डॉ. प्रभाकर मांडे.
 ३) लोकसाहित्याचे अंतःप्रवाह, डॉ. प्रभाकर मांडे.
 ४) लोकसंगभूमी, डॉ. प्रभाकर मांडे.
 ५) मराठी लोककथा, संपा, डॉ. मधुकर वाकोडे, साहित्य अकादेमी, नवी दिल्ली.
 ६) पुराणकथा आणि वास्तवता, दामोदर धर्मानंद कोसंबी(अनुवाद वसंत तुळपुळे), लोकवाङ्मय गृह, मुंबई, साहायी आवृत्ती २०१७.
 ७) लोकसंस्कृतीचे उपासक, डॉ. रा. चिं. ढेरे.
 ८) लोकसंस्कृतीची क्षितिजे, डॉ. रा. चिं. ढेरे.

Criterion I : Curricular Aspects

SATY GADGE BARA AMRANATHI UNIVERSITY GAZETTE - 2017 - PART TWO-118

- १) सविशाहित्य आणि लोकसाहित्य ही सं वि डेरे
- २) लोकसाहित्य आणि लोकसाहित्य ही सं वि डेरे
- ३) आदिवासी लोकसाहित्य - शोभा आणि सं वि डेरे
- ४) लोकसाहित्य आणि लोकसाहित्य ही सं वि डेरे
- ५) लोकसाहित्य आणि लोकसाहित्य ही सं वि डेरे
- ६) लोकसाहित्य आणि लोकसाहित्य ही सं वि डेरे
- ७) लोकसाहित्य आणि लोकसाहित्य ही सं वि डेरे
- ८) लोकसाहित्य आणि लोकसाहित्य ही सं वि डेरे
- ९) लोकसाहित्य आणि लोकसाहित्य ही सं वि डेरे
- १०) लोकसाहित्य आणि लोकसाहित्य ही सं वि डेरे

शे.पत्रिका घटक :

पत्रिका ४ : अ) विशेष माझमगपकार कादंबरी

- १) कादंबरी : संकल्पना, स्वरूप, घटक आणि प्रकार
- २) एम. टी. आर. भास्कर, जयलक्ष्मी, मॅजीस्टिक प्रकाशन, मुंबई, सौधी आवृत्ती २००८.
- ३) इंदिराधर, भास्कर सांगळे, वेदाभूषण ज्योतिष केंद्र, मुंबई.
- ४) सार्वभौम आणि सार्वभौम, वेदाभूषण ज्योतिष केंद्र, मुंबई.
- ५) सार्वभौम, वेदाभूषण, मॅजीस्टिक प्रकाशन, मुंबई, प. आ. २००५.

संदर्भसंघ :

- १) माझमगपकार संज्ञा संकल्पना कोश, सार्वभौम, प्रभा सांगीकर व इतर, म, स, घटकक फाउण्डेशन, मुंबई, २००५.
- २) मराठी माझमगपकार संज्ञा संज्ञा, साम्यवादी संघाने विजया राजाराम, म, स, साहित्य आणि संस्कृती मंडळ, मुंबई, २००२.
- ३) मराठी कादंबरी - तत्त्व आणि शिवाय, मोहनदास पाटील, दर्शन प्रकाशन, पुणे.
- ४) मराठी माझमगपकार इतिहास (खंड १), भाग १), सार्वभौम, म, स, ग, आर्य, महाराष्ट्र साहित्य परिषद, पुणे.
- ५) मराठी साहित्य - चरणा व स्वरूप, सार्वभौम, मो, भा, भास्कर, मोड्यूलर प्रकाशन, मुंबई.
- ६) मराठी कादंबरी - प्रवाह व समीक्षा(अ, अ, व, सार्वभौम, सार्वभौम, मो, भा, भास्कर, मोड्यूलर प्रकाशन, मुंबई, अमम जोशी, नम प्रकाशन, जयवाडी, २००५.

शे.पत्रिका घटक :

पत्रिका ४ : ब) विशेष माझमगपकार नाटक

१. नाटक : संकल्पना, स्वरूप, घटक व प्रकार
२. एम. टी. आर. भास्कर, जयलक्ष्मी, मॅजीस्टिक प्रकाशन, मुंबई, दुसरे मुद्रण २००५.
३. आमदार सोमायकी, स, र, सोसायटी, मॅजीस्टिक प्रकाशन, पुणे.
४. नाटक कादंबरी, दत्ता भास्कर, मॅजीस्टिक प्रकाशन, पुणे. ;
५. लोक नाटक संज्ञा, सार्वभौम प्रकाशन, मीरामपुर.

संदर्भसंघ :

- १) माझमगपकार संज्ञा संकल्पना कोश, सार्वभौम, प्रभा सांगीकर व इतर, म, स, घटकक फाउण्डेशन, मुंबई, २००५.
- २) मराठी माझमगपकार संज्ञा संज्ञा, साम्यवादी संघाने विजया राजाराम, म, स, साहित्य आणि संस्कृती मंडळ, मुंबई, २००२.
- ३) नाटक : स्वरूप आणि समीक्षा ही, द, भि, कुलकर्णी, पद्ममगपकार प्रकाशन, पुणे, २०००.
- ४) नाटककादंबरी, राजीव नाईक, पद्ममगपकार प्रकाशन, पुणे, २००२.
- ५) भारतीय प्रयोगशाळा परिषद व इतिहास : नाटक, सार्वभौम, डॉ. राजीव नाईक, जयलक्ष्मी कला केंद्र पुणे विद्यापीठ व लोकसाहित्य मंडळ, मुंबई, २०००.
- ६) नाटक कादंबरी आणि आज्ञा, सार्वभौम, डॉ. पुष्पलता राजापूर-तापसा, साम्यवादी मॅजीस्टिक प्रकाशन, पुणे, २००२.

किंवा

शे.पत्रिका घटक :

पत्रिका ४ : क) विशेष माझमगपकार चरित्र-आत्मचरित्र-आत्मकथन

१. चरित्र-आत्मचरित्र-आत्मकथन : संकल्पना व स्वरूप
२. श्री माडगेबाबा, प्रवीणकर ताकरे, श्री माडगे माधवाजी मिशन, मुंबई.
३. कृष्णकर, यशवंतराव चव्हाण, मॅजीस्टिक प्रकाशन, मुंबई.
४. ताराळ अंतराळ, शंकरराव शरदा, मॅजीस्टिक प्रकाशन, पुणे.
५. शिर्मा, विजया मेहता, राजाराम प्रकाशन, तिरुची आवृत्ती, २००२.

SMT. RADHADEVI GOENKA COLLEGE FOR WOMEN, AKOLA

Criterion I : Curricular Aspects

Crosscutting – Issues into the Curriculum (Sanskrit)

वाङ्मय स्नातक (B.A.) भाग १ (सत्र - २) संस्कृत साहित्य

नीतिशतकम्
तिलकयशोऽर्णवम्
संज्ञाप्रकरणम् (लघुसिद्धान्तकौमुदी)

लेखी परीक्षा - ८०
अन्तर्गत मूल्यमापन - २०
एकूण गुण - १००

पटक - १ : नीतिशतकम् (श्लोक क्र. १ ते १५) - १६ गुण
पटक - २ : नीतिशतकम् (श्लोक क्र. १६ ते ३०) - १६ गुण
पटक - ३ : नीतिशतकम् (श्लोक क्र. ३१ ते ५०) - १६ गुण
पटक - ४ : श्रीतिलकयशोऽर्णवः (प्रथम तरंग) - १६ गुण
पटक - ५ : संज्ञाप्रकरणम् (लघुसिद्धान्तकौमुदी) - १६ गुण

-०-

Criterion I : Curricular Aspects

**वाङ्मय स्नातक (B.A.) भाग १ (सत्र - २)
संस्कृत साहित्य**

पुस्तक : नीतिशतकम्
तिलकयशोऽर्णवम्
संज्ञाप्रकरणम् (लघुसिद्धान्तकौमुदी)

गुण : लेखी परीक्षा - ८०
अन्तर्गत मूल्यमापन - २०
एकूण गुण - १००

घटक - १ : नीतिशतकम् (श्लोक क्र. १ ते १५) - १६ गुण
घटक - २ : नीतिशतकम् (श्लोक क्र. १६ ते ३०) - १६ गुण
घटक - ३ : नीतिशतकम् (श्लोक क्र. ३१ ते ५०) - १६ गुण
घटक - ४ : श्रीतिलकयशोऽर्णवः (प्रथम तरंग) - १६ गुण
घटक - ५ : संज्ञाप्रकरणम् (लघुसिद्धान्तकौमुदी) - १६ गुण

-०-

Criterion I : Curricular Aspects

वाङ्मय स्नातक भाग-२

सत्र - ३
संस्कृत साहित्य

पुस्तक - १) मालविकाग्नि मित्रम् (नाटक)
२) लघुसिद्धान्त कौमुदी (स्वरसंचिन प्रकरणम्)

वेळ ३ तास

गुण - लेखी परीक्षा - ८०
अंतर्गत मूल्यमापन - २०
एकूण गुण - १००

घटक - १ - मालविकाग्नि मित्रम् अंक १ व २

घटक - २ - मालविकाग्नि मित्रम् अंक ३ व ४

घटक - ३ - मालविकाग्नि मित्रम् अंक ५ व ६

घटक - ४ - लघुसिद्धान्त कौमुदी स्वरसंधी प्रकरण.

घटक - ५ - कवींची माहिती - (१) भवभुती (२) भारवि (३) माघ, (४) भर्तृहरि, (५) जयदेव

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप

लेखी परीक्षा ८० गुण

वेळ ३ तास

सूचना - प्रश्न १ ते ३ संपूर्ण मालविकाग्निमित्रम् नाटकावर आधारित
प्रश्न ५ वा कवीवर आधारित.

प्रश्न १ ला ८ पैकी ५ श्लोकांचा अनुवाद करा

२० गुण

प्रश्न २ रा दीर्घोत्तरी प्रश्न २ पैकी १

१२ गुण

प्रश्न ३ रा संदर्भासह स्पष्टीकरण ६ पैकी ४

२० गुण

प्रश्न ४ था ५ पैकी ३ सूत्राचे उदाहरणासह स्पष्टीकरण

१२ गुण

प्रश्न ५ वा २० पैकी १६ वस्तुनिष्ठ प्रश्न कवींच्या माहिती वर आधारित

१६ गुण

2

Criterion I : Curricular Aspects

वाङ्.मय स्नातक भाग-२

सत्र - ४

संस्कृत साहित्य

पुस्तक - १) श्री मयुर कविकृत सूर्यशतकम्
२) काव्य प्रकाश (प्रथमोल्लास)

गुण - लेखी परीक्षा - ८०

गुण - लेखी परीक्षा - ८०

एकूण गुण - १००

घटक - १ - सूर्यशतकम् श्लोक १ ते २५

घटक - २ - सूर्यशतकम् श्लोक २६ ते ५०

घटक - ३ - सूर्यशतकम् श्लोक ५१ ते ७५

घटक - ४ - सूर्यशतकम् श्लोक ७६ ते समाप्तीपर्यंत

घटक - ५ - कविची माहिती - (१) कालीदास (२) बाणभट्ट (३) अश्वघोष (४) शुद्रक (५) श्रीहर्ष

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप

प्रश्न १ ला ८ पैकी ५ श्लोकांचा अनुवाद करा

२० गुण

प्रश्न २ रा दीर्घोत्तरी प्रश्न २ पैकी १

१२ गुण

प्रश्न ३ रा ८ पैकी ५ श्लोकांचा अनुवाद करा

२० गुण

प्रश्न ४ था टिपा लिहा ५ पैकी ३

१२ गुण

प्रश्न ५ वा वस्तुनिष्ठ प्रश्न २० पैकी १६

१६ गुण

अन्तर्गत मूल्यमापन—

१) स्वाध्याय

१० गुण

२) मौखिक

१० गुण

Criterion I : Curricular Aspects

वाङ्.मय स्नातक भाग-३

सत्र - ५

संस्कृत साहित्य

पुस्तक - १) अभिज्ञान शाकुन्तलम्
लघुसिद्धान्त कौमुदी (व्यंजन संधी प्रकरणम्)

वेळ ३ तास

गुण - लेखी परीक्षा - ८०

अंतर्गत मूल्यमापन - २०

एकूण गुण - १००

घटक- १ -	अभिज्ञान शाकुन्तलम् - अंक १ ते ३	१६ गुण
घटक- २ -	अभिज्ञान शाकुन्तलम् - अंक ४ ते ५	१६ गुण
घटक- ३ -	अभिज्ञान शाकुन्तलम् - अंक ६ ते ७	१६ गुण
घटक- ४ -	लघुसिद्धान्त कौमुदी -व्यंजन संधी	१६ गुण
घटक- ५ -	अभिज्ञान शाकुन्तलम् वर आधारित वस्तुनिष्ठ प्रश्न.	१६ गुण

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप

प्रश्न १ ला	८ श्लोकांपैकी ५ चा अनुवाद करा	१६ गुण
प्रश्न २ रा	दीर्घोत्तरी प्रश्न २ पैकी १	१६ गुण
प्रश्न ३ रा	टिपा ६ पैकी ४	१६ गुण
प्रश्न ४ था	सूत्राचे स्पष्टीकरण ५ पैकी ३	१६ गुण
प्रश्न ५ वा	२० पैकी १६ वस्तुनिष्ठ प्रश्न	१६ गुण

Criterion I : Curricular Aspects

वाङ्.मय स्नातक भाग-३

सत्र - ६

संस्कृत साहित्य

पुस्तक - १) हर्षचरितसार - (प्रथम व द्वितीय उच्छवास)
काव्यप्रकाश (उल्लास १०)

वेळ ३ तास

गुण - लेखी परीक्षा - ८०

अंतर्गत मूल्यमापन - २०

एकूण गुण - १००

घटक- १ -	हर्षचरितसार पहिला उच्छवास	१६ गुण
घटक- २ -	हर्षचरितसार दुसरा उच्छवास	१६ गुण
घटक- ३ -	काव्यप्रकाश (उल्लास दहा मधील पुढील अलंकार - उपमा, उत्प्रेक्षा, रूपक, निदर्शना, श्लेष, दिपक अलंकार, भ्रान्तीमान, उत्तर	१६ गुण
घटक- ४ -	ग्रंथाचा परिचय- १) रामायण २) महाभारत ३) रघुवंशम् ४) मृच्छकटिक ५) उत्तर रामचरित	१६ गुण
घटक- ५ -	वरील ग्रंथावर आधारित वस्तुनिष्ठ प्रश्न	१६ गुण

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप

प्रश्न १ ला	तीन उताऱ्यापैकी दोन उताऱ्यांचा अनुवाद करा	१६ गुण
प्रश्न २ रा	अ) दीर्घांतरी प्रश्न दोन पैकी एक ब) टिपा लिहा तीन पैकी एक	१० गुण ०६ गुण
प्रश्न ३ रा	सहा पैकी चार अलंकाराचे व्याख्या उदाहरणासह स्पष्टीकरण	१६ गुण
प्रश्न ४ था	खालील पैकी कोणत्याही दोन ग्रंथाचा परिचय लिहा	१६ गुण
प्रश्न ५ वा	२० पैकी १६ वस्तुनिष्ठ प्रश्न (घटक ४) वर आधारित.	१६ गुण

Criterion I : Curricular Aspects

Appendix-E

वाङ्मय पारङ्गत संस्कृत, भाग १, सत्र १ (Master of Arts in Sanskrit, Part I, Semester - I)

Paper - I

वैदिकवाङ्मयम् (Vedic Literature)

गुण - लेखी परीक्षा	- ८०		
अन्तर्गत मूल्यमापन	- २०		
एकूण गुण	- १००		
घटक १ :	ऋग्वेद -	अग्निसूक्त (१.१) वरुणसूक्त (१.२५) सरमापणिसंवाद (१०.१०८)	- १६ गुण
घटक २ :	अथर्ववेद -	मेधाजनन (१.१) राष्ट्राभिवर्धनम् (१.२९) शालानिर्माणम् (३.१२)	- १६ गुण
घटक ३ :	कठोपनिषद (संपूर्ण)		- १६ गुण
घटक ४ :	निरुक्त (प्रथम अध्यायाचे १ ते ३ पाद)		- १६ गुण
घटक ५ :	वैदिक वाङ्मयाचा सामान्य परिचय		- १६ गुण

Criterion I : Curricular Aspects

वाङ्मय पारङ्गत संस्कृत, भाग १, सत्र १
(Master of Arts in Sanskrit, Part I, Semester - I)

Paper - II

व्याकरणं भाषाविज्ञानम् च (Grammar & Linguistics)

गुण - लेखी परीक्षा	- ८०	
अन्तर्गत मूल्यमापन	- २०	
एकूण गुण	- १००	
घटक १ :	कारकप्रकरणम् (सिद्धान्तकौमुदी सूत्र क्र. ५३२ ते ५८५)	- १६ गुण
घटक २ :	कारकप्रकरणम् (सिद्धान्तकौमुदी सूत्र क्र. ५८६ ते ६४६)	- १६ गुण
घटक ३ :	भाषा - भाषेची व्याख्या आणि मानवी भाषेची वैशिष्ट्ये पारिवारिक वर्गीकरण आणि आकृतिमूलक वर्गीकरण	- १६ गुण
घटक ४ :	ध्वनि विचार - ध्वनि उच्चारण स्थान आणि प्रयत्न ध्वनि परिवर्तनाची कारणे, ध्वनि नियम (ग्रिम, ग्रासमान व वर्नर)	- १६ गुण
घटक ५ :	वस्तुनिष्ठ प्रश्न	- १६ गुण

वाङ्मय पारङ्गत संस्कृत, भाग १, सत्र १
(Master of Arts in Sanskrit, Part I, Semester - I)

Paper - III

भारतीयदर्शनम् (Indian Philosophy)

गुण - लेखी परीक्षा	- ८०	
अन्तर्गत मूल्यमापन	- २०	
एकूण गुण	- १००	
घटक १ :	तर्कसंग्रह (पदार्थ विचार)	- १६ गुण
घटक २ :	तर्कसंग्रह (प्रमाण विचार)	- १६ गुण
घटक ३ :	सांख्यकारिका (कारिका क्र. १ ते ३६)	- १६ गुण
घटक ४ :	सांख्यकारिका (कारिका क्र. ३७ ते ७२)	- १६ गुण
घटक ५ :	भारतीय दर्शनांचा सामान्य परिचय (आस्तिक दर्शने)	- १६ गुण

Criterion I : Curricular Aspects

वाङ्मय पारङ्गत संस्कृत, भाग १, सत्र १
(Master of Arts in Sanskrit, Part I, Semester - I)

Paper - IV

साहित्यं साहित्यशास्त्रम् च (Literature & Aesthetics)

गुण - लेखी परीक्षा	- ८०
अन्तर्गत मूल्यमापन	- २०
एकूण गुण	- १००

3

घटक १ :	उरुभङ्गम्	- १६ गुण
घटक २ :	रघुवंशम् (सर्ग - २ श्लोक क्र. १ ते ३५)	- १६ गुण
घटक ३ :	रघुवंशम् (सर्ग - २ श्लोक क्र. ३६ ते ७५)	- १६ गुण
घटक ४ :	ध्वन्यालोक (प्रथम उद्योत)	- १६ गुण
घटक ५ :	काव्यशास्त्रीय सिद्धान्त (रीति, ध्वनि व औचित्य)	- १६ गुण

वाङ्मय पारङ्गत संस्कृत, भाग १, सत्र २
(Master of Arts in Sanskrit, Part I, Semester - II)

Paper - VI

व्याकरणं भाषाविज्ञानम् च (Grammar & Linguistics)

गुण - लेखी परीक्षा	- ८०
अन्तर्गत मूल्यमापन	- २०
एकूण गुण	- १००

घटक १ :	समासप्रकरणम् - लघुसिद्धान्तकौमुदी (अव्ययीभाव व तत्पुरुष समास)	- १६ गुण
घटक २ :	समासप्रकरणम् - लघुसिद्धान्तकौमुदी (द्वन्द्व आणि बहुव्रीहि समास)	- १६ गुण
घटक ३ :	वाक्य विचार - वाक्य लक्षण, वाक्याचे प्रकार, वाक्यार्थबोध प्रक्रिया (अभिहितान्वयवाद व अन्विताभिधानवाद)	- १६ गुण
घटक ४ :	अर्थ विचार - अर्थाचे स्वरूप, अर्थबोधाची प्रक्रिया व साधने अर्थपरिवर्तनाची कारणे व दिशा	- १६ गुण
घटक ५ :	वस्तुनिष्ठ प्रश्न	- १६ गुण

5

Criterion I : Curricular Aspects

SANT GADGE BABA AMRAVATI UNIVERSITY

वाङ्मय पारङ्गत संस्कृत, भाग १, सत्र २
(Master of Arts in Sanskrit, Part I, Semester - II)
Paper - V
वैदिकवाङ्मयम् (Vedic Literature)

गुण - लेखी परीक्षा	- ८०		
अन्तर्गत मूल्यमापन	- २०		
एकूण गुण	- १००		
घटक १ :	ऋग्वेद -	इन्द्रसूक्त (२.१२) उषस् सूक्त (३.६१) पर्जन्य (५.८३)	- १६ गुण
घटक २ :	अथर्ववेद -	काल (१०.५३) पृथिवीसूक्त (१२.१)	- १६ गुण
घटक ३ :	शुक्लयजुर्वेद -	शिवसंकल्पसूक्त (१.१)	- १६ गुण
घटक ४ :	पाणिनीयशिक्षा (संपूर्ण)		- १६ गुण
घटक ५ :	निरुक्त (प्रथम अध्यायाचे ४ ते ६ पाद)		- १६ गुण
घटक ५ :	वेदांगांचा सामान्य परिचय		- १६ गुण

Criterion I : Curricular Aspects

वाङ्मय पारङ्गत संस्कृत, भाग १, सत्र २
(Master of Arts in Sanskrit, Part I, Semester - II)

Paper - VIII

साहित्यं साहित्यशास्त्रम् च (Literature & Aesthetics)

गुण - लेखी परीक्षा	- ८०
अन्तर्गत मूल्यमापन	- २०
एकूण गुण	- १००

घटक १ :	शुकनासोपदेश	- १६ गुण
घटक २ :	शुकनासोपदेश	- १६ गुण
घटक ३ :	काव्यप्रकाश (प्रथम उल्लास)	- १६ गुण
घटक ४ :	नाट्यशास्त्र (प्रथम अध्याय)	- १६ गुण
घटक ५ :	काव्यशास्त्रीय सिद्धान्त (रस, अलंकार व वक्रोक्ति)	- १६ गुण

वाङ्मय पारङ्गत संस्कृत, भाग १, सत्र २
(Master of Arts in Sanskrit, Part I, Semester - II)

Paper - VII

भारतीयदर्शनम् (Indian Philosophy)

गुण - लेखी परीक्षा	- ८०
अन्तर्गत मूल्यमापन	- २०
एकूण गुण	- १००

घटक १ :	वेदान्तसार (अनुबन्धचतुष्टय, अध्यारोप-अपवाद)	- १६ गुण
घटक २ :	वेदान्तसार (महावाक्यार्थ निर्णय, जीवन्मुक्त)	- १६ गुण
घटक ३ :	अर्थसंग्रह (धर्मलक्षणम्, भावनाविचार)	- १६ गुण
घटक ४ :	अर्थसंग्रह (विधिविचार, अर्थवाद, मन्त्र)	- १६ गुण
घटक ५ :	भारतीय दर्शनांचा सामान्य परिचय (नास्तिक दर्शने)	- १६ गुण

Criterion I : Curricular Aspects

Crosscutting – Issues into the Curriculum (Home Economics)

Part-B
Syllabus prescribed for 2022-23 for UG program

Program- BA

Course/ Subject: HOME ECONOMICS

Semester-I

Code of the Course/ Subject	Title of the Course/ Subject	Total number of Periods
1113	Family Resource Management and Interior Decoration	75 periods

Objectives: This course will enable the students-

- To recognize the basic concepts home economics.
- To design a plan of home-work using management process.
- To classify the resources and decisions and use it effectively.
- To enhance the chances of reaching the desired goals through wise decisions and effective use of resources.
- To apply the course knowledge in day-to-day life.

COs

After successfully completion of course student should be able to-

- Formulate a plan of activities/programs managing and saving resources.
- Evaluate the planned activities and will be able to build better plan in coming program.
- Classify the decisions to its hierarchy for achieving a goal in future.
- Make family budget with list of items.
- Make greeting cards and sample design using colour schemes
- Quote and Name to each flower arrangement

Unit	Content
Unit I Introduction of Home Economics	(12 periods) 1.1 Introduction and History of Home Economics. 1.2 Definition, Meaning and Scope of Home Economics 1.3 Branches of Home Economics: i) Home Management ii) Food & Nutrition iii) Textile & Clothing iv) Human Development, v) Extension & Education vi) Consumer Economics vii) Marriage and Family relationship 1.4 Application of Home Economics Subject's knowledge for employment and self-employment.
Unit II Home Management and Family resources	(12 periods) 2.1 Definition, Meaning and Importance of Home management. 2.2 Process of Home management; Planning, Controlling and Evaluation 2.3 Types of family resources. 2.4 Qualities of Home manager: i) Intelligence ii) Imagination power. iii) Skills iv) Positiveness v) Encouraging and supportive, vi) honest vii) Role model

Criterion I : Curricular Aspects

Unit III Decision Making	(12 periods)
	3.1 Definition and Meaning Decision Making 3.2 Steps of Decision Making process 3.3 Types Decision Making 3.4 Family budget: Meaning and Components for making budget (Housing, Household expenses, Transportation, Insurance, Medical and Health, Education Saving, etc.)
Unit IV Colour & Colour Schemes	(12 Periods)
	4.1 Classification of Colour: i) Primary ii) Secondary iii) Intermediate iv) Tertiary v) Quaternary vi) Colour wheel 4.2 Colour Schemes: Relative and Contrasting. 4.3 Definitions and Importance/values of FlowerArrangement 4.4 Types of flower arrangements: i) Japanese ii) Traditional iii) Dry iv) Mass
Unit V Event Management	(12 periods)
	5.1. Event Management: Concept and scope in modern era 5.2. Event Management new trend of employment and self-employment 5.3. Types of events: households and Commercial 5.4. Development of event management system: a) Fundamental: Building team, Advertisement, Marketing. b) Concrete: Events Booking, Budget, Arrangement of Event, Monitoring, Records, Payment mode, Services, Decoration, Hospitality, etc.

SEM (Module) Event Management		Total 15 periods
Objectives: -		
<ol style="list-style-type: none"> 1. To Acquire the basic concept of event management 2. To design a event plan for carrying out easily and skillfully. 3. To enable event delivery and evaluation 4. To develop skills Event /planning is a source of employment and self-employment 		
COs		
After successfully completion of module course students should be able to – <ul style="list-style-type: none"> • Design Draft of event plan and follow the timeline • Do job work in event planning industry as well as play a role of Event manager after well-practiced • Identify best practice in the development and delivery for successful event. • Enhance the scope for bringing understandings into event planning practices 		
Activities		
	1. Attend the Planned Event and summarize the observed system. (Group activity)- (Skill acquired through Participative learning)	4 Periods
	2. Visit to prearranged event venues (Group activity)- Report (Experiential learning)	3 Periods
	3. Visit to arranged event venues (Group activity)- Report (Experiential learning)	3 Periods
	4. Plan Event and submit the report (Group activity) Soft Copy (Application of Knowledge)	3 Periods
	5. List the all required sub-events for Budgeting. (Critical thinking)	2 Periods
Assessment-		
	1. Attend the Planned Event	5 marks
	2. Visit to prearranged event	5 marks
	3. Visit to arranged event Plan Event and submit the report	5 marks
	4. Listed the all required sub-events for Budgeting	5 marks
		Total: 20 Mark

Criterion I : Curricular Aspects

Part-B
Syllabus prescribed for 2022-23 for UG program
Program- BA
(Laboratory/Practical/practicum/hands- on/Activity)
Course/ Subject: HOME ECONOMICS

Semester-I

Code of the Course/ Subject	Title of the Course/ Subject	Total number of Periods
1113	Family Resource Management and Interior Decoration	(2 periods/Week)

COs-

After successfully completion of practical course student will be able to-

- Draw a design for colour schemes.
- Apply the practical knowledge of colour schemes for rangoli and flower arrangement.
- Do and demonstrate types of flower arrangements.
- Take order of flower decoration.

List of practical

Sr.No	Practical course/ activities (2 periods/week /batch)
1	Colour scheme
2	Colour wheel drawing
3	Preparation of greeting card
4	Introduction to Types of flowers
5	Introduction of material required for flower arrangement
6.	Demonstration of Flower arrangement
7.	Flower decoration
8	Visit to Flower shops
9	Visit to Flower Exhibition
10	Demonstration of rangoli schemes
11	Record book / practical book preparation including samples
12	Ideal practical prior to University practical.

Distribution of Practical Marks

Total Marks-20

Practical work	Marks	Evaluation Mode	Total Marks
Colour scheme /Flower arrangement (Any One)	07	External	10
Viva-Voce	03		
Class work report	06	Internal	10
Record Book	04		

Course material/ learning resources

Reference Books:

- 1.Gross & Crandall," Management for Modern Families,' Appleton century crafts, New York.
2. P Nickell & Dorsey.J.M., " Management in Family Living", Wiley Eastern Ltd. New Delhi.
3. Bhargara Bela," Family Resource Management & Interior Decoration," University Book House Private Ltd, Jaipur.
4. Rutt, Anna Hong," Home Furnishing," Wiley Eastern Private Ltd. New Delhi.
5. Goldsmith,"Art in Everyday life," McMillan, New York.
6. Deshpande R.S., " Modern Ideal Houses for Indian," United Book Corporation, Pune.
7. Kale S. A. 2016 "Event Management" Gaurav book, Pub, Kanpur.

Criterion I : Curricular Aspects

Part-B

Syllabus prescribed for 2022-23 for UG program

Program- BA

Course/ Subject: HOME ECONOMICS

Semester-II

Code of the Course/ Subject	Title of the Course/ Subject	Total number of Periods
1113	Family Resource Management and Interior Decoration	75 periods

Objectives: -

- To realize the basic concepts of housing
- To design a plan of different arrangements in home Decoration
- To modify the home simply using this course knowledge.
- To demonstrate the principles of housing
- To develop aesthetic sense of students.

COs

After successfully completion of course student can-

- Formulate a plan of arrangements to modify home decoration.
- Classify and arrange the items using principles of housing.
- Design plan of work/ activities by acquiring knowledge of Work Simplification
- Make carrier in the field Interior Decoration and designing.
- Apply and guide ergonomics' technique for comfort physique.

Unit	Content
Unit I Housing	(12 Periods) 1.1 Concept and importance of housing 1.2 Selection of site for house building: i) Soil Condition ii) Cost factor iii) Location iv) Health aspect v) legal aspect vi) Services 1.3 Principles of House planning: i) Orientation ii) Spaciousness iii) Light and Ventilation iv) Grouping v) Privacy vi) Circulation vii) Cleanliness 1.4 Need of water conservation and disposal of household waste.
Unit II Work Simplification	(12 Periods) 2.1 Definition of Work Simplification 2.2 Importance of Work Simplification 2.3 Classes of Work Simplification 2.4 Informal Techniques of Work Simplification
Unit III Furniture	(12 Periods) 3.1 Types of Furniture. 3.2 Factors affecting selection of furniture 3.3 Curtain and Galicha 3.4 Modular Kitchen

Criterion I : Curricular Aspects

Unit IV	(12 Periods)
Interior Decoration	4.1 Definition and Scope of Interior Decoration 4.2 Interior Decoration: Concept and Carriers 4.3 Basic features (5'S) of Interior Decoration- i) Simplicity ii) Serenity ii) Spaciousness iv) Suitability v) Sympathy 4.4 Principles of Interior decoration i) Balance/ harmony ii) Rhythm. iii) Emphasis. iv) Contrast. v) Proportion
Unit V	(12 Periods)
Opportunities of Employment and Self-Employment	5.1 Employment Opportunities in home economics. 5.2 Self-Employment Opportunities in home economics 5.3 Guiding Principles of Self-Employment 5.4 Role of "Jilha Udyog Kendra" and MAVIM (Mahila Arthik Vikas Mahamandal) in women empowerment.

SEM (Module) Interior Decoration		15 periods
Objectives: This Module will enable the students-		
<ul style="list-style-type: none"> • To describe the basic concept of Interior Decoration • To design art draft skillfully. • To inspire the students to choose their carrier in this field • To apply the knowledge in their carrier advancement 		
COs		
After successfully completion of module course student should be able to-		
<ul style="list-style-type: none"> • Design a Draft plan of interior decoration on gain knowledge. • Match all the arrangements in order to relation in home space and area. • Enhanced their Skills in this field for carrier advancement. • Open his/her self- enterprise all industry, applying the respective course knowledge. 		
Activities		
	1.Lecture-discussion on - Skills and qualities of Interior Decorator and Designer (Interactive)	1 Periods
	2. Presentation of Interior Decoration: Photos and PPTS	3 Periods
	3. Practical work: Visit to modular kitchen (Group activity) and submission of report	3 Periods
	4. Play internet videos	3 Periods
	5. Visit to well organized and interior decor home. (Group activity)	2 Periods
	6. Furniture arrangement and Rangoli Art- on Paper plan Drawing Art (Individual activity)	3 Periods
	Assessment-	
	1. Attend the Planned Event	5 marks
	2. Visit to prearranged event	5 marks
	3. Visit to arranged event Plan Event and submit the report	5 marks
	4. Listed the all required sub-events for Budgeting	5 marks
		(Total-20)

Criterion I : Curricular Aspects

Part-B
Syllabus prescribed for 2022-23 for UG program
Program- BA
(Laboratory/Practical/practicum/hands- on/Activity)
Course/ Subject: HOME ECONOMICS

Semester-II

Code of the Course/ Subject	Title of the Course/ Subject	Total number of Periods
1113	Family Resource Management and Interior Decoration	(2 periods/Week)

COs-

After successfully completion of practical course student will be able to-

- Draw a design on clothes.
- Apply the practical knowledge for making block printing sample
- Create carpet designs applying motifs
- Decorate their own home by applying the practical course knowledge.
- Enter in this field doing self-enterprise.

List of practical

Sr.No	Practical course/ activities	(2 periods/week/Batch)
1	Colour scheme	
2	Introduction of blocks	
3	Introduction of colors for block printing	
4	Demonstration of block printing practical	
5	Visit to block printing cottage industry	
6	Preparation of block printing sample	
7	Making sample of tablecloth	
8	Making sample of pillow cover	
9	Making sample of scarf using block printing	
10	Exhibition of block printing articles	
11	Demonstration of carpet designs	
12	Types of carpets and their motifs	
13	Application of principles of arts on paper drawing	
14	Practical Exhibition	
15	Ideal practical for preparation of University practical	

Distribution of Practical Marks

Total Marks-20

Practical work	Marks	Evaluation Mode	Total Marks
Sample of Block printing (Any One)	07	External	10
Viva-Voce	03		
Class work report	06	Internal	10
Record Book	04		

Criterion I : Curricular Aspects

SANT GADGE BABA AMRAVATI UNIVERSITY GAZETTE - 2018 - PART TWO - 328

Pattern of Question Paper Examination: B.A.(Part I,II& III) Home Economics

Time- 3 Hours

Full Marks -50

- Instructions:** i) All questions are compulsory
ii) All questions carry equal marks.
- Question No. 1: Long answer question with internal choice from any unit of 10 Marks.
Question No. 2: Long answer question with internal choice from any unit of 10 Marks.
Question No. 3: Four Short Answer questions with internal choice from any unit of 2½ Marks each (2½ x 4= 10 Marks)
Question No. 4: Four Short Answer questions with internal choice from any unit of 2½ Marks each (2½ x 4= 10 Marks)
Question No. 5: Ten objective questions without internal choice. (1 x 10 = 10 Marks)
- Note:** i) *Two long answer questions from any two unit.*
ii) *Two short answer question from any two of the remaining units.*
iii) *Objective question should be based on remaining unit.*

Rules and Regulations

- 1- There will be **five periods per week** for theory paper.
- 2- **For one practical** there will be **two periods per week per batch.**
- 3- The batch for practical will comprise of **Sixteen students.**
- 4- Next (second) batch will be started when the number of students exceed 19. (i.e. when the number of students exceed 20% of the approved batch of 16 Students.)
- 5- The minimum passing marks of theory paper will be 20 (i.e.40%).
- 6- The minimum passing marks for practical will be 12 (i.e.40%)
- 7- The minimum passing marks for internal assessment will be 8 (i.e.40%)
- 8- Separate passing in theory, practical and internal assessment is necessary.
- 9- Marks will not be allotted to students if she is found absent for Practical and sessional.

Private candidate

- 1- With regard to the practical work the private candidate should be instructed to complete the practical prescribed in the college where she desires to appear for annual practical. The record book should be duly signed by the concerned head of the department.
- 2- Private candidate should write to the Principal concerned at the beginning of the session for permission to appear for the practical examination from the college.

Syllabi of B.A.Part-II (Home Eco.) Semester-III Food Science & Nutrition (Implemented From 2018-2019 Session)

Periods of Instruction Per week - 5
Theory : 5 Periods
Practical : 2 Periods Per Batch

Full Marks : 100
Theory : 50
Int. Ass : 20
Practical : 30

Objectives: This Course will enable the students :-

1. To understand the Basic Concept of Nutrition
2. To gain the knowledge of Food, Food Functions and Nutritive Value of Foods.
3. To Develop abilities to plan Diets for various stages.
4. To Inspire the Entrepreneurial Skill.

Syllabus

Unit-I

- 1.1 Introduction of Food and Nutrition
- 1.2 Definitions : Food, Nutrition, Nutrients, Nutritional Status, Malnutrition and Health
- 1.3 Relation between Health and Nutrition
- 1.4 Functions of Foods : Physical, Psychological, Socio-Cultural

Criterion I : Curricular Aspects

Unit-II

Energy Giving Nutrients:

- 2.1 Fats and Carbohydrates- Classification, Sources, Functions, Requirement, Deficiency Symptoms, & Symptoms due to Excess Consumption
- 2.2 Cereals :- i) Types and Nutritive Value ii) Products
iii) Gelatinization & Food Quality Improving Methods
- 2.3 Fats - Classification, Sources, Functions, Requirement, Deficiency Symptoms, & Symptoms due to Excess Consumption.
- 2.4 Oil and Oilseeds :- Types, Nutritive Value

Unit-III

Body Building Nutrient :

- 3.1 Protein - Classification, Sources, Functions, Requirement Deficiency Symptoms, Pulses and Legumes - Types and Nutritive Value.
- 3.3 Eggs- Structure, Nutritive value,
- 3.4 Meat, Fish & Poultry - Types , Nutritive Value and Selection

Unit-IV

Protecting and Regulating Nutrients:

- 4.1 Vitamin-A,B,C,D,E,K- Sources, Functions, Requirement Deficiency Symptoms
- 4.2 Minerals – Calcium, Phosphorus, Sodium Chloride, Iron, Iodine & Copper
Sources, Functions, Requirement Deficiency Symptoms
- 4.3 Vegetables and Fruits- Importance ,Types, Nutritive Value, Selection.
- 4.4 Water- Sources, Functions, Requirement Deficiency Symptoms

Unit-V

- 5.1 Balanced Diet-Meaning and Importance.
- 5.2 Factors affecting on Balanced Diet
- 5.3 Principles of Meal Planning
- 5.4 Balanced Diet for Childhood, Adolescence, Pregnancy & Lactating Mother.

Internal Assessment (Total Marks 20)

1. Visit to Food Industry / Home Industry/ Moll/ Market/ Shop and Submit Report - 10 Marks
OR
To Prepare Regional Dish Any One(Group Work- Stall Management Aim)
OR
Demonstration Any One related to subject - 10 Marks
2. Group Project (For Developing Research View)

Class Work

- a) Celebration of Nutrition Week and Report
(Aim- Application of Nutrition Knowledge and Extension Activity)
- b) Evaluation of Self Diet (One Week)

Practical (Total 30 Marks)

- a) Weights & Measures
- b) Demonstration of Pickles/ Masale/Gravies
- c) Regional Food Preparations Any One- Sambharwadi , Dahi Wada, Uttapa, Chhole Bhature, Sambar Wada & Bengali Mithai (Any One)
- d) Compute Cost and Nutritive Value of Two Rich Nutrients Dish

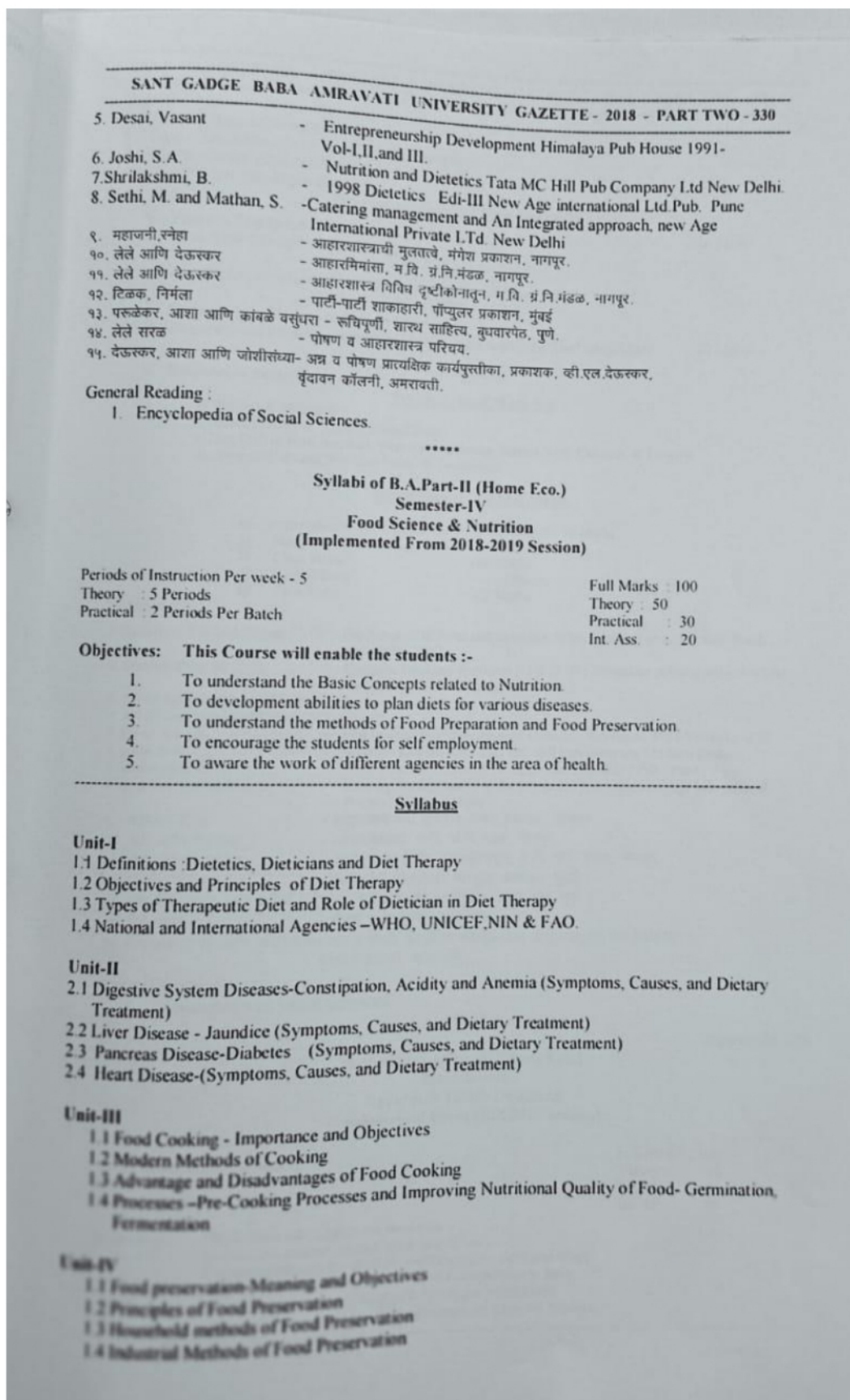
Distribution of Practical Marks

- a) Preparation of Dish & Presentation (One Recipe) - 10 Marks
- b) Nutritive & Cost Value - 05 Marks
- c) Class Work - 08 Marks
- d) Record Book - 04 Marks
- e) Viva-Voce - 03 Marks

References :

1. Mudambi, S.R. and Rajgopal M.V. - Fundamental of Food and Nutrition, Wiley Eastern Limited Ansari Road, New Delhi, 1987.
2. Swaminathan, M. - Essential Food and Nutrition V.I & II. The Bangalore Printing and Publishing Comp, Mysore road, Bangalore.
3. ICMR Nutritive Value of Indian Book
4. ICMR Recommended Dietary Allowances.

Criterion I : Curricular Aspects

Criterion I : Curricular Aspects

SANT GADGE BABA AMRAVATI UNIVERSITY GAZETTE - 2018 - PART TWO - 331

Unit-V

- 5.1 Food Spoilage-Meaning and Objects
- 5.2 Food Adulteration-Meaning and Health Hazards
- 5.3 Identification of Food Adulteration and Precautions
- 5.4 Food Adulteration Prevention Law

Internal Assessment (Total Marks 20)

1. Prepared Therapeutic Diet Plan for any Diseases (Aim-Stall Management and Marketing) - 10 Marks
OR
Any Preservative Item (Aim-Stall Management and Marketing)
OR
Demonstration Related to Subject Object -
2. Preparation of Innovative Nutritive Dish Using Local Food Stuff (Any One) - 10 Marks

Class work

a) Preparation Scrap Book

Practical (Total 30 Marks)

- a) Weights & Measures
- b) Demonstration of Squash/ Juices/ Soup
- c) One Dish of Rich Nutrient- Vitamin-A, Calories, Protein, Iron, Calcium & Thiamin
- d) Compute Cost and Nutritive Value of Two Dishes

Distribution of Practical Marks

- a) Preparation of Dish & Presentation (One Recipe) - 10 Marks
- a) Nutritive & Cost Value - 05 Marks
- b) Class Work - 08 Marks
- c) Record Book - 04 Marks
- e) Viva-Voce - 03 Marks

References :

1. Mudambi, S.R. and Rajgopal M.V. - Fundamental of Food and Nutrition, Wiley Eastern Limited Ansari Road, New Delhi, 1987.
2. Swaminathan, M. - Essential Food and Nutrition V.I & II. The Bangalore printing and publishing Comp, Mysore road, Bangalore.
3. ICMR Nutritive Value of Indian Book
4. ICMR Recommended Dietary Allowances.
5. Desai, Vasant - Entrepreneurship Development Himalaya Pub House 1991-Vol-I,II, and III.
6. Joshi, S.A. - Nutrition and Dietetics Tata MC Hill Pub Company Ltd New Delhi.
7. Shrilakshmi, B. - 1998 Dietetics Edi-III New Age international Ltd Pub Pune
8. Sethi, M. and Mathan, S. - Catering management and An Integrated approach, new Age International Private Ltd. New Delhi
९. महाजनी, स्नेहा - आहारशास्त्राची मुलतत्वे, मंगेश प्रकाशन, नागपूर.
१०. लेले आणि देऊस्कर - आहारमिमांसा, म.वि. ग्रं.नि.मंडळ, नागपूर.
११. लेले आणि देऊस्कर - आहारशास्त्र विविध दृष्टीकोनातून, म.वि. ग्रं.नि.मंडळ, नागपूर.
१२. टिळक, निर्मला - पार्टी-पार्टी शाकाहारी, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई
१३. परुळेकर, आशा आणि कांबळे वसुंधरा - रूचिपूर्णा, शास्त्र साहित्य, दुधवारपेट, पुणे.
१४. लेले सरळ - पोषण व आहारशास्त्र परिचय.
१५. देऊस्कर, आशा आणि जोशीसंत्या- अन्न व पोषण प्रात्यक्षिक कार्यपुस्तिका, प्रकाशक, व्ही.एल.देऊस्कर, वृंदावन कॉलनी, अमरावती.

General Reading :

1. Encyclopedia of Social Sciences.

Appendix - 'F'

Criterion I : Curricular Aspects

SANT GADGE BABA AMBAVATI UNIVERSITY GAZETTE - 2019 - PART TWO - 264

Rules and Regulations

- 1- There will be five periods per week for theory paper.
- 2- For one practical there will be two periods per week per batch.
- 3- The batch for practical will comprise of Sixteen students.
- 4- Next (second) batch will be started when the number of students exceed 19. (i.e. when the number of students exceed 20% of the approved batch of 16 Students.)
- 5- The minimum passing marks of theory paper will be 20 (i.e. 40%).
- 6- The minimum passing marks for practical will be 12 (i.e. 40%).
- 7- The minimum passing marks for internal assessment will be 8 (i.e. 40%).
- 8- Separate passing in theory, practical and internal assessment is necessary.
- 9- Marks will not be allotted to students if she is found absent for Practical and sessional.

Private Candidate :

- 1- With regard to the practical work the private candidate should be instructed to complete the practical prescribed in the college where she desires to appear for annual practical. The record book should be duly signed by the concerned head of the department.
- 2- Private candidate should write to the Principal concerned at the beginning of the session for permission to appear for the practical examination from the college.

Syllabi for B.A.Final

HOME ECONOMICS
Semester-V
HUMAN DEVELOPMENT
(Implemented from the 2019-2020 Session)

Periods of Instruction Per Week-5	Total Marks :100
Practical: 2 Periods Per Batch	Theory: 5 Periods Theory : 50 Practical:30 Int.Ass. :20

Objectives :

1. To Introduce the Concept of Human Development
2. To know the Factors affecting on Human Development
3. To study the definitions and Meaning Concerning the Concepts

UNIT-I

- 1.1 Meaning, Definitions and Importance of Human Development
- 1.2 Stages of Development & Developmental Tasks.
- 1.3 Principles & Factors affecting on Growth & Development
- 1.4 Stages of Prenatal Development.

Unit-II

- 2.1 Male and Female Reproduction System.
- 2.2 Sex determination & Twins & Premature Baby-Care & Causes
- 2.3 Advantages of Breast Feeding & Artificial Feeding.
- 2.4 Child Diseases -Diarrhea, Jaundice, Diphtheria, Whooping Cough & Immunization

Unit-III

- 3.1 Motor Development : Meaning, Skills.
- 3.2 Causes of Delayed Motor Development.
- 3.3 Physical development : Changes and Factors affecting Physical Development.
- 3.4 Play- Importance, Types & Social Adjustment.

Unit-IV

- 4.1 Intellectual Development : Classification of Intelligence. Intelligence Quotient (IQ)
- 4.2 Factor Affecting on Intellectual Development
- 4.3 Speech Development : Stages of Speech Development & Factors affecting on Speech Development
- 4.4 Speech Defects

Criterion I : Curricular Aspects

SANT GADGE BABA AMRAVATI UNIVERSITY GAZETTE - 2019 - PART TWO - 265	
Unit-V	
5.1 Social Development ; Companion & Playmates.	
5.2 Emotional Development – Characteristics, Types.	
5.3 Moral Development ; Method& Factors for Moral Development	
5.4 Discipline–Types & Merits & Demerits.	
INTERNAL (Total 20 Marks)	
1. Seminar on Related Topics	05
2. Case Study / Project (Group)	10
3. Educational tour/ visit (Report With Soft Copy)	05
CLASS WORK	
1) Celebration of Breast Feeding Week	04
2) Preparation of Supplementary Food for Babyhood-Cerelac/Nachnisatwa/ Sajina – Ghehuna / as per Nutrients. (Any One) (Group)	05
3) Poster Competition -Immunization Charts/ Female Foeticide / Personality / Intellectual.	05
PRACTICALS(30 Marks)	
A) Cooking – Diet Planning and Preparations of Following Recipes	
*For Pregnant Women – Mix Veg Paratha, Veg Upma , Dalia & Veg Paneer	
*For Lactating Women – Gum Laddoo, VegDhirdi& Veg Cutlet & Halwa.	
*Baby During Weaning Period – Khir, Tomato Soup, Sooji, Soft Khichidi	
B) Preparation of Children's Play Materials Best Out of Waste	
Distribution of Marks (30 Marks)	
Preparation of Dish (Any One) With Presentation	- 08 Marks
1) Diet Plan (Any One)	- 05 Marks
2) Class Work/ RB	- 14 Marks
3) Viva	- 03 Marks
References :	
1. Herlock Elizabeth	- Child Development
2. Swaminathan M.B. and Bharghave, R.K.	- Our Food.
3. Herlock Elizabeths	- Chilgrowth and Development
4. Fontana Davind	- Personality and Education
5. Gardner, D. Bruce	- Development of early childhood
६. जूननकरकुसुम	- मातृकला
७. चंद्रावसरनलिनी	- मातृकला आणि बालसंगोपन पिंपळापुरे प्र.कं.नागपूर.
८. पुरम प्रभावती	- शिवणकला, मॅजेस्टिक बुक स्टॉल, मुंबई-४
९. काळे प्रेमला	- बाल मानसशास्त्र
१०. आपटे, सारंगधर आणि पाठक	- आ
११. काळे प्रभावती	- लोकरीचे अभिनवविणकाम, नितीन प्रकाशन, पुणे-३०
१२. भिसे, पद्मावती	- सोपे शवणकाम मॅजेस्टिक बुक स्टॉल, मुंबई-४
१३. योगेन्द्रजीत भाई	- विकासात्मक मनोविज्ञान
१४. जूननकरकुसुम	- बालकाचाविकास व खेळणे
१५. जूननकरकुसुम	- मातृत्व आणि बालसंगोपन, पिंपळापुरेअॅन्ड कं.पब्लीशर्स, महाल,नागपूर-२
१६. व-हाडपांडे नलिनी	- बालविकास
१७. कांडलकर,लिना	- मानवविकास, विद्या प्रकाशन, रुईकर रोड, नागपूर-०२
१८. गणोरकर, मीना	- बालविकास आणि संबंधितक्षेत्र, म.वि.प्र.नि.पुणे-३०
१९. विंग, क्लाईव्ह, चौधरी शंकरनाडकर्णी सुरेश.	- एच आय व्ही आणिएडस, कुटुंब मार्गदर्शिका पॉप्युलर प्रकाशन मुंबई – ३४

Criterion I : Curricular Aspects

SANT GADGE BABA AMRAVATI UNIVERSITY GAZETTE - 2019 - PART TWO - 266

HOME ECONOMICS
Semester-VI
HUMAN DEVELOPMENT
(Implemented from the 2019-2020 Session)

Periods of Instruction Per Week-5
Theory: 5 Periods
Practical: 2 Periods Per Batch

Total Marks : 100
Theory : 50
Practical : 30
Int.Ass. :20

Objectives: This Course Will Enable The Students

1. To aware the Role of Heredity & Environment in Development
2. To State the Role of Parent & Teacher in Child Development.
3. To Introduce the Problems of Child.
4. To Inspire the Students for Skill Based Activity.

Unit-I

- 1.1 Heredity- Meaning & Laws
- 1.2 Role of Heredity- in Development of Child
- 1.3 Role of Environment- in Development of Child
- 1.4 Role of Family in Development of Child (Nuclear & Joint)

Unit-II

- 2.1 Personality: Types& Factors Affecting on Personality Development.
- 2.2 Defense Mechanism
- 2.3 Self Concept- Types (Positive & Negative) .
- 2.4 Role of Self concept in Personality Development.

Unit-III

- 3.1 Leadership- Types & Qualities.
- 3.2 Childhood Behavioral Problems: Lying, Stealing, Nail Biting, Thumb Sucking. (Causes and Remedies)
- 3.3 Need& Importance of Sex Education
- 3.4 Handicapped Child- Types & Education & Learning Difficulties.

Unit-IV

- 4.1 Adolescence- Developmental Task
- 4.2 Physical & Emotional Changes in Adolescence .
- 4.3 Adolescence Habits & its effect on their life (Jvenile Delinquency, Drugs. & Alcoholic)
- 4.4 Role of Parents & Teacher in Developing Positive Attitudes Towards Life.

Unit-V

- 5.1 Parenting- Importance & Types
- 5.2 Parent – Child Relationship & Importance,
- 5.3 Methods of Child Rearing Practices.
- 5.4 Parental Challenge – (Junk Food, Television Watching, Social Media)

INTERNAL (Total 20 Marks)

- 1) Seminar on related Topics - 10 Marks
- 2) Manage any Event Using Management Process - (Birthday / - 10 Marks
Tea Party/Any Program)(Report Writing with ICT- Soft Copy)

CLASS WORK

1. Guest Lecture on women Awareness.
2. Workshop on personality development.

PRACTICALS (30 Marks)

A) Cooking – Diet Planning and Preparation of following Recipies

- Pre-school Children – Sandwiches, Groundnut Chikki, MixLadoo, VegPuri.
- School Going – Cake, Appe and Chutney, Chirvante, Mix Dal Wada
- Adolescence – Dhokla, Pannertikki, Pav-Bhaji, & Halwa

B) Drafting and Sticking Any One of the following

- a) Kurti
- b) Nighty
- c) Gown
- d) Salwar

Criterion I : Curricular Aspects

Syllabi for B.A.Final
HOME ECONOMICS
Semester-V
HUMAN DEVELOPMENT
(Implemented from the 2019-2020 Session)

Periods of Instruction Per Week-5
Practical: 2 Periods Per Batch

Total Marks :100
Theory: 5 Periods Theory : 50
Practical:30
Int.Ass. :20

Objectives :

- 1.To Introduce the Concept of Human Development
2. To know the Factors affecting on Human Development
3. To study the definitions and Meaning Concerning the Concepts

UNIT-I

- 1.1 Meaning, Definitions and Importance of Human Development
- 1.2 Stages of Development & Developmental Tasks.
- 1.3 Principles & Factors affecting on Growth & Development
- 1.4 Stages of Prenatal Development.

Unit-II

- 2.1 Male and Female Reproduction System.
- 2.2 Sex determination & Twins & Premature Baby-Care & Causes
- 2.3 Advantages of Breast Feeding & Artificial Feeding.
- 2.4 Child Diseases -Diarrhea, Jaundice, Diphtheria, Whooping Cough & Immunization

Unit-III

- 3.1 Motor Development : Meaning, Skills.
- 3.2 Causes of Delayed Motor Development.
- 3.3 Physical development : Changes and Factors affecting Physical Development.
- 3.4 Play- Importance, Types & Social Adjustment.

Unit-IV

- 4.1 Intellectual Development : Classification of Intelligence. Intelligence Quotient (IQ)
- 4.2 Factor Affecting on Intellectual Development
- 4.3 Speech Development : Stages of Speech Development & Factors affecting on Speech Development
- 4.4 Speech Defects

Criterion I : Curricular Aspects

SANT GADGE BABA AMRAVATI UNIVERSITY GAZETTE - 2019 - PART TWO - 265

Unit-V

- 5.1 Social Development ; Companion & Playmates.
5.2 Emotional Development – Characteristics, Types.
5.3 Moral Development ; Method& Factors for Moral Development
5.4 Discipline-Types & Merits & Demerits.

INTERNAL (Total 20 Marks)

1. Seminar on Related Topics	..	05
2. Case Study / Project (Group)	..	10
3. Educational tour/ visit (Report With Soft Copy)	..	05

CLASS WORK

1) Celebration of Breast Feeding Week	..	04
2) Preparation of Supplementary Food for Babyhood-Cerelac/Nachnisatwa/ Sajina – Ghehuna / as per Nutrients. (Any One) (Group)	..	05
3) Poster Competition -Immunization Charts/ Female Foeticide / Personality / Intellectual.	..	05

PRACTICALS(30 Marks)

- A) Cooking – Diet Planning and Preparations of Following Recipes
*For Pregnant Women – Mix Veg Paratha, Veg Upma , Dalia & Veg Paneer
*For Lactating Women – Gum Laddoo, VegDhirdi& Veg Cutlet & Halwa.
*Baby During Weaning Period – Khir, Tomato Soup, Sooji, Soft Khichidi
- B) Preparation of Children's Play Materials Best Out of Waste

Distribution of Marks (30 Marks)

Preparation of Dish (Any One) With Presentation	- 08 Marks
1) Diet Plan (Any One)	- 05 Marks
2) Class Work/ RB	- 14 Marks
3) Viva	- 03 Marks

References :

1. Herlock Elizabeth	- Child Development
2. Swaminathan M.B. and Bharghave, R.K.	- Our Food.
3. Herlock Elizabeths	- Chilgrowth and Development
4. Fontana Davind	- Personality and Education
5. Gardner, D. Bruce	- Development of early childhood
६. जुननकरकुसुम	- मातृकला
७. चंद्रावसकरनलिनी	- मातृकला आणि बालसंगोपन पिंपळापुरे प्र.कं.नागपूर.
८. पुरम प्रभावती	- शिवणकला, मॅजेस्टिक बुक स्टॉल, मुंबई-४
९. काळे प्रेमला	- बाल मानसशास्त्र
१०. आपटे, सारंगधर आणि पाठक	- आ
११. काळे प्रभावती	- लोकरीचे अभिनवविणकाम, नितीन प्रकाशन, पुणे-३०
१२. भिसे, पद्मावती	- सोपे शवणकाम मॅजेस्टिक बुक स्टॉल, मुंबई-४
१३. योगेन्द्रजीत भाई	- विकासात्मक मनोविज्ञान
१४. जुननकरकुसुम	- बालकाचाविकास व खेळणे
१५. जुननकरकुसुम	- मातृत्व आणि बालसंगोपन, पिंपळापुरेअॅन्ड कं.पब्लीशर्स, महाल,नागपूर-२
१६. व-हाडपांडे नलिनी	- बालविकास
१७. कांडलकर,लिना	- मानवविकास, विद्या प्रकाशन, रुईकर रोड, नागपूर-०२
१८. गणोरकर, मीना	- बालविकास आणि संबंधितक्षेत्र, म.वि.ग्रं.नि.पुणे-३०
१९. विंग, क्लाईव्ह, चौधरी शंकरनाडकर्णी सुरेश,	- एच आय व्ही आणिएडस, कुटुंब मार्गदर्शिका पॉप्युलर प्रकाशन मुंबई - ३४

Criterion I : Curricular Aspects

SANT GADGE BABA AMRAVATI UNIVERSITY GAZETTE - 2019 - PART TWO - 266

HOME ECONOMICS
Semester-VI
HUMAN DEVELOPMENT
(Implemented from the 2019-2020 Session)

Periods of Instruction Per Week-5
Theory: 5 Periods
Practical: 2 Periods Per Batch

Total Marks : 100
Theory : 50
Practical : 30
Int.Ass. :20

Objectives: This Course Will Enable The Students

1. To aware the Role of Heredity & Environment in Development
2. To State the Role of Parent & Teacher in Child Development.
3. To Introduce the Problems of Child .
4. To Inspire the Students for Skill Based Activity.

Unit-I

- 1.1 Heredity- Meaning & Laws
- 1.2 Role of Heredity- in Development of Child
- 1.3 Role of Environment- in Development of Child
- 1.4 Role of Family in Development of Child (Nuclear & Joint)

Unit-II

- 2.1 Personality: Types& Factors Affecting on Personality Development.
- 2.2 Defense Mechanism
- 2.3 Self Concept- Types (Positive & Negative) .
- 2.4 Role of Self concept in Personality Development.

Unit-III

- 3.1 Leadership- Types & Qualities.
- 3.2 Childhood Behavioral Problems: Lying, Stealing, Nail Biting, Thumb Sucking. (Causes and Remedies)
- 3.3 Need& Importance of Sex Education
- 3.4 Handicapped Child- Types & Education & Learning Difficulties.

Unit-IV

- 4.1 Adolescence- Developmental Task
- 4.2 Physical & Emotional Changes in Adolescence .
- 4.3 Adolescence Habits & its effect on their life (Jvenile Delinquency, Drugs. & Alcoholic)
- 4.4 Role of Parents & Teacher in Developing Positive Attitudes Towards Life.

Unit-V

- 5.1 Parenting- Importance & Types
- 5.2 Parent – Child Relationship & Importance,
- 5.3 Methods of Child Rearing Practices.
- 5.4 Parental Challenge – (Junk Food, Television Watching, Social Media)

INTERNAL (Total 20 Marks)

- 1) Seminar on related Topics - 10 Marks
- 2) Manage any Event Using Management Process - (Birthday / Tea Party/Any Program)(Report Writing with ICT- Soft Copy) - 10 Marks

CLASS WORK

1. Guest Lecture on women Awareness.
2. Workshop on personality development.

PRACTICALS (30 Marks)

A) Cooking – Diet Planning and Preparation of following Recipies

- Pre-school Children – Sandwiches, Groundnut Chikki, MixLadoo, VegPuri.
- School Going – Cake, Appe and Chutney, Chirvante, Mix Dal Wada
- Adolescence – Dhokla, Pannertikki, Pav-Bhaji, & Halwa

B) Drafting and Sticking Any One of the following

- a) Kurti
- b) Nighty
- c) Gown
- d) Salwar

Criterion I : Curricular Aspects

SANT GADGE BABA AMRAVATI UNIVERSITY GAZETTE - 2017 - PART TWO -257	
B.A. Part-I (Home Economics) Semester -I Paper- Family Resource Management and Interior Decoration	
Time- 3 Hours for Theory 3 Hours for Practical	Total : 100 Marks
Periods Per Week- Theory - 5	Theory : 50 Marks
Practical - 2 (per practical)	Internal assessment : 20 Marks Practical : 30 Marks
Objectives:	
1) To introduce the student to the field of Home Economics.	
2) To create an awareness among the students about resources and their management in the family.	
3) To make aware about decision making and to enhance the decision making capability of the women .	
4) To provide knowledge and develop skills regarding principles and methods of interior decoration.	
5) To develop skill regarding preparing the Bouquets and Flower Arrangements for decoration and enhance the chances of employment.	
Unit I : Introduction to Home Economics.	
1.1 Introduction to Home Economics	
1.2 Meaning, Definition, Need and Importance of Home Economics.	
1.3 Branches of Home Economics and their utility in the daily life.	
i) Food and Nutrition.	
ii) Textile and Clothing	
iii) Human Development	
iv) Family Resources Management	
v) Extension Education and Communication	
vi) Consumer Economics	
vii) Human Relationship	
1.4 Home Economics as Education for Life	
1.5 Contribution of Home Economics Education in National Development	
Unit II : Home Management and Family Resources	
2.1 Meaning, Definition and Importance of Home Management	
2.2 Process of Home Management	
i) Planning	
ii) Controlling	
iii) Evaluation	
2.3 Definition, Types and Classification of Family Resources	
2.4 Characteristics of Family Resources	
2.5 Factors affecting resource management	
Unit III : Decision Making	
3.1 Meaning and Definition of Decision Making	
3.2 Process of Decision Making	
3.3 Types of Decision Making	
3.4 Role of Decision Making in Home Management.	
3.5 Decision Tree and Factors affecting Decision Making Process	

Criterion I : Curricular Aspects

Unit IV : Elements and Principles of Art. Colour Scheme

- 4.1 Definition and Introduction of following Elements of Art
i) Line iii) Texture v) Light vii) Pattern
ii) Form iv) Colour vi) Space viii) Idea
- 4.2 Definition and Importance and Application in Interior Decoration of following Principles of Art
i) Harmony iii) Balance v) Emphasis
ii) Scale and Proportion iv) Rhythm
- 4.3 Source of Colour, Classification of Colours
i) Primary Colours
ii) Secondary Colours
iii) Intermediate Colours
iv) Tertiary Colours
v) Quarternery Colours and Colour Wheel
- 4.4 Effect of Colours and Colour Scheme
i) Relative Colour Scheme
ii) Contrasting Colour Scheme
- 4.5 Factors affecting the choice of Colours. Colour Scheme for Different Rooms.

Unit V : Flower Arrangement

- 5.1 History, Objectives and Definition of Flower Arrangement.
5.2 Importance of Flowers, Flower Arrangement and Bouquets in Human Life.
5.3 Material Required for Flower Arrangement.
5.4 Factors to be considered while arranging flowers.
5.5 Types of Flower Arrangements.
i) Traditional
ii) Japanese
iii) Modern
iv) Miniature
v) Dry Arrangement
vi) Line Arrangement
vii) Mass Arrangement

Internal Assessment : (20 Marks)

Distribution of Marks

1. Organizing Demonstration or Guest Lecture on Flower Arrangement and Bouquet
OR Colour Scheme through Greeting Cards / Rangoli Report Writing and Submission
on Guest Lecture or Demonstration **10 Marks**
2. Attending, Submission and Presentation of seminar based on syllabus

10 Marks
Total 20 Marks

Criterion I : Curricular Aspects

Unit IV : Elements and Principles of Art. Colour Scheme

- 4.1 Definition and Introduction of following Elements of Art
i) Line	iii) Texture	v) Light	vii) Pattern
ii) Form	iv) Colour	vi) Space	viii) Idea
- 4.2 Definition and Importance and Application in Interior Decoration of following Principles of Art
i) Harmony	iii) Balance	v) Emphasis
ii) Scale and Proportion	iv) Rhythm	
- 4.3 Source of Colour, Classification of Colours
i) Primary Colours
ii) Secondary Colours
iii) Intermediate Colours
iv) Tertiary Colours
v) Quarternary Colours and Colour Wheel
- 4.4 Effect of Colours and Colour Scheme
i) Relative Colour Scheme
ii) Contrasting Colour Scheme
- 4.5 Factors affecting the choice of Colours. Colour Scheme for Different Rooms.

Unit V : Flower Arrangement

- 5.1 History, Objectives and Definition of Flower Arrangement.
- 5.2 Importance of Flowers, Flower Arrangement and Bouquets in Human Life.
- 5.3 Material Required for Flower Arrangement.
- 5.4 Factors to be considered while arranging flowers.
- 5.5 Types of Flower Arrangements.
i) Traditional
ii) Japanese
iii) Modern
iv) Miniature
v) Dry Arrangement
vi) Line Arrangement
vii) Mass Arrangement

Internal Assessment : (20 Marks)

Distribution of Marks

1. Organizing Demonstration or Guest Lecture on Flower Arrangement and Bouquet OR Colour Scheme through Greeting Cards / Rangoli Report Writing and Submission on Guest Lecture or Demonstration **10 Marks**
2. Attending, Submission and Presentation of seminar based on syllabus

Total 10 Marks
20 Marks

Criterion I : Curricular Aspects

SANT GADGE BABA AMRAVATI UNIVERSITY GAZETTE - 2017 - PART TWO -259

Practical :

1. **Class work** (Time 3 Hours)
- a) Practical record book. -
- i) Selection of Design Pattern, Thread, Needle and Colour Scheme for Embroidery
- ii) Methods of Embroidering following Stitches
1- Stem Stitch	2- Chain Stitch	3- Lazy Dazy
4- Button Hole	5- Feather Stitch	6- Satin Stitch
- b) Embroidering all above stitches on a single scarf or separate handkerchiefs and submission thereof.
- c) Different Classes of Colour and Colour Scheme in designs through preparation of Greeting Cards and Envelopes.

Practical Examination : (30 Marks)

Time: 3 Hours.

Distribution of Marks

- 1 Class work
- a) Practical Record Book ----- 5 Marks
- b) Embroidering Stitches on scarf or handkerchiefs ----- 5 Marks
- c) Colour Scheme on Greeting Cards and Envelopes ----- 5 Marks
- 2 Examination
- a) Embroidery Sample (Any Two Stitches) ----- 8 Marks
- b) Colour Scheme on Greeting Card ----- 4 Marks
- c) Viva ----- 3 Marks
- Total 30 Marks**

Note- One Record Book shall be maintained by each student. Record Book shall contain the following :

- a) Methods of Embroidering the stitches with the help of diagrams and designs
- b) Small samples of Stitches.
- c) Illustration of Colour and Colour Scheme through different Designs / Pattern

Note: The Record Book should be duly certified by the Head of the Department and should be signed and certified by the teacher after every practical.

Reference Books:

- Gross & Grandall, " Management for Modern Families", Appleton century crafts, New York.
- P. Nickell & Dorsey. J.M., "Management in Family Living", Wiley Eastern Ltd. New Delhi.
- Bhargara Bela, " Family Resource Management & Interior Decoration," University Book House Private Ltd., Jaipur.
- Rutt, Anna Hong, "Home Furnishing", Wiley Eastern Private Ltd. New Delhi.
- Goldsmith " Art in everyday Life" Mc. Millan, New York.
- Deshpande R.S.-"Modern Ideal Houses for Indian," United Book Corporation, Pune.
- मुन्शी आणि जठार - गृहअर्थशास्त्र भाग - १, पिंपळापूर एन्ड कंपनी पब्लिशर्स, नागपूर.
- लिमये क्षमा - गृहअर्थशास्त्र आणि गृहकला, विद्या प्रकाशन, नागपूर
- वसू आणि महाजन - आधुनिक गृहअर्थशास्त्र, मंगेश प्रकाशन, नागपूर.
- पुरब प्रमावती - भरत कला, मॅजेस्टीक बुक डेपो, मुंबई.
- कोकड अ.वि. - अभिनव भरतकला.
- शेरी जे.पी.-गृहकला एवं गृहप्रबंध
- कांडलकर लिना - गृहअर्थशास्त्राची मुलतत्वे. विद्या प्रकाशन, रुईकर पथ, नागपूर.
- फरकाडे त्रिवेणी, गोंगे सुलभा - गृहविज्ञान विस्तार
- स्वर्णजयंती ग्राम स्वयंरोजगार योजना - मार्गदर्शक तत्वे महाराष्ट्र शासन ग्रामविकास व जलसंधारण विभाग, मुंबई.
- फरकाडे त्रिवेणी, गोंगे सुलभा, कौटुंबिक संसाधनांचे व्यवस्थापन आणि गृहसजावट.

Criterion I : Curricular Aspects

SANT GADGE BABA AMRAVATI UNIVERSITY GAZETTE - 2017 - PART TWO -260

B.A. Part-I (Home Economics) Semester -II

Paper- Family Resource Management and Interior Decoration

Time- 3 Hours for Theory
3 Hours for Practical
Periods Per Week- Theory - 5
Practical - 2 (per practical)

Total : 100 Marks
Theory : 50 Marks
Internal assessment : 20 Marks
Practical : 30 Marks

Objectives:

1. To acquire basic knowledge of principles involved in planning of residential house.
2. To learn and apply various methods and techniques of Work Simplification.
3. To develop employability skills and the skill of "earning while learning."
4. To bring awareness about waste management and water conservation for environment protection.
5. To train the students from self employment point of view.

Unit 1 : Family Housing

1.1 Family's housing needs

a) Protective,	d) Social	g) Style
b) Economic,	e) Standard of Living	h) Function
c) Affectional	f) Housing Goals	i) Occupation

1.2 Factors Affecting Selection of Site for House Building

a) Legal Aspect	c) Physical Features	e) Soil Condition	g) Cost factor
b) Location	d) Health aspect	f) Services	

1.3 Principles of House Planning

a) Orientation	d) Circulation	g) Spaciousness	j) Light
b) Grouping of Rooms	e) Flexibility	h) Aesthetics	k) Ventilation
c) Roominess	f) Privacy	i) Economy	

1.4 Types of Kitchen (Shapes)

a) One wall kitchen	c) L Shape Kitchen	e) Broken U Shape Kitchen
b) Double wall Kitchen	d) U Shape Kitchen	

1.5 Recent Trends in Kitchen

Unit 2: Work Simplification.

- 2.1 Meaning, Importance and Definition of Work Simplification.
- 2.2 Principles of Work Simplification.
- 2.3 Mundel's Law (Classes) of changes.
- 2.4 Techniques of Work Simplification.
- 2.5 Improving methods of Work Simplification.

Unit 3: Furniture Arrangement

- 3.1 Styles of Furniture
 - a) Traditional
 - b) Contemporary
 - c) Modern
- 3.2 Types of Furniture
- 3.3 Factors involved in selection of Furniture.
- 3.4 Arrangement of Furniture in different rooms.
- 3.5 Care of different types furniture.

Unit 4 : Water Conservation, Drainage and Waste Disposal.

- 4.1 Need, importance and methods of water conservation.
- 4.2 Need and Importance of house drainage.
- 4.3 Methods of House Drainage.
 - i) Dilution
 - ii) Purification
 - iii) Soak pits.
- 4.4 Types of waste and need of waste disposal.
- 4.5 Methods of waste disposal.
 - a) Composting.
 - b) Vermicomposting.
 - c) Conservancy System.
 - d) Dumping.
 - e) Incineration.

Criterion I : Curricular Aspects

SANT GADGE BABA AMRAVATI UNIVERSITY GAZETTE - 2017 - PART TWO -261	
Unit 5: Job Opportunities, Self Employment and Abilities.	
5.1	Definition of Employment and Self Employment. Need of Self Employment in Home Economics.
5.2	Opportunities of Job and Self Employment in Home Economics.
5.3	Guiding Principles of Self Employment.
i)	Registration
ii)	Training
iii)	Knowledge of Equipments, their care and Material Required.
iv)	Loan Facility
v)	Preparation of Project Report.
vi)	Account Keeping
vii)	Costing
viii)	Labeling
ix)	Packaging
x)	Marketing.
5.4	Concept and Benefits of Self Help Groups and the role of Self Help Groups in women empowerment.
5.5	Ways of success of Self Help Groups and Role of MAVM (Mahila Arthik Mandal) in Self Help Groups
Internal Assessment : (20 Marks)	
Distribution of Marks:	
1.	Visit / Exhibition of articles made by students. Visit to any one of the following
i)	Cottage Industry
ii)	Self help Group
iii)	Women Entrepreneurship Establishment
iv)	Exhibition cum sell
	Report writing and submission of the above activity 10 Marks
3.	Attending, Submission and Presentation of seminar based on syllabus 10 Marks
	Total 20 Marks
Practical :	
1.	Class work
a)	Practical record book. -
i)	Methods of Embroidering the stitches with the help of diagrams and designs.
ii)	Embroidering following Stitches
1-	Bullion (knot) Stitch
2-	Bead Work
3-	Glass Work
4-	Herringbone
5-	Kantha Work
6-	Jardozi <u>ork</u>
b)	Embroidering two or three of the above stitches on the Apron.
c)	Preparing any one article based on "Best out of Waste." (Preparing Bags/ Envelopes from waste papers or Block Printing on Envelopes or Cards)
	(Time 3 Hours)
Practical Examination : (30 Marks)	
Distribution of Marks	
1	Class work 5 Marks
a)	Practical Record Book 5 Marks
b)	Embroidering Stitches on Apron. 5 Marks
c)	Any one article based on "Best out of Waste." 5 Marks
2	Examination 8 Marks
a)	Embroidery Sample (Any Two Stitches)
b)	Preparing Bags/ Envelopes from waste papers or any article based on "Best out of Waste" or Block Printing on Envelopes or Cards 4 Marks
c)	Viva 3 Marks
	Total 30 Marks

Criterion I : Curricular Aspects

SANT GADGE BABA AMRAVATI UNIVERSITY GAZETTE - 2017 - PART TWO -262

Note- One Record Book shall be maintained by each student. Record Book shall contain the following :

- Methods of Embroidering the stitches with the help of diagrams, designs and small samples of stitches..
- Preparing Bags/ Envelopes from waste papers or any article based on "Best out of Waste" or Block Printing on Envelopes or Cards

Note: *The Record Book should be duly certified by the Head of the Department and should be signed and certified by the teacher after every practical.*

Reference Books:

- Gross & Grandall, " Management for Modern Families", Appleton century crafts, New York.
- P. Nickell & Dorsey. J.M., "Management in Family Living", Wiley Eastern Ltd. New Delhi.
- Bhargara Bela, " Family Resource Management & Interior Decoration," University Book House Private Ltd., Jaipur.
- Rutt, Anna Hong, "Home Furnishing", Wiley Eastern Private Ltd. New Delhi.
- Goldsmith " Art in everyday Life" Mc. Millan, New York.
- Deshpande R.S.-"Modern Ideal Houses for Indian," United Book Corporation, Pune.
- मुन्शी आणि जठार - गृहअर्थशास्त्र भाग - १, पिंपळापूर एन्ड कंपनी पब्लिशर्स, नागपूर.
- लिमये क्षमा - गृहअर्थशास्त्र आणि गृहकला, विद्या प्रकाशन, नागपूर
- वसू आणि महाजन - आधुनिक गृहअर्थशास्त्र, मंगेश प्रकाशन, नागपूर.
- पुरब प्रभावती - भरत कला, मॅजेस्टीक बुक डेपो, मुंबई.
- कोकड अ.वि. - अभिनव भरतकला.
- शेरी जे.पी.-गृहकला एवं गृहप्रबंध
- कांडलकर लिना - गृहअर्थशास्त्राची मुलतत्वे. विद्या प्रकाशन, रुईकर पथ, नागपूर.
- फरकाडे त्रिवेणी, गोंगे सुलभा - गृहविज्ञान विस्तार
- स्वर्णजयंती ग्राम स्वयंरोजगार योजना - मार्गदर्शक तत्वे महाराष्ट्र शासन ग्रामविकास व जलसंधारण विभाग, मुंबई.
- फरकाडे त्रिवेणी, गोंगे सुलभा, कौटुंबिक संसाधनांचे व्यवस्थापन आणि गृहसजावट.

Appendix-F

Criterion I : Curricular Aspects

SANT GADGE BABA AMRAVATI UNIVERSITY GAZETTE - 2018 - PART TWO - 328

Pattern of Question Paper
Examination: B.A.(Part I,II & III) Home Economics

Time- 3 Hours Full Marks -50

Instructions: i) All questions are compulsory
ii) All questions carry equal marks.

Question No. 1: Long answer question with internal choice from any unit of 10 Marks
Question No. 2: Long answer question with internal choice from any unit of 10 Marks
Question No. 3: Four Short Answer questions with internal choice from any unit of 2½ Marks each (2½ x 4= 10 Marks)
Question No. 4: Four Short Answer questions with internal choice from any unit of 2½ Marks each (2½ x 4= 10 Marks)
Question No. 5: Ten objective questions without internal choice. (1 x 10 = 10 Marks)

Note: i) *Two long answer questions from any two unit.*
ii) *Two short answer question from any two of the remaining units.*
iii) *Objective question should be based on remaining unit.*

Rules and Regulations

- 1- There will be **five periods per week** for theory paper.
- 2- **For one practical** there will be **two periods per week per batch.**
- 3- The batch for practical will comprise of **Sixteen students.**
- 4- Next (second) batch will be started when the number of students exceed 19. (i.e. when the number of students exceed 20% of the approved batch of 16 Students.)
- 5- The minimum passing marks of theory paper will be 20 (i.e.40%)
- 6- The minimum passing marks for practical will be 12 (i.e.40%)
- 7- The minimum passing marks for internal assessment will be 8 (i.e.40%)
- 8- Separate passing in theory, practical and internal assessment is necessary.
- 9- Marks will not be allotted to students if she is found absent for Practical and sessional.

Private candidate

- 1- With regard to the practical work the private candidate should be instructed to complete the practical prescribed in the college where she desires to appear for annual practical. The record book should be duly signed by the concerned head of the department.
- 2- Private candidate should write to the Principal concerned at the beginning of the session for permission to appear for the practical examination from the college.

Syllabi of B.A.Part-II (Home Eco.)
Semester-III
Food Science & Nutrition
(Implemented From 2018-2019 Session)

Periods of Instruction Per week - 5	Full Marks : 100
Theory : 5 Periods	Theory : 50
Practical : 2 Periods Per Batch	Int. Ass. : 20
	Practical : 30

Objectives: This Course will enable the students :-

1. To understand the Basic Concept of Nutrition
2. To gain the knowledge of Food, Food Functions and Nutritive Value of Foods.
3. To Develop abilities to plan Diets for various stages.
4. To Inspire the Entrepreneurial Skill.

Syllabus

Unit-I

- 1.1 Introduction of Food and Nutrition
- 1.2 Definitions : Food, Nutrition, Nutrients, Nutritional Status, Malnutrition and Health
- 1.3 Relation between Health and Nutrition
- 1.4 Functions of Foods : Physical, Psychological, Socio-Cultural

Criterion I : Curricular Aspects

SANT GADGE BABA AMRAVATI UNIVERSITY GAZETTE - 2018 - PART TWO - 329

Unit-II

Energy Giving Nutrients:

- 2.1 Fats and Carbohydrates- Classification, Sources, Functions, Requirement, Deficiency Symptoms, & Symptoms due to Excess Consumption
- 2.2 Cereals :- i) Types and Nutritive Value ii) Products
iii) Gelatinization & Food Quality Improving Methods
- 2.3 Fats - Classification, Sources, Functions, Requirement, Deficiency Symptoms, & Symptoms due to Excess Consumption.
- 2.4 Oil and Oilseeds :- Types, Nutritive Value

Unit-III

Body Building Nutrient :

- 3.1 Protein - Classification, Sources, Functions, Requirement Deficiency Symptoms.
- 3.2 Pulses and Legumes - Types and Nutritive Value.
- 3.3 Eggs- Structure, Nutritive value,
- 3.4 Meat, Fish & Poultry - Types, Nutritive Value and Selection

Unit-IV

Protecting and Regulating Nutrients:

- 4.1 Vitamin-A,B,C,D,E,K- Sources, Functions, Requirement Deficiency Symptoms
- 4.2 Minerals – Calcium, Phosphorus, Sodium Chloride, Iron, Iodine & Copper
Sources, Functions, Requirement Deficiency Symptoms
- 4.3 Vegetables and Fruits- Importance, Types, Nutritive Value, Selection.
- 4.4 Water- Sources, Functions, Requirement Deficiency Symptoms

Unit-V

- 5.1 Balanced Diet-Meaning and Importance.
- 5.2 Factors affecting on Balanced Diet
- 5.3 Principles of Meal Planning
- 5.4 Balanced Diet for Childhood, Adolescence, Pregnancy & Lactating Mother.

Internal Assessment (Total Marks 20)

1. Visit to Food Industry / Home Industry/ Moll/ Market/ Shop and Submit Report. - 10 Marks
OR
To Prepare Regional Dish Any One(Group Work- Stall Management Aim)
OR
Demonstration Any One related to subject - 10 Marks
2. Group Project (For Developing Research View)

Class Work

- a) Celebration of Nutrition Week and Report
(Aim- Application of Nutrition Knowledge and Extension Activity)
- b) Evaluation of Self Diet (One Week)

Practical (Total 30 Marks)

- a) Weights & Measures
- b) Demonstration of Pickles/ Masale/Gravies
- c) Regional Food Preparations Any One- Sambharwadi, Dahi Wada, Uttapa, Chhole Bhature, Sambar Wada & Bengali Mithai (Any One)
- d) Compute Cost and Nutritive Value of Two Rich Nutrients Dish.

Distribution of Practical Marks

- a) Preparation of Dish & Presentation (One Recipe) - 10 Marks
- b) Nutritive & Cost Value - 05 Marks
- c) Class Work - 08 Marks
- d) Record Book - 04 Marks
- e) Viva-Voce - 03 Marks

References :

1. Mudambi, S.R. and Rajgopal M.V. -Fundamental of Food and Nutrition, Wiley Eastern Limited Ansari Road, New Delhi, 1987.
2. Swaminathan, M. - Essential Food and Nutrition V.I & II. The Bangalore Printing and Publishing Comp, Mysore road, Bangalore.
3. ICMR Nutritive Value of Indian Book
4. ICMR Recommended Dietary Allowances.

Criterion I : Curricular Aspects

SANT GADGE BABA AMRAVATI UNIVERSITY GAZETTE - 2018 - PART TWO - 330

5. Desai, Vasant - Entrepreneurship Development Himalaya Pub House 1991- Vol-I,II, and III.
6. Joshi, S.A. - Nutrition and Dietetics Tata MC Hill Pub Company Ltd New Delhi.
7. Shrilakshmi, B. - 1998 Dietetics Edi-III New Age international Ltd. Pub. Pune
8. Sethi, M. and Mathan, S. - Catering management and An Integrated approach, new Age International Private I.Td. New Delhi
९. महाजनी, स्नेहा - आहारशास्त्राची मुलतत्वे, मंगेश प्रकाशन, नागपूर.
१०. लेले आणि देऊस्कर - आहारमिमांसा, म.वि. ग्रं.नि.मंडळ, नागपूर.
११. लेले आणि देऊस्कर - आहारशास्त्र विविध दृष्टीकोनातून, म.वि. ग्रं.नि.मंडळ, नागपूर.
१२. टिळक, निर्मला - पार्टी-पार्टी शाकाहारी, पोप्युलर प्रकाशन, मुंबई
१३. परुळेकर, आशा आणि कांबळे वसुंधरा - रूयिपूर्णा, शास्त्र साहित्य, नुपवारपेट, पुणे.
१४. लेले सारळ - पोषण व आहारशास्त्र परिचय.
१५. देऊस्कर, आशा आणि जोशीस्नेह्या- अन्न व पोषण प्रात्यक्षिक कार्यपुस्तिका, प्रकाशक, व्ही.एल.देऊस्कर, वृंदावन कॉलेजी, अमरावती.

General Reading :

1. Encyclopedia of Social Sciences.

**Syllabi of B.A.Part-II (Home Eco.)
Semester-IV
Food Science & Nutrition
(Implemented From 2018-2019 Session)**

Periods of Instruction Per week - 5
Theory : 5 Periods
Practical : 2 Periods Per Batch

Full Marks : 100
Theory : 50
Practical : 30
Int. Ass. : 20

Objectives: This Course will enable the students :-

1. To understand the Basic Concepts related to Nutrition.
2. To development abilities to plan diets for various diseases.
3. To understand the methods of Food Preparation and Food Preservation.
4. To encourage the students for self employment.
5. To aware the work of different agencies in the area of health.

Syllabus

Unit-I

- 1.1 Definitions :Dietetics, Dieticians and Diet Therapy
- 1.2 Objectives and Principles of Diet Therapy
- 1.3 Types of Therapeutic Diet and Role of Dietician in Diet Therapy
- 1.4 National and International Agencies –WHO, UNICEF,NIN & FAO.

Unit-II

- 2.1 Digestive System Diseases-Constipation, Acidity and Anemia (Symptoms, Causes, and Dietary Treatment)
- 2.2 Liver Disease - Jaundice (Symptoms, Causes, and Dietary Treatment)
- 2.3 Pancreas Disease-Diabetes (Symptoms, Causes, and Dietary Treatment)
- 2.4 Heart Disease-(Symptoms, Causes, and Dietary Treatment)

Unit-III

- 1.1 Food Cooking - Importance and Objectives
- 1.2 Modern Methods of Cooking
- 1.3 Advantage and Disadvantages of Food Cooking
- 1.4 Processes –Pre-Cooking Processes and Improving Nutritional Quality of Food- Germination, Fermentation

Unit-IV

- 1.1 Food preservation-Meaning and Objectives
- 1.2 Principles of Food Preservation
- 1.3 Household methods of Food Preservation
- 1.4 Industrial Methods of Food Preservation

Criterion I : Curricular Aspects

SANT GADGE BABA AMRAVATI UNIVERSITY GAZETTE - 2018 - PART TWO - 331

Unit-V

- 5.1 Food Spoilage-Meaning and Objects
- 5.2 Food Adulteration-Meaning and Health Hazards
- 5.3 Identification of Food Adulteration and Precautions
- 5.4 Food Adulteration Prevention Law

Internal Assessment (Total Marks 20)

1. Prepared Therapeutic Diet Plan for any Diseases (Aim-Stall Management and Marketing) - 10 Marks
OR
Any Preservative Item (Aim-Stall Management and Marketing)
OR
Demonstration Related to Subject Object -
2. Preparation of Innovative Nutritive Dish Using Local Food Stuff (Any One) - 10 Marks

Class work

a) Preparation Scrap Book

Practical (Total 30 Marks)

- a) Weights & Measures
- b) Demonstration of Squash/ Juices/ Soup
- c) One Dish of Rich Nutrient- Vitamin-A, Calories, Protein, Iron, Calcium & Thiamin
- d) Compute Cost and Nutritive Value of Two Dishes

Distribution of Practical Marks

- a) Preparation of Dish & Presentation (One Recipe) - 10 Marks
- a) Nutritive & Cost Value - 05 Marks
- b) Class Work - 08 Marks
- c) Record Book - 04 Marks
- e) Viva-Voce - 03 Marks

References :

1. Mudambi, S.R. and Rajgopal M.V. - Fundamental of Food and Nutrition, Wiley Eastern Limited Ansari Road, New Delhi, 1987.
2. Swaminathan, M. - Essential Food and Nutrition V.I & II. The Bangalore printing and publishing Comp, Mysore road, Bangalore.
3. ICMR Nutritive Value of Indian Book
4. ICMR Recommended Dietary Allowances
5. Desai, Vasant - Entrepreneurship Development Himalaya Pub House 1991-Vol-I, II, and III
6. Joshi, S.A. - Nutrition and Dietetics Tata MC Hill Pub Company Ltd New Delhi
7. Shrilakshmi, B. - 1998 Dietetics Edi-III New Age international Ltd Pub Pune
8. Sethi, M. and Mathan, S. - Catering management and An Integrated approach, new Age International Private LTd New Delhi
९. महाजनी, स्नेहा - आहारशास्त्राची मुलतत्वे, मंगेश प्रकाशन, नागपूर.
१०. लेले आणि देऊस्कर - आहारमिमांसा, म.वि. ग्रं.नि.मंडळ, नागपूर.
११. लेले आणि देऊस्कर - आहारशास्त्र विविध दृष्टीकोनातून, म.वि. ग्रं.नि.मंडळ, नागपूर.
१२. टिळक, निर्मला - पार्टी-पार्टी शाकाहारी, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई
१३. परुळेकर, आशा आणि कांबळे वसुंधरा - रूचिपूर्णा, शास्त्र साहित्य, बुधवारपेठ, पुणे.
१४. लेले सरळ - पोषण व आहारशास्त्र परिचय.
१५. देऊस्कर, आशा आणि जोशीसंध्या- अन्न व पोषण प्रात्यक्षिक कार्यपुस्तिका, प्रकाशक, बी.एल. देऊस्कर, वृंदावन कॉलनी, अमरावती.

General Reading :

1. Encyclopedia of Social Sciences.

Appendix - 'F'

Criterion I : Curricular Aspects

Rules and Regulations

- 1- There will be five periods per week for theory paper.
- 2- For one practical there will be two periods per week per batch.
- 3- The batch for practical will comprise of Sixteen students.
- 4- Next (second) batch will be started when the number of students exceed 19. (i.e. when the number of students exceed 20% of the approved batch of 16 Students.)
- 5- The minimum passing marks of theory paper will be 20 (i.e. 40%).
- 6- The minimum passing marks for practical will be 12 (i.e. 40%).
- 7- The minimum passing marks for internal assessment will be 8 (i.e. 40%).
- 8- Separate passing in theory, practical and internal assessment is necessary.
- 9- Marks will not be allotted to students if she is found absent for Practical and sessional.

Private Candidate :

- 1- With regard to the practical work the private candidate should be instructed to complete the practical prescribed in the college where she desires to appear for annual practical. The record book should be duly signed by the concerned head of the department.
- 2- Private candidate should write to the Principal concerned at the beginning of the session for permission to appear for the practical examination from the college.

Syllabi for B.A.Final

HOME ECONOMICS

Semester-V

HUMAN DEVELOPMENT

(Implemented from the 2019-2020 Session)

Periods of Instruction Per Week-5

Practical: 2 Periods Per Batch

Total Marks :100

Theory: 5 Periods Theory : 50

Practical:30

Int.Ass. :20

- Objectives :**
- 1.To Introduce the Concept of Human Development
 2. To know the Factors affecting on Human Development
 3. To study the definitions and Meaning Concerning the Concepts

UNIT-I

- 1.1 Meaning, Definitions and Importance of Human Development
- 1.2 Stages of Development & Developmental Tasks.
- 1.3 Principles & Factors affecting on Growth & Development
- 1.4 Stages of Prenatal Development.

Unit-II

- 2.1 Male and Female Reproduction System.
- 2.2 Sex determination & Twins & Premature Baby-Care & Causes
- 2.3 Advantages of Breast Feeding & Artificial Feeding.
- 2.4 Child Diseases -Diarrhea, Jaundice, Diphtheria, Whooping Cough & Immunization

Unit-III

- 3.1 Motor Development : Meaning, Skills.
- 3.2 Causes of Delayed Motor Development.
- 3.3 Physical development : Changes and Factors affecting Physical Development.
- 3.4 Play- Importance, Types & Social Adjustment.

Unit-IV

- 4.1 Intellectual Development : Classification of Intelligence. Intelligence Quotient (IQ)
- 4.2 Factor Affecting on Intellectual Development
- 4.3 Speech Development : Stages of Speech Development & Factors affecting on Speech Development
- 4.4 Speech Defects

Criterion I : Curricular Aspects

SANT GADGE BABA AMRAVATI UNIVERSITY GAZETTE - 2019 - PART TWO - 265		
Unit-V		
5.1 Social Development ; Companion & Playmates.		
5.2 Emotional Development – Characteristics, Types.		
5.3 Moral Development ; Method& Factors for Moral Development		
5.4 Discipline–Types & Merits & Demerits.		
INTERNAL (Total 20 Marks)		
1. Seminar on Related Topics	..	05
2. Case Study / Project (Group)	..	10
3. Educational tour/ visit (Report With Soft Copy)	..	05
CLASS WORK		
1) Celebration of Breast Feeding Week	..	04
2) Preparation of Supplementary Food for Babyhood-Cerelac/Nachnisatwa/ Sajina – Ghehuma / as per Nutrients. (Any One) (Group)	..	05
3) Poster Competition -Immunization Charts/ Female Foeticide / Personality / Intellectual.	..	05
PRACTICALS(30 Marks)		
A) Cooking – Diet Planning and Preparations of Following Recipes		
*For Pregnant Women – Mix Veg Paratha, Veg Upma , Dalia & Veg Paneer		
*For Lactating Women – Gum Laddoo, VegDhirdi& Veg Cutlet &Halwa.		
*Baby During Weaning Period – Khir, Tomato Soup, Sooji, Soft Khichidi		
B) Preparation of Children's Play Materials Best Out of Waste		
Distribution of Marks (30 Marks)		
Preparation of Dish (Any One) With Presentation	-	08 Marks
1) Diet Plan (Any One)	-	05 Marks
2) Class Work/ RB	-	14 Marks
3) Viva	-	03 Marks
References :		
1. Herlock Elizabeth	-	Child Development
2. Swaminathan M.B. and Bharghave, R.K.	-	Our Food.
3. Herlock Elizabeths	-	Childgrowth and Development
4. Fontana Davind	-	Personality and Education
5. Gardner, D. Bruce	-	Development of early childhood
६. जूननकरकुसुम	-	मातृकला
७. चंद्रावसकरनलिनी	-	मातृकला आणि बालसंगोपन पिंपळापुरे प्र.कं.नागपूर.
८. पुरम प्रभावती	-	शिवणकला, मॅजेस्टिक बुक स्टॉल, मुंबई-४
९. काळे प्रेमला	-	बाल मानसशास्त्र
१०. आपटे, सारंगधर आणि पाठक	-	आ
११. काळे प्रभावती	-	लोकरीचे अभिनवविणकाम, नितिन प्रकाशन, पुणे-३०
१२. मिसे, पद्मावती	-	सोपे शवणकाम मॅजेस्टिक बुक स्टॉल, मुंबई-४
१३. योगेन्द्रजीत माई	-	विकासात्मक मनोविज्ञान
१४. जूननकरकुसुम	-	बालकाचाविकास व खेळणे
१५. जूननकरकुसुम	-	मातृत्व आणि बालसंगोपन, पिंपळापुरेजॅन्ड कं.पब्लीशर्स, महाल,नागपूर-२
१६. व-हाडपांडे नलिनी	-	बालविकास
१७. कांडलकर,लिना	-	मानवविकास, विद्या प्रकाशन, रुईकर रोड, नागपूर-०२
१८. गणोरकर, मीना	-	बालविकास आणि संबंधितक्षेत्र, म.वि.ग्रं.नि.पुणे-३०
१९. विग, क्लार्क, चौधरी शंकरनाडकर्णी सुरेश,	-	एच आय व्ही आणिएडस, कुटुंब मार्गदर्शिका पॉप्युलर प्रकाशन मुंबई – ३४

Criterion I : Curricular Aspects

SANT GADGE BABA AMRAVATI UNIVERSITY GAZETTE - 2019 - PART TWO - 266

HOME ECONOMICS
Semester-VI
HUMAN DEVELOPMENT
(Implemented from the 2019-2020 Session)

Periods of Instruction Per Week-5
Theory: 5 Periods
Practical: 2 Periods Per Batch

Total Marks : 100
Theory : 50
Practical : 30
Int.Ass. :20

Objectives: This Course Will Enable The Students

1. To aware the Role of Heredity & Environment in Development
2. To State the Role of Parent & Teacher in Child Development.
3. To Introduce the Problems of Child .
4. To Inspire the Students for Skill Based Activity.

Unit-I

- 1.1 Heredity- Meaning & Laws
- 1.2 Role of Heredity- in Development of Child
- 1.3 Role of Environment- in Development of Child
- 1.4 Role of Family in Development of Child (Nuclear & Joint)

Unit-II

- 2.1 Personality: Types& Factors Affecting on Personality Development.
- 2.2 Defense Mechanism
- 2.3 Self Concept- Types (Positive & Negative) .
- 2.4 Role of Self concept in Personality Development.

Unit-III

- 3.1 Leadership- Types & Qualities.
- 3.2 Childhood Behavioral Problems: Lying, Stealing, Nail Biting, Thumb Sucking. (Causes and Remedies)
- 3.3 Need& Importance of Sex Education
- 3.4 Handicapped Child- Types &Education & Learning Difficulties.

Unit-IV

- 4.1 Adolescence- Developmental Task
- 4.2 Physical & Emotional Changes in Adolescence .
- 4.3 Adolescence Habits & its effect on their life (Jvenile Delinquency, Drugs. & Alcoholic)
- 4.4 Role of Parents &Teacher in Developing Positive Attitudes Towards Life.

Unit-V

- 5.1 Parenting- Importance & Types
- 5.2 Parent – Child Relationship &Importance,
- 5.3 Methods of Child Rearing Practices.
- 5.4 Parental Challenge – (Junk Food, Television Watching, Social Media)

INTERNAL (Total 20 Marks)

- 1) Seminar on related Topics - 10 Marks
- 2) Manage any Event Using Management Process - (Birthday / Tea Party/Any Program)(Report Writing with ICT- Soft Copy) - 10 Marks

CLASS WORK

1. Guest Lecture on women Awareness.
2. Workshop on personality development.

PRACTICALS (30 Marks)

A) Cooking – Diet Planning and Preparation of following Recipies

- Pre-school Children – Sandwiches, Groundnut Chikki, MixLadoo, VegPuri.
- School Going – Cake, Appe and Chutney, Chirvante, Mix Dal Wada
- Adolescence – Dhokla, Pannertikki, Pav-Bhaji, &Halwa

B) Drafting and Sticking Any One of the following

- a) Kurti
- b) Nighty
- c) Gown
- d) Salwar

Criterion I : Curricular Aspects

-6-

M.A. Part-I (HOME ECONOMICS) EXAMINATION (Revised)
PAPER-I
FAMILY RESOURCE MANAGEMENT
(Semester-I)

Time : 3 Hrs. (Theory Paper) Total Marks : 100
Theory : 80
Sessional : 20

Objectives :

1. To know the fundamentals of Family Resource Management
2. To understand the various concept and Principles of Management and its functions
3. To gain knowledge regarding skills, methods and tools for managing resources
4. To become aware about the importance of time and energy management
5. To learn the concepts, principles, techniques of management of family and personal finance

Course Content

Unit-I : Introduction to Family Resource Management

- i. Nature, scope, significance and functions of Human resource management
- ii. Concepts and activities of family resource management
- iii. Development of managerial activities

Unit-II : Concept of Management

- i. Roles of values, goals and standard in management process
- ii. Management applied to the use of resources within and outside home.
- iii. Concept and evaluation of residential course, managerial abilities in residential course, Evaluation of rotation of duties.

Unit-III : Decision Making

- i. Role of decision making in family resource management
- ii. Steps in decision making
- iii. Financial decision making and analysis

Unit-IV : Time and Energy Management

- i. Process of time and energy management
- ii. Role of time and energy management in different stages of life cycle.
- iii. Tools in time management
- iv. Fatigue and energy management

Unit-V : Management of Family Finance

- i. Methods and Techniques in Money Management
- ii. Managing Family Income Budgets
- iii. Investment Options and Risk
- iv. Managing Debit, Credit and Borrowing

Sessional :

1. Residential Course / Event Management
2. Seminar on Related Topics.

Distribution of 20 Internal Assessment Marks

1. Residential Course / Event Management	..	10
2. Seminar on related Topics	..	10
Total Marks		.. 20

Books Recommended :

1. Management for Modern Families - Gross & Crandall.
2. Management in Family Living - Nickel & Dorsey.
3. Motion and Time Study - Alph. M. Barnes
4. Work Simplification - Gerald Nadler
5. Time and Motion Study - Mundel
6. Home Management Context & Concepts - R.E. Dewan & F.M. Firebaugh (Houghton Muffin Co. Boston, 1975)
7. Family Resource Management and Applications - R.E. Dewan & F.M. Firebaugh (Allyn and Bacon Inc. Boston, 1981)
8. Modern Management Issues and Ideas - David R. Hampton
9. Introduction to Management - Chatterjee.
10. A Guide to Efficient Household Management - Feber and J. Feber, 24, Russell Square, London)
11. Management a Decision Making Approach - Young Stanley, (Disconson Publishing Co

Criterion I : Curricular Aspects

-7-

12. Ergonomics of Home
13. Journal and Ergonomics
14. Journal and Ergonomics
15. प्राप्त गृह व्यवस्थापन

- Francis and Taylor Co.
- Francis and Taylor Co.
- Francis and Taylor Co. (V.K.)
- डॉ. आशा निमकर

M.A. Part-I (HOME ECONOMICS) EXAMINATION
Semester-II
PAPER-I
FAMILY RESOURCE MANAGEMENT

Time : 3 Hrs. (Theory Paper)

Total Marks : 100
Theory : 80
Sessional : 20

Objectives :

1. To know the Fundamentals of Family Resource Management

Unit-I : Kitchen Planning, Interior Decoration and Solid Waste Management

- i. Concept and Importance of Housing. Factors Affecting Planning of Home.
- ii. Kitchen Planning according to important operations. Modern Kitchens.
- iii. Planning and Furnishing a Home
- iv. Techniques of Solid Waste Management

Unit-II : House hold equipment's and care

- i. Selection of Equipment's
- ii. Safe Operation of Appliances
- iii. Care and Cleaning of Electric Appliances- Refrigerators, Mixers, Electric Kettles, Irons, Washing Machine, Geysers, Hot Plates,
- iv. Care and Precautions in the use of Non-electric appliances

Unit-III : Work Simplification

- i. Definition and Importance of Work Simplification
- ii. Modes of work Simplification
- iii. Techniques of work Simplification- Pathway chart, Process Chart, Operation Chart, Micro Motion Film Analysis, Cyclograph and Chronocyclograph
- iv. Mundel's Class of Change

Unit-IV : Ergonomics

- i. Definition, Aims and Scope of Ergonomics
- ii. Introduction to Anthropometry and Application of Anthropometry in Product Design
- iii. Man, Machine Environment Interphase
- iv. Behavioral Ergonomics – Work Related Stress, Stress Management

Unit-V : Applied Work Physiology

- i. Factors Affecting Physical Work Performance
- ii. Energy Expenditure of work, Rest and Leisure
- iii. Physiological Fatigue
- iv. Energy Balance Study

Sessional :

Distribution of 20 Sessional Marks

1. Path Analysis (Bed Making / Tea Making)	..	10
2. Seminar on related Topics	..	10
<hr/>	Total Marks	.. 20

Criterion I : Curricular Aspects

- 9 -

M. A. Part I HOME ECONOMICS
Semester-I
PAPER-II
HUMAN DEVELOPMENT

Time : 3 Hrs. (Theory Paper)

Total Marks : 100
Theory : 80
Sessional : 20

OBJECTIVES :

1. To introduce the students to the major concept of human development.
2. To provide the information to the students about the characteristics of children with special needs.
3. To acquire the knowledge of personality development.
4. To make the students aware of entrepreneurship.
- 5.

COURSE CONTENTS:

Unit-I Introduction

- 1.1 Meaning and definition of Human development.
- 1.2 Scope and significance of Human development.
- 1.3 Stages of Human development.
- 1.4 Human Development and Family Relationship.
- 1.5 Methods of child study.
 - a. Running Record
 - b. Interview Method
 - c. Observation Method
 - d. Biographical
 - e. Case Study Method
 - f. Experimental Method.

Unit-II –Early Childhood

- 2.1 Meaning, definition and Significance
- 2.2 Characteristic and care of early childhood.
- 2.3 Moral attitude and behaviours
- 2.4 Social development and activities
- 2.5 Emotions and Emotional expression
- 2.6 Physical development tasks in early childhood.
- 2.7 Play Interest and speech development.

Unit-III Puberty

- 3.1 Meaning and definition of puberty
- 3.2 Characteristic of puberty
- 3.3 Development tasks and social development
- 3.4 Problems during puberty
- 3.5 Physical changes and growth during puberty
- 3.6 Emotions and Emotional behavior

Unit-IV Personality Development

- 5.1 Meaning, Concept and significance of personality development.
- 5.2 Factors affecting personality development.
- 5.3 Determination of personality development
- 5.4 Importance of personality development and stages.
- 5.5 Communication skill and personality development

Unit-V Entrepreneurship

- 5.1 Definition and characteristics of an entrepreneur.
- 5.2 Human development and entrepreneur.

Criterion I : Curricular Aspects

-10-

- 5.3 Entrepreneurship development and employment promotion
- 5.4. Factors affecting the entrepreneur's role.
- 5.5 Essential quality for self employment.
- 5.6 Preparation of self employment.

Distribution of 20 Sessional Marks (Practical)

1) Seminar on Related Topic	..	10 Marks
2) Visit to Entrepreneur Centre	..	10 Marks
<u>Total</u>	..	<u>20 Marks</u>

(Survey, Seminar, Record book to be maintained)

Reference Books:

1. Barookh, Premila - Nursery Schools in India.
2. Desojh N.E. - Advanced Education Psychology
3. Fontana Davind - Personality and Education
4. Graves, F. P. - Great Education's of Three Centuries.
5. Gardner, D. Bruce - Development of Early Childhood
6. Hurlock Elizabeth - Child Development Psychology
7. Jill, K.R. - Nursery Schools for All, Neil 1972
8. Logan, Lillian - Teaching the Young Child
9. Moone, S.B. and Richard, P. - Teaching in Nursery Education.
10. चंदावसकर नलिनी - किशोरावस्था, म.वि.ग्रं.नि. मंडळ, नागपूर
11. देव, प्रफुल्ल, एन व रायजादा विपिन सिंह - बाल मनोविज्ञान
12. काळे, प्रेमला, - बाल मानसशास्त्र
13. योगेंद्रजीत भाई - बाल मनोविज्ञान

M. A. Part I HOME ECONOMICS Semester-II PAPER-II HUMAN DEVELOPMENT

Time : 3 Hrs. (Theory Paper)

Total Marks
Theory
Sessional

OBJECTIVES:

1. To acquire the knowledge of early childhood education
2. To give the students a broad comprehensive view of the child at each stage of his development
3. To acquire the knowledge of Government Agency.

Unit I: Late Childhood

- 1.1 Meaning and definition of Late childhood.
- 1.2 Moral development and behavior of late childhood.
- 1.3 Social development in late childhood
- 1.4 Importance of discipline in moral development
- 1.5 Characteristic of early childhood
- 1.6 Speech development in late childhood.

Unit II: Adolescence

- 2.1 Definition and characteristic of Adolescence.
- 2.2 Problems of adolescence and stages
- 2.3 Social behavior during adolescence
- 2.4 Physical growth in adolescence
- 2.5 Vocational interest and Hobbies in Adolescence.
- 2.6 Social changes during Adolescence
- 2.7 Gang and Leadership

Criterion I : Curricular Aspects

-11-

Unit III: Government Agency

- 3.1 Fundamental Responsibility of entrepreneur.
- 3.2 Self Employment potentials in Home-economics
- 3.3 Guiding principles of self employment
- 3.4 Government Agency and scheme for women development.
 - 3.4.1 Mahila Arthik Vikas Mahamandal Maryadid
 - 3.4.2 Swarna Jayanti Gram Swa-Rojgar yojana.
- 3.5 Importance and function of self help-group and needs of self help group.

Unit IV: Early Childhood Education

- 4.1 Balwadi and Kg Education. Its objectives, functions and curriculum.
- 4.2 Staff and other personnel, Academic qualification and personal characteristics.
- 4.3 Concept and definition of parent education and importance of early childhood education.
- 4.4 Parents teacher meeting.
- 4.5 Parents, teacher and child relationship.

Unit V: Old Age

- 5.1 Concept and definition of old age.
- 5.2 Physical changes and care of old age.
- 5.3 Problems of old age
 - 5.3.1 Familial problems
 - 5.3.2 Social Problems
 - 5.3.3 Psychological problems
- 5.4 Concept and types of old age homes, advantage and Disadvantage of old age homes.
- 5.5 Need of old age care

Distribution of 20 Sessional Marks (Practical)

1. Seminar on Related Topic	..	10 Marks
2. Visit to Entrepreneur Centre or Self Help Group	..	10 Marks
	<u>Total</u>	<u>20 Marks</u>

(Seminar, Record Book to be maintained) Total .. 20 Marks

Reference Books :

1. Barookh, Premila – Nursery schools in India.
2. Desojh N.E.- Advanced Education Psychology
3. Fontana Davind – Personality and Education
4. Graves, F. P. – Great Education's of three centuries.
5. Gardner, D. Bruce – Development of early childhood
6. Hurlock Elizabeth – Child Development Psychology
7. Jill, K.R. – Nursery Schools for All, Neil 1972
8. Logan, Lillian – Teaching the young child
9. Moonc, S.B. and Richard, P. – Teaching in nursery education.
10. चंदावसकर नलिनी – किशोरावस्था, म.वि.ग्रं.नि. मंडळ, नागपूर
11. देव, प्रफुल्ल, एन व रायजादा विपिन सिंह - बाल मनोविज्ञान
12. काळे, प्रेमला, -बाल मानसशास्त्र
13. योगेंद्रजीत भाई - बाल मनोविज्ञान

Criterion I : Curricular Aspects

-12-

M.A.Part-I
SEMESTER-I
PAPER-III
Textile, Clothing and Fashion Designing

Time : 3 Hrs. (Theory Paper)
4 Hrs. (Practical)

Total Marks : 100
Theory : 80
Sessional : 20

Objectives :

- 1 To understand the importance of Textile and Clothing
- 2 To Develop an understanding of Different Types of Fibers, Yarns and Fabric Construction
- 3 To Gain the Knowledge of different Textile Finishes.
- 4 To Gain the knowledge of Dyeing and Printing
- 5 To get knowledge of different Types of Design Placement and Regional Embroidery

Unit-I Introduction to Textile.

- 1.1 Introduction to textile and clothing.
- 1.2 Revolution in clothing and its causes.
- 1.3 Classification of Textile Fibers. Manufacturing Process, Properties and uses of
 - i) Natural Fibers - Cotton, Silk, Wool, Linen, Jute,
 - ii) Man Made - Artificial Fibers, Viscose, Rayon, Polyester, Nylon Fiber, Mineral Fibers (Fiber Glass and Metallic fibers) Metallic fibers

Unit-II Fabric Construction.

- 2.1 Yarn Formation - Mechanical and Chemical Spinning.
- 2.2 Types of yarns - Simple, Novelty, Textured Yarn.
- 2.3 Fabric construction- Methods of Fabric Construction. Felting, Knitting, Braiding, Weaving

Unit-III Finishes

- 3.1 Finishes- Definition, Classification and Purpose of Finishes.
- 3.2 General Finishes- Scouring, Bleaching, Tentering, Singeing and Sizing.
- 3.3 Special Finishes- Mercerizing, Special Calendering, Water proof and water repellent, Fire proof, Wrinkle resistant, Shrinkage control (Sanforizing) and Embossing.

Unit-IV Dyeing and Printing.

- 4.1 Classification of Dyes-

Natural Dyes :

i- Vegetable Dyes	ii- Animal Dyes	iii- Mineral Dyes.
-------------------	-----------------	--------------------

Synthetic Dyes:

i. Acid Dyes	ii. Direct Dyes	iii. Basic Colour	iv. Mordant Dyes
v. Reactive Dyes	vi. Vat Colour	vii. Sulphur Dyes	viii. Azoic Napthal Col
ix. Disperse dyes	x. Pigment Dyes.		
- 4.2 Selection of Dye,
Methods of Dyeing :
 - i. Stock Dyeing
 - ii. Top Dyeing
 - iii. Yarn Dyeing
 - iv. Piece Dyeing
 - v. Dope Or Solution Pigmenting
 - vi. Garment DyeingIdentifying Dyeing defects.
- 4.3 Methods of Fabric Printing-

i. Tie and Dye	ii. Batik	iii. Screen
iv. Stencil	v. Roller	vi. Block Printing

Unit-V Embroideries

- 5.1 History of Indian Embroidery.
- 5.2 Selection of design for Embroidery, Types of Printing Design and care during the Printing Design
- 5.3 Importance and Types of Regional Embroideries of India.
 - i. Manipuri Embroidery
 - ii. Kasuti of Karnataka
 - iii. Phulkari of Punjab
 - iv. Chamba Rumal of Himachal Pradesh
 - v) Kathiwadi Embroidery of Gujrat

Criterion I : Curricular Aspects

-13-

T.E.X.

PRACTICAL

Time- 3 Hrs,

Marks : 20

Class Work :

- Record Book and preparing an album of samples (Handkerchiefs) of following Regional Embroideries of India. Marks : 05
 - Manipuri Embroidery
 - Kasuti of Karnataka
 - Phulkari of Punjab
 - Chamba Rumal of Himachal Pradesh
 - Kathiwadi Embroidery of Gujrat
- Making **any one** of the following Article using Regional Embroidery Stitches. Kamiz Yoke / Sleeves / Boarder / Wall Frame / Cushion Cover / Pillow Cover / Children ware / Sari / Scarf / Wall hanging. Marks : 05

Practical Examination :

Total Marks : 20

1	Embroidery Sample (Any Two)	08
2	Viva.	02
3	Class Work		
	i. Record Book and Album	05
	ii. Making Article (any one)	05
			Marks : 20

Reference Books :

- Allyn Bans : Creative Clothing Construction.
- Baxamusa Ramdas M and K Gupte Girija : Assistance for Women's Development from National Agencies : Popular Prakashan, Bombay.
- Deulkar Durga: Household Textiles and Laundry work.
- Katherine Hess : Textile Fibers and their use.
- Nicholas Drake : Fashion Illusion Today.
- Sloane G.: Illustration Fashions
- Savitri Pandit : Regional Embroidery
- Womgate Osabe : Fiber to Fabric.
- अढाळू विमल : वस्त्रशास्त्र : म.वि.ग्रंथ निर्माती मंडळ, नागपूर
- अढाळू विमल : वस्त्रविज्ञान : श्रीकांत प्रकाशन, अमरावती
- हेगडे, कृ.म.: शास्त्रोक्त शिवणकला : परशुराम प्रोसेस, पुणे
- वैरागडे उज्वला, अग्रवाल अन्विता : वस्त्रशास्त्राची संकल्पना व फॅशन डिझायनिंग
- नाडकर्णी रामचन्द्र : स्वयंरोजगार - मंत्र आणि तंत्र, मनोरमा प्रकाशन, मुंबई
- वाघ सुरेश : उद्योग ज्ञानदिप, महाराष्ट्र उद्योग विकास केद्र, औरंगाबाद
- Yalda Vijaya Laxmi, Jasnai Sucheta : Home Science-Kalyani Publishers, New Delhi.

M.A.Part- I SEMESTER - II PAPER -III

Textile, Clothing and Fashion Designing

Time : Theory : 3 Yrs
Practical : 3 Hrs,

Total Marks : 100
Theory: 80
Practical : 20

Objectives :

- To gain knowledge about history and basic elements of Garment Construction.
- To develop the skill of making paper pattern for different types of garments.
- To get knowledge of different types of regional costumes.
- To acquaint the students with latest fashion in clothing construction.
- To promote entrepreneurship skill among the students

Unit-I History and Measurements of Clothing.

- 1 History of clothing, Psychological Effects of clothing and factors affecting selection of clothing.

Criterion I : Curricular Aspects

-14-

- 1.2 Body measurements and its importance, Preparing Measurement Chart
1.3 Method of Pattern Making-
i- Drafting ii- Draping iii- Flat Patterns

Unit-II Clothing Construction-

- 2.1 Basic elements in garment construction.
Types of Seam.
2.2 Types of Fullness
i- Tucks ii- Prills iii- Darts and Pleats
2.3 Types of Sleeves
i- Plain ii- Puff iii- Bell
iv- Leg-o-Mutton v- Petal vi- Circle Sleeves
Types of Neck lines
i- Plain ii- High iii- Boat Neck
Types of Collars
i- Flat ii- Peter Pan iii- Stand and
iv- Turtle Neck Collar.

Unit-III Traditional Textile and Clothing of India.

- 3.1 Traditional Textile of India -
Kalamkari, Patola, Himru-Amru, Pitambar, Dacca Muslin, Baluchar Buttedar, Kanjiwaram, Paithani, Chanderi and Maheshwari.
3.2 Traditional Costume of Northern India (Male & Female)
i- Kashmir ii- Himachal Pradesh iii- Punjab iv- Hariyana
v- Rajasthan vi- Gujrath
3.3 Traditional Costume of Central and Southern India (Male & Female)
i- Madhya Pradesh ii- Maharashtra iii- Bangal and Orisa
iv- Manipur v- Karnataka vi- Tamilnadu.

Unit-IV Fashion Designing

- 4.1 History of Fashion Designing, Concept of Fashion,
Fashion Cycle : Factor's affecting on Fashion Cycle.
4.2 Factors influencing Fashion / Fashion Cycle-
i. Economical ii. Technical iii. Geographical iv. Social
v. Cultural vi. Educational vii. Political Factors
viii. Religious Factor ix. Other Factors
4.3 Importance and Types of Regional Embroideries of India :
1. Kashmiri Embroidery, 2. Applique Work of Bihar, 3. Kucch Embroidery
4. Chicken Kari of Uttar Pradesh 5. Kantha Embroidery of Bengal.

Unit-V New Challenges and Self Employment

- 5.1 Fashion adoption theories-
i. Trickle- Down Theory ii. Trickle- Across Theory
iii. Bottom-Up Theory.
Combination of Old and New Fashion in day-to-day life.
5.2 Scope of Fashion Designing-
i. Textile designing ii. Fashion Designing
iii. Fashion Marketing.
Fashion - a Big Business, Fashion Concept.
5.3 Importance and advantages of Computer Designing in Self Employment.

Practical

Class Work :

1. Preparing an album of Samples (Handkerchiefs) of following : 05 Marks
i) Kashmiri Embroidery, ii) Applique Work of Bihar, iii) Kucch Embroidery
iv) Chicken Kari of Uttar Pradesh v) Kantha Embroidery of Bengal.

Criterion I : Curricular Aspects

-15-

2. **Record Book :** Marks : 05
Drafting- Draft details, Layout, Cutting, Stitching and finishing of **Any One** garment from the following for the girls above 5 years of age.

- i. Salwar ii. Kurta

Practical Examination :

Total Marks : 20

1. Embroidery Sample (Any One)	...	04
2. Paper Drafting, Cutting Finishing (Any One)	...	04
3. Viva	...	02

3. **Class Work :**

1. Record Book and Stitching and Finishing Garments (Any One) 05
2. Preparing Album of Embroidery ... 05

Marks : 20

Reference Books :

1. Allyn Bans : Creative Clothing Construction.
2. Baxamusa Ramdas M and K Gupte Girija : Assistance for Women's Development from National Agencies : Popular Prakashan, Bombay.
3. Nicholas Drake : Fashion Illusion Today.
4. Sloane G.: Illustration Fashions
5. Savitri Pandit : Regional Embroidery
6. Womgate Osabe : Fiber to Fabric.
7. अडाऊ विमल : वस्त्रशास्त्र : म.वि.ग्रंथ निर्माती मंडळ, नागपूर
8. अडाऊ विमल : वस्त्रविज्ञान : श्रीकांत प्रकाशन, अमरावती
9. हेगडे, कृ.म.: शास्त्रोक्त शिवणकला : परशुराम प्रोसेस, पुणे
10. वैरागडे उज्वला, अग्रवाल अन्विता : वस्त्रशास्त्राची संकल्पना व फॅशन डिझायनिंग
11. नाडकर्णी रामचन्द्र : स्वयंरोजगार - मंत्र आणि तंत्र, मनोरमा प्रकाशन, मुंबई
12. वाघ सुरेश : उद्योग ज्ञानदिप, महाराष्ट्र उद्योग विकास केंद्र, औरंगाबाद
13. Yalda Vijaya Laxmi, Jasnai Sucheta : Home Science-Kalyani Publishers, New Delhi.

Criterion I : Curricular Aspects

- 16 -

M. A. Part I HOME ECONOMICS
Semester-I
Paper-IV
Research Methodology and Statistics

Time : Theory – 3 Hrs.
Periods : 06 Per week

Total Marks - 100
Theory - 80
Sessional - 20

OBJECTIVES :

1. Understand meaning process and importance of research in Home-Economics
2. Select problem, tools and methods for conducting research.
3. Interpret data manually as well as on computer
4. Develop inclination and skill in preparing report.
5. Understand the use of computer in Statistics.

COURSE CONTENTS:

Unit-I Home Economics and Research

- 1.1 History, Definition and Objectives of Home-Economics.
- 1.2 Significance of Research in Home-Economics.
- 1.3 Research application in different branches of Home-Economics – Food & Nutrition, Human Development, Consumer economics, Textile & Clothing.
- 1.4 Role of Home Economics to Solve Social Problem of Community.

Unit-II Introduction of Social Research

- 2.1 Meaning and definition of Social Research
- 2.2 Characteristics and concept of Social Research.
- 2.3 Types of Research Methods in Social Sciences – Survey, Case Studies and Experimental Method.
- 2.4 Qualities of Good Researcher.

Unit-III Research Methods – Hypothesis

- 3.1 Meaning and Definitions of Hypothesis.
- 3.2 Types of Hypothesis
- 3.3 Importance of Hypothesis Formulation
- 3.4 Concept of Null Hypothesis and Testing

Unit-IV Research Methods – Data Collection

- 4.1 Definitions and Importance of Data
- 4.2 Types of data : Primary and Secondary
- 4.3 Source of data: Primary sources and Secondary Sources
- 4.4 Distinction between Primary and Secondary Data

Unit-V The Sampling Technique

- 5.1 Meaning and Definition of Sampling
- 5.2 Basic Principal of Sampling
- 5.3 Probability Sampling
- 5.4 Non-Probability Sampling

Distribution of 20 Sessional Marks

a. (Submission of Report+)	... 10 Marks
b. Presentation & submission of Seminar Based on Syllabus	... 10 Marks
<hr/>	
Total Marks	... 20 Marks

References:

1. Chanda, A and Saxena, T.P., 1979 Style Manual for writing? Thesis, Dissertations and Papers in Social Science-Metropolitan Book Co. Pvt. Ltd. New Delhi.
- Chanda, P- 1992 – Project Preparation, Appraisal, Budgeting and Implementation. Tata Mc Graw Hill, New Delhi.
2. Gresswell, J- 1994 – Research Design: Qualitative and Quantitative Approaches – SAGE Publications
3. Gavett E- 1977- Statistics in Psychology and Education.
4. Gupta, S.C.: Kappor, V.K. 1994 – Sultan Chand and Sons, Educational Publisher 23, Daryaganj, New Delhi – 110002.
5. Ingale, P.O.- 1999- Scientific Report Writing – Published by Sarala P. Ingale, 65, Bhagwan Nagar, Nagpur.
6. Kamath, R and Udipi S – Guide to Thesis Writing.
7. Kanji, G.K.- 100 Statistical Test – SACE Publication

Criterion I : Curricular Aspects

- 17 -

8. Kothari, C.R. – 1995 Research Methodology Methods and Techniques – Vishwa Prakashan.
9. Kamath, R and Udipi, S.A. – 1989 – Guide to Thesis Writing S.N.D.T. Women University, Santacruz, Bombay – 400 049.
10. Patton, M.Q. 1980 – Qualitative Evaluation Methods – SAGE Publication.
11. Yadla Vijaya Lakshmi, Jasnal Sucheta: Home Science, Kalyani Publishers, New Delhi 2002.
12. भंडारकर, पी.एल. - सामाजिक संशोधन पद्धती
13. कायंदे, फाटील डॉ.गंगाधर वि. - संशोधन पद्धती, संशोधन सिद्धान्त आणि व्यवहार - सामाजिकशास्त्र संशोधन पद्धती - शैक्षणिक संशोधनाची मूल तत्वे.
14. घाटोळे रा.ना. - समाजशास्त्रीय संशोधन तत्वे व पद्धती, प्रकाशक - श्री मंगेश प्रकाशन नागपूर-१०.
15. बोधनकर डॉ.सुधीर अलीगी विवेक- संगणकाची मूलतत्वे व चलन प्रणाली - साईनाथ प्रकाशन, नागपूर.
16. आगलावे प्रदिप - संशोधन पद्धती शास्त्र व तंत्रे
17. आगलावे प्रदिप - संशोधन पद्धती शास्त्र व तंत्रे, साईनाथ प्रकाशन, नागपूर (आवृत्ती - २००८)

M. A. Part I HOME ECONOMICS
Semester-II
Paper-IV
Research Methodology and Statistics

Time : Theory – 3 Hrs.
Periods : 06 Per week

Total Marks - 100
Theory - 80
Sessional - 20

Objectives :

1. Understand the significance of research method in research.
2. Apply statistical techniques to research data for analyzing and interpreting.
3. To develop ability to present and interpret data in a research report.

Course Content

Unit-I Tools of Research.

- 1.1 Observation :
 - a. Definition and Characteristics of Observation.
 - b. Types of Observation
 - c. Merits and Importance of observation Method
- 1.2 Interview:
 - a. Meaning and Definition of Interview.
 - b. Characteristics and Main Objects of Interview.
 - c. Types of Interview.
- 1.3 Questionnaire:
 - a. Meaning and Definition of Questionnaire.
 - b. Demerits or Limitations of Questionnaire.
 - c. Types of Questionnaire
- 1.4 Schedule.
 - a. Definitions and Objective of Schedule.
 - b. Process of Preparing schedule.
 - c. Steps, Utility Or Importance of Schedule.

Unit-II : Research Design.

- 2.1 Meaning and Definitions of Research Design.
- 2.2 Characteristics and objects of Research Design.
- 2.3 Exploratory Research Design
- 2.4 Descriptive Research Design

Unit-III Scaling Techniques

- 3.1 Meaning, Difficulties and Utility of Scales.
- 3.2 Thurstone Technique of Scale.
- 3.3 Likert Technique of Scale.
- 3.4 Bogardus's Social Distance Scale.

Unit-IV Scientific Report Writing.

- 4.1 Basic Preliminary – Introduction and Statement of Problems.
- 4.2 Objectives, Hypothesis and Review of Literature.
- 4.3 Methodology, Result and Discussion.
- 4.4 Summary, Conclusion and Bibliography

Criterion I : Curricular Aspects

- 18 -

Unit-V Statistics

- 5.1 Definition, Concept, Scope and Functions of Statistics.
- 5.2 Classification and Tabulation of Statistical Data.
- 5.3 Central Tendency and their Measures.
 - 5.3.1 Arithmetic average or Mean, Median, Mode.
 - 5.3.2 Standard Deviation –
 - a) Individual Series b) Discrete Series, c) Continuous Series.
- 5.4 Co-relation Analysis
 - 5.4.1 Meaning, Definition and Concept of Co-relation.
 - 5.4.2 Type and Importance of Co-relations Analysis.
 - 5.4.3 Karl Pearson's Co-efficient of Co-relation –
 - a) Direct Method, b) Shortcut method

Distribution of 20 Sessional Marks

a. Synopsis of Writing	... 10 Marks
b. Presentation & submission of Seminar Based on Syllabus	... 10 Marks
<hr/>	<hr/>
Total Marks	... 20 Marks

References:

1. Chanda, A and Saxena, T.P., 1979 Style Manual for writing? Thesis, Dissertations and Paper Social Science-Metropolitan Book Co. Pvt. Ltd. New Delhi.
- Chanda, P- 1992 – Project Preparation, Appraisal, Budgeting and Implementation. Tata Mc Graw Hill, New Delhi.
2. Gresswell, J- 1994 – Research Design: Qualitative and Quantitative Approaches – SAGE Publications.
3. Gavett E- 1977- Statistics in Psychology and Education.
4. Gupta, S.C.: Kappor, V.K. 1994 – Sultan Chand and Sons, Educational Publisher 23, Dary New Delhi – 110002.
5. Ingale, P.O.- 1999- Scientific Report Writing – Published by Sarala P. Ingale, 65, Bhagwan Nagpur.
6. Kamath, R and Udipi S – Guide to Thesis Writing.
7. Kanji, G.K.- 100 Statistical Test – SACE Publication
8. Kothari, C.R. – 1995 Research Methodology Methods and Techniques – Vishwa Prakashan.
9. Kamath, R and Udipi, S.A. – 1989 – Guide to Thesis Writing S.N.D.T. Women University Santacruz, Bombay – 400 049.
10. Patton, M.Q. 1980 – Qualitative Evaluation Methods – SAGE Publication.
11. Yadla Vijaya Lakshmi, Jasnal Sucheta: Home Science, Kalyani Publishers, New Delhi 2002.
12. मांडारकर, पी.एल. - सामाजिक संशोधन पद्धती
13. कायदे, पाटील डॉ.गंगाधर वि. - संशोधन पद्धती, संशोधन सिद्धान्त आणि व्यवहार - सामाजिकशास्त्र संशोधन शैक्षणिक संशोधनाची मूल तत्वे.
14. घाटोळे रा.ना. - समाजशास्त्रीय संशोधन तत्वे व पद्धती, प्रकाशक - श्री मंगेश प्रकाशन नागपूर
15. बोधनकर डॉ.सुधीर अलीणी विवेक- संगणकाची मूलतत्वे व चलन प्रणाली - साईनाथ प्रकाशन, नागपूर.
16. आगलावे प्रदिप - संशोधन पद्धती शास्त्र व तंत्रे
17. आगलावे प्रदिप - संशोधन पद्धती शास्त्र व तंत्रे, साईनाथ प्रकाशन, नागपूर (आवृत्ती – २००८)

Criterion I : Curricular Aspects

-19-

Draft Syllabi of M.A.Part-II (Home Eco.)
Semester-III
Paper-I
Consumer Economics & Marketing
(Implemented From 2018-2019 Session)

Periods of Instruction Per week.	Full Marks	: 100
Theory : 4 Periods	Theory	: 80
Practical / Sessional : 2 Periods Per Batch	Sessional	: 20

Objectives :-

1. To understand the Basic Concept of Consumer Economics.
2. To understand the Basic Concept of Marketing.
3. To make Students alert about their Consumer Right.
4. To aware the Students about Purchase Decisions.

Syllabus

Unit-I

- 1.1 Meaning, Definition and Scope of Economics.
- 1.2 Nature of Economics Problems.
- 1.3 Law of Consumption.
- 1.4 Marginal and Total Utility.

Unit-II

- 2.1 Nature and Characteristics of Human Want.
- 2.2 Classification of Human Wants and Standard of Living of Consumer.
- 2.3 Indifference Curve Analysis, Scale of Preference
- 2.4 Characteristics of Indifference Curve.

Unit-III

- 3.1 Process, Types, Motivating Factors of Purchase Decisions
- 3.2 Social Effects of Consumer's Decisions.
- 3.3 Types of Purchasing Practices of Consumer and Their Merits and Demerits
- 3.4 Consumer's Demand: Law of Demand, Elasticity of Demand, Family Budget, Limitations of Demand

Unit-IV

- 4.1 Consumer Protection: Need for Protection of a Consumer Warranty regarding Weight Measure and Quality of Goods.
- 4.2 Measures of Protection : Standardization: Agmark, ISI, fssai , Hallmark
- 4.3 Types and Functions of Labels, Brands, Trademarks, Quality Control.
- 4.4 Consumer Education and Knowledge regarding Consumer Laws, Need for Consumer's Education, Consumer Education and Consumer Forums.

Unit-V

- 5.1 Consumer organization, their objectives and functions.
- 5.2 Progress and Scope of Consumer Movement in India and Abroad- England, America and Europe
- 5.3 Role of women in Consumer Movement.
- 5.4 Consumer Co-operatives in India. Advantage and Disadvantages of Consumer Co-operatives

Internal Assessment/Sessional (Total Marks 20)

1. Survey and Report Writing on any related Topic (Sample Size 20) - 10 Marks
2. Seminar on Related Topics - 10 Marks

Reference Books :

1. Datt, Raddar and Sundharam K.P. - Indian Economy
2. Morgan J.N. - Consumer Economics
3. Oppenheim - The Family as Consumer
4. Philips E.B. - Consumer Economics Problems.
5. Trolstrup A.W. - Consumer Problems and Personal Finance.
6. Williems & Heamer - Consumer Economics : Principles and Problems.
7. ग्राहक पंचायतीचे त्रैमासिक - ग्राहक नवनीत
8. जोशी आणि पळणीकर - विपणन, जाहिरात व विक्रयकला
9. पैदारकर विनायक - व्यवसाय नियामक कायदे

Criterion I : Curricular Aspects

- 20 -

10 सोनारीकर सुनंदा
11 झामरे जी.एन्.
12 झामरे जी.एन्.
13 तायडे पुष्पा सुमाष

- उपमोक्त ग्राहक अर्थशास्त्र
- स्थूल अर्थशास्त्र
- सूक्ष्म अर्थशास्त्र
- सूक्ष्म अर्थशास्त्र

**Semester-III
Paper-II
Food Science and Food Service Management
(Implemented From 2018-2019 Session)**

Periods of Instruction Per week.	Full Marks	: 100
Theory : 4 Periods	Theory	: 80
Practical / Sessional : 2 Periods Per Batch	Sessional	: 20

Objectives :

1. To understand the Role of Nutritionist and Dietitian.
2. To Acquaint the Relation between Food and Health .
3. To Acquire the Practical Knowledge in the area of Nutritional Counseling and Diet Therapy.
4. To capable the Student for Managing Food Services and for Entrepreneurial Skill.
5. To Make the students as a responsible Citizen for Disseminating the Nutrition Knowledge

Syllabus

Unit-I

- 1.1 Concept and Meaning of Food
- 1.2 Relation in Food and Health
- 1.3 Causes of Mal-Nutrition.
- 1.4 Assessment of Health Status of the Community
- 1.5 Assessment of Nutritional Status of Community

Unit-II

- 2.1 Socio-Economic Demographic Dietary Survey.
- 2.2 Anthropometry, Clinical and Biochemical Evaluation.
- 2.3 Meaning Concept, Definition of Therapeutic Diets.
- 2.4 Type of Feeding (Oral, Tube, Parental and Intravenous)
- 2.5 Pre-operative and Post Operative Diet.

Unit-III

- 3.1 Role of Nutritionist /Dietitian in Nutrition
- 3.2 Process of Nutrition Counseling
- 3.3 Functions of Liver
- 3.4 Functions of Kidney
- 3.5 Functions of Heart

Unit-IV

- 4.1 Symptoms and Dietary Treatment of Hepatitis-B
- 4.2 Symptoms and Dietary Treatment of Nephritis
- 4.3 Symptoms and Dietary Treatment of Atherosclerosis
- 4.4 Symptoms Dietary Treatment of Osteoporosis
- 4.5 Education of Patient

Unit-V

- 5.1 Stages (Sugar Cookery)
- 5.2 Factors Affecting Crystallization
- 5.3 Fondants and Fudge
- 5.4 Uses of Starch in Cookery.
- 5.5 Food Marketing- Labeling, Packaging and Advertising

Criterion I : Curricular Aspects

F.S.N.

- 21 -

PRACTICAL

- 1.1 Sugar, cereal, cookery - Preparation, labeling and cost computation, marketing and presentation.
- 1.2 Planning and prepare one dish for a patient Hepatitis B (Juices / Soups)and Osteoporosis(Groundnut Chikki/Ragi Khir) and calculate its nutritive value.
- 1.3 Diet survey of adolescent girl or adult woman./ study on any one disease of the following and maintain record (Diabetes/Anemia/Hypertension)

CLASS WORK

1) Seminar – Related to Subject's Content (ICT Based) - 05 Marks

Record Book - 03 Marks

Distribution of 20 Marks of Practical

1.1 (As above)	-	06 Marks
1.2 (As above)	-	03 Marks
1.3 (As above)	-	03 Marks
Class Work	-	05 Marks
Record Book	-	03 Marks
TOTAL	-	20 Marks

Books Recommended :

1. Akhauri, M.M.P. (1990) Entrepreneurship for women in India NDESBUD, New Delhi
2. Anita F. P. (1991) Clinical Nutrition and Dietetics, Oxford University Press Bombay
3. Bamji M. Et al (1996) Text Book of Human Nutrition IB Publishing Co, New Delhi.
4. Deoskan A and Lele S (1 982) Dietary Guidelines for Indians A Mamal of NIN Hyderabad
5. Gangadharrao, M (1992) Entrepreneurship and Entrepreneur Development, Publishing House, Kaniskha, New Delhi
6. Gopalan C et at (1 990) Nutritive Value of Indian Foods : NIN Hyderabad
7. John U (1985) Indian Woman in Business, Indian and Foreign Review 18 (4) Dec. 1985
8. Joshi, S (1 992) Nutrition and Dietetics. Tata MacGrow Hill Publishing Co. Ltd.
9. Koteschevar, I.M. Standard (1974) Principles and Techniques in Quality Food Production. Cochran Book International.
10. Monay, S and Sharaswamy M. S. (1 987) Foods and Facts and Principles, Wiley Eastern Limited.
11. Philip, T. E. (1 983) Modern Cookery for Teaching and Trade Vol I and II Orient Longman Ltd.
12. Raheena Begum (1 996) Food, Nutrition and Dietetics, Sterling Publishers Bangalore
13. Rajalaxmi R. (1974) Applied Nutrition Oxford and IBH Publishing Co. Ltd.
14. Robinson C. H. Weighey E.S. (1996) Basic Nutrition and Diet Therapy, MacMillan Publishing Co. New York
15. Sharma R (1 999) Diet Management BI Churchil living stone Pvt. Ltd. New Delhi.
16. Sarawate, D (1 982) A Practical Guide Bool to Market Research Text and Cases Kirloskar Press
17. Swaminathan M. S. Advanced Text Book on Food and Nutrition.
19. West B. Betal (1977) Food Service in Institution, John Wiley and Sons
20. डॉ. प्रकाश परांजपे (१९९४) - बहुगुणी वनसती, दामोदर कुळकर्णी, श्री विद्या प्रकाशन, २५०, शनिवार पेठ, पुणे ३०
२१. डॉ. प्रकाश परांजपे, स्मिता परांजपे - सौंदर्यासाठी आयुर्वेद, उपेंद्रा दामोदर कुळकर्णी, श्री विद्या प्रकाशन, २५०, शनिवार पेठ, पुणे ३०
२२. श्रीमती शांताबाई पाथरकर - वृषवल्लीच्या साम्राज्यात फेरफटका अर्थात वैद्यराजाच्या सहवासात, डॉ.सुशीला पाटील, "ज्ञानदीप", राठीनगर, अमरावती.
२३. डॉ.एस.डी. कोपरकर आयुर्वेदाचार्य - विविध आजार आणि आयुर्वेदीक औषधोपचार, प्रकाशन - अभिरुची बुक्स एजन्सी, दक्षिण कसबा, सोलापूर (महाराष्ट्र)
२४. माधव चौधरी - आहार हेच औषध घनलाल ब्रदर्स डिस्ट्रीब्युटर्स, ६०, प्रिन्सेस स्ट्रीट, मुंबई - ४०० ००२.
25. Alen Berg (1989) ; Mal nutrition what can be done ? International World Banks Publication. The Johns Hopkins University Press, Baltimore & London.
26. Shrilakshmi (2000); Dietetics, New Age International (G) Limited, Publishers Amari Road, Daryaganj, New Delhi.
27. Family Doctor (2005); Edited by Balaji Tambe, Sakal Publication.
28. Women and Nutrition (1989); in India Edited by C. Gopalan / and Survinder Kaur; NFI. Publication N. Delhi. ;
29. Proud Fit Robinson's (1990); Normal and Therapeutic
30. Pasricha Swaraj, Dietary tips for elderly, NIN ICMR Publication Hyderabad.
31. सोहनी, कमला - आहार गाथा, आहार व आरोग्य विचार, रोहन प्रकाशन.
32. धुरु, वसुमती - मध्यम वय सावध आहार मॅजेस्ट्रीक प्रकाशन.

Criterion I : Curricular Aspects

- 22 -

33. Kaushik V.K. Reading in Food Nutrition & Dietetics, Book Enclave Publishers, Jaipur.
34. Thapar R.S. - Our food - Atmaram R. Sons Publication. N. Delhi.
35. Godbole Ramesh (2003) Laddha Sakhareshri, Rajhans Publications, Pune

Semester-III
Paper-III
Extension Education & Communication
(Implemented From 2018-2019 Session)

Periods of Instruction Per week.	Full Marks	: 100
Theory : 4 Periods	Theory	: 80
Practical / Sessional : 2 Periods Per Batch	Sessional	: 20

Objectives :

1. To Make Students Aware of the Problems in the Rural Community
2. To understand the Principles and Techniques of Extension.
3. To understand the Changing Concept of Extension.
4. To understand the Role of Communication in Extension.

Syllabus

Unit-I

- 1.1 Definition need & Scope of Extension Education.
- 1.2 Concept & Philosophy of Extension Education.
- 1.3 Objectives of Extension Education.
- 1.4 Principles & Characteristic of Extension Education.

Unit-II

- 2.1 Different methods of extension education.
- 2.2 Classification of method.
- 2.3 Role of Home Economics in community development.
- 2.4 Role of voluntary agencies in rural development.

Unit-III

- 3.1 Meaning & definition of communication.
- 3.2 Principles of communication.
- 3.3 Concepts & elements of communications
- 3.4. Methods of communication

Unit-IV

- 4.1 Goals, Objectives of Communication.
- 4.2 Characteristics of Communication.
- 4.3 Function of Communication.
- 4.4 Characteristics of Good Communication.

Unit-V

- 5.1 Significance of appropriate technology.
- 5.2 Need of appropriate technology for women.
- 5.3 Appropriate Technology used in rural Area such as Vermi Compost & Post Harvest Technology
- 5.4 Appropriate Technology used in Rural Area such as Solar Water Heater & Solar Cooker, Water Filter.

Internal / Sessional Marks (Total 20 Marks)

A) Seminar on Related Topic	...	05 Marks
B) Visit to Self Help Group	...	10 Marks
C) Report Writing on Visit	...	05 Marks

Books Recommended :

1. बंसल, डॉ. शैल - प्रसार शिक्षा, शिवा प्रकाशन, श्री गणेश मार्केट, खजूरी बाजार, इंदौर.
2. Crow and Crow - 'Educational Psychology'
3. Chandra Arvind - 'Introduction to Home-Science'
4. Chandra Arvind - 'Fundamentals of Home-Science'
5. Devdas, R.P. - 'Methods of Teaching Home-Science'

Criterion I : Curricular Aspects

- 23 -

6. Dharma, O. P. Bhatnagar, O.P.
 7. दुबे, विरेन्द्रकुमार आणि सुखविंदर सिंह
 8. फरकाडे, त्रिवेणी, योगे, सुलभा
 9. Govt of India
 10. Govt of India
 11. जाधव, रं.रा.
 12. पाटनी आणि ठाकूर यु.एस.
 13. तिजारे, बा.बा.
 14. सिंह, जयपाल
 15. Waghmare ,S.K, Vallabh Vidyana 'Teaching Extension Education' Anand Gujrathi, 1980
- Education and Communication for Development
- भारत में प्रसार शिक्षा, हरियाणा साहित्य अकादमी, चंदीगढ़.
- गृहविज्ञान विस्तार
- 'Community Development'
- 'Science and Technology of India'
- कृषी विस्तार शिक्षण पद्धती.
- गृहविज्ञान प्रसार शिक्षा, शिवा प्रकाशन, इंदोर.
- सामुदायिक विकास आणि विस्तार शिक्षण.
- प्रसार शिक्षा एवं ग्रामिण विकास, एस.एन.एफ.पब्लिकेशन, लोहमंडी, आग्रा.

Semester-III
Paper-IV
Marriage and Family Relationship
(Implemented From 2018-2019 Session)

Periods of Instruction Per week.	Full Marks	: 100
Theory : 4 Periods	Theory	: 80
Practical / Sessional : 2 Periods Per Batch	Sessional	: 20

To enable the students to :

1. To know the Stages of Family Life Cycle with its Developmental Task.
2. To Explain the Role of Family as a Primary Institution.
3. To Aware the Values and Goals for Satisfying the Personal and Family Life
4. To Introduce to Hindu Marriage Act and Dowry Act

Syllabus

Unit-I

- 1.1 Role of Home Economics in Marriage & Family Relationship.
- 1.2 Concept and Definition of Marriage.
- 1.3 Factors for Selecting Life Partner
- 1.4 Changing Concepts of Choice of Life Partners among Young Generations.

Unit-II

- 2.1 Success in Marital Relationship
- 2.2 Husband and Wife Relationship
- 2.3 In Laws Relationship
- 2.4 Factors affecting on Marital Relationship.

Unit-III

- 3.1 Meaning and Concept of Counseling
- 3.2 Need of Marriage Counseling.
- 3.3 Marriage Counseling Process
- 3.4 Pre and Post Marriage Counseling

Unit-IV

- 4.1 Hindu Marriage Acts
- 4.2 Divorce and Divorcee Act
- 4.3 Dowry System and Act.
- 4.4 PNDA Act

Unit-V

- 5.1 Types and Functions of Family
- 5.2 The Family life Cycle Tasks -The beginning Family and Child bearing family
- 5.3 Family with Pre School Children
- 5.4 Family with Teenage

Internal / Sessional Marks (Total Marks 20)

a) Seminar Related to Course Contents (ICT Based) ..	10 Marks
b) Research Project as Given Syllabus Content (Group) ..	10 Marks

Criterion I : Curricular Aspects

-24-

Books Recommended :

1. Bogradus	- Sociology
2. Elizabeth Hurlock	- Development Psychology
3. Landis and Landis	- Personal Adjustment, Marriage and family living
4. Lastar D. Crow	- Psychology of Human Adjustment
5. Stinnett and Walters	- Relationship in Marriage and Family
6. फरकाडे, त्रिवेणी आणि गोगे, सुलभा	- विवाह आणि कौटुंबिक संबंध, विद्या प्रकाशन, रुईकर रोड, नागपूर.
9. शेंडे, सुनिता	- विवाह आणि कौटुंबिक संबंध, श्री गजानन प्रकाशन, अमरावती

Draft Syllabi of M.A.Part-II (Home Eco.) Semester-IV Paper-I Consumer Economics & Marketing (Implemented From 2018-2019 Session)

Periods of Instruction Per Week.	Full Marks	: 100
Theory : 4 Periods	Theory	: 80
Practical/Sessional : 2 Periods Per Batch	Sessional	: 20

Objectives :-

1. To understand Consumer Protection Tools.
2. To understand Consumer Protection Act.
3. To understand Role and Responsibilities of Consumer in the Market.
4. To aware the Students About Various Payment Methods.
5. To understand the Role of Advertisement in the Market.
6. To Understand and Awareness about the Price Structure.
7. To Understand the Various Taxes Levied on the Consumer.

Syllabus

Unit-I

- 1.1 Meaning and Classification of the Market.
- 1.2 Market structure: Perfect (fair) Competition, Imperfect (unfair) Competition.
- 1.3 Channels of Distribution : Retail Shops, Wholesale marketing, Chain Shops, Online Marketing or E-marketing.
- 1.4 Departmental Stores, Super Market, Co-operative Markets.

Unit-II

- 2.1 Packaging and delivery, Return facility.
- 2.2 Facility for inspection and selection of warranty.
- 2.3 Use of mobile phone and internet in purchasing, Hire purchase and installment payments.
- 2.4 Methods of payment: Cash, Credit, Credit card and Debit card.

Unit-III

- 3.1 Meaning and objectives of advertisement.
- 3.2 Modes of advertisement.
- 3.3 Economics of advertising forms of publicity.
- 3.4 Responsibility of women as consumer. Deteriorating image of women in advertisement.

Unit-IV

- 4.1 Role of price, Factors affecting price.
- 4.2 Price fluctuations.
- 4.3 Facility for inspection and selection.
- 4.4 Warranty of trading in use of mobile phone and internet.

Unit-V

- 5.1 Meaning and importance of taxes.
- 5.2 Kinds of taxes- Income tax, Property Tax and Goods and service Tax (GST).
- 5.3 Meaning and scope of share market.
- 5.4 Effects of Share Market on Economic Status of the Consumer.

Criterion I : Curricular Aspects

- 25 -

Internal Assessment/Sessional (Total Marks 20)

1. Survey and Report Writing on any related Topic (Sample Size 20) - 10 Marks
2. Seminar on Related Topics - 10 Marks

Reference Books :

1. Datt, Raddar and Sundharam K.P. - Indian Economy
2. Morgan J.N. - Consumer Economics
3. Oppenheim - The Family as Consumer
4. Philips E.B. - Consumer Economics Problems.
5. Trolstrup A.W. - Consumer Problems and Personal Finance.
6. Williams & Heamer - Consumer Economics : Principles and Problems.
7. ग्राहक पंचायतीचे त्रैमासिक - ग्राहक नवनीत
8. जोशी आणि पळणीकर - विपणन, जाहिरात व विक्रयकला
9. पेंढारकर विनायक - व्यवसाय नियामक कायदे
10. सोनारीकर सुनंदा - उपभोक्ता ग्राहक अर्थशास्त्र
11. झामरे जी.एन्. - स्थूल अर्थशास्त्र
12. झामरे जी.एन्. - सूक्ष्म अर्थशास्त्र
13. तायडे पुष्पा सुभाष - सूक्ष्म अर्थशास्त्र

Semester-IV

Paper-II

Food Science and Food Service Management (Implemented From 2018-2019 Session)

Periods of Instruction Per week.	Full Marks	: 100
Theory : 4 Periods	Theory	: 80
Practical / Sessional : 2 Periods Per Batch	Sessional	: 20

Objectives :

1. To Acquire Skill to Plan and Prepare Diets for Diseases...
2. To Aware the Field of Nutrition Counseling and Educating Patients.
3. To Know the Physical and Chemical Properties of Food
4. To Able the Students for Food Service Management and Develop Vision in becoming Entrepreneurs.
5. To know the Students about Medicinal Values of foods .

Syllabus

Unit-I

- 1.1 Protein Cookery- Grams and Dals
- 1.2 Milk, Eggs, Meat
- 1.3 Fats and Oils
- 1.4 Vegetables and Fruits
- 1.5 Effect of Heat on and use in Cookery

Unit-II

- 2.1 Food Adjuncts
- 2.2 Emulsifiers
- 2.3 Anti - Oxidants
- 2.4 Chemical and Biochemical Leavening Agents
- 2.5 Microbiology of Food, Fruits, Vegetables, Milk and Water.

Unit-III

- 3.1 Medicinal role of Various Food to Maintain Sound Health.
- 3.2 ,Garlic, Coriander.
- 3.3 Turmeric, Jaggery
- 3.4 Fenugreek, Dates.
- 3.5 Bottle Gourd, Shalala.

Unit-IV

- 4.1 Food Service in School and Hospital
- 4.2 Commercial View in Food Service.
- 4.3 Formal and Informal Food Service.

Criterion I : Curricular Aspects

- 26 -

- 4.4 Indian Techniques of Food Serving.
- 4.5 Western Techniques of Food Serving

Unit-V

- 5.1 Table Service
- 5.2 Different Systems in Food Service and Management.
- 5.3 Preservative Products- Tomato Sauce, Jam, Jelly, Squeeces.
5. Calculation of Cost Value above Given Preservative Products
- 5.5 Role of Household Enterprises in Presents Era.

PRACTICAL

- 1.1 Pulses Cookery – Preparation, Labeling and Cost Computation, Marketing and Presentation.
- 1.2 Planning and Prepare one Dish for a Patient for Nephritis (Any Type of Khir/Soybean Dish) and Atherosclerosis (Idali / Dhokala) and Calculate its Nutritive Value.
- 1.3 Diet Survey of Pregnant Woman or Lactating Mother.

CLASS WORK (Marks-5)

Make Sample of Advertisement/Labeling/Packaging for Food Product Marketing.

Practical – (Total Marks 20)	(Distribution of Marks)
	1.1 06
	1.2 03
	1.3 03
	Class work - 05
	Record Book - 03
	Total - 20

Books Recommended :

1. Akhauri, M.M.P. (1990) Entrepreneurship for women in India NDESBUD, New Delhi
2. Anita F. P. (1991) Clinical Nutrition and Dietetics, Oxford University Press Bombay
3. Bamji M. Et al (1996) Text Book of Human Nutrition IB Publishing Co, New Delhi.
4. Deoskan A and Lele S (1 982) Dietary Guidelines for Indians A Mamal of NIN Hyderabad
5. Gangadharrao, M (1992) Entrepreneurship and Entrepreneur Development, Publishing House, Kaniskha, New Delhi
6. Gopalan C et at (1 990) Nutritive Value of Indian Foods : NIN Hyderabad
7. John U (1985) Indian Woman in Business, Indian and Foreign Review 18 (4) Dec. 1985
8. Joshi, S (1 992) Nutrition and Dietetics. Tata MacGrow Hill Publishing Co. Ltd.
9. Koteschevar, I.M. Standard (1974) Principles and Techniques in Quality Food Production. Cohan Book International.
10. Monay, S and Sharaswamy M. S. (1 987) Foods and Facts and Principles, Wiley Eastern Limited.
11. Philip, T. E. (1 983) Modern Cookery for Teaching and Trade Vol I and II Orient Longman Ltd.
12. Raheena Begum (1 996) Food, Nutrition and Dietetics, Sterling Publishers Bangalore
13. Rajalaxmi R. (1974) Applied Nutrition Oxford and IBH Publishing Co. Ltd.
14. Robinson C. H. Weighey E.S. (1996) Basic Nutrition and Diet Therapy, MacMillan Publishing Co, New York
15. Sharma R (1 999) Diet Management BI Churchil living stone Pvt. Ltd. New Delhi.
16. Sarawate, D (1 982) A Practical Guide Bool to Market Research
17. Text and Cases Kirloskar Press
18. Swaminathan M. S. Advanced Text Book on Food and Nutrition.
19. West B. Betal (1977) Food Service in Institution, John Wiley and Sons
20. डॉ. प्रकाश परांजपे (१९९४) - बहुगुणी वनसती, दामोदर कुळकर्णी, श्री विद्या प्रकाशन, २५०, शनिवार पेठ, पुणे ३०
२१. डॉ. प्रकाश परांजपे, स्मिता परांजपे - सौंदर्यासाठी आयुर्वेद, उपेंद्रा दामोदर कुळकर्णी, श्री विद्या प्रकाशन, २५०, शनिवार पेठ, पुणे ३०
२२. श्रीमती शांताबाई पाथरकर - वृक्षवल्लीच्या साम्राज्यात फेरफटका अर्थात वैद्यराजाच्या सहवासात, डॉ.सुशीला पाटील, “ज्ञानदीप”, राठीनगर, अमरावती.
२३. डॉ.एस.डी. कोपरकर आयुर्वेदाचार्य - विविध आजार आणि आयुर्वेदीक औषधोपचार, प्रकाशन - अमिरुबी बुक्स एजन्सी, दक्षिण कसबा, सोलापूर (महाराष्ट्र)
२४. माधव चौधरी - आहार हेच औषध धनलाल ब्रदर्स डिस्ट्रीब्युटर्स, ६०, प्रिन्सेस स्ट्रीट, मुंबई - ४०० ००२.
25. Alen Berg (1989) ; Mal nutrition what can be done ? International World Banks Publication. The Johns Hopkins University Press, Baltimore & London.
26. Shrilakshmi (2000); Dietetics, New Age International (G) Limited, Publishers Amari Road, Daryaganj, New Delhi.

Criterion I : Curricular Aspects

- 27 -

27. Family Doctor (2005); Edited by Balaji Tambe, Sakal Publication.
28. Women and Nutrition (1989); in India Edited by C. Gopalan / and Survinder Kaur; NFI. Publication N. Delhi. ;
29. Proud Fit Robinson's (1990); Normal and Therapeutic
30. Pasricha Swaraj, Dietary tips for elderly, NIN ICMR Publication Hyderabad.
31. सोहनी, कमला - आहार गाथा, आहार व आरोग्य विचार, रोहन प्रकाशन.
32. धुरु, चसुमती - मध्यम वय सावध आहार मॅजेस्ट्रीक प्रकाशन.
33. Kaushik V.K. Reading in Food Nutrition & Dietetics, Book Enclave Publishers, Jaipur.
34. Thapar R.S. - Our food - Atmaram R. Sons Publication. N. Delhi.
35. Godbole Ramesh (2003) Laddha Sakhareshri, Rajhans Publications, Pune

Semester-IV Paper-III Extension Education & Communication (Implemented From 2018-2019 Session)

Periods of Instruction Per week.		Full Marks	: 100
Theory	: 4 Periods	Theory	: 80
Practical / Sessional	: 2 Periods Per Batch	Sessional	: 20

Objectives :

1. To understand the Concept & Need of Leadership.
2. To know National Programme for Welfare of Women & Child.
3. To Develop awareness regarding Population Problems.
4. To know the National Policies for Empowerment of Women.
5. To understand the Modern Media of Communication.

Syllabus

Unit-I

- 1.1 Definition & Concept of Leadership
- 1.2 Need, Importance & Characteristics of Leadership.
- 1.3 Role of Leadership in Community Development.
- 1.4 Qualities of Leadership.

Unit-II

- 2.1 Role, Functions & Contribution of Gram Sevika in Community Development.
- 2.2 Role, Functions & Contribution of Mahila Mandal & Youth Club towards the Extension Education
- 2.3 Meaning & Nature of NGO's
- 2.4 Role & Functions of NGO's

Unit-III

- 3.1 Meaning, concept & Causes of population growth
- 3.2 Need of population education
- 3.3 Consequences of population growth
- 3.4 Remedies for solving population problems.

Unit-IV

- 4.1 Women Empowerment - Objectives, Advantages.
- 4.2 Economic & Social Empowerment.
- 4.3 Legal & Political Empowerment.
- 4.4 National policy for Empowerment of Women.

Unit-V

- 5.1 Print Media- Newspapers, Magazines, & Pamphlets
- 5.2 Electronic Media-T.V., Computer based Technology
- 5.3 Outdoor Media-Exhibitions, Fairs
- 5.4 Barris of Communication

Internal / Sessional Marks (Total Marks 20)

1. Seminar on Related Topic --- 05 Marks
2. Visit Related to Extension Work --- 10 Marks
3. Report Writing with Soft Copy --- 05 Marks

Criterion I : Curricular Aspects

-28-

Books Recommended :

1. बंसल, डॉ. शैल - प्रसार शिक्षा, शिवा प्रकाशन, श्री गणेश मार्केट, खजूरी बाजार, इंदौर.
2. Crow and Crow - 'Educational Psychology'
3. Chandra Arvind - 'Introduction to Home-Science'
4. Chandra Arvind - 'Fundamentals of Home-Science'
5. Devdas, R.P. - 'Methods of Teaching Home-Science'
6. Dharma, O. P. Bhatnagar, O.P. - Education and Communication for Development
7. दुबे, विरेन्द्रकुमार आणि सुखविंदर सिंह - भारत में प्रसार शिक्षा, हरियाणा साहित्य अकादमी, चंदीगढ़.
8. फरकाडे, त्रिवेणी, मोगे, सुलभा - गृहविज्ञान विस्तार
9. Govt of India - 'Community Development'
10. Govt of India - 'Science and Technology of India'
11. जाधव, रं.रा. - कृषी विस्तार शिक्षण पद्धती.
12. पाटनी आणि ठाकूर यु.एस. - गृहविज्ञान प्रसार शिक्षा, शिवा प्रकाशन, इंदौर.
13. तिजारे, बा.बा. - सामुदायिक विकास आणि विस्तार शिक्षण.
14. सिंह, जयपाल - प्रसार शिक्षा एवं ग्रामिण विकास, एस.एन.एफ.पब्लिकेशन, लोहमंडी, आग्रा.
15. Waghmare, S.K, Vallabh Vidyana 'Teaching Extension Education' Anand Gujrathi, 1980

Semester-IV
Paper-IV
Marriage and Family Relation
(Implemented From 2018-2019 Session)

Periods of Instruction Per week.	Full Marks	: 100
Theory : 4 Periods	Theory	: 80
Practical / Sessional : 2 Periods Per Batch	Sessional	: 20

To enable the students to :

1. To Introduce the Family life Cycle with its Task.
2. To Acquaint the Concept of Mental Hygiene
3. To Identify the Problems in Women Categories
4. To Study and Explore the Measures for Problem's Remedies

Syllabus

Unit-I

- 1.1 Early Adulthood- Characteristics, Developmental Task.
- 1.2 Physical Changes in Adulthood.
- 1.3 Hazards in Early Adulthood
- 1.4 Vocational and Marital Adjustment During Early Adulthood.

Unit-II

- 2.1 The Family in the Middle Age - Characteristics, Developmental Task.
- 2.2 Personal and Social Hazards the Middle Age .
- 2.3 Vocational and Family Adjustment.
- 2.4 Old Age - Concept & Characteristics and Developmental Tasks .

Unit-III

- 3.1 Concept and Objectives of Mental Hygiene
- 3.2 Significance of Mental Hygiene
- 3.3 The Problem and Causes of Mental Ill Health,
- 3.4 Prevention of Mental Ill Health during the Childhood Stage.

Unit-IV

- 4.1 Problems of Working Women .
- 4.2 Problems of Unmarried Women.
- 4.3 Problems of Remarriage Women.
- 4.4 Problems of old Age Women.

Criterion I : Curricular Aspects

- 29 -

Unit-V

- 5.1 Disputes between Husband and Wife in Modern Time
- 5.2 Reasons and Remedial Measures for Solving Family Disputes
- 5.3 Roll of Agencies to resolve Family Disputes.
- 5.4 DVA (Domestic Violence Act)

Internal / Sessional Marks (Total 20 Marks)

- a) Seminar on Relevant Contents (ICT Base) --- 10 Marks
- b) Case Studies or Survey of Current Issues in Family Relationship --- 10 Marks

Books Recommended :

1. Bogradus
 2. Elizabeth Hurlock
 3. Landis and Landis
 4. Lastar D. Crow
 5. Stinnett and Walters
 ६. फरकाडे, त्रिवेणी आणि गोगे, सुलभा
 ७. शेंडे, सुनिता
- Sociology
 - Development Psychology
 - Personal Adjustment, Marriage and family living
 - Psychology of Human Adjustment
 - Relationship in Marriage and Family
 - विवाह आणि कौटुंबिक संबंध, विद्या प्रकाशन, रुईकर रोड, नागपूर.
 - विवाह आणि कौटुंबिक संबंध, श्री गजानन प्रकाशन, अमरावती.

Criterion I : Curricular Aspects

Crosscutting – Issues into the Curriculum (Sociology)

Syllabi of B.A. Part-I Semester-I Introduction of Sociology (Implemented from 2017-18)	
Unit-I	A) Sociology : Its meaning, Nature & Scope of Sociology B) Subject Matter of Sociology, Relationship of Sociology with other Social Science Anthropology History, Political Science & Economic
Unit-II	A) Sociological Perspective : 1) Structural Functional 2) Dialectic B) Sociology as a Applied Science : 1) Sociology & Social Problems 2) Sociology & Social Policy 3) Sociology & Development 4) Sociology & Professions.
Unit-III	Basic Concept : A) Society Meaning & Characteristics B) Community : Meaning & Characteristics C) Social Groups: Meaning of Types of Groups D) Social Structure : Meaning & Elements
Unit-IV	A) Status & Role B) Social Institution : Meaning & Characteristics C) Social Norms Meaning & Characteristics Importance of Norms D) Value : Meaning & Importance

Criterion I : Curricular Aspects

SANT GADGE BABA AMRAVATI UNIVERSITY GAZETTE - 2017 - PART TWO -263

- Unit-V **Social Control :**
A) Meaning of Social Control
B) Type of Social Control
- Social Conformity & Deviation**
A) Meaning & Causes of Conformity
B) Meaning & Causes of Deviation

Reference Books :

- 1) Harlampos M. - Sociology : Themes & Perspective, New Delhi, Oxford University Press, 1998
- 2) Johnson Harry M. - 1995 Sociology : a Systematic Introduction, New Delhi Ailed Publisher.
- 3) Vidyabhushan & D.R. Sachdeo - Introduction to Sociology
- 4) Kingsley Davis : Human Society
- ५) समाजशास्त्र परिचय : रा.ज. लोढे, ए.जी. चौहान, विपजापुरे अॅन्ड पब्लिशर्स, नागपूर
- ६) समाजशास्त्राची मूलतत्वे : प्रा.बाळ दासदार, अॅन्डुन प्रकाशन, नागपूर
- ७) समाजशास्त्र : डॉ.प्रदिप जांगळे, साईनाथ प्रकाशन, नागपूर
- ८) समाजशास्त्र परिचय : डॉ.कि.एस. मनवर, अॅन्डुन प्रकाशन, नागपूर
- ९) भारतीय सामाजिक संस्था : डॉ.जितारुद
- १०) समाजशास्त्र : विलास संगळे

Semester-II

Introduction of Sociology

- Unit-I Individual & Society :**
(A) Culture : Meaning and Characteristics, Elements of Culture, Ethnocentrism
(B) Socialization: Meaning and Stages, Agencies of Socialization.
- Unit-II Social Institutions:**
A) Family : Meaning, Characteristics & Functions of Family
B) Marriage : Meaning and Characteristics, Origin of Marriage, Changing Nature of Marriage.
- Unit-III**
A) Religion: Meaning & Functions of Religion, Origin of Religion
B) Political System : Meaning of Political System, Concept of Domination and Type of Authority.
- Unit-IV Social Movement :**
(A) Meaning & Characteristics of Social Movement
(B) Type of Social Movement.
(C) Origin & Causes of Social Movement
- Unit-V Social Stratification & Social Change :**
(A) Meaning of Social Stratification, Function & Significance
(B) Meaning of Social Change, Factors of Social Change
(C) Type of Social Change.

Reference Books :

- 1) Harlampos M. : Sociology : Themes & Perspective, New Delhi, Oxford University Press, 1998
- 2) Johnson Harry M. : 1995 Sociology : a Systematic Introduction, New Delhi Ailed Publisher.
- 3) Vidyabhushan & D.R. Sachdeo : Introduction to Sociology
- 4) Kingsley Davis : Human Society
- ५) समाजशास्त्र परिचय : रा.ज. लोढे, ए.जी. चौहान, विपजापुरे अॅन्ड पब्लिशर्स, नागपूर
- ६) समाजशास्त्राची मूलतत्वे : प्रा.बाळ दासदार, अॅन्डुन प्रकाशन, नागपूर
- ७) समाजशास्त्र : डॉ.प्रदिप जांगळे, साईनाथ प्रकाशन, नागपूर
- ८) समाजशास्त्र परिचय : डॉ.कि.एस. मनवर, अॅन्डुन प्रकाशन, नागपूर
- ९) भारतीय सामाजिक संस्था : डॉ.जितारुद
- १०) समाजशास्त्र : विलास संगळे

Criterion I : Curricular Aspects

Appendix – 'F'

**Syllabi of B.A. Part-II
Semester-III
Social Problems in India
(Implemented from 2018-19)**

Theory : 80
Int.Ass. : 20

- Unit-I** (A) Meaning of Social Problems, Nature of Social Problems,
(A) Perspectives on Social Problems : (1) Disorganization(2)
Anomic & Valuation Perspective.
- Unit-II** **Familiar Problems:**
(A) Dowry : Meaning of Dowry, Causes of Dowry, Effect of Dowry
(B) Domestic Violence against Women
(C) Divorce : Causes of Divorce, Social Implications Related Legal Provision Effect of Divorce on Women

SANT GADGE BABA AMRAVATI UNIVERSITY GAZETTE - 2018 - PART TWO - 334

- Unit-III** **Population Problems in India :**
(A) Characteristics of Indian Population, Population Explosion in India,
Characteristics of Population Explosion.
(B) Causes of Population, Effect of Population Explosion
(C) Population Policy in India
- Unit-IV** **Rural Contemporary in India :**
(A) Migration : Its Causes & Consequences
(B) Unemployment : Causes & Consequences
(C) Farmers Suicide & its Impact on Family.
- Unit-V** **Problems of Alcoholism:**
(A) Meaning of Alcoholism, Causes of Alcoholism, Effect of Alcoholism on Family
(B) Drug Addiction : Nature & Impact of Drugs Abuse
(C) Causes and Effects of Drug Addiction.

Reference Books :

- 1) Bose N.K. 1967 - Culture & Society in India, Bombay, Asia Publishing House.
- 2) Daby S.D. 1990 - Society in India, New Delhi, National Book Trust.
- 3) Lewis Osear 1986 - Culture of Poverty, Scientific American Vol. II & IV, Now, 4PP 10.
- 4) Shama Ursulla 1983- Women Work & Doherty in North - West India, London Tavistock
- 5) Girish Dittmer - Social Problems Times of India Press.
- 6) Madan G.R. - India Social Problems
- 7) Memoria C.B. - Social Problems & Disorganization in India.

- ८) खडसे प्रा.ग.डी. : भारतीय सामाजिक समस्या, संगेता प्रकाशन,
९) लोटे प्रा.रा.ज. चौहान, ए.डी. : भारतीय सामाजिक संरचना आणि सामाजिक समस्या, विपनापुरे अँग कॅम्पनी पब्लिशर्स, नागपूर
१०) शिंदेकराई श्री एच. : भारत में सामाजिक समस्या, दृष्टिका पब्लिशिंग हाउस, जयपुर, म्यु. देहली
११) आमलभेरी प्रविण : भारतीय सामाजिक संरचना आणि समस्या, श्री सार्दनाय प्रकाशन, नागपूर
१२) प्रा.शेख खमिर : पाठकर, सामाजिक समस्या, संगेता प्रकाशन, नागपूर,
१३) डॉ. सुधाकाशबायी : भारतीय सामाजिक समस्या,
१४) अर्जुना राम : भारतीय सामाजिक समस्याएँ, रावत पब्लिकेशन, नई दिल्ली
१५) वीरवारठी. दिलीप : आधुनिक भारतीय सामाजिक समस्या, विन्मय प्रकाशन, औरंगाबाद

**B.A.Part-II
Semester-IV
Social Problems in India**

Theory : 80
Int.Ass. : 20

- Unit-I** **Current Social Problems in India :**
(A) Meaning, Definition & Types of Corruption
(B) Factors Inducing Corruption
(C) Measures to Check Corruption
- Unit-II** **Problem of Terrorism & White Collar Crime :**
(A) Meaning of Terrorism, Historical background of Terrorism, Characteristics of Terrorism.
(B) Causes of Terrorism in India
- Unit-III** **Problems of Weaker Section in India :**
(A) Problems of Scheduled Caste in India, Causes & Solution
(B) Problems of Scheduled Tribe in India, Causes, Solution
- Unit-IV** **Problems Relating to Urbanization :**
(A) Slum: Meaning, Causes of Slum, Remedy of Slum
(B) Crime: Meaning, Causes measures for Reforming Criminals.
(C) Juvenile Diligence : Meaning Causes, Reformation of Delinquents
- Unit-V** **Intolerance, Riot Crime :**
(A) Caste, Religious & Cultural Intolerance
(B) Communal Riots, Caste & Ethnic Conflict
(C) Violence and Crime against Women & the Marginalized

Criterion I : Curricular Aspects

Syllabi of B.A. Part-I Semester-I Introduction of Sociology (Implemented from 2017-18)

Unit-I	A) Sociology : Its meaning, Nature & Scope of Sociology B) Subject Matter of Sociology, Relationship of Sociology with other Social Science Anthropology History, Political Science & Economic
Unit-II	A) Sociological Perspective : 1) Structural Functional 2) Dialectic B) Sociology as a Applied Science : 1) Sociology & Social Problems 2) Sociology & Social Policy 3) Sociology & Development 4) Sociology & Professions.
Unit-III	Basic Concept : A) Society Meaning & Characteristics B) Community : Meaning & Characteristics C) Social Groups: Meaning of Types of Groups D) Social Structure : Meaning & Elements
Unit-IV	A) Status & Role B) Social Institution : Meaning & Characteristics C) Social Norms Meaning & Characteristics Importance of Norms D) Value : Meaning & Importance

SANT GADGE BABA AMRAVATI UNIVERSITY GAZETTE - 2017 - PART TWO -263

Unit-V	Social Control : A) Meaning of Social Control B) Type of Social Control
	Social Conformity & Deviation A) Meaning & Causes of Conformity B) Meaning & Causes of Deviation

Reference Books :

- 1) Harlamos M. - Sociology : Themes & Perspective, New Delhi, Oxford University Press. 1998
- 2) Johnson Harry M. - 1995 Sociology : a Systematic Introduction, New Dehli Aailed Publisher.
- 3) Vidyabhushan & D.R. Sachadeo - Introduction to Sociology
- 4) Kingsley Davis : Human Society
- ५) समाजशास्त्र परिचय : रा.ज. जोटे, ए.डी. चौहान, पिंपळापुणे अण्ड पब्लिशर्स, नागपूर
- ६) समाजशास्त्राची मुलतत्त्वे : प्रा.भाऊ दाखदार, अंशुल प्रकाशन, नागपूर
- ७) समाजशास्त्र : डॉ.प्रदिप आगलावे, साईनाथ प्रकाशन, नागपूर
- ८) समाजशास्त्र परिचय : डॉ.डि.एस. मनवर, अरुणा प्रकाशन, लातूर
- ९) भारतीय सामाजिक संस्था : डॉ.जितानंद
- १०) समाजशास्त्र : विलास संगवे

Semester-II Introduction of Sociology

Unit-I	Individual & Society : (A) Culture : Meaning and Characteristics, Elements of Culture, Ethnocentrism (B) Socialization: Meaning and Stages, Agencies of Socialization.
Unit-II	Social Institutions: A) Family : Meaning, Characteristics & Functions of Family B) Marriage : Meaning and Characteristics, Origin of Marriage, Changing Nature of Marriage.
Unit-III	A) Religion: Meaning & Functions of Religion, Origin of Religion B) Political System : Meaning of Political System, Concept of Domination and Type of Authority.
Unit-IV	Social Movement : (A) Meaning & Characteristics of Social Movement (B) Type of Social Movement. (C) Origin & Causes of Social Movement
Unit-V	Social Stratification & Social Change : (A) Meaning of Social Stratification, Function & Significance (B) Meaning of Social Change, Factors of Social Change (C) Type of Social Change.

Criterion I : Curricular Aspects

Semester-IV
Core Elective Paper
Paper-III (A) - Indian Sociological Tradition

Time : 3 Hrs.)

(Marks :Theory : 80
Int.Ass. : 20

Unit-I Theoretical Roots of Caste in India :

- Dr. B.R. Ambedkar : Origin of Caste and its Criticism
- G.S. Ghurye : Characteristics of Caste and Emergence of Sub Caste

Unit-II : Social Change from Indian Perspective :

- M.N. Shrinivas : Dominant Caste : Meaning and implication Sanskritization, as a Factor Change, Mobility and Development
- D.P. Mukherjee : Historical Dialecticism, Indian Tradition and Social Change.

Unit-III Indian Society and Contemporary Change :

- R.K. Mukherjee** : Values, Symbols, Personality and Change
- S.C. Dubey** : Values in Modernity, Modernity, Indian Society and Social Change.

Unit-IV Gender and Society in India :

- Tarabai Shinde ; Women and Patriarchy in Indian Society
- J.G. Phule and Savitribai Phule : Women Education and Women Rights

Unit-V a) A.R. Desai : Study of Village Structure in India, Study of Indian Nationalism Analysis of Indian Society through Marxian Perspective.

- Iravati Karve : concept of Kinship relation, Hindu culture : An Interpretation.

Essential Readings :

- Ambedkar B.R. Annihilation of Caste.
- Desouza, P.R. ed. 2000 Contemporary India-Transitions (New Delhi: Sage)
- Dhanagare D.N. 1993: Themes and Perspectives in Indian Sociology (Jaipur, Rawat)
- Dube S.C. 1967 The Indian Village (London: Routledge, 1955)
- Dube, S.C. 1973 Social Sciences in Changing Society. (Lucknow University Press)
- Dumont, Louis 1970: Homo Hierarchicus: The Caste System and its Implications. (New Delhi: Vikas)
- Karve, Iravati 1961: Hindu Society: An Interpretation (Poona: Deccan College)
- Momin, A.R. 1996. The Legacy of G.S. Ghurye: A Centennial Fest Schirift. Popular Prakashan,

SANT GADGE BABA AMRAVATI UNIVERSITY GAZETTE - 2018 - PART TWO - 476

- Mukharjee D.P. 1958. Diversities, People's Publishing House Delhi.
- Oommen, T.K. and P.N. Mukharjee, eds 1986: Indian Sociology Reflections and Introspections, Popular 11. Prakashan, Bombay.
- Shrinivas M.N. 1960: India's Villages, Asia Publishing House : Bombay.
- Singh K.S. 1992: The People of India An Introduction, Seagull Books, Calcutta.
- Singh Y. 1973 Modernisation of Indian Tradition, Delhi Thomas Press.
- Singh Y. 1986 Indian Sociology : Social Conditioning and Emerging Concerns, Delhi: Vistaar
- Taylor, Stephen: Indian - an Anthropological Perspective.

General References:

- Hardiman, David 1987: The coming of the Devi-Adivasi Assertion in Western India, Oxford University Press.
- Hardiman, David, 1996, Feeding the Bania: Peasants and Usurers in Western India Oxford University Press.
- Lanny, Richard 1971. The Speaking Tree. A Study of Indian Culture and Society London, Oxford Univ. Press.
- Marriott, McKim 1990: India Through Hindu categories, Sage, Delhi.
- Mohan, R.P. and A.S. Wilke, eds. 1994 International Handbook of Contemporary Development in Sociology, London, Mansell.
- Singer and Milton 1972: When A Great Tradition Modernizes, Delhi, Vikas.
- Singer, Milton and Bernard Cohn (eds.) 1968. Structure and Change in Indian Society, Chicago: Aldine Publishing Company.
- आगलावे, प्रदिप : मुलभूत समाजशास्त्रीयविचार, श्री साईनाथ प्रकाशन, नागपूर
- आगलावे, सरोज, : ज्योतीराव फुले यांचे सामाजिकविचार, सुगावा प्रकाशन, पुणे

Criterion I : Curricular Aspects

Semester-III
Core Elective Paper
Paper-IV (A) Crime and Society in India

Time : 3 Hrs.)

(Marks :Theory – 80
Int.Ass. - 20

Unit-I : Concept of Crime :

- a) Crime : Nature & Definition
- b) Characteristics of Crime in Modern Society
- c) Causes of Crime (Social, Economic, Political, Cultural)

Unit-II : Approaches to Crime :

- a) A functionalist Perspective, Emile Durkheim, Crime as Inevitable R. Merton (Social Structure and Anomie)
- b) An interactionist Perspectives. Howard Becker (Labeling Theory)
- c) Marxist Perspective : William Chambliss (Capitalism and Crime)
LaurenSinder (Corporate Crime)

SANT GADGE BABA AMRAVATI UNIVERSITY GAZETTE - 2018 - PART TWO - 472

Unit-III : Major forms of Crime in India :

- a) Crime Against SCs, STs, & DNTs, Meaning & forms
- b) Crime against women : meaning, forms & causes
(Sex selective abortions, domestic violence, dowry deaths, sexual abuse, Sexual Harassment atwork place rape)
- c) Juvenile Delinquency & Crime Against Children
- d) White collar Crime

Unit-IV : Changing Profile of Crime :

- a) Organized Crime : Meaning & Features
- b) Terrorism Concept Features & Causes.
- c) Custodial Crime : Meaning & Features

Unit-V : Issues Affecting the Quality of life of Women Health, Education & Rights, Major Social Issues of Development, EcologyCommunalism & Violence.

Essential Readings:

- 1) Gill, S.S. 1998 The Pathology of CorruptionNewDelhi : Harper Collins Publishers (India)
- 2) Lilly, J Robert, Francis T. Wallen and Richard JBall A 1995 Criminological Theory. Context and Consequences New Delhi: Sage Publications.
- 3) Makkar, S.P.Singh and Paul C. Friday-1993 Global Perspectives in Criminology. Jalandhar, ABC Publications.
- 4) Reid, Suetitus, 1976 Crime and Criminology, Illinayse:Deydan Press.
- 5) Shankardas, Rani Dhavan 2000 Punishment and the Prison:India and International Prospective, New Delhi: Sage Publications.
- 6) Sutherland, EdwinH and Donald R.Cressey, 1988 Principles of Criminology. Bombay: The Times of India Press.
- 7) Drapkin, Ismail and Viano, Emillio, 1975 Vicumology: ANew Focus A London, Lesington Press.
- 8) InctartiJamesAandPottiegerAneeE. 1978 ViolentCrime: Historical and Contemporary Issues. London: Sage Publications.
- 9) Revid, Jorathan, 1995 Economic Crime London, Kejan Paul
- 10) Weisburd, Dand and Kip Schlegal 1990. White Collar Crime Reconsidered Boston: Northeastern University Press.
- ११) काळदाते सुधा व गोटे - गव्हाणे शुभांगी : गुन्हेगारीचे समाजशास्त्र, श्री विद्या प्रकाशन, पुणे-३०
- 12) Encyclopedia of Social Sciences.

Criterion I : Curricular Aspects

Semester-IV
Core Paper
Paper-III
Paper-I Theoretical Perspectives in Sociology

Time : 3 Hrs.)

Marks : Theory : 80
Int. Ass. : 20

Unit-I : Critical Theory :

- a) Georg Lukacs, Antonio Gramsci, Louis Althusser
- b) Max Horkheimer, Theodor Adorno, Herbert Marcuse

Unit-II : Post Structuralism and Post Modernism :

- a) Jacques Derrida
- b) Michel Foucault
- c) Levi - Strauss

Unit-III : Resent Trends in Sociological Theorizing :

- a) Structuration : Anthony Giddens
- b) Culture and Agency : Margaret Archer

Unit-IV : Recent Trends in Sociological Theorizing :

- a) Habits and Field : Pierre Bourdieu
- b) Colonization on the Life World : Jurgen Habermas
- c) Post Modernism : Jean Francois Lyotard

SANT GADGE BABA AMRAVATI UNIVERSITY GAZETTE - 2018 - PART TWO - 474

Unit-V : Structural Functional Approach :

- a) Radcliffe Brown
- b) Talcott Parsons
- c) R.K. Merton
- d) B. Malinowski

Books Recommended :

1. Alexander, Jeffrey C, 1987, Twenty Lectures: Sociological Theory since World War II, New York, Columbia University Press.
2. Craib, Ian, 1992, Modern Social Theory: From Parsons to Habermas (2nd edition), London, Harvester Press.
3. Collins Randall, 1997 (Indian edition), Sociological Theory, Jaipur and New Delhi, Rawat Publications.
4. Giddens Anthony, 1983, Central Problems in Social Theory: Action, Structure and Contradiction in Social Analysis, London, Macmillan.
5. Kuper Adam, 1975, Anthropologists and Anthropology: The British School, 1922-72, Harnondsworth, Middlesex, Penguin Books.
6. Kuper Adam and Jessica Kuper (ed.), The Social Science Encyclopedia, London and New York, Routledge.
7. Ritzer George, 1992, Sociological Theory, New York, McGraw-Hill.
8. Sturrock John, (ed.), 1979, Structuralism. From Levi-Strauss to Derrida, Oxford, OUP.
9. John Rex, Key Problems of Sociological Theory, Routledge, London.
10. Turner, Jonathan H., 1995, The Structure of Sociological Theory, Jaipur and New Delhi, Rawat Publications.
11. Zeitlin, Irving M., 1998, Rethinking Sociology: A Critique of Contemporary Theory, Jaipur and New Delhi, Rawat Publications.
12. Francis Abraham, Modern Sociological Theory, Delhi, OUP.
13. Skidmore William, Theoretical Thinking in Sociology, Cambridge University Press.
14. Wallace Walter, 1969, Sociological Theory: An Introduction, Chicago Aldine.
15. Narendra Kumar Sindhi, 1998, Samajshashtriya Sidhanta: VivechanabamBakhya, Rawat Publications (in Hindi).
16. S.L. Doshi, and M.S. Trivedi, 1996, UttarSamajshashtriya Sidhanta, Rawat Publications.
17. Pradeep Aglwe, SamajshakhatilSaidhantikDrustikon, SainathPrakashan, Nagpur.
18. Anthony Elliott, Contemporary Social Theory, London: Routledge and Kegan Paul, 2009, Indian Reprint, 2010.
19. James Williams, Understanding Poststructuralism, Rawat Publications, Jaipur, 2005.
20. Michael Grenfell. (ed.), Pierre Bourdieu: Key Concepts, Rawat Publications, Jaipur, 2008.

Criterion I : Curricular Aspects

SANT GADGE BABA AMRAVATI UNIVERSITY GAZETTE - 2018 - PART TWO - 469

Semester-III

Core Paper-II

Paper-II Sociology of Change and Development

Time : 3 Hrs.)

(Marks :Theory : 80

Int.Ass. : 20

Unit-I : Understanding Social Change :

- a) Related Concepts of Social Change : Evaluation, Progress, Development and Transformation
- b) Theories of social Change :Evolutionary, Socio – Psychological and Conflict Theories
- c) Factors of Social Change : Demographic, Economic, Religious, Bio tech, Info – tech and Media.

Unit-II : Process of Social Change in Contemporary India. :

- a) Sanskritization and Westernization
- b) Modernization and Secularization
- c) Industrialization, Migration and Urbanization

Unit-III : Approaches to the Study of Development :

- a) Modernization Approach, Marxist and Ecological
- b) Economic Growth Approach.
- c) Neo-Liberal approach (MNCs, TNCs, WTO)

Unit-IV : Social Structure and Development :

- a) Structure as Facilitator / Inhibitor of Development
- b) Culture as an Aid or Impediment to Development
- c) Development and displacement, Sustainable Development

Unit-V : Agencies of development and Modernization :

- a) Education, Polity (Government & Bureaucracy) NGO
- b) Elite, Leadership
- c) Structural Barriers to Development of Modernization.

Essential Readings :

- 1) W. Moore : Sociology of change E.E.E. Series.
- 2) Abraham, M.F. : 1990 Modern Sociological Theory : An Introduction, New Delhi, OUP
- 3) Agarwal, B. 1994 A Field of One's Own: Gender and Land Rights in South Asia Cambridge, Cambridge University Press.
- 4) Appadurai, Arjun, 1997 Modernity At Large: Cultural Dimensions of Globalization. New Delhi: OUP
- 5) Dereze, Jean and Amartya Sen, 1996 India: Economic Development and Social Opportunity New Delhi : OUP
- 6) Desai A.R. 1985 India's Path of Development : A Marxist Approach, Bombay. Popular Prakashan(Chapter 2)
- 7) Giddens Anthony, 1996 "Global Problems and Ecological Crisis in Introduction to Sociology"(11th Edition) New York W.W.Norton&Co.
- 8) Harrison D. 1989 The Sociology of Modernization and Development, New Delhi Sage.
- 9) Haq. MahbubUl. 1991 Reflections on Human Development, New Delhi OUP.
- 10) Moor, Wilbert and Robert Cook. 1967 Social Change, New Delhi Prentice-Hall (India)
- 11) Sharma S.L. 1980 "Criteria of Social Development " Journal of Social Action Jan. Mar.
- 12) Sharma S.L. 1986 Development Socio-Cultural Dimensions, Jaipur: Rawat(Chapter I)
- 13) Sharma S.L. 1994.: Saliency of Ethnicity in modernization : Evidence from India. Sociological Bulletin .Vol 39 Nos. 1 & 2 PP 33-51 ,
- 14) Srinivas M.N.I 1966 Social Change in Modern India. Berkeley: University of Berkeley symposium on Implications of Globalization, 1995 Sociological Bulletin Vol.44(Articles by Mathew, Panini & Pathy)
- 15) UNDP. Sustainable Development, New York : OUP
- 16) World Bank 1995 World Development Report, New York
- 17) Amin Samir, 1979 Unequal Development New Delhi: OUP
- 18) Kiely, Ray and Phil Marfleet(eds) 1998. Globalization and the Third World London Routledge.
- 19) Sharma S.L. 1992 Social Action Groups as Harbingers of Silent Revolution" Economic and Political Weekly Vol 27. No.47.
- 20) Sharma S.L. 1994 "Perspectives on Sustainable Development in South Asia:The Case of India " In Samad (Ed.) Perspectives on Sustainable Development In Asia, Kuala Lumpur: ADIPA.
- 21) Sharma S.L. 2000 "Empowerment Without Antagonism: A Case for Reformulation of women's Empowerment Approach" Sociological Bulletin Vol. 49 No. 1.

Criterion I : Curricular Aspects

**Semester-IV
Core Paper
Paper-II Sociology of Economic Development**

Time : 3 Hrs.)

(Marks :Theory - 80
Int.Ass. - 20

Unit-I : The Relation between Economic and Non-economic Aspect of Economic Development.

- Unit-II** : Economy & Other sub system
- a) Economy & Family
 - b) Economy & Religion
 - c) Economy & Social stratification
 - d) Economy & Cultural System
 - e) Sociological Implications of Economy Process

- Unit-III** : Sociology of Economy development .
- a) Earlier Theories & Interrelations 19th& 20th Century
 - b) Modern Trends : The Purely Economic Interpretations and their Shortcomings
 - c) The Need for Basic Sociological Perspective – Sociological Determinates of Economic Development
 - i) Values & Norms
 - ii) Groups & Subgroups
 - iii) Institutions and Role Patterns

SANT GADGE BABA AMRAVATI UNIVERSITY GAZETTE - 2018 - PART TWO - 475

- Unit-IV** : a) Problems of Non – Economic Growth
b) Problems of Economic Development
c) Problems of Poverty & Culture of Poverty

- Unit-V** : Strategies of Economic Development : Various Approaches to Development
- a) Economic Growth Approach
 - b) The Diffusionist Approach
 - c) Marxist Approach
 - d) Socio - Psychological Approach
 - e) Gandhian Approach.

Essential Readings:

1. Smelser Neils, J. : The Sociology of Economic Life, 1960.
2. Hoselitz Mert, F.-Sociological Aspects of Economic Growth, 1960.
3. Myrdal Gunnar: The Challenge of World Poverty, 1970.
4. Parsons, T. : Economy and Society, 1957.
5. Higgins, B. : Economy Development, 1966.
6. Apter, E.B. : Politics of Modernization, 1965.
7. BreseGerlad :urbanizatio in Newly Developing Societies. Prentics Hall of India, 1969.
8. Aron Raymond : The Industrial Society, 1967.
9. Burnner, S. - Theories of Economics Development and Growth, 1966.
१०. विद्याधर पुंडलीक : आर्थिकविकासाच्या सामाजिक बाजू, म.वि.ग्र.नि.म., नागपूर

General References :

1. Moore Willbert, E. : Impact of Industry, 1969.
2. Smelser Neils, J. : Readings on Economic Sociology, 1965.
3. Myrdal, Gunner : The Asian Drama, 1963.
4. Feinsteiv, C.H. (Ed.) - Socialism, Capitalism and Economic. Groth Cambridge University Press, 1967.
5. Berger Brigitte : Societies in Change, Basis Book, 1976.
6. Simon Kuznets, W.E., Moore and J.J. Spengler (Eds.) : Economic Growth, Brazil, India, Japan, 1965.

Criterion I : Curricular Aspects

SANT GADGE BABA AMRAVATI UNIVERSITY GAZETTE - 2018 - PART TWO - 470

Semester-III
Core Elective Paper
Paper-III (A) Industry and Society in India

Time : 3 Hrs.)

(Marks :Theory : 80

Int.Ass. : 20

Unit-I : Understanding of Industrial Society :

- a) Meaning of Industrial Sociology
- b) Nature of Industrial Sociology
- c) Characteristics of Industrial Sociology
- d) Importance of Industrial Sociology

Unit-II : The Concept of Industry as an Organization :

- a) Formal & Informal organization of Industry
- b) Structure & functions of Formal & Informal organization.
- c) Industry & Society

Unit-III : Industry as a Social System

- a) Industrial Relation
- b) Industrial Conflict
- c) Resolution of Conflict : Conciliation, Arbitration, adjudication and collective bargaining

Unit-IV : Work in Industry :

- a) Work and Technology : Impact of Automation on Labour
- b) Work Culture and Work Ethics
- c) Human Relation at Work

Unit-V : Industry and Society :

- a) Impact of Industry on Family, Religion and Caste
- b) Impact of Industry on occupational Structure of Society
- c) Industrialization, Migration, Urbanization

Essential Readings :

- 1) ZetlinIrwing, 1969 Ideology and the development of Sociological theory VOL-I and VOL-II. Basic Books, New York.
- 2) Watson. K. Tony, 1995 : Sociology, Work and Industry, Roueledge Kegan, Paul.
- 3) Ramaswamy E.A. 1988: Industry and Labour OUP
- 4) Ramaswamy E.A. 1978 : Industry relations in India, New Delhi.
- 5) Karnik V.B. 1 970: India Trade union, a Survey. Popular Prakashan, Mumbai.
- 6) Mamoria C.B. and Mamoria 1 992: Dynamics of Industrial Relation in India. Himalay Publishing House, Mumbai.
- 7) RamaswamyE.A. 1977:Theworkerandhisunio.i,Allied,New Delhi.
- 8) Ramaswamy E.A. 1977 : The Worker and Trade Union Allied, New Delhi.
- 9) Agarwal R.D. 1972 : Dynamics of Labour Relations in India. A Book readings, Tata Mc.Graw Hill.
- 10) Laxmanna, Cet all 1990: Workers Participation and industrial democracy Global Perspective Ajantha Publications.
- 11) Philip Hancock, Melissa Taylor 2001 : Work Post Modernism and Organisation Sage India.
- 12) Aziz Abdul 1984: Labour problems or developing Economy Ashish publishing IMMHC.
- 13) Miller and Form 1964 : Industrial Sociology, Harper and Row,New York.
- 14) Parker S.R. Brown KChild, Laud Smith, M.A.1964: The Sociology of Industry, George Alien and UrwinLtd. London.
- 15) Gibert P.S. 1985 : Fundamentals of Industrial Sociology. Tata Me. Graw Hill Publishing Co.Ltd. New Delhi.
- 16) Swain B.K. "Changing occupational structure in Vidarbha (India)' Himalaya, Publishing Hourse, Bombay.
- 17) Swain B.K. " Childlabour in India" Dattson, Nagpur.
- १८) गुरुनाथनाडगोंडे : औद्योगिक समाजशास्त्र, म.वि.ग्र.नि.मं., नागपूर
- 19) Encyclopedia of Social Sciences.

Criterion I : Curricular Aspects

Semester-IV
Core Elective Paper
Paper-IV (A) Crime and Society in India

Time : 3 Hrs.)

(Marks : Theory : 80
Int.Ass. : 20

Unit-I : New Forms of Crime :

- Corporate Crime
- Human Rights Violation
- Cyber Crime

Unit-II : Recent Trends in Crime (Meaning & Features):

- Criminalization of Politics
- Environmental Crimes

Unit-III : Theory of Punishment :

- Deterrent Theory
- Preventive Theory
- Reformatory Theory

Unit-IV : Prevention of Crime : Measure & Changing Perspectives :

- Punishment, Prison, & Alternative Imprisonment
(Open Probation Parole)
- Rehabilitation of Prisoners
- Human right Perspective
- Crime & the Role of Media

Unit-V Problems of Correctional Administration : Antiquated Jail manual & Prison Act, overcrowding, Custodial Mindset, Lack of Interagency Co-ordination among Police .

Essential Readings :

- Gill, S.S. 1998 The Pathology of Corruption New Delhi : Harper Collins Publishers (India)
- Lilly, J Robert, Francis T. Wallen and Richard JBall A 1995 Criminological Theory. Context and Consequences New Delhi: Sage Publications.
- Makkar, S.P.Singh and Paul C. Friday-1993 Global Perspectives in Criminology. Jalandhar, ABC Publications.
- Reid, Suetitus, 1976 Crime and Criminology, Illinayse: Deydan Press.
- Shankardas, Rani Dhavan 2000 Punishment and the Prison: India and International Prospective, New Delhi: Sage Publications.
- Sutherland, Edwin H and Donald R. Cressey, 1968 Principles of Criminology. Bombay: The Times of India Press.
- Drapkin, Ismail and Viano, Emilio, 1975 Vicumology: A New Focus A London, Lesington Press.
- Incarti James A and Pottieger Anee E. 1978 Violent Crime: Historical and Contemporary Issues. London; Sage Publications.
- Revid, Jorathan, 1995 Economic Crime London, Kejan Paul
- Weisburd, Dand and Kip Schlegal 1990. White Collar Crime Reconsidered Boston: Northeastern University Press.
- काळदाते सुधा व गोटे - शुभांगी : गुन्हेगारीचे समाजशास्त्र, श्री विद्या प्रकाशन, पुणे-३०
- Encyclopedia of Social Sciences.

Criterion I : Curricular Aspects

Appendix-J

Syllabi of M.A. Part-II
Semester-III
Core Paper
Paper-I Theoretical Perspectives in Sociology
(Implemented from 2018-2019 Session)

Time : 3 Hrs.)

(Marks :Theory : 80
Int.Ass. :20

Unit-I Introduction of Sociological Theory, Key Problems of Sociological Theory and verification on Sociological Theory.

Unit-II Talcott Parsons :

- a) Theory of Social Action
- b) Pattern Variables
- c) Theory of Problems of Social Changes

Unit-III Robert Merton :

- a) Critique of Functionalism
- b) Theory of Atomic, Functional and Dysfunctional
- c) Aspects of reference group behaviour
- d) Middle Range Theory

Unit-IV Theory of Conflict :

- a) Dahrendorf : Class and Class Conflict
- b) C.W. Mills : Social Conflict
- c) Coser : Conflict Theory

Unit-V Symbolic Interactionism :

- a) G.H. Mead : Symbolic Interactionist Approach
- b) E. Goffman: Symbolic Interactionist Approach
- c) C.H. Cooley :Blumer.

Essential Readings :

- 1) Alexander Jeffrey C. 1987 . Twenty lectures: Sociological Theory since world War II. New York: Columbia University Press.
- 2) Bottomore Tom 1984. The Frank furt school, Chester, Sussex Ellis Horwood and London: Tavistock Publications.
- 3) Craib, Itn, 1992 Modern Social Theory: From Parsons to Habermas (2nd edition) London: Harvester Press.
- 4) Collins, Randall, 1997 (Indian edition) Sociological Theory, Jaipur and New Delhi. Rawat
- 5) Giddens, Anthony, 1983 Central problems in social theory: Action structure and contradiction in social analysis London: Macmillan.
- 6) Kuper, Adam 1975 Anthropologists and anthropology: The British school, 1922-72 Harmondsworth, Middlesex: Penguin Books.
- 7) Kuper Adam and Jessica Kuper(eds) 1996 (2nd edition) The Social science encyclopaedia. London and New York: Routledge.
- 8) Ritzer George, 1992 (3rd edition) Sociological theory. New York: McGraw – Hill.
- 9) Sturrock. John (ed.) 1979 Structuralism: From Levi Strauss to Derrida. Oxford: Oxford University Press.
- 10) Turner Jonathan H 1995 (4th edition) The Structure of Sociological Theory. Jaipur and New Delhi, Rawat Publ.
- 11) Zeitlin, living M. 1998 (Indian edition) Rethinking sociology: A critique of contemporary theory, Jaipur and New Delhi, Rawat.
- 12) Encyclopedia of Social Sciences.
- 13) Abraham John. 1999 – Modern Sociological Theory, Oxford University Press, Oxford.

Criterion I : Curricular Aspects

Crosscutting – Issues into the Curriculum (Music)

Appendix-H

ᄁÉÒ.B.ᄁÉäÊ´Éᄁ]ᄁᄁᄁ -1

(|ÉÉᄁᄁiÉÒᄁÉ ᄁÉÆMÉÒiÉ {ÉÉ`ö-Gᄁ´É)

MÉÉᄁÉxÉ / ᄁ´Éᄁᄁ´ÉÉt

|ÉᄁxÉ{ÉjÉ -1 (ÊGᄁᄁÉi´´ÉÉᄁ)

{ÉÚhÉÉÈÈᄁ - 5ᄁ

ᄁÉÉÁ´´ÉÚᄁᄁÉÉÆEᄁxÉ - 3ᄁ

+ÆiÉMÉÇiÉ´´ÉÚᄁᄁÉÉÆEᄁxÉ - 2ᄁ

1) ᄁᄁÉMÉYÉÉxÉ :-

3ᄁ MÉÖhÉ

+) {ÉÉ`ö-Gᄁ´ÉÉiÉÒᄁᄁÉ ᄁᄁÉMÉ

i) ᄁÉ´ÉxÉ ii) |Éᄁᄁ´É iii) ÊᄁÉᄁÉÉ´ÉᄁÉ ÈEᄁ´É ++½ᄁᄁᄁÉÉ ÊᄁÉᄁÉÉ´ÉᄁÉ iv) |ÉÚ{|ÉÉᄁÉÒ

ᄁÉ) EᄁᄁᄁÉhÉ, |Éᄁᄁ´É´É ÊᄁÉᄁÉÉ´ÉᄁÉ ᄁÉÉ |ÉÉ]ᄁÉÆ{|ÉᄁEᄁÒ EᄁᄁhÉiᄁÉÉ½ᄁᄁÒ nùÉäxÉ |ÉÉ]ᄁÉiÉ 1ᄁ-1ᄁ

+ᄁÉÆEᄁᄁᄁᄁÉÆSÉä MÉÉᄁÉxÉ

Eᄁ) {ÉÉ`ö-Gᄁ´ÉÉiÉÒᄁᄁÉ |ÉiᄁÉäEᄁ ᄁᄁÉMÉÉiÉ BEᄁ ᄁ´Éᄁᄁ´ÉÉÉᄁÉEᄁÉ (ᄁÉᄁᄁMÉ´ÉMÉÒiÉ), BEᄁ ᄁÉiÉhÉMÉÒiÉ,´É BEᄁ

UᄁÉä]ᄁÉjᄁÉÉᄁᄁÉ

b-) EᄁᄁhÉiÉä½ᄁᄁÒ BEᄁ nᄁᄁᄁÉ!ÉiÉiÉ{|Éᄁᄁ MÉÒiÉ

2) iÉÉᄁÉYÉÉxÉ - jÉÉᄁÉÒᄁᄁÉ iÉÉᄁÉÆSÉÒ´ÉjÉÉÉ-ᄁÉÉäᄁÉ-jÉÆb+ ÊSÉx½ᄁᄁÉᄁᄁ½ᄁᄁ´´ÉÉÉ½ᄁᄁiÉÒ´É½ᄁᄁiÉÉÉ´Éᄁᄁ

]ᄁÉ³yÒ nùä>ᄁxÉ´½ᄁᄁhÉhᄁÉÉSÉÒ |É´ÉiÉÉ.

i) ÊjÉiÉÉᄁᄁÉ ii) Eäᄁ½ᄁᄁᄁ´ÉÉ iii) nùÉnùᄁᄁÉ iv) BEᄁiÉÉᄁᄁÉ

3)´½ᄁᄁÉ´ÉÉᄁÉxÉᄁÉ´É´ᄁÉÉ´ÉÉtÉSᄁÉÉ ᄁÉ½ᄁᄁÉᄁᄁÉxÉä ᄁÉ{|ÉEᄁ´É ᄁÉÖnùvÉ.Ê´ÉEᄁᄁiÉ ᄁ´ÉᄁᄁÉÆSÉÒ +Éä³yÉ.

ÊGᄁᄁÉÉi´´ÉÉᄁ +ÆiÉMÉÇiÉ MÉÖhÉ :+) |ÉÉiᄁÉÉiÉÉᄁ´É½ᄁᄁÒ iÉᄁÉÉᄁᄁ EᄁᄁᄁÉä (ᄁÉÉnùᄁᄁÒEᄁᄁᄁÉÉ |É´ÉÉhÉä)

-ᄁ5 MÉÖhÉ

ᄁÉ) PÉ]ᄁEᄁ /´ÉÉi´´ÉÉᄁ SÉÉSÉhÉÒ {ÉᄁᄁÒiÉÉ

- ᄁ5 MÉÖhÉ

Criterion I : Curricular Aspects

Eò) PÉaiÉ±Éä±ÉÉ | ÉEò±{É´É iáÉÉSÉä ºÉÉnù®úÒEò®úhÉ -10 MÉÖhÉ
(αÉiSÉ | É´ÉÉhÉä) -----

BEÚòhÉ 20 MÉÖhÉ

αÉÒ.B.ºÉäÊ´Éº]δ®ú -1

(¡ÉÉ®úíÉÒªÉ ºÉÆMÉÒiÉ {ÉÉ`ö-Gò´É)

(MÉÉªÉxÉ / º´É®ú´ÉÉt)

|Ég·xÉ{ÉjÉ - 2 (gÉÉºjÉ)

MÉÖhÉ- 50

ªÉÖÊxÉ]ö- 1 +) {ÉÉ`ö-Gò´ÉÉiÉÒ±É MÉÒiÉ |ÉEòÉ®ú Ê±ÉÉ{É±ÉnùvÉ Eò®úhÉä 10
MÉÖhÉ

ªÉÖÊxÉ]ö- 2 +) {ÉÉ`ö-Gò´ÉÉiÉÒ±É ®úÉMÉÉÆSÉÒ gÉÉºjÉÒªÉ´´ÉÉÊ½píÉÒ (+É®úÉä½p-+´É®úÉä½p-
{ÉEòb+ºÉÉ½píÉ)

αÉ) JÉÉ±ÉÒ±É ºÉÆMÉÒiÉYÉÉÆSÉä VÉÒ´ÉxÉ´É EòÉªÉÇ

i) {ÉÆ.É´ÉhÉÖ ÊnùMÉÆ±É®ú {É±ÉÖºEò®ú

10 MÉÖhÉ

ii) {ÉÆ.É´ÉhÉÖ xÉÉ®úÉªÉhÉ ¡ÉÉiÉjÉÆbä±

iii) iÉÉxÉºÉäxÉ

ªÉÖÊxÉ]ö- 3 +) {ÉÉ`ö-Gò´ÉÉiÉÒ±É iÉÉ±ÉÉÆSÉÉ ºÉÉ´ÉºiÉ®ú {ÉÉ®úSÉªÉ nãü>ðxÉ Ê±É{ÉÒ±ÉnùvÉ
Eò®úhÉä 10 MÉÖhÉ

i) ÊjÉiÉÉ±É ii) Eòä½p®ú´ÉÉ iii) nùÉnù®úÉ iv) BEòiÉÉ±É

αÉ) ´½pÉ´ÉÉæÉxÉªÉ´É´ªÉÉ´ÉÉtÉSÉÉ +ÉEPòÊiÉºÉ½p {ÉÉ®úSÉªÉ

Eò) ´iÉÉxÉ{ÉÚ®úÉ´ªÉÉ´ÉÉtÉSÉÉ +ÉEPòÊiÉºÉ½p {ÉÉ®úSÉªÉ

ªÉÖÊxÉ]ö- 4 ´ªÉÉjªÉÉ- ºÉÆMÉÒiÉ, ÉÖiÉÒ, º´É®ú - (gÉÖnùvÉ-Ê´ÉEPòiÉ-SÉ±É-+SÉ±É), ºÉ{iÉÉEò- 10

Criterion I : Curricular Aspects

MÉÖhÉ

(´ÉÆp-´ÉvªÉ-iÉÉ®ú), ´ÉhÉÇ, ++ÉÆEðÉ®ú, º[ÉÉªÉÖ, +ÆiÉ®úÉ, ®úÉMÉ, [ÉÉ]ð´É
 10 [ÉÉ]ðÉÆSÉÖ xÉÉÆ´Éä, º´É®ú-(´ÉÉnùÖ-ºÉÆ´ÉÉnùÖ--xÉÖ´ÉÉnùÖ-É´É´ÉÉnùÖ),
 +É, ÉªÉ®úÉMÉ,
 ´ÉvªÉÇ º´É®ú, +É®úÉä½þ-+´É®úÉä½þ-{ÉÉðb+, ®úÉMÉvÉÉiÉÖ-(+Éèb+´É-´ÉÉb+´É-
 ºÉÆ{ÉÚhÉÇ),
 ±ÉªÉ-(É´É±ÉÆÊ±ÉiÉ-´ÉvªÉ-pÖùiÉ), iÉÉ±É, ´ÉÉjÉÉ, Ê´ÉiÉÉMÉ, ºÉ´É,]ðÉ³ýÖ, jÉÉ±ÉÖ,
 `äöEðÉ, +É´ÉiÉÇxÉ.

ªÉÖÉxÉ]ð - 5 ºÉ{ÉÚhÉÇ {ÉÉ`ö-Gð´ÉÉ´É®ú +ÉvÉÉÉ®úiÉ´ÉºiÉÖÉxÉi`ö |ÉÇxÉ.

10 MÉÖhÉ

MÉÖhÉ Ê´ÉiÉÉvÉxÉ 1) ++ÉÆEðÉ®ú - 05

2) º´É®ú´ÉÉÊ±ÉEðÉ - 04

3) ±ÉiÉhÉMÉÖiÉ - 04

4) UðÉä]ðÉ]ªÉÉ±É - 05

5) nãùÇÉiÉCiÉÖ{É®ú MÉÖiÉ - 02

6) iÉÉ±ÉÉ!ªÉÉºÉ - 05

7) ½þÉ´ÉÉæÉxÉªÉ´É´ÉÉnùxÉ - 05

BEÚðhÉ - 30

±ÉÖ.B.ºÉäÉ´É]ð´ú -2

iÉÉ®úiÉÖªÉ ºÉÆMÉÖiÉ

MÉÉªÉxÉ / º´É®ú´ÉÉt

|ÉÇxÉ{ÉjÉ - 3 (ÊGðªÉÉi´ÉEð)

Criterion I : Curricular Aspects

{ÉÚhÉÉÈÈ - 50

αÉÉÁ ·ÉÚ±αÉÉÆΕδχÉ - 30

+ÆiÉMÉÇiÉ ·ÉÚ±αÉÉÆΕδχÉ - 20

1) αÉÉMÉΥÉÉxÉ :-

30-MÉÖhÉ

+) {ÉÉ`ö-Gδ`ÉÉiÉÖ±É αÉÉMÉ -

i) ΕδÉ;δÒ ii) JÉ`ÉÉVÉ iii) nÖùMÉÉÇ

αÉ) ‘ ΕδÉ;δÒ `ÉJÉ`ÉÉVÉ’ αÉÉ nùÉäx½pÒ [ÉÉ]δÉiÉ |ÉiáÉäΕδÒ 10 ++ÉÆΕδÉαÉÆSÉä MÉÉáÉxÉ

Εδ) {ÉÉ`ö-Gδ`ÉÉiÉÖ±É |ÉiáÉäΕδ αÉÉMÉÉiÉ BEδ ο`Éα`ÉÉÉ±ÉΕδÉ (αÉ`αMÉ`ÉMÉÖiÉ), BEδ ±ÉiÉhÉMÉÖiÉ, `É BEδ

UδÉä]δÉJαÉÉ±É MÉÉhÉä +É`ÉJαÉΕδ

b+) ΕδÉähÉiÉä½pÒ BEδ |ÉiCiÉúMÉÖiÉ ÈΕδ`ÉÉ |ÉÉ`ÉMÉÖiÉ.

2) iÉÉ±ÉΥÉÉxÉ -JÉÉ±ÉÖ±É iÉÉ±ÉÉÆSÉÖ `ÉÉJÉÉ-αÉÉä±É-ÈSÉx½pÉ°É½p `ÉÉÉ½piÉÖ `É½pÉiÉÉ`Éα]δÉ³γÒ nùä>δxÉ
`ÉÚ³γ±ÉαÉ `É nÖùMÉÚxÉ `½pÉhÉhαÉÉSÉÖ iÉ`ÉiÉÉ.

i) ÊJÉiÉÉ±É ii) Eäδ½p`α`ÉÉ iii) nùÉnù`αÉ iv) BEδiÉÉ±É

3) ‘½pÉ`ÉÉæÉxÉαÉ`É’ αÉÉ `ÉÉtÉSαÉÉ οÉ½pÉααÉÉxÉä {ÉÉ`ö-Gδ`ÉÉiÉÖ±É ΕδÉähÉiÉÉ½pÒ BEδÉ αÉÉMÉÉSÉä
+É`αÉä½p +`É`αÉä½p - {ÉΕδb+ `ÉÉVÉÉ`ÉhÉä

ÈGδαÉÉi`ÉΕδ +ÆiÉMÉÇiÉ MÉÖhÉ :+) |ÉÉiáÉÉiÉΕδ `É½pÒ iÉαÉÉ`α Εδ`úhÉä (αÉÉnù`αÖΕδ`úhÉÉ|É`ÉÉhÉä)
-05 MÉÖhÉ

αÉ) PÉ]δΕδ / `ÉÉi`ÉΕδ SÉÉSÉhÉÖ {É`αÖiÉÉ

- 05 MÉÖhÉ

Εδ) PÉäiÉ±Éä±ÉÉ |ÉΕδ±{É `É iáÉÉSÉä αÉÉnù`αÖΕδ`αhÉ

-10 MÉÖhÉ

(αÉiSÉ |É`ÉÉhÉä)

BEÚδhÉ 20 MÉÖhÉ

Criterion I : Curricular Aspects

αÉÒ.B.ºÉäÊ·Éº]ð®ú -2

|ÉÉ®úíÉÒªÉ ºÉÆΜÉÒíÉ

(ΜÉÉªÉxÉ / º'É®ú'ÉÉτ)

|ÉΓxÉ{ÉjÉ - 4 (ΓÉÉºjÉ)

ΜÉÖhÉ- 50

ªÉÖÊxÉ]ð- 1

+) {ÉÉ`ö-Gð·ÉÉiÉÒ±É ΜΕÖiÉ|ÉÉδÉ®ú Ê±ÉÊ{ÉαÉñúvÉ Εδ®úhÉä

10

ΜΕÖhÉ

ªÉÖÊxÉ]ð- 2

+) {ÉÉ`ö-Gð·ÉÉiÉÒ±É ®úÉMÉÉÆSÉÒ ΓÉÉºjÉÒªÉ ·ÉÉÊ½þiÉÒ (+É®úÉä½þ-

+ 'É®úÉä½þ- {ÉÉδb+ºÉÊ½þiÉ)

αÉ) jÉÉ±ÉÒ±É ºÉÆΜÉÒiÉYÉÉÆSÉä VÉÒ'ÉxÉ 'É ΕδÉªÉÇ -

i) =.+·ÉÒ®ú jÉÖ»ÉÉä

ii) {ÉÆ.º'ÉÉ·ÉÒ ½þ®úÒnùÉºÉ ú

10

ΜΕÖhÉ

iii) {ÉÆ.¡ÉÒ·ÉºÉäxÉ VÉÉäΓÉÒ

ªÉÖÊxÉ]ð -- 3

+) {ÉÉ`ö-Gð·ÉÉiÉÒ±É jÉÉ±ÉÒ±É iÉÉ±ÉÉÆSÉÉ ºÉÉ'ÉºiÉ®ú {ÉÉ®úSÉªÉ nãù>ðxÉ 'ÉÚ³ý±ÉªÉ

É nÖùΜÉÚxÉ

±ÉªÉÒiÉþ Ê±É{ÉÒαÉñúvÉ Εδ®úhÉä

i) ÊjÉiÉÉ±É ii) Εδª½þ®ú'ÉÉ iii) nùÉñ®úÉ iv) ΒΕδiÉÉ±É

10

ΜΕÖhÉ

αÉ) 'iÉαÉ±ÉÉ' ªÉÉ 'ÉÉtÉSÉÉ +ÉΕþðÊiÉºÉ½þ {ÉÉ®úSÉªÉ

Εδ) '{ÉÆ.Ê'É'hÉÖ xÉÉ®úÉªÉhÉ ¡ÉÉiÉjÉÆbä+ ' + º'É®úÉ±É{ÉÒ 'É iÉÉ±ÉÉ±É{ÉÒ

{ÉvñiÉÒSÉÉ ºÉÆ{ÉÚhÉÇ {ÉÉ®úSÉªÉ

ªÉÖÊxÉ]ð - 4

+) 22 ,ÉÖiÉÒÆ'É®ú 'ÉiÉÇ·ÉÉxÉ 7 º'É®úÉÆSÉÒ º|ÉÉxÉÊxÉÉjSÉiÉÒ (iÉÉÊ±ÉÉΕδÉ)

αÉ) xÉÉñù, xÉÉñùÉSÉä |ÉÉδÉ®ú 'É ΜΕÖhÉvÉ·ÉÇ

Εδ) ΜΕÉªÉΕδÉÆSÉä ΜΕÖhÉñùÉä'É

b+) ¡ÉÎCiÉMÉÒiÉ 'É ¡ÉÉ'ÉMÉÒiÉ ªÉÉÆSÉÉ ºÉÉ'ÉÉxªÉ {ÉÉ®úSÉªÉ

<Ç) ªÉÉjªÉÉ- +]δΕδ, {ÉÚ'ÉÉÈΜÉ--kÉ®úÉÆΜÉ, 'ÉÓb+, ΕδhÉ, jÉ]δΕδÉ, 'ÉÚΕδÓ,

Criterion I : Curricular Aspects

+É±ÉÉ{É, iÉÉxÉ

10 ΜΕÖhÉ

ªÉÖÊxÉ]ö - 5 ºÉ{ÉÚhÉÇ {ÉÉö-Gò´ÉÉ´É®ú +ÉvÉÉÉ®úíÉ´ÉªiÉÖÊxÉ´ö |ÉΓxÉ.

10

ΜΕÖhÉ

ΜΕÖhÉ Ê´ÉiÉÉvÉxÉ 1) +±ÉÆEðÉ®ú -05

2) º´É®ú´ÉÉÊ±ÉEðÉ - 04

3) ±ÉiÉhÉΜÉÖiÉ - 04

4) UðÉä]ðÉ]ªÉÉ±É - 05

5) iÉCiÉÖΜÉÖiÉ / iÉÉ´ÉΜÉÖiÉ - 02

6) iÉÉ±ÉÉiªÉÉºÉ - 05

7) ½þÉ´ÉÉæÉxÉªÉ´É´ÉÉnùxÉ - 05

ΒΕÚðhÉ - 30

ºÉÆnùiÉÇ ΟÉÆiÉ ºÉÚSÉÖ

- 1) Ê½þxnÖüªiÉÉxÉÖ ºÉÆΜÉÖiÉ GðÊ´ÉEð {ÉÚªiÉEð´ÉÉÊ±ÉEðÉ iÉÉMÉ-1´É2 - {ÉÆ.Ê´É.xÉÉ.iÉÉiÉ]ÉÆbä+, ºÉÆΜÉÖiÉ |ÉEðÉΓÉEð EðÉªÉÉÇ±ÉªÉ, ½þÉiÉ®úªÉ
- 2) ΓÉjÉ {ÉÊ®úSÉªÉ iÉÉMÉ-1´É2 - ½þÉ®úΓSÉþ, ÉÖ´ÉÉªiÉ´É, ºÉÆΜÉÖiÉ ºÉÆnùxÉ <±ÉÉ½þÉªÉÉnù.
- 3) ºÉÖªÉÉävÉ ºÉÆΜÉÖiÉ ΓÉÉªÉ - iÉävÉÉºÉMÉ]ðÉEð, ºÉäEð®úÉ, +É±É´ÉÖ jðÉ>Æðbä+ΓÉxÉ ±ÉjÉxÉ>ð
- 4) ºÉÆΜÉÖiÉÉÆvÉ±ÉÖ iÉÉMÉ-1 - {ÉÆ.+ÉäEðÉ®úxÉÉiÉ´öÉÖð®ú, ºÉÆΜÉÖiÉ EðÉªÉÉÇ±ÉªÉ, ½þÉiÉ®úªÉ (=kÉ®ú|ÉnäuΓÉ)
- 5) ºÉÆΜÉÖiÉ ºÉÉ®úiÉÉ - ®ú´ÉÉ ºÉ®úÉjð, Ê´ÉtÉÊxÉvÉÖ |ÉEðÉΓÉxÉ, Ênù±±ÉÖ.
- 6) +ÊiÉxÉ´É ÊΜÉiÉÉÆvÉ±ÉÖ iÉÉMÉ-1 iÉÉMÉ-4 iÉÉMÉ-5- {ÉÆ.®ú´ÉÉSÉªÉ ZÉÉ, ºÉÆΜÉÖiÉ ºÉÆnùxÉ <±ÉÉ½þÉªÉÉnù.
- 7) iÉÉiÉ]ÉÆbä+ ºÉÆΜÉÖiÉ ΓÉÉªÉ—{ÉÆ,Ê´É.xÉÉ.iÉÉiÉ]ÉÆbä+, ºÉÆΜÉÖiÉ EðÉªÉÉÇ±ÉªÉ, ½þÉiÉ®úªÉ
- 8) ºÉÆΜÉÖiÉ {ÉÊ®úiÉÉiÉÉ- Ê´É´ÉäSÉxÉ- {ÉÆ, ÉÖEþðhÉ xÉÉ®úªÉªÉhÉ®úÉiÉÉÆvÉxÉÉEð®ú, +ÉSÉªÉÉÇ BªÉ, BxÉ,®úÉiÉÉÆvÉxÉÉEð®ú jðÉ>Æðbä+ΓÉxÉ,´ÉÖªÉÉ<Ç

Criterion I : Curricular Aspects

||ÉḡxÉ{ÉjÉ – 5 (ÊGðªÉÉi´ÉÈð)

{ÉÚhÉÉÈÈÈð - 50

ªÉÉÁ´ÉÚ+ªÉÉÆÈðxÉ - 30

+ÆiÉMÉÇiÉ´ÉÚ+ªÉÉÆÈðxÉ – 20

MÉÖhÉ- 30

1) ªúÉMÉYÉÉxÉ

+) {ÉÉ`ö-Gð´ÉÉiÉÒ±É ªúÉMÉ –

i)+ÉªÉÉ´ÉªÒ ii) !Éªª´ÉÒ iii)´ÉÐÆnùÉ´ÉxÉÒ ªÉÉªúMÉ iv) ÊªÉ½þÉMÉ v)´ÉÉ±ÉÆÈðªÉ vi) nãùªÉ

ªÉ)´ÉªªÒ±É {ÉÈÈðÒ iÉÒxÉ ªúÉMÉÉiÉªÉªÉ±ÉÈÈÉ (ªÉªúMÉ´É MÉÒiÉ)

Èð)´ÉªªÒ±É {ÉÈÈðÒ nùÉäxÉ ªúÉMÉÉiÉ ±ÉiÉhÉMÉÒiÉä (±ÉiÉhÉMÉÒiÉä´ÉªÉªúMÉ´É MÉÒiÉäªÉÉÆÈÈªª ªúÉMÉ´ÉäMÉ´ÉäMÉªäyªÉÉ´Éä)

b+)´ÉªªÒ±É {ÉÈÈðÒªÉ´ÉÇ ªúÉMÉÉiÉ- UðÉä]äð}ªÉÉ±É.

<)´ÉªªÒ±É {ÉÈÈðÒ ÈðÉähÉiªÉÉ½þÒ nùÉäxÉ ªúÉMÉÉiÉ 2 UðÉä]äð}ªÉÉ±É- +É±ÉÉ{É.iÉÉxÉÉÆªÉ½þ.

jð)JÉÉ±ÉÒ±É {ÉÈÈðÒ ÈðÉähÉiªÉÉ½þÒ BEðÉ ªúÉMÉÉiÉ –É´É±ÉÆÈÈªÉiÉJªÉÉ±ÉÉÈÈÈðªÉÆÈnùªÉ +É´ÉªªÉÈð

i)ªÉ´ÉxÉ, ii) !Éªª´É, iii) !ÉÒ{ÉÉ±ÉÒ

½þ)É´É±ÉÆÈÈªÉiÉJªÉÉ±ÉÈÈÈªª ªúÉMÉªÉÉäbÚ+ªÉÈðÉähÉiªÉÉ½þÒ BEðÉ ªúÉMÉÉiÉ iÉªªÉxÉÉ

±É)ÈðÉähÉiÉä½þÒ BEð ±ÉÉäÈðMÉÒiÉ

2) iÉÉ±ÉYÉÉxÉ- JÉÉ±ÉÒ±É iÉÉ±ÉÆÈÈÈÈÒ´ÉÉjÉÉ-ªÉÉä±É-JÉÆb+ ÊÈÉx½þÉªÉªÉ½þ´ÉÉÈ½þiÉÒ´É½þÉiÉÉ´Éª]ªÉªÝÒ nãù´ÉÚxÉ

´ÉÚªyªÉªÉ´É nùMÉÖxÉ ±ÉªÉÒ´ÉvªÉä´½þhÉhªÉÉÈÈÈÒ iÉ´ÉiÉÉ

i) ù{ÉÈÈ ii) iÉÒµÉÉ iii) ZÉ{ÉiÉÉ±É iv)ªÉÚ+ÉiÉÉ±É v) SÉÈ±iÉÉ±É

3)´½þÉ´ÉÉªÉxÉªÉ´ÉªÉ´ÉÉiÉ´Éªª {ÉÉ`ö-Gð´ÉÉiÉÒ±ÉÈðÉähÉiªÉÉ½þÒ BEðÉ ªúÉMÉÉiÉªÉªúMÉ´ÉMÉÒiÉ´ÉÈVÉÉ´ÉhÉä.

ÊGðªÉÉi´ÉÈð +ÆiÉMÉÇiÉ MÉÖhÉ : +) |ÉÉiªÉiÉiÉÈð´É½þÒ iÉªÉªªªÉÈðªÉªÉªÉÉ {ÉÉÈnùªªÒÈðªªhÉÉ|É´ÉÉhÉä} -05 MÉÖhÉ

ªÉ) PÉ]ªÈð /´ÉÉi´ÉÈð SÉÉÈÈÈÈÒ {ÉªªÒiÉÉ - 05 MÉÖhÉ

Èð) PÉäiÉ±Éä±ÉÉ |ÉÈð±É´É iªÉÈÈÈäªÉÈÈnùªªÒÈðªªhÉ -10 MÉÖhÉ

(ªÉiSÉ |É´ÉÉhÉä)

BEÚðhÉ 20 MÉÖhÉ

ªÉÒ.B.ªÉäÉ´Éª]ªÉª -3

iÉÉªªÉÈÈªÉªÉÆMÉÒiÉ {ÉÉ`ö-Gð´É

MÉÉªÉxÉ /ªÉªª´ÉÉt

Criterion I : Curricular Aspects

|ÉḡxÉ{ÉjÉ – 6 (ḡÉÉḡjÉ)

MÉÖhÉ – 50

ḡÉÖÊxÉ]ḡ 1 – {ÉÉ`ö-Gò`ÉÉiÉÖ±É MÉÖiÉ|ÉÉδÉ°ú °É°úÊ±É{ÉÖ±Érù Eò°úhÉä. 10 MÉÖhÉ

ḡÉÖÊxÉ]ḡ 2 - +) {ÉÉ`ö-Gò`ÉÉiÉÖ±É °úÉMÉÉÆSÉÖ ḡÉÉḡjÉÖ°É `ÉÉÉ½ḡiÉÖ (+É°úÉä½ḡ-+É°úÉä½ḡ-{ÉÉδb+°ÉÉ½ḡiÉ)Ê±É½ḡÉ
10 MÉÖhÉ

ḡÉ) JÉÉ±ÉÖ±É °ÉÆMÉÖiÉYÉÉÆSÉä VÉÖ`ÉxÉ `É EδÉ°ÉÇ Ê±É½ḡÉ-

i)°ÉnùÉ°ÆúMÉ - +nùÉ°ÆúMÉ

ii)ḡÉèVÉÚ - ḡÉjḡÉÚ

iii)ḡÉÉḡÉ ±±±ÉÉ-qùÖxÉ JÉÉi

iv)=°iÉÉnù +ḡnÖù±É Eδ°úÖ`É JÉÉi

ḡÉÖÊxÉ]ḡ 3 -- +) {ÉÉ`ö-Gò`ÉÉiÉÖ±É iÉÉ±ÉÉÆSÉÉ °ÉÉ`É°iÉ°ú {ÉÉ°úSÉ°É nàù>ḡxÉ `ÉÖ³ý±É°É `É nùMÉÖxÉ ±É°ÉÖiÉ Ê±É{ÉÖ±Érù Eδ°úhÉä

i)ÉjÉiÉÉ±É ii) Eäð½ḡ°ú`ÉÉ iii) nùÉnù°úÉ iv) BEδiÉÉ±É v) `ù{ÉEδ vi) iÉÖµÉÉ vii) ZÉ{ÉiÉÉ±É

viii)°ÉÚ±ÉiÉÉ±É ix) SÉÉèiÉÉ±É 10 MÉÖhÉ

ḡÉ) ‘{ÉÆ.Ê`É`hÉÖ ÊnùMÉÆḡ°ú {É±ÉÖ°Eδ°`ú ÁÉÆS°ÉÉ °É°úÊ±É{ÉÖ `É iÉÉ±ÉÊ±É{ÉÖ {ÉvnùiÉÖSÉä +v°É°ÉxÉ

Eδ) ‘½ḡÉ°ÉÉä±ÉÖxÉ’ °ÉÉ `ÉÉtSÉÉ +ÉEḡðÊiÉ°É½ḡ {ÉÊ°úSÉ°É.

ḡÉÖÊxÉ]ḡ 4 - +) JÉÉ±ÉÖ±É °úÉMÉ |ÉÉδÉ°úÉÆSÉÖ Ê`É°iÉḡiÉ `ÉÉÉ½ḡiÉÖ Ê±É½ḡÉ

{ÉÚ`ÉÉÉMÉ`ÉÉnùÖ-kÉ°úÆMÉ`ÉÉnùÖ °úÉMÉ, °ÉÆvÉÖ|ÉÉδÉḡÉ °úÉMÉ, +v`ÉÇnùḡÉÇEδ °É°ú, {É°ú`Éä±É |É`ÉaḡÉEδ °úÉMÉ,

ḡÉ) ‘iÉ°úÉhÉÉ `É ±ÉÉäEδMÉÖiÉ’ °ÉÉ MÉÖiÉ|ÉÉδÉ°úÉÆSÉÖ Ê`É°iÉḡiÉ `ÉÉÉ½ḡiÉÖ

10 MÉÖhÉ

ḡÉÖÊxÉ]ḡ 5 - °ÉÆ{ÉÚhÉÇ {ÉÉ`ö-Gò`ÉÉ`É°ú +ÉvÉÉÉ°úiÉ `É°iÉÖÊxÉ`ö |ÉḡxÉ

10 MÉÖhÉ

MÉÖhÉ Ê`ÉiÉÉVÉxÉ 1) ú °É°ú`ÉÉÉ±ÉEδÉ -04

2) ±ÉiÉhÉMÉÖiÉ - 04

3) UðÉä]ḡÉ]°ÉÉ±É - 05

4) Ê`É±ÉÆÉḡÉiÉ J°ÉÉ±É -05

5) ±ÉÉäEδMÉÖiÉ - 02

6) iÉÉ±ÉÉ!°ÉÉ°É - 05

7) ½ḡÉ`ÉÉÆxÉ°É`É `ÉÉnùxÉ - 05

Criterion I : Curricular Aspects

BEÚðhÉ – 30

♂ÉÒ.B.°ÉäÉ´É°]σ°ú -4
 |ÉÉ°úíÉÒ°É °ÉÆΜÉÒíÉ {ÉÉ`ö-Gò´É
 ΜÉÉ°ÉxÉ / °´É°ú´ÉÉτ
 |ÉγxÉ{ÉjÉ – 7 (ÊGò°ÉÉι´ÉEò)

{ÉÚhÉÉÈÈò - 50

♣ÉÉÁ´ÉÚ±°ÉÉÆΕδxÉ - 30

+ÆιÉΜÉÇιÉ´ÉÚ±°ÉÉÆΕδxÉ – 20

1) °úÉMÉΥÉÉxÉ 30 ΜΕÖhÉ

{ÉÉ`ö-Gò´ÉÉιÉÒ±É °úÉMÉ –

i) ♂ÉÉMÉä´ÉÒ ii) Êι´É´É{É±ÉÉ°ÉÖ iii) ΕδÉ´´ÉÉänù iv) ΕäðnùÉ°ú v) Êι´É±ÉΕδΕδÉ´´ÉÉänù

+)´É°úÒ±É {ÉÉΕδÒ ΕδÉähÉι°ÉÉ½ÞÒ nùÉäxÉ °úÉMÉÉιÉ °É°úΜÉ´ÉΜΕÒιÉ´É´É´ÉÇ °úÉMÉÉιÉ UðÉä]äð]°ÉÉ±É´É (nùÉäxÉ

UðÉä]äð]°ÉÉ±É

+É±ÉÉ{É-ιÉÉxÉÉÆ°É½Þ)

♣É) {ÉÉ`ö-Gò´ÉÉιÉÒ±É´É°úÒ±É {ÉÉΕδÒ ΕδÉähÉι°ÉÉ½ÞÒ BEδÉ °úÉMÉÉιÉ Ê´É±ÉÆΕ±ÉιÉJ°ÉÉ±ÉÉÉSÉÒ ♂ÉÆÈnùγÉ

Εδ) Ê±É½ÞÉΜÉ +ÉÉhÉ´ÉÉ±ÉÆΕδ°É °ÉÉ °úÉMÉÉ{ÉÉΕδÒ ΕδÉähÉι°ÉÉ½ÞÒ BEδÉ Ê´É±ÉÆΕ±ÉιÉJ°ÉÉ±É +É±ÉÉ{É-ιÉÉxÉÉÆ°É½Þ

b+) {ÉÉ`ö-Gò´ÉÉιÉÒ±É ΕδÉähÉι°ÉÉ½ÞÒ BEδÉ °úÉMÉÉιÉ vÉÞ{Én nÖùΜÉÖxÉ SÉÉèΜÉÖxÉ °É½Þ (Ê´É±ÉÆΕ±ÉιÉJ°ÉÉ±ÉÉÉSÉä

°úÉMÉ °ÉÉäbÚ+xÉ)

<) ΜÉΖÉ±É (ΕδÉähÉι°É½ÞÒ BEδ)

2) ιÉÉ±ÉΥÉÉxÉ – JÉÉ±ÉÒ±É ιÉÉ±ÉÉÆSÉÒ´´ÉjÉÉ-♣ÉÉä±É-ÊSÉx½ÞÉÆ°É½Þ´´ÉÉ½ÞιÉÒ´É½ÞÉιÉÉ´É°ú]ðÉ³γÒ nàù´ÉÚxÉ

´ÉÚ³γ±É°É´É nÖùΜÉÚÖxÉ, SÉÉèΜÉÚxÉ´½ÞhÉh°ÉÉSÉÒ ιÉ´ÉιÉÉ i) ÊjÉιÉÉ±É, ii) Εäð½ÞÞ°ú´ÉÉ, iii) nùÈnù°úÉ, iv)

BEδιÉÉ±É, v) ñ{ÉΕδ, vi) ιÉÒμÉÉ, vii) ΖÉ{ÉιÉÉ±É, viii) °ÉÚ±ÉιÉÉ±É, ix) SÉÉèιÉÉ±É.

3) ´½ÞÉ´´ÉÆÉxÉ°É´É´´É´ÉÉ´É°ú´´É]ΆδΜΕÒιÉ´ÉÉVÉÉ´´ÉhÉä.

ÊGò°ÉÉι´ÉEò +ÆιÉΜÉÇιÉ ΜΕÖhÉ : +) |ÉÉι°ÉÉιÉΕδ´É½ÞÒ ιÉ°ÉÉ°ú Εδ°úhÉä (°ÉÉnù°úÒΕδ°úhÉÉ|É´ÉÉhÉä) -05

ΜΕÖhÉ

♣É) ΠÉ]ðΕδ /´ÉÉι´ÉEδ SÉÉSÉhÉÒ {É°úÒιÉÉ - 05 ΜΕÖhÉ

Εδ) ΠÉäιÉ±Éä±ÉÉ |ÉΕδ±{É´É ι°ÉÉSÉä °ÉÈnù°úÒΕδ°úhÉ -10 ΜΕÖhÉ

Criterion I : Curricular Aspects

(αÉİSÉ |É´ÉÉhÉä)

BEÚðhÉ 20 MÉÖhÉ

αÉÖ.B.°ÉäÉ´É°]σ´ú-4

!ÉÉ°úİÉÖ°É °ÉÆMÉÖİÉ {ÉÉ´ö-Gò´É

MÉÉ°ÉxÉ / °´É°ú´ÉÉt

|ÉḡxÉ{ÉjÉ – 8 (ḡÉÉḡÉ)

MÉÖhÉ – 50

°ÉÖÊxÉ]σ 1 – {ÉÉ´ö-Gò´ÉÉİÉÖ±É MÉÖİÉ|ÉÉδÉ°ú Ê±É{ÉÖ±Érù Eδ°úhÉä 10 MÉÖhÉ

°ÉÖÊxÉ]σ 2 - +) {ÉÉ´ö-Gò´ÉÉİÉÖ±É °úÉMÉÉÆSÉÖ ḡÉÉḡÉÖ°É ´ÉÉÉ½pİÉÖ (+É°úÉä½p+´É°úÉä½p-{ÉÉδb+°ÉÉ½pİÉ) Ê±É½pÉ
αÉ) °úÉMÉ °É´É°É Ê°ÉrùÉxiÉ – Ê´É°İÉpİÉ +v°É°ÉxÉ (+ÉÉpδÉİÉ°É½p)

Eδ) JÉÉ±ÉÖ±É °ÉÆMÉÖİÉYÉÉÆSÉä VÉÖ´ÉxÉ ´É EδÉ°ÉÇ –

i)MÉÉä{ÉÉ±ÉxÉÉ°ÉÉδ

ii) ´ÉäMÉúαÉÉ<Ç EÖδb+ÔEδ°ú

iii) b+Êİ.BxÉ.°úÉVÉ´É

iv) {ÉÆ.°úÉ´ÉÉ,É°É ZÉÉ (°úÉ´É°ÆúMÉ)

10 MÉÖhÉ

°ÉÖÊxÉ]σ 3 - +) {ÉÉ´ö-Gò´ÉÉİÉÖ±É İÉÉ±ÉÉÆSÉÉ °ÉÉ´É°İÉ°ú {ÉÉ°úSÉ°É nãù>ðxÉ ´Éú³ý±É°É ´É nÖùMÉúxÉ ,

SÉÉèMÉúxÉ °É½p Ê±É{ÉÖ±Évnù Eδ°úhÉä

10 MÉÖhÉ

i)ÊjÉİÉÉ±É ii) Eä½pþ°ú´ÉÉ iii) nùÈnù°úÉ iv) BEδİÉÉ±É v) ù{ÉÉδ vi) İÉÖμÉÉ

vii)ZÉ{ÉİÉ±É viii) °Éú±ÉİÉÉ±É ix) SÉÉİİÉ±É.

αÉ) ´É°ÉİÉÉ°´ °ÉÉ ´ÉÉtÉSÉÉ +ÉÉpδÉİÉ°É½p {ÉÉ°úSÉ°É ú

Eδ) ´{ÉjÉ´ÉÉVÉ´ °ÉÉ ´ÉÉtÉSÉÉ +ÉÉpδÉİÉ°É½p {ÉÉ°úSÉ°É ú

°ÉÖÊxÉ]σ 4 -- +) !ÉÉ°úİÉÖ°É ´ÉÉt´É ´ÉMÉÖEδ°úhÉÉSÉÉ °ÉÆİÉİ{İÉ +!°ÉÉ°É

10 MÉÖhÉ

αÉ) ´ÉäMÉ±ÉEδ°Éý İä +ÉvÉÖÊxÉEδ Eδ±ÉjÉÆb+ÊİÉÖ±É °ÉÆMÉÖİÉÉSÉÉ °ÉÆİÉİ{İÉ <Êİ½pÉ°É

Eδ) +ÉÉ´ÉİÉÉÇ´É- ÊİÉ°úÉäİÉÉ´É, xÉÉ°ÉEδÖ- MÉÉ°ÉEδÖ, ´ÉÉM°Éä°ÉÉEδ°ú, MÉ´ÉÉδ,

+ÉİÉİÉ--+xÉÉPÉÉİÉ ´É ÊİÉ½pÉ<Ç ÁÉÆSÉÖ {ÉÉ°úİÉÉ´ÉÉ

b+) vÉp{Ènù ´É MÉZÉ±É °ÉÉ MÉÖİÉ|ÉÉδÉ°úÆSÉÖ ´ÉÉÉ½pİÉÖ

°ÉÖÊxÉ]σ 5 -- °ÉÆ{ÉúhÉÇ {ÉÉ´ö-Gò´ÉÉ´É°ú +ÉvÉÉÉ°úİÉ ´ÉİÉÖÊxÉ'ö |ÉḡxÉ.

10 MÉÖhÉ

MÉÖhÉ Ê´ÉİÉÉVÉxÉ

1) ú °´É°ú´ÉÉÉ±ÉEδÉ

-03

Criterion I : Curricular Aspects

- 2) UóÉä]ðÉ]ªÉÉ±É - 04
- 3) Ê´É±ÉÆÊ±ÉÉÉ]ªÉÉ±É - 05
- 4) QÉÖ{Énù - 05
- 5) MÉZÉ±É - 03
- 6) íÉÉ±ÉÉ!ªÉÉªÉ - 05
- 7) ½þÉ´ÉÉæÉxÉªÉ´É´ÉÉnùxÉ - 05

BEÚðhÉ – 30

ªÉÆnù!ÉÇ OÉÆÍÉ ªÉÚSÉÒ

- 1) Ê½þxnÖùªÉÉxÉÒ ªÉÆMÉÒíÉ GðÊ´ÉÉð {ÉÚªíÉÉð´ÉÉÊ±ÉÉðÉ !ÉÉMÉ-5 – {ÉÆ.Ê´É.xÉÉ.!ÉÉíÉ}ÉÆbä+, ªÉÆMÉÒíÉ |ÉÉðÉªÉÉð ÉðªÉÉÉÇ±ÉªÉ, ½þÉÍÉªÉªÉ
- 2) +xÉÖ{ÉªÉÉMÉÊ´É±ÉÉªÉ !ÉÉMÉ-2 – MÉÆν´ÉÇ EÖð´ÉÉªÉ, ´ÉÉèνÉ |ÉÉðÉªÉÉxÉ, ´ÉÖÆªÉ<Ç
- 3) ª´ÉÉðªÉÉÉ – {ÉÆ.MÉÖhÉ´ÉÆíÉ´ÉÉνÉ´É±ÉÉ±É´ªÉªÉ, ´ªÉªÉªÉ,ÉÖíÉÒ ªÉÆªÉÉxÉ,ªÉªÉ{ÉÖªÉ.
- 4) ªÉÉªÉÉÒªÉ ªÉÆMÉÒíÉ Eäð |ÉÉ±ÉÉÒíÉªÉÉMÉ - ªÉÆªÉÉªÉªÉ |ÉÉðÉªÉÉxÉ, 6 / 400 +!ªÉÖnùªÉxÉÉMÉªÉ, ÉðÉªÉ SÉÉèÉð ´ÉÖªÉÆ<Ç
- 5) !ÉÉ´ÉMÉÒíÉÉÆSÉä xÉÉä]äðªÉÉxÉ- +ªÉÉäÉð ªÉ½þªÉªÉÖνnàù, ´ÉxÉÉªÉªÉ´É |ÉÉðÉªÉÉxÉ, nùÉnùªÉ, ´ÉÖÆªÉ<Ç
- 6) ªÉÆMÉÒíÉ ªÉÉªÉÉ´É´ÉνÉªÉªÉÉÒ- {ÉÆ.xÉÉªÉªÉªÉ´É´É´ÉÆMÉ´ªÉªÉªÉªÉ,
- 7) 22 ,ÉÖÉíÉ – b+Éí.É´ÉÉνÉªÉªÉ MÉÉä{ÉÉªÉ +ÉäÉð, ªÉÆªÉÉªÉªÉ |ÉÉðÉªÉÉxÉ, ´ÉÖÆªÉ<Ç
- 8) ´ÉÉ±ÉxÉÉÒªÉÉ MÉÖÆnù ±ÉÉ´ÉÉªÉªÉ – b+Éí.É´ÉÉðÉªÉ ÉðªÉÉªÉªÉªÉ, ªÉÆªÉÉªÉªÉ |ÉÉðÉªÉÉxÉ, ´ÉÖÆªÉ<Ç
- 9) ªÉÉMÉªÉªÉSÉxÉÉÆνÉ±ÉÉÒ - +ÉÒxÉÒ Ê!Ébä+ nàùªÉ{ÉÉÆbä+ - ªÉÉνÉªÉªÉªÉ |ÉÉðÉªÉÉxÉ, {ÉÖhÉä
- 10) Ê½þxnÖùªÉÉxÉÒ ªÉÖZÉÖÉð - +ªÉÉäÉðªÉªÉxÉbä+, xÉªÉªÉxÉ±ÉªÉÖÉð]ÁðªÉ, xÉ´ÉÒ Ênù±ÉÉÒ.
- 11) {ÉÆ.Ê´É.xÉÉ.!ÉÉíÉ}ÉÆbä+ ªÉÆSÉä ªÉÆMÉÒíÉªÉÉªÉÉ +ÉÉhÉªÉÆÊnùªÉÖSÉÒ Ê´É´ÉÆªÉÉ – b+Éí.!ÉÉäνÉªÉÉνÉ SÉÉèνÉªÉªÉ, ´ÉäªÉÉ {ÉíªÉ{ÉÉäðªÉÉxÉ, +´ÉªÉªÉ´ÉíÉÒ.
- 12) ÉðªÉíÉ MÉÖxÉÖνÉxÉ – b+Éí.ªÉÉνÉxÉÉÉ ÉªÉ±ÉäñnùªÉªÉ, Ê´ÉνÉªÉ |ÉÉðÉªÉÉxÉ, xÉÉMÉ{ÉÚªÉ.
- 13) !ÉÉªÉÉÒªÉ ªÉÆMÉÒíÉ (MÉÉªÉxÉ) ªÉÉªÉÉ (ªÉèνnùÉÉíÉÉð) – |ÉÉ.ªÉÉè:´ÉÉÉxÉÉð´Éä½þªÉªÉ,ªÉÉªÉÉ {ÉíªÉªÉªÉªÉÇ +ìxb+ b+ÖªÉ]ÁðªÉªÉÉÒ]ªÉªÉ xÉÉMÉ{ÉÚªÉ.
- 14) ªÉÆÊnùªÉÖSªÉÉªÉ ªÉÆÊnùªÉÖ – {ÉÆ.nàù´ÉÖnùªÉªÉ{ÉÆíÉ ÉðÉªÉªÉ MÉÖªÉνÉÒ |ÉÉ.ªÉÉè.Éð´É±É !ÉÉäbä+, +´ÉªÉªÉ´ÉíÉÒ.
- 15) xÉÉnùÉð´É±ÉªÉªÉxÉÉÉÉðªÉªÉ- |ÉÉ.ªÉÉè.Éð´É±É´ÉÖ !ÉÉäbä+´ÉÖªÉªÉªÉÖνÉªÉ + !ÉÉäbä+, +´ÉªÉªÉ´ÉíÉÒ.
- 16) !ÉÉªÉÉÒªÉ ªÉÆMÉÒíÉÉíÉÒ±É nùÉäxÉªÉªÉªÉªÉªÉ - +nùÉªÉªÉªÉ, b+Éí.ÍªÉ´ÉíÉ {ÉíÉÆνÉªÉªÉ´ÉÉnÖªÉÉðªÉ, ªÉÖÉxÉνÉÒ {ÉíªÉªÉªÉªÉÇ,{ÉÖhÉä

Criterion I : Curricular Aspects

i) $\hat{E}i\hat{E}\pm\hat{E}'\hat{E}\hat{E}b+\hat{E}$ ii) $v\hat{E}'\hat{E}\hat{E}^{\circ}\hat{u} +\hat{E}b+\hat{E}S\hat{E}\hat{E}\hat{E}i\hat{E}\hat{E}\pm\hat{E}$ iv) $n\hat{u}\hat{O}\{\hat{E}S\hat{E}\hat{A}n\hat{u}\hat{O}\}$ v) $Z\hat{E}\hat{O}'\hat{E}^{\circ}\hat{u}\hat{E}$

3)+) $'\frac{1}{2}p\hat{E}'\hat{E}\hat{E}\hat{E}x\hat{E}+\hat{E}'$ $\hat{E}\hat{E}\hat{E}'\hat{E}^{\circ}\hat{u}$ $E\hat{O}\hat{d}'\hat{o}\pm\hat{E}\hat{E}'\frac{1}{2}p\hat{O}$ $B\hat{E}\hat{d}$ $M\hat{E}\hat{O}i\hat{E}|\hat{E}E\hat{d}\hat{E}^{\circ}\hat{u}$ $\hat{E}\hat{E}\hat{d}'\hat{E}\hat{E}$ $B\hat{E}\hat{d}$ $U\hat{o}\hat{E}\hat{a}] \hat{o}\hat{E}]\hat{a}\hat{E}\hat{E}\pm\hat{E}$ $\hat{E}'\hat{E}V\hat{E}\hat{E}'\hat{E}i\hat{E}\hat{E}$
 $\hat{a}\hat{E}\hat{h}\hat{E}\hat{a}$

$\alpha\hat{E}$) $i\hat{E}\hat{E}x\hat{E}\{\hat{E}\hat{U}\hat{a}\hat{E}\hat{E}S\hat{E}\hat{O}$ $\hat{o}\hat{E}\hat{E}i\hat{E}$ $E\hat{d}^{\circ}\hat{u}\hat{h}\hat{E}\hat{a}$.

$\hat{E}G\hat{o}\hat{a}\hat{E}\hat{E}i\hat{E}'\hat{E}E\hat{d} +\hat{A}i\hat{E}M\hat{E}\hat{C}i\hat{E}$ $M\hat{E}\hat{O}h\hat{E}$:+) $|\hat{E}\hat{E}i\hat{a}\hat{E}\hat{E}i\hat{E}E\hat{d}$ $\hat{E}'\frac{1}{2}p\hat{O}$ $i\hat{E}\hat{a}\hat{E}\hat{E}^{\circ}\hat{u}$ $E\hat{d}^{\circ}\hat{u}\hat{h}\hat{E}\hat{a}$ ($\hat{o}\hat{E}\hat{E}n\hat{u}^{\circ}\hat{u}\hat{O}\hat{E}\hat{d}^{\circ}\hat{u}\hat{h}\hat{E}\hat{E}|\hat{E}'\hat{E}\hat{E}h\hat{E}\hat{a}$)

-05 $M\hat{E}\hat{O}h\hat{E}$

$\alpha\hat{E}$) $P\hat{E}] \hat{o}E\hat{d} / \hat{E}'\hat{E}i\hat{E}'\hat{E}E\hat{d}$ $S\hat{E}\hat{E}S\hat{E}h\hat{E}\hat{O}$ $\{\hat{E}^{\circ}\hat{u}\hat{O}i\hat{E}\hat{E}$

- 05 $M\hat{E}\hat{O}h\hat{E}$

$E\hat{d}$) $P\hat{E}\hat{a}i\hat{E}\pm\hat{E}\hat{a}\pm\hat{E}\hat{E}$ $|\hat{E}E\hat{d}\pm\{\hat{E}'\hat{E}$ $i\hat{a}\hat{E}\hat{E}S\hat{E}\hat{a}$ $\hat{o}\hat{E}\hat{E}n\hat{u}^{\circ}\hat{u}\hat{O}\hat{E}\hat{d}^{\circ}\hat{u}\hat{h}\hat{E}$

-10 $M\hat{E}\hat{O}h\hat{E}$

($\alpha\hat{E}i\hat{S}\hat{E}$ $|\hat{E}'\hat{E}\hat{E}h\hat{E}\hat{a}$)

 $B\hat{E}\hat{U}\hat{d}h\hat{E}$ 20 $M\hat{E}\hat{O}h\hat{E}$

$\alpha\hat{E}\hat{O}.B.\hat{o}\hat{E}\hat{a}\hat{E}'\hat{E}\hat{o}]\hat{o}^{\circ}\hat{u}$ -5

$i\hat{E}\hat{E}^{\circ}\hat{u}i\hat{E}\hat{O}\hat{a}\hat{E}$ $\hat{o}\hat{E}\hat{A}M\hat{E}\hat{O}i\hat{E}$ $\{\hat{E}\hat{E}'\hat{o}-G\hat{o}'\hat{E}$

$M\hat{E}\hat{E}\hat{a}\hat{E}x\hat{E} / \hat{o}\hat{E}'\hat{E}^{\circ}\hat{u}'\hat{E}\hat{E}t$

$|\hat{E}\hat{G}x\hat{E}\{\hat{E}j\hat{E} - 10$ ($\hat{G}\hat{E}\hat{E}\hat{o}j\hat{E}$)

$M\hat{E}\hat{O}h\hat{E}$ -50

$\hat{a}\hat{E}\hat{O}\hat{E}x\hat{E}]\hat{o}$ 1 - $\{\hat{E}\hat{E}'\hat{o}-G\hat{o}'\hat{E}\hat{E}i\hat{E}\hat{O}\pm\hat{E}$ $M\hat{E}\hat{O}i\hat{E}|\hat{E}E\hat{d}\hat{E}^{\circ}\hat{u}$ $\hat{E}\pm\hat{E}\{\hat{E}\hat{O}\alpha\hat{E}r\hat{u}$ $E\hat{d}^{\circ}\hat{u}\hat{h}\hat{E}\hat{a}$

10

$M\hat{E}\hat{O}h\hat{E}$

$\hat{a}\hat{E}\hat{O}\hat{E}x\hat{E}]\hat{o}$ 2 - +) $\{\hat{E}\hat{E}'\hat{o}-G\hat{o}'\hat{E}\hat{E}i\hat{E}\hat{O}\pm\hat{E}$ $^{\circ}\hat{u}\hat{E}M\hat{E}\hat{E}\hat{A}S\hat{E}\hat{O}$ $\hat{G}\hat{E}\hat{E}\hat{o}j\hat{E}\hat{O}\hat{a}\hat{E}$ $\hat{E}'\hat{E}\hat{E}'\frac{1}{2}p\hat{O}$ $i\hat{E}\hat{O}$ $\hat{E}'i\hat{E}\hat{O}\pm\hat{E}x\hat{E}\hat{E}i\hat{E}E\hat{d}$ $+\hat{v}\hat{a}\hat{E}\hat{a}\hat{E}x\hat{E}$

$\alpha\hat{E}$) $^{\circ}\hat{u}\hat{E}M\hat{E}'\hat{E}M\hat{E}\hat{O}E\hat{d}^{\circ}\hat{u}\hat{h}\hat{E}S\hat{a}\hat{E}\hat{E}$ $\{\hat{E}n\hat{u}i\hat{E}\hat{O}$ $\hat{o}\hat{E}\hat{A}M\hat{E}\hat{U}x\hat{E}$ $|\hat{E}\hat{E}]\hat{o}\hat{o}-^{\circ}\hat{u}\hat{E}M\hat{E}$ $\hat{E}M\hat{E}\hat{O}E\hat{d}^{\circ}\hat{u}\hat{h}\hat{E}$, $\hat{G}\hat{E}\hat{O}r\hat{u}$ -

$U\hat{o}\hat{E}\hat{a}\hat{E}\hat{E}\pm\hat{E}M\hat{E}$ - $\hat{o}\hat{E}\hat{A}E\hat{d}\hat{O}h\hat{E}\hat{C}$ $^{\circ}\hat{u}\hat{E}M\hat{E}$

$\hat{E}M\hat{E}\hat{O}E\hat{d}^{\circ}\hat{u}\hat{h}\hat{E}S\hat{E}\hat{a}$ $+\hat{v}\hat{a}\hat{E}\hat{a}\hat{E}x\hat{E}$

$E\hat{d}$) $i\hat{E}\hat{E}^{\circ}\hat{u}i\hat{E}\hat{O}\hat{a}\hat{E}$ $\hat{o}\hat{E}\hat{A}M\hat{E}\hat{O}i\hat{E}\hat{E}i\hat{E}$ $B\hat{E}\hat{d}\hat{E}$ $\hat{o}\hat{E}\{i\hat{E}E\hat{d}\hat{E}i\hat{E}\hat{U}x\hat{E}$ 32 $|\hat{E}\hat{E}]\hat{o}\hat{E}\hat{A}S\hat{E}\hat{O}$ $\hat{E}x\hat{E}i\hat{E}i\hat{E}\hat{O}$

$b+$) $B\hat{E}\hat{d}\hat{E}$ $|\hat{E}\hat{E}]\hat{o}\hat{E}i\hat{E}\hat{O}x\hat{E}$ 484 $^{\circ}\hat{u}\hat{E}M\hat{E}\hat{E}\hat{A}S\hat{E}\hat{O}$ $\hat{E}x\hat{E}i\hat{E}i\hat{E}\hat{O}$ - $\hat{E}'\hat{E}\hat{o}i\hat{E}p\hat{E}$ $+\hat{v}\hat{a}\hat{E}\hat{a}\hat{E}x\hat{E}$

10

$M\hat{E}\hat{O}h\hat{E}$

Criterion I : Curricular Aspects

ÊGòªÉÊÏ´ÉEò +ÆiÉMÉÇiÉ MÉÖhÉ :+) |ÉÉiªÉÊiÉEò ´É½þÒ iÉªÉÉªú ÈòªúhÉä (ªÉÈnùªúÒÈòªúhÉÉ|É´ÉÉhÉä)

-05 MÉÖhÉ

ªÉ) PÉ]òÈò / ´ÉÊi´ÉEò SÉÉSÉhÉÒ {ÉªúÒiÉÉ - 05 MÉÖhÉ

Èò) PÉäiÉªÉäªÉÉ |ÉÈò±{É´É iªÉÉSÉäªÉÈnùªúÒÈòªúhÉ -10 MÉÖhÉ

(ªÉiSÉ |É´ÉÉhÉä)

BEÚòhÉ 20 MÉÖhÉ

ªÉÒ.B.ªÉäÉ´É]òªú -6

iÉÉªúiÉÒªÉªÉÆMÉÒiÉ {ÉÉ`ö-Gò´É

MÉÉªÉxÉ /ª´Éªú´ÉÉt

|ÉªxÉ{ÉjÉ - 12 (ªÉÉªjÉ)

MÉÖhÉ - 50

ªÉÖÊxÉ]ò 1 - {ÉÉ`ö-Gò´ÉÉiÉÒªÉ MÉÒiÉ|ÉÈòÉªú ÈªÉ{ÉÒªÉÈnù ÈòªúhÉä 10

MÉÖhÉ

ªÉÖÊxÉ]ò 2 - +) {ÉÉ`ö-Gò´ÉÉiÉÒªÉªÉªÉÆMÉÉÆSÉÒªÉÉªÉjÉÒªÉ´ÉÉÊ½þiÉÒ (+ÉªúÉä½þ+´ÉªúÉä½þ-{ÉÈòªªÉÊ½þiÉ)´É iÉÒªÉxÉÉi´ÉEò +ªªÉªÉxÉ

ªÉ) MÉÉhÉiÉÒªÉ {ÈvnùiÉÒxÉÖªÉªú iÉÉªúSÉÒªÉÆªÉÒ´É +ÉÆnùÉäªÉxÉªÉÆ]ªÉÉ ÈòÉfòhÉä

Èò) {ÉÆ.ªÉÆÈò]ò´ÉjÉÒªÉÆÆSªÉÉ MÉÉhÉiÉÒªÉ {ÈvnùiÉÒxÉä 72 |ÉÉ]òÉÆSªÉÉ ÊxÉi´ÉiÉÒSÉÉ ÈªÈvnùÉÆiÉ

b+) vÉþ{ÈnùÉSªÉÉªÉÉhÉÒ - È´ÉªiÉþiÉ +ªªÉªÉxÉ 10 MÉÖhÉ

ªÉÖÊxÉ]ò 3 - +) {ÉÉ`ö-Gò´ÉÉiÉÒªÉªÉªÉÇ iÉÉªÉÆSÉÉªÉÉ´ÉÉªúiÉªú {ÉÉªúSÉªÉ nàùðxÉ´ÉÚªýªÉªÉ´É nÒùMÉÚxÉ ,

ÈiÉMÉÒxÉ´É SÉÉèMÉÚxÉªÉ½þ ÈªÉ{ÉÒªÉÈvnù ÈòªúhÉä 10 MÉÖhÉ

i) ÈjÉiÉÉªÉ, ii) BEòiÉÉªÉ, iii) nùÈnùªúÉ, iv)Eäð½þªú´ÉÉ, v) ZÉ{ÉiÉÉªÉ

vi) SÉÉèiÉÉªÉ, vii) v´ÉÉªú Viii) ÈiÉª´ÉÉbªÉ ix) ù{ÉÈò x) iÉÒªÉÉ xi)ªÉÒªÉiÉÉªÉ

xii) +ÉbªÉSÉÉèiÉÉªÉ xiii)nùÒ{ÉSÉÆnùÒ xiv) ZÉÒ´ÉªúÉ

ªÉ) ‘ªÉÉªúªú’ªÉÉ´ÉÉtÉÆSÉÉ +ÉÈþòÈiÉªÉ½þ {ÉÉªúSÉªÉ

Èò) ‘ª´Éªú´ÉÆbªªÉ’ªÉÉ´ÉÉtÉÆSÉÉ +ÉÈþòÈiÉªÉªÉ½þ {ÉÉªúSÉªÉ

Criterion I : Curricular Aspects

- 6) *úÉMÉ *úSÉxÉÉVÉÆ±ÉÒ - +ÉÒxÉÒ Ê!Ébä+, nàüŒÉ{ÉÉÆbä+, *úÉVÉ½ÆŒŒÉ |ÉÉðÉŒÉxÉ, {ÉÒhÉä.
- 7) Ê½ŒxnÖù°|ÉÉxÉÒ °ÉÆMÉÒiÉ - +ŒÉäÉè *úÉxÉbä+, xÉiŒÉxÉ±É ±ÉÖÈð]Áð°]ð, xÉ'ÉÒ Ênù±±ÉÒ.
- 8) {ÉÆ.Ê'É.xÉÉ.ÉÉiÉ]ÉÆbä+ æÉÆSÉä °ÉÆMÉÒiÉŒÉÉŒÉ +ÉÊhÉ ±ÉÆÊnùŒÉÒSÉÒ Ê'É'ÉÉÆ°ÉÉ - b±Éi.ÉÉäVÉ*úÉVÉ SÉÉèVÉ*úÒ, ÉäPÉÉ |ÉÉðÉŒÉxÉ, +É*úÉ'ÉiÉÒ.
- 9) Èð½ŒiÉ MÉÖxÉÒVÉxÉ- b±Éi.°ÉÉVÉxÉÉ ÊŒÉ±ÉänùÉ*ú, Ê'ÉVÉæÉÉ |ÉÉðÉŒÉxÉ, xÉÉMÉ{Éú*ú.
- 10) |ÉÉä*ú °ÉÆMÉÒiÉÉèÉ*úÉÆSÉÒ {ÉÆ.Æú{É*úÉ- ±ÉÒ.+É*ú.nàü'ÉVÉ*ú, {ÉÉ{æÉÖ±É*ú |ÉÉðÉŒÉxÉ, ÉÖÆ±É<Ç
- 11) ±ÉÆnùÒŒÉÒSæÉÉ ±ÉÆnùÒŒÉÒ- {ÉÆ.nàü'ÉÒnùÉ°É{ÉÆiÉ ÈðÉ³äy MÉÖ-úVÉÒ, |ÉÉ.°ÉÉè.Èð'É±É ÉÖ.ÉÉäbä+
- 12) xÉÉÆnùÈð'É±É *úSÉxÉÉÉèÉ*ú- |ÉÉ.°ÉÉè.Èð'É±É ÉÖ |ÉÉäbä+, ÉÖ*ú±ÉÒVÉ*ú + |ÉÉäbä+
- 13) °ÉÆMÉÒiÉÉÉSÉÇxÉÉ - b±Éi.+SÉÇxÉÉ +Æ!ÉÉä*äü, +ÉäæÉ {Éi±ÉÉäðŒÉxÉ, +ÈðÉä±ÉÉ.
- 14) M'ÉÉ±½äŒ*ú PÉ*úÉhæÉSÉä ÊŒÉ±ÉänùÉ*ú {ÉÆ.*úÉVÉÉ!ÉèæÉÉ iÉ|ÉÉ {ÉÆ.±ÉÉ³yÉ°ÉÉ½äŒ±É {ÉÖÆUð'ÉÉ±Éä - |ÉÉ.*úÉVÉäxŒù nàüŒÉ'ÉÒ]É,
- 15) +Ê!ÉxÉ'É ÊMÉiÉÉÆVÉÊ±É |ÉÉMÉ-1, 4 É 5 - {ÉÆ.*úÉ'ÉÉ,ÉæÉ ZÉÉ, °ÉÆMÉÒiÉ °ÉnùxÉ <±ÉÉ½ŒŒÉÉÉnù.
- 16) +xÉÖ{É*úÉMÉÊ'É±ÉÉ°É |ÉÉMÉ-2, ÈÒð'ÉÉ*ú MÉÆVÉ'ÉÇ, ÉÉèVÉ |ÉÉðÉŒÉxÉ, ÉÖÆ±É<Ç
- 17) °ÉÆMÉÒiÉ ÈSÉiÉxÉ, b±Éi.ÉÉäVÉ*úÉVÉ SÉÉèVÉ*úÒ, xÉ!É |ÉÉðÉŒÉxÉ, +É*úÉ'ÉiÉÒ.

-1-

B'É.B.°ÉäÊ'É²]ð*ú-1

|ÉÉ*ÉÉäÊMÉÈð - ÉÉè]ÉÈð (Viva)

|ÉŒxÉ{ÉjÉ-1

(°ÉÆMÉÒiÉÉSÉä ÊGðæÉÉ'ÉÈð ŒÉÉŒÉ +ÉÊhÉ °ÉÆMÉÒiÉÈð *úSÉxÉÉ)

Éä³y-1 iÉÉ°É

{ÉúhÉÉÈÈð - 100

±ÉÉÁ 'Éú±æÉÆÈðxÉ - 80

+ÆiÉMÉÇiÉ 'Éú±æÉÆÈðxÉ 20

1) *úÉMÉYÉÉxÉ

+) {ÉÉ'ö-Gð'ÉÉiÉÒ±É *úÉMÉ

Ê'É!ÉÉMÉ +

Ê'É!ÉÉMÉ ±É

Ê'É!ÉÉMÉ Èð

i) +Ê½ŒŒ*ú!Éè*ú'É

i)ŒÉÒnùæÉÆúMÉ

i) nàüŒÉÈðÉ*ú

Criterion I : Curricular Aspects

Έα³γ- 4ο ΈΈΈxÉ]δ

{ΈÚήΈΈΈÈ - 100

κΈΈÁ ΈÚ±³ΈΈΈÈxÉ - 80

+ΑιΈΜΈÇιΈ ΈÚ±³ΈΈΈÈxÉ 20

1){ΈΈ`ö-GòΈΈίΈÏ±Έ ÈðĒāhĒi³ΈΈ½ð BEδΈ ©úΈΜΈΈΣΈÏ BāiSUδÈδ ÊxÉΈb+ Èð`úxÉ ΈΈ±ΈΈΈκΈiJ³ΈΈ±Έ Έ Έ UδĒā]δÉJ³ΈΈ±Έ ΜΈΈ³ΈΈδÏ³Έ½ð

|Έ³iΈÏÏiΈ Èð³úhĒä.

(40 ΜΈÏhÉ)

1) +) {Έ³úÏiΈÈδΈΈxÉÏ òÏSΈΈΈ±±³Έ ΈÏðxÉ ©úΈΜΈΈΑ{ΈÈÈδ BEδΈ ©úΈΜΈΈiΈ UδĒā]δÉJ³ΈΈ±Έ ΜΈΈ³ΈΈδÏ³Έ½ð |Έ³iΈÏiΈ Èð³úhĒä (20 ΜΈÏhÉ)

κΈ) = {ÉÇÉÉ³Ï³Έ ΜΈÏiÉ|ΈÈδΈ³ú - xΈΈ]δ-ΜΈÏiΈ Έ Έ ΜΈVÉ±Έ (20 ΜΈÏhÉ)

ÈGδ³ΈΈiΈÈδ +ΑιΈΜΈÇιΈ ΜΈÏhÉ : +) ½ðΈΈΈæĒxÉ³Έ Έ ΈÉÉ[É³ΈΑΜΈiΈ

-10 ΜΈÏhÉ

κΈ) iΈΈxÉ{ΈÏ³ú ΈΈVÉΈΈhĒä

- 10 ΜΈÏhÉ

BEÚðhÉ 20 ΜΈÏhÉ

B`É.B.³ĒäĒÉ]δ³ú-1

ΜΈΈ³ΈxÉ / òΈ³úΈÉt {ΈΈ`ö-GòΈ

|ÉÇxÉ{ÉJÉ -3

ÇÉÉ³ÏÏ³Έ òΈΑΜΈÏiΈΈΣÉä ÈGδ³ΈΈiΈÈδ È³ÈνùΈΑiΈ

Έα³γ 3 iΈΈ³Έ

{ΈÚήΈΈΈÈ - 100

κΈΈÁ ΈÚ±³ΈΈΈÈxÉ - 80

+ΑιΈΜΈÇιΈ ΈÚ±³ΈΈΈÈxÉ - 20

PÉ]δÈδ-1 +) {ΈΈ`ö-GòΈΈίΈÏ±Έ ©úΈΜΈΈΑΣÉä ÇÉÉ³ÏÏ³Έ È Έ ΈäSΈxÉ +È±ΈΈ{É iΈΈxÉΈΈÈ³½ðÏiΈ.

16 ΜΈÏhÉ

κΈ) {ΈΈ`ö-GòΈΈίΈÏ±Έ ΜΈÏiÉ|ΈÈδΈ³ú È±Έ{ΈÏ³Èνù Èð³úhĒä

PÉ]δÈδ-2 ©úΈΜΈΈΑΜΈ ΈΜΈÏÈδ³úhÉΣÉä +v³ÈxÉ +ÉĒhÉ |È³ú Έ Έ òΈÉ³/ΑúΜΈ ©úΈΜΈΈΑΜΈΈΣÉä È Έ Ç±Éä'ÉhÉ

16 ΜΈÏhÉ

PÉ]δÈδ-3 +) òΈ³ú|Έ³iΈΈ³ú, JΈAb+ Έä`ú, xÉ']δÉänĀùnùÏ¹]δ SÉä +v³ÈxÉ

κΈ) iΈΈxÉ ©úSΈxÉ Έ ΈiÉ½ð<ÇSΈÉ È³ÈνùΈΑiΈ

16 ΜΈÏhÉ

Criterion I : Curricular Aspects

<p>PÉ]δEδ-4 +) ÉÉ°úíÉÒ°É °É°ΜΕΩiÉÉ°ÉÉ°ò Ε/δ°ö+°É°ΕδÉ°ú Ê'ÉvÉÒ πÉ) °É°úÉäi{ÉÉnùEδ °É°jÉ 'É EδhÉçÊpù°É °úSÉxÉäSÉä +v°É°ÉxÉ</p>	16 ΜΕÖhÉ
<p>PÉ]δEδ-5 °É°{ÉÚhÉç {ÉÉ°ö-Gò'ÉÉ'É°ú +ÉvÉÉÉ°úíÉ 'É°iÉÖÊxÉ'°ö É°jxÉ °ÉèvνùÉ°ÉiÉÉδ +ΑiÉΜÉÇiÉ ΜΕÖhÉ : +) 'É°úÖ±É +!°ÉÉ°ÉGò'ÉÉ'É°ú +ÉvÉÉÉ°úíÉ ΠÉäiÉ±Éä±ÉÉ ÉEδ±{É 'É i°ÉÉSÉä °ÉÉnù°úÖEδ°úhÉ -10 ΜΕÖhÉ</p>	16 ΜΕÖhÉ
<p>πÉ) ΜÉ]δSÉSÉÉÇ (Group Discussion)</p>	10 ΜΕÖhÉ

<p>B'É.B.°ÉäÉ'É°]δ°ú-1 ΜΕÉ°ÉxÉ / °É°ú'ÉÉt {ÉÉ°ö-Gò'É É°jxÉ{ÉjÉ-4 ÉÉSÉÖxÉ ÉÉ°úíÉÒ°É °É°ΜΕΩiÉÉSÉÉ <ÉiÉ/±bÉ°É 'É °ÉÉ°jÉ ('ÉèÊnùEδ EδÉ°ýÉ{ÉÉ°ÉÖxÉ π 'ÉÒ °ÉiÉÉ°nùÒ {É°ÉÇiÉ)</p>	
<p>Éä°ý₃ iÉÉ°É</p>	<p>{ÉÚhÉÉÉEδ - 100 πÉÉÁ 'ÉÚ±°ÉÉ°ΕδxÉ - 80 +ΑiÉΜÉÇiÉ 'ÉÚ±°ÉÉ°ΕδxÉ 20</p>
<p>PÉ]δEδ-1 +) °É°ΜΕΩiÉÉS°ÉÉ =i{ÉkÉÒ°ÉÉ°ÉiÉ Ê'ÉÊ'ÉvÉ iÉYÉÉ°S°ÉÉ 'ÉiÉÉ°SÉä +v°É°ÉxÉ °ÉÉ °É°nùiÉÉÇiÉ ÉÉ°úíÉÒ°É 'É {ÉÉ°SÉÉi°É 'ÉiÉÉ°SÉÉ {ÉÉ°úSÉ°É</p>	
<p>πÉ) 'ÉèÊnùEδ +ÉÉhÉ É°jÉiÉ OÉ°iÉ, {ÉÉ°úÉÉhÉEδ OÉ°iÉ, °úÉ'ÉÉ°ÉhÉ, 'É/±bÉiÉiÉ°úíÉ, 'Éè°ÉÇ 'É ΜΕÖ{iÉ EδÉ±ÉÖxÉ °É°ΜΕΩiÉÉSÉÉ {ÉÉ°úSÉ°É 16 ΜΕÖhÉ</p>	
<p>PÉ]δEδ-2 +) nùkÉÖ±É'É, xÉÉ]δ-°ÉÉ°jÉ πÉ°/±bqäü°ÉÖ +ÉÉhÉ É°úíÉ ÉÉ°É'É°É OÉ°iÉÉ°SÉÉ °ÉÉ'ÉÉxÉ {ÉÉ°úSÉ°É. πÉ) ÊSÉjÉÉ, Ê'É{É°SÉÖ, 'ÉkÉEδÉäEδÖ±ÉÉ, ÉjÉ{ÉÖ'Eδ°ú, 'É°n°MÉ, {ÉhÉ'É, nùnÖÇü°ú, VÉ°É°É]δÉ, EδÉ°ÉiÉÉ±É °ÉÉ 'ÉÉtÉ°SÉÉ °ÉÉ'ÉÉx°É {ÉÉ°úSÉ°É. 16 ΜΕÖhÉ</p>	
<p>PÉ]δEδ-3 ΜΕÉ°vÉ'ÉÇΜÉÉxÉ, 'ÉÉΜÉÇ-näü°ÉÖ°É°ΜΕΩiÉ, OÉÉ'É, 'ÉÖSUCδxÉÉ, SÉiÉÖ°ÉÉ°úhÉÉ 'É OÉÉ'É°úÉΜÉ +ÉÊnù nù°ÉÉ'ÉvÉ °úÉΜÉ 'ÉΜΕÔEδ°úhÉÉSÉä +v°É°ÉxÉ 16 ΜΕÖhÉ</p>	
<p>PÉ]δEδ-4 +) 'ÉÉΜÉÇiÉÉ±É 'É näu°ÉÖiÉÉ±É {ÉvνùiÉÖSÉä +v°É°ÉxÉ 'É iÉÉ±ÉÉSÉä nù½bÉ ÉÉhÉ 16 ΜΕÖhÉ</p>	
<p>PÉ]δEδ-5 °É°{ÉÚhÉç {ÉÉ°ö-Gò'ÉÉ'É°ú +ÉvÉÉÉ°úíÉ 'É°iÉÖÊxÉ'°ö É°jxÉ °ÉèvνùÉ°ÉiÉÉδ +ΑiÉΜÉÇiÉ ΜΕÖhÉ : +) +!°ÉÉ°ÉGò'ÉÉ'É°ú +ÉvÉÉÉ°úíÉ °ÉäÉ'ÉxÉÉ°ú 10 ΜΕÖhÉ</p>	16 ΜΕÖhÉ
<p>πÉ) +!°ÉÉ°É nùÉè°úÉ (Study Tour)</p>	-

Criterion I : Curricular Aspects

10 ΜΕΩΗ

ΒΕΥδΗ 20 ΜΕΩΗ

°ΕΑνὺιΈϞΟΈΑΙΈ °ΕΰΣΕϞ

- 1) È½þñÖù°ΙΈΈxÈϞ °ΕΑΜΕϞιΈ ΓδÈ·ΈΕδ {ΈϞ°ιΈΕδ·ΈΈΈ±ΈΕδΈ !ΈΈΜΈ 1 iĕä 6 {ΈΑ. È·Έ. xΈΈ. !ΈΈιΈ)ΈΑbä+ °ΕΑΜΕϞιΈ |ΈΕδΈϞΈΕδ ΕδΈ°ΈΈϞ±Έ°Έ, ½þΈΙΈ°ú°Έ
- 2) +È!Έx·Έ ÈΜΈιΈΈΑΝΈ±ΈϞ, !ΈΈΜΈ 1 iĕä 5 {ΈΑ. °úΈΈ, Έ°Έ ΖΈΈ. °ΕΑΜΕϞιΈ °ΕνὺxΈ, <±ΈΈ½þΑΈΈνὺ
- 3) ϞΈΈϞΈ {ΈΈ°úΣΈ°Έ, !ΈΈΜΈ 1 iĕä 5 ½þÈ°úΣΈΑρπ, ÈϞ·ΈΈ°ιΈ·Έ, °ΕΑΜΕϞιΈ °ΕνὺxΈ <±ΈΈ½þΑΈΈνὺ.
- 4) !ΈΈιΈ)ΈΑbä+ °ΕΑΜΕϞιΈ ϞΈΈϞΈ {ΈΑ.È·Έ. xΈΈ. !ΈΈιΈ)ΈΑbä+ °ΕΑΜΕϞιΈ ΕδΈ°ΈΈϞ±Έ°Έ, ½þΈΙΈ°ú°Έ
- 5) °ΕΑΜΕϞιΈ {ΈÈ°ú!ΈΈ'ΈΈ- È·Έ'ΈäΣΈxΈ {ΈΑ, ΈϞΕβδ'ηΈ °úΈιΈΑΝΈxΈΕδ°ú, +ΈΣΈΈ°ΈϞ, Β°Έ ΒxΈ. °úΈιΈΑΝΈxΈΕδ°ú ðÈΈbä+ϞΈxΈ·ΈϞΑεΑΈ<Ϟ
- 6) °úΈΜΈ È·ΈΥΈxΈ, È·ΈxΈΈ°ΈΕδΑΈϞ·ΈΈ {Έ}δ·ΈνΈϞxΈ.
- 7) °ΕΑΜΕϞιΈ ϞΈΈϞΈ νὺ{ΈϞhΈ, ϞΈΈΑιΈϞ ΜΈ·ΈνΈϞxΈ, °ΕΑΜΕϞιΈ ΕδΈ°ΈΈϞ±Έ°Έ, ½þΈΙΈ°ú°Έ.
- 8) °ΕΑΜΕϞιΈ ϞΈΈϞΈ È·ΈΝΈ°ΈxΈϞ – {ΈΑ. xΈΈ°úΈ°ΈhΈ·ΈΑΜΈ-ú°ýΕδ°ú, °Έ°ú °ΈΑ{ΈνὺÈ Εäðρὺ ΕδΈä°}δϞ{ΈϞ°úΈ·ΈΈΜΈϞ È°ΈιΈΈΑΈb+Ϟ xΈΈΜΈ{Έú°ú.
- 9) °ΕΑ{ΈúhΈϞ È·ΈϞΈΈ°úνὺ ϞΈΈϞΈ (iĕä±ΈΈ) °Έ·ΈϞ°ú νΈΜΈιΈΈ{Έ,·ΈνΈϞ°úΈΝΈ {Έ!±ΈΈäðϞΈxΈ, {ΈϞhΈä.
- 10) °ΕΑΜΕϞιΈ ϞΈΈϞΈ È·ΈΥΈxΈ b+È. !ΈϞÈΣΈiΈÈ È°Έb+Εδ°ú, °ΈΑ°ΕδΈ°ú |ΈΕδΈϞΈxΈ, 6-400 +!ΈνὺxΈΜΈ°ú, ΕδΈ°ýΈ ΣΈΈÈΕδ·ΈϞΑεΑΈ<Ϟ
- 11) °ΕΑΜΕϞιΈ |ΈΈ·ΈhΈ νὺϞΈΕδ {ΈΑ. xΈΈ°úΈ°ΈhΈ ±È·ΈhΈ ΜΈϞhΈä, °ΈΈνΈxΈΈ ΜΈϞhΈä 58 {ΈϞ°úΈ·ΈΈϞδ°ú ΈΕδ}δΜΈΑΝΈ <±ΈΈ½þΑΈΈνὺ
- 12) ΜΈϞ°úιΈϞ°ú ΜΈΈ ±Έä °úΈΜΈ, |ΈΈä.ΜΈϞhΈ·ΈΑιΈ·ΈΝΈ·Έ±ΈΈ±Έ·ΈΈ°Έ,·Έè·Έ·Έ |ΈΕδΈϞΈxΈ, xΈΈΜΈ{Έú°ú.
- 13)·ΈΈΑιΈ °ΈϞνΈΈ, b+È. νΈxΈ, ÈϞ {ΈΈΑbä+, È·ΈtÈ È·ΈΕδΈ°Έ |ΈΕδΈϞΈxΈ, xΈΈΜΈ{Έú°ú.
- 14) °ΕΑΜΕϞιΈ È·ΈϞΈΈ°úνὺ·ΈΑ°ΈiΈ °ΕΑΜΕϞιΈ ΕδΈ°ΈΈϞ±Έ°Έ, ½þΈΙΈ°ú°Έ
- 15) °ΈΈΕδ°ΈΈ {ΈΑ.ΜΈϞhΈ·ΈΑιΈ·ΈΈνΈ·Έ±ΈΈ±Έ·ΈΈ°Έ,·ΈΈ°Έ·ΈϞxΈϞ °ΈΑ°ΙΈΈxΈ, °úΈ°Έ{Έú°ú.
- 16) ΑΈΑνὺϞϞΈϞΣΈΈ ΑΈΑΝὺϞΈϞ {ΈΑ.näù·ΈϞνὺÈ°Έ{ΈΑiΈ ΕδΈ°äý ΜΈϞ·úνΈϞ |ΈΈ.Εδ·Έ±Έ !ΈΈäbä+ +·Έ°úΈ·ΈiΈϞ.
- 17) xΈΈνὺÈ·Έ±Έ |ΈΈ.Εδ·Έ±Έ·ΈϞ !ΈΈäbä+·ΈϞ°ú±ΈϞνΈ°ú + !ΈΈäbä+, +·Έ°úΈ·ΈiΈϞ.
- 18) °ΕΑΜΕϞιΈ °Έ·ΈΈνΈxΈ b+È.·ΈνΈú ϞΈϞϞ±ΈΈ, {ΈΈ·ΈΕδ {Έ!±ΈΈäðϞΈxΈ <±ΈΈ½þΑΈΈνὺ.
- 19) !ΈΈ°úiΈϞ°έ °ΕΑΜΕϞιΈ (ΜΈΈ°ΈxΈ) ϞΈΈϞΈ (°ΈέννὺÈΑΈiΈΈΕδ) |ΈΈ. b+È. °ΈΈè·ΈΈxΈΕδ xΈΈ.·Έä½þ°äú °úΈΡΈ·Έ Έb+°}ǺδϞΑΈϞ}δ°ú xΈΈΜΈ{Έú°ú.
- 20) +xΈϞ{Έ°úΈΜΈÈ·Έ±ΈΈ°Έ !ΈΈΜΈ 1, 2 ΕϞδ·ΈΈ°ú ΜΈΑνΈ·ΈϞ·ΈΈèνΈ |ΈΕδΈϞΈxΈ,·ΈϞΑεΑΈ<Ϟ.

Criterion I : Curricular Aspects

(°ÉÆΜΕÖ:ιÉÉSÉä ÊGð°ÉÉι´ÉEð ¶ÉÉ°jÉ +ÉÉhÉ °ÉÆΜΕÖÈiÉEð °úSÉxÉÉ)

´Éä³ý – 1 iÉÉ°É

{ÉÚhÉÈÈÈð – 100

±ÉÉÁ ´ÉÚ±°ÉÉÆΕδxÉ – 80

+ÆiÉMÉÇiÉ ´ÉÚ±°ÉÉÆΕδxÉ- 20

i) °úÉMÉYÉÉxÉ

+) {ÉÉ`ö-Gð´ÉÉiÉÖ±É °úÉMÉ

Ê´É:ÉÉMÉ +

Ê´É:ÉÉMÉ ±É

Ê´É:ÉÉMÉ Èð

i) ¶ÉÖmùEð±°ÉÉhÉ

i){É}ðnùÖ{É

i) UðÉ°ÉÉxÉ]ð

ii) {ÉÖÊ°úú°ÉÉΕδ±°ÉÉhÉ

ii) ´ÉvÉÖ´ÉÆiÉÖ

ii) VÉÉäMÉ

iii)¶°ÉÉ´ÉΕδ±°ÉÉhÉ

iii)MÉÉ´ÉiÉÖ

iii) ´ÉvÉÖΕÆð°É

iv)MÉÉä°újÉΕδ±°ÉÉhÉ

iv) ´ÉÖ±ÉiÉÉxÉÖ

iv) È½þb+Éä±É

v) +ÉxÉÆnùÖ Èð±°ÉÉhÉ (xÉÆnù)

v) vÉxÉÉ,ÉÖ

v) Ê±É½þÉMÉb+É

±É) ´É°úÖ±É |Éi°ÉäEð Ê´É:ÉÉMÉiÉÖ±É ÈΕð´ÉÉxÉ nùÉäxÉ °úÉMÉ Èð°úhÉä +É´É¶°ÉÉÈð.

Eð) {ÉÉ`ö-Gð´ÉÉiÉÖ±É EðÉähÉi°ÉÉ½þÖ nùÉäxÉ °úÉMÉÆ´Év°Éä Ê´É±ÉÆÈ±ÉiÉj°ÉÉ±É iÉ°ÉäSÉ ´Év°É±ÉÉÖiÉÖ±É ±ÉÆÈnù¶É Ê´É°iÉÐiÉ

MÉÉ°ÉΕδÖ°É½þ

b±) {ÉÉ`ö-Gð´ÉÉiÉÖ±É EðÉähÉi°ÉÉ½þÖ nùÉäxÉ °úÉMÉÆ´Év°Éä (Ê´É°iÉÐiÉ MÉÉ°ÉΕδÖSÉä °úÉMÉ °ÉÉäbÚ+xÉ) Ê´É±ÉÆÈ±ÉiÉ j°ÉÉ±ÉÉiÉÖ±É ;ðCiÉ

±ÉÆÈnù¶ÉÖ

<) Ê´É±ÉÆÈ±ÉiÉj°ÉÉ±ÉÉ°ÉÉ`ö ÆxÉ´Éb+±Éä±°ÉÉ °úÉMÉÆ´É°ÉiÉÉ°úCiÉ {ÉÉ`ö-Gð´ÉÉiÉÖ±É EðÉähÉi°ÉÉ½þÖ SÉÉ°ú °úÉMÉiÉÖ±É UðÉä]ð-Éj°ÉÉ±ÉÉS°É ±ÉÆÈnù¶ÉÖ MÉÉ°ÉΕδÖ°É½þ.

1) ´É°úÖ±É °úÉMÉÆÉ{ÉÈEð EðÉähÉi°ÉÉ½þÖ °úÉMÉiÉ BEð Èj´É}ð ´É BEð iÉ°úÉxÉÉ (Ê´É°iÉÐiÉ MÉÉ°ÉΕδÖ°É½þ)

ÊGð°ÉÉι´ÉEð +ÆiÉMÉÇiÉ +) |ÉÉi°ÉÉiÉEð ´É½þÖ iÉ°ÉÉ°ú Eð°úhÉä (°ÉÈnù°úÖEð°úhÉÉ|É´ÉÉhÉä)

05 MÉÖhÉ

±É) PÉ]ðEð / ´ÉÉi´ÉEð SÉÉSÉhÉÖ {É°úÖiÉÉ

- 05 MÉÖhÉ

Eð) ´É°úÖ±É +!°ÉÉ°ÉGð´ÉÉ´É°ú +ÉvÉÉ°úiÉ PÉäiÉ±Éä±ÉÉ |ÉΕδ±{É´É i°ÉÉSÉä °ÉÈnù°úÖEð°úhÉ

- 10

MÉÖhÉ

BEÚðhÉ 20 MÉÖhÉ

Criterion I : Curricular Aspects

B.E.B.°ÉäÊ´É²]ð°ú 2

|ÉÉ°ÉÉäÉΜÉΕδ - ´ÉÆΣÉ |ÉνùϙÉÇxÉ (Stage Performance)

|ÉϙxÉ{ÉjÉ 6

´Éä³ý- 4o Ê´ÉÊxÉ]ð	{ÉÚhÉÉÈÈÈδ – 100
κÉÉÁ ´ÉÚ±°ÉÉÆΕδxÉ – 8o	
+ÆiÉΜÉÇiÉ ´ÉÚ±°ÉÉÆΕδxÉ - 2o	
1) {ÉÉ`ö-Gò´ÉÉiÉÖ±É ΕδÉähÉi°ÉÉ½pò BEδÉ °úÉMÉÉSÉÖ BãISUδΕδ ÊxÉ´Éb+ Εδ`úxÉ Ê´É±ÉÆÊκÉiÉ]°ÉÉ±É´É UδÉä]δÉ]°ÉÉ±É	
ΜÉÉ°ÉΕδÖ°É½p É°iÉÖiÉ Εδ°úhÉä.	4o ΜΕÖhÉ
2) +){ÉÊ°úiÉΕδÉÆxÉÖ °ÉÖΣÉÊ´É±Éä±°ÉÉ iÉÖxÉ °úÉMÉÉÆ{ÉèΕδò BEδÉ °úÉMÉÉiÉ UδÉä]δÉ]°ÉÉ±É ΜΕÉ°ÉΕδÖ°É½p	
É°iÉÖiÉ Εδ°úhÉä	2o ΜΕÖhÉ
κÉ) ={ÉϙÉÉϙjÉÖ°É ΜΕÖiÉ ÉΕδÉ°ú – ΣÉèiÉÖ´É½pÉä°úÖ	2o ΜΕÖhÉ

ÉGδ°ÉÉi´´ÉΕδ +ÆiÉΜÉÇiÉ ΜΕÖhÉ : +) Ê´ÉiÉÉMÉÉÆiÉΜÉÇiÉ ΠÉäiÉ±°ÉÉ VÉÉhÉÉ°ÉÉ °ÉÆΜΕÖiÉ °ÉiÉäiÉ °ÉÉνù°úÖΕδ°úhÉ

κÉ) Power Point Presentation - 1o ΜΕÖhÉ

BEÚδhÉ 2o ΜΕÖhÉ

B.E.B.°ÉäÊ´É²]ð°ú-2

ΜΕÉ°ÉxÉ / °É°ú´ÉÉt {ÉÉ`ö-Gò´É

|ÉϙxÉ{ÉjÉ -7

ϙÉÉϙjÉÖ°É °ÉÆΜΕÖiÉÉΣÉÉ ÉGδ°ÉÉi´´ÉΕδ Ê°ÉνùÉÆiÉ

´Éä³ý 3 iÉÉ°É	{ÉÚhÉÉÈÈÈδ – 100
	κÉÉÁ ´ÉÚ±°ÉÉÆΕδxÉ – 8o
	+ÆiÉΜÉÇiÉ ´ÉÚ±°ÉÉÆΕδxÉ - 2o

ΠÉ]δΕδ-1 +) {ÉÉ`ö-Gò´ÉÉiÉÖ±É °úÉMÉÉÆΣÉä ϙÉÉϙjÉÖ°É Ê´É´ÉäΣÉxÉ +É±ÉÉ{É iÉÉxÉÉÆ°É½pÒiÉ

κÉ) {ÉÉ`ö-Gò´ÉÉiÉÖ±É ΜΕÖiÉ|ÉΕδÉ°ú Ê±É{ÉÖκÉνù Εδ°úhÉä. 16 ΜΕÖhÉ

Criterion I : Curricular Aspects

- PÉ]δEδ-2 +) [ÉÉ]δ-°úÉΜÉ 'ÉMÉÒÇEδ°úhÉÉSÉä +v°É°ÉxÉ.
 αÉ) Eδ±°ÉÉhÉ +ÉÉhÉ vÉxÉÉ,ÉÒ °úÉΜÉÉÆΜÉÆÉSÉä Ê'ÉΓ±Éä'ÉhÉ 16 ΜΕÖhÉ
- PÉ]δEδ-3 +) °ÉÆΜÉÒiÉ 'É Eδ'°É +ÉÉhÉ iÉÉ±É 'É UÆnù °ÉÉÆSÉÉ {É°ú°{É°ú °ÉÆ±ÉÆvÉ
 αÉ) Ê'ÉÊiÉzÉ |ÉEδÉ°úS°ÉÉ ±ÉÆnùÒΓÉÒÆSÉä Ê'ÉΓ±Éä'ÉhÉÉi'ÉEδ +v°É°ÉxÉ 16 ΜΕÖhÉ
- PÉ]δEδ-4 +) EδxÉÉÇ]δEδ ΜΕÒiÉ|ÉEδÉ°ú 'É iÉÉ±É{ÉvnùiÉÒSÉä °ÉÉ'ÉÉx°É +v°É°ÉxÉ.
 PÉ]δEδ-5 °ÉÆ{ÉÚhÉÇ {ÉÉ`ö-Gδ'ÉÉ'É°ú +ÉvÉÉÉ°úíÉ 'É°iÉÖÉxÉ'ö |ÉΓxÉ 16 ΜΕÖhÉ

- °ÉÈvnùÉÆÉiÉEδ +ÆiÉΜÉÇiÉ ΜΕÖhÉ : +) °É°úÉ±É{ÉÒ 'ÉÖ]ÉÉänùÄΜÉiÉ Eδ°úhÉä -10
 ΜΕÖhÉ αÉ) Ê'ÉÊ'ÉvÉ |ÉEδÉ°úS°ÉÉ +É±ÉÉ{É 'É iÉÉxÉ iÉ°ÉÉ°ú Eδ°úhÉä -
 10 ΜΕÖhÉ

BEÚðhÉ 20 ΜΕÖhÉ

-4-

B'É.B.°ÉäÊ'É°]δ°ú-2

ΜΕÉ°ÉxÉ / °É°ú'ÉÉt {ÉÉ`ö-Gδ'É

|ÉΓxÉ{ÉjÉ -8

'Év°ÉEδÉ±ÉÒxÉ iÉÉ°úíÉÒ°É °ÉÆΜÉÒiÉÉSÉÉ <ÉiÉ½pÉ°É 'É ΓÉÉ°jÉ

(12 'ÉÒ iÉä 17 'ÉÒ ΓÉiÉÉ±nùÒ {É°ÉÇiÉ)

- Éä³ý 3 iÉÉ°É {ÉÚhÉÉÉEδ - 100
αÉÉÁ 'ÉÚ±°ÉÉÆEδxÉ - 80
+ÆiÉΜÉÇiÉ 'ÉÚ±°ÉÉÆEδxÉ - 20

- PÉ]δEδ-1 +) ,ÉÖiÉÒ 'É °É°ú °ÉÉÆSÉÉ °ÉÆ±ÉÆvÉ, +ÉÉhÉ Ê'ÉiÉÒzÉ OÉÆiÉEδÉ°úÉÆSÉÒ 'ÉiÉä ,ÉÖiÉÒSÉÒ Ê'ÉÊiÉzÉ 'ÉÉ{Éä
 (|É'ÉÉhÉ,ÉÖiÉÒ,
 -{É'É½piÉÒ ,ÉÖiÉÒ,'É½piÉÒ,ÉÖiÉÒ)

- αÉ) ΓÉÉ°ÆúΜÉnàù'É, °úÉ'ÉÉ'ÉÉi°É, '°ÉÆEδ]δ'ÉjÉÒ 'É +½pÉä±É±É °ÉÉÆSÉä ΓÉÖvnù, Ê'ÉEÐiÉ °É°úÉÆSÉä +v°É°ÉxÉ.
 16 ΜΕÖhÉ

- PÉ]δEδ-2 +) |É±ÉÆvÉÉSÉÒ {ÉÉ°úiÉÉ'ÉÉ 'É |ÉEδÉ°ú, |É±ÉÆvÉÉS°ÉÉ vÉÉiÉÖ +ÉÉhÉ +ÆΜÉÉSÉÉ {ÉÉ°úSÉ°É
 αÉ) vÉÐ{Énù-vÉ'ÉÉ°ú SÉÒ -i{ÉkÉÒ +ÉÉhÉ Ê'ÉEδ°É 'É vÉÐ{Énù ±ÉÉxÉÒÆSÉä +v°É°ÉxÉ
 Eδ) 'Év°É°ÉÖΜÉÉiÉ iÉÉ°úíÉÒ°É °ÉÆΜÉÒiÉÉ'É°ú {ÉÉΓSÉÉi°É °ÉÆΜÉÉiÉÉSÉÉ |ÉiÉÉ'É

Criterion I : Curricular Aspects

16 ΜΕÖhÉ

ΠÉ]δΕδ-3 +) °ÉΑΜΕÖiÉ °úxÉÉEδ°ú, °ÉΑΜΕÖiÉ °É°É°É°É°É°ú, °úÉΜÉiÉ°ΑúÈΜÉhÉÖ, °ÉΑΜΕÖiÉ nù{ÉÇhÉ °É °úÉΜÉÉ°É°ÉävÉ °ÉÉ ΟÉΑiÉÉΑΣÉÉ

°ÉΑÈiÉ{iÉ {ÉÊ°úSÉ°É

αÉ) ÊxÉ°Évnù °É +ÊxÉ°Évnù ΜÉÉxÉ °ÉÉΑΣÉÉ {ÉÊ°úSÉ°É

16 ΜΕÖhÉ

ΠÉ]δΕδ-4 +) +]δUδÉ{É °ÉΑiÉ-ΕδÉ°ÉSÉÉ °ÉΑΜΕÖiÉ °ÉΑ°ÉΑvÉÖ Ê°É°É°ÉSÉÉ {ÉÊ°úSÉ°É

16 ΜΕÖhÉ

αÉ) °Év°ÉΕδ±ÉÖxÉ ΟÉΑiÉÉΑΣÉÉ +ÉvÉÉ°äú ΒΕδιÉΑjÉÖ, +É±ÉÉ{ÉxÉÖ, ÈΕδzÉ°úÖ, ÈjÉiÉΑjÉÖ, ÈΕδxÉÉEδÖ, °ÉΑjÉ, °É

°ÉvÉÖΕδ°úÖ

°ÉÉ °ÉÉtÉΑΣÉä +v°É°ÉxÉ

ΠÉ]δΕδ-5 °ÉΑ{ÉúhÉÇ {ÉÉ°ö-Gò°ÉÉ°É°ú +ÉvÉÉÊ°úiÉ °ÉiÉÖÊxÉ°ö |ÉjxÉ

16 ΜΕÖhÉ

°ÉèvnùÉΑÈiÉΕδ +ΑiÉΜÉÇiÉ ΜΕÖhÉ : +) +!°ÉÉ°ÉGò°ÉÉ°É°ú +ÉvÉÉÊ°úiÉ °ÉäÊ°ÉxÉÉ°ú

-10

ΜΕÖhÉ

αÉ) Assignments

-10

ΜΕÖhÉ

ΒΕúδhÉ 20 ΜΕÖhÉ

°ÉΑvù{iÉÇOÉiÉ °ÉúSÉÖ

43) È½pnÖù°iÉÉxÉÖ GδÈ°ÉΕδ {ÉÖ°iÉΕδ °ÉÉÉ±ÉΕδÉ !ÉÉΜÉ i iÉä 6 {ÉΑ. È°É.xÉÉ. !ÉÉiÉjÉÉbä+ °ÉΑΜΕÖiÉ |ÉΕδÉjÉΕδ ΕδÉ°ÉÉÇ±É°É,

½pÉiÉ°ú°É

1) +ÈiÉxÉ°É ÈΜÉiÉÉΑvÉ±ÉÖ, !ÉÉΜÉ i iÉä 5 {ÉΑ. °úÉ°É°É°É ZÉÉ. °ÉΑΜΕÖiÉ °ÉnùxÉ, <±ÉÉ½p°ÉÉnù

2) jÉÉ°jÉ {ÉÊ°úSÉ°É, !ÉÉΜÉ i iÉä 5 ½pÉ°úSÉΑpù, ÉÖ °É°iÉ°É, °ÉΑΜΕÖiÉ °ÉnùxÉ <±ÉÉ½p°ÉÉnù.

3) !ÉÉiÉjÉÉbä+ °ÉΑΜΕÖiÉ jÉÉ°jÉ {ÉΑ.È°É.xÉÉ. !ÉÉiÉjÉÉbä+ °ÉΑΜΕÖiÉ ΕδÉ°ÉÉÇ±É°É, ½pÉiÉ°ú°É.

Criterion I : Curricular Aspects

- 4) °ÉÆΜÉÒιÉ {ÉÊ°úιÉÉιÉÉÉ - Ê´É´ÉäSÉxÉ {ÉÆ.,ÉÒÈÞðιhÉ °úιÉÆVÉxÉÈÈ°ú, +ÉSÉÉ°ÉÇ, Β°É ΒxÉ. °úιÉÆVÉxÉÈÈ°ú ;ðÉébä+ΓÉxÉ´ÉÒÆxÉ<Ç
- 5) °úÉMÉ Ê´ÉYÉÉxÉ, Ê´ÉxÉÉ°ÉÈðxÉÒ´ÉÉ {É}δ´ÉvÉÇxÉ.
- 6) °ÉÆΜÉÒιÉ ΓÉÉ°γÉ nù{ÉÇhÉ, ΓÉÉÆιÉÒ ΜΕÉä´ÉvÉÇxÉ, °ÉÆΜÉÒιÉ ΕδÉ°ÉÉÇ±É°É, ½þÉιÉ°ú°É.
- 7) °ÉÆΜÉÒιÉ ΓÉÉ°γÉ Ê´ÉVÉ°ÉxÉÒ - {ÉÆ.xÉÉ°úÉ°ÉhÉ´ÉÆΜÉ´ú³γEδ°ú, °´É°ú °ÉÆ{ÉnùÉ Εäðpù ΕδÉä}ð{ÉÒ°ú´É´ÉΜΕÇ Ê°ÉιÉÉxÉb+Ò xÉÉMÉ{Éú°ú.
- 8) °ÉÆ{ÉúhÉÇ Ê´ÉΓÉÉ°ú nù ΓÉÉ°γÉ (iÉxÉ±ÉÉ) °É´ÉÒ°ú VÉMÉιÉÉ{É,´ÉvÉÒ°úÉVÉ {Éιx±ÉEäðΓÉxÉ, {ÉÒhÉä.
- 9) °ÉÆΜÉÒιÉ ΓÉÉ°γÉ Ê´ÉYÉÉxÉ b+Éι.°ÉÒÈSÉιÉÉ ÈxÉb+Èδ°ú, °ÉÆ°EδÉ°ú |ÉÈðÉΓÉxÉ, 6-400 +!°ÉnùxÉMÉ°ú, ΕδÉ³γÉ SÉÉÈÈ´ÉÒÆxÉ<Ç
- 10) °ÉÆΜÉÒιÉ |É´ÉÒhÉ nùΓÉÈÈÉ {ÉÆ. xÉÉ°úÉ°ÉhÉ ±ÉΓ´ÉhÉ ΜΕÒhÉä, °ÉÉvÉxÉÉ ΜΕÒhÉä 58 {ÉÒ°ú´É´ÉÈÈ°ú ÈÈð}ðΜΕÆVÉ<±ÉÉ½þxÉÉnù
- 11) ΜΕÒ°úιÉÈ°ú ΜΕÉ ±Éä °úÉMÉ, |ÉÉä.ΜΕÒhÉ´ÉÆιÉ´ÉÉvÉ´É±ÉÉ±É´ÉÉ°É,´É±É´É |ÉÈðÉΓÉxÉ, xÉÉMÉ{Éú°ú.
- 12) ´É°ÉÆιÉ °ÉÒVÉ, b+Éι.vÉxÉ,ÉÒ {ÉÉÆbä+, Ê´ÉÉ Ê´ÉÈÈ°É |ÉÈðÉΓÉxÉ, xÉÉMÉ{Éú°ú.
- 13) °ÉÆΜÉÒιÉ Ê´ÉΓÉÉ°ú nù´ÉÆ°ÉιÉ °ÉÆΜΕÒιÉ ΕδÉ°ÉÉÇ±É°É, ½þÉιÉ°ú°É.
- 14) °´ÉÈÈ°É {ÉÆ.ΜΕÒhÉ´ÉÆιÉ´ÉÉvÉ´É±ÉÉ±É´ÉÉ°É,´ÉÉ°É´ÉÒxÉÒ °ÉÆ°ιÉÉxÉ, °úÉ°É{Éú°ú.
- 15) xÉÆnùÒΓÉÒS°ÉÉ xÉÆÈnùΓÉÒ {ÉÆ.näü´ÉÒnùÉÉ{ÉÆιÉ ΕδÉ³äγ ΜΕÒ´úVÉÒ |ÉÉ.Èδ´É±É´ÉÉäbä+ +´É°ú´ÉιÉÒ.
- 16) xÉÈnùÈ±ÉÉ |ÉÉ.Èδ´É±É´ÉÒ´ÉÉäbä+´ÉÒ°ú±ÉÒvÉ°ú +´ÉÉäbä+, +´É°ú´ÉιÉÒ.
- 17) °ÉÆΜΕÒιÉ °É´ÉÉvÉxÉ b+Éι.´ÉvÉú ΓÉÒC±ÉÉ, {ÉÉ´δÈð {Éιx±ÉEäðΓÉxÉ<±ÉÉ½þxÉÉnù.
- 18) ιÉÉ°úιÉÈ°É °ÉÆΜΕÒιÉ (ΜΕÉ°ÉxÉ) ΓÉÉ°γÉ (°ÉÈvñùÉÆÈιÉÈÈ) |ÉÉ.b+Éι.°ÉÉÉ.´ÉÉÉxÉÈÈ xÉÉ.´Éä½þ°ú°ú´ÉÉPÉ´ÉÈb+°}ÀδÒxÉÉ}ð°ú xÉÉMÉ{Éú°ú.
- 19) +xÉÒ{É°úÉMÉÉ´É±ÉÉ°É ιÉÉMÉ 1, 2 ΕÒδ´ÉÉ°ú ΜΕÆvÉ´ÉÇ´ÉÉvÉ |ÉÈðÉΓÉxÉ,´ÉÒÆxÉ<Ç.
- 20) Εδ½þιÉ ΜΕÒÈhÉVÉxÉ, b+Éι.°ÉÉvÉxÉÉ ÈΓÉ±Éä nùÉ°ú, Ê´ÉVÉ°É |ÉÈðÉΓÉxÉ xÉÉMÉ{Éú°ú.
- 21) {ÉÆ.Ê´ÉxÉÉ.ιÉÉιÉ}ÉÆbä+´ÉÆÆSÉä °ÉÆΜΕÒιÉΓÉÉ°γÉ +ÉÉhÉ xÉÆÈnùΓÉÓSÈÒ Ê´É´ÉÆ°ÉÉ, b+Éι.ιÉÉävÉ°úÉVÉ xÉÈ. SÉÉÈvÉ°ú,´ÉäPÉ |ÉÈðÉΓÉxÉ, +´É°ú´ÉιÉÒ.
- 22) °ÉÆΜΕÒιÉÉVÉÇxÉ, b+Éι.+SÉÇxÉÉ +ÆιÉÉä°ú +´Éä°É {Éιx±ÉEäðΓÉxÉ, +ÈÉä±ÉÉ.
- 23) Μ´ÉÉ±½äþ°ú PÉ°úÉh°ÉÉSÉä ÈΓÉ±Éä nùÉ°ú {ÉÆ.°úÉVÉ´É±ÉÉÉ ιÉιÉÉ {ÉÆ. xÉÉ³γÉ°ÉÉ½äþxÉ {ÉÒü´ÉÉ±Éä b+Éι.°úÉVÉäxpù nùΓÉ´ÉÒ}É
- 24) °ÉÆΜΕÒιÉ ÈSÉιÉxÉ b+Éι.ιÉÉävÉ°úÉVÉ xÉÈ SÉÉÈvÉ°ú xÉιÉ |ÉÈðÉΓÉxÉ, +´É°ú´ÉιÉÒ.
- 25) °ÉÆΜΕÒιÉ °ÉÉ°úιÉÉ,°ú´ÉÉ °É°úÉ;ð Ê´ÉιÉÉxÉvÉÒ |ÉÈðÉΓÉxÉ, Ènù±±ÉÒ.
- 44) ιÉÉ°úιÉÈ°É °ÉÆΜΕÒιÉ ΕδÉ<ÉιÉ½þÉ°É =´ÉäΓÉVÉÉäΓÉÒ °ÉÆΜΕÒιÉ ΕδÉ°ÉÉÇ±É°É, ½þÉιÉ°ú°É
- 45) ιÉÉ°úιÉÈ°É °ÉÆΜΕÒιÉ ΕδÉ<ÉιÉ½þÉ°É,´ÉÈÈÈ°ú VÉ°Énäu´ÉÈ°É½þ °ÉÆΜΕÒιÉ ΕδÉ°ÉÉÇ±É°É, ½þÉιÉ°ú°É
- 46) ιÉÉ°úιÉÈ°É °ÉÆΜΕÒιÉ ΕδÉ<ÉιÉ½þÉ°É ΓÉ°ú nùSÉÆpù {É°úÉÆVÉ{Éä, °ÉÆΜΕÒιÉ ΕδÉ°ÉÉÇ±É°É, ½þÉιÉ°ú°É
- 26) °ÉÆΜΕÒιÉ ÈSÉÈÈδ°ÉÉ b+Éι.°ÉÈÈ°É´É´ÉÉÇ, °úÉvÉÉ |ÉÈðÉΓÉxÉ, xÉ<Ç Ènù±±ÉÒ.

Criterion I : Curricular Aspects

- 27) $\text{°ÉÆΜÉÒiÉ ÈSÉiÉÉ´ÉhÉÒ +É.πÉÞ\%þ°\{ÉiÉÒ |ÉÈðÉΓÉxÉ, Èνù++ÉÒ.}$
- 28) $|ÉhÉ´É |É°úiÉÒ. \{ÉÆ. +ÉäÈðÉ°úxÉÉiÉ `ðÉÈÚð°ú, °ÉÆΜÉÒiÉ ÈðÉ°ÉÉÇ±É°É, \%þÉiÉ°ú°É}$
- 47) $\text{°ÉÆΜÉÒiÉÈVÉÆ±ÉÒ |ÉÉΜÉ 4, 5 \{ÉÆ.+ÉäÈðÉ°úxÉÉiÉ `ðÉÈÖð°ú, °ÉÆΜÉÒiÉ ÈðÉ°ÉÉÇ±É°É, \%þÉiÉ°ú°É}$
- 29) $|ÉÉ°úiÉÒ°É °ÉÆΜÉÒiÉ `Éä ÈxÉπÉuù °ÉÒiÉpùÉ SÉÈνÉ°úÒ.$
- 30) $|ÉÉ°úiÉÒ°É °ÉÆΜÉÒiÉ ΓÉÉ°jÉ \{É°Æú\{É°úÉ Ê±É\{ÉÒÈð νùÉ°ÉΜÉÖ\{iÉÉ, Èð±ÉÉ |ÉÈðÉΓÉxÉ, ´ÉÉ°úÉhÉ°ÉÒ}$
- 31) $|ÉÉ°úiÉÒ°É iÉÆÈjÉ´ÉÉt b+Éi. |ÉÈðÉΓÉ´É\%þÉÈb+Èð, `Éν°É|ÉνùüΓÉ È\%þνùÒ ΟÉÆiÉ +ÈðÈνù´ÉÒ |ÉÉä\{ÉÉ±É.$
- 32) $\text{°ÉÆΜÉÒiÉ °ÉÆSÉ°ÉxÉ °ÉÒiÉpùÉ SÉÈνÉ°úÒ.}$
- 33) $|ÉÉ°úiÉÒ°É °ÉÆΜÉÒiÉ ΓÉÉ°jÉ iÉÒ±É°ÉÒ°úÉ´É νùü´ÉÆΜÉhÉ$
- 34) $\text{°ÉÆΜÉÒiÉ´ÉhÉÒ, `É\%þÉ°úÉhÉÒ ΓÉ´ÉÉÇ.}$
- 35) $\text{°ÉÆΜÉÒiÉ ÈVÉYÉÉ°ÉÉ +Éè°ú °É´ÉÉνÉÉxÉ, iÉäVÉÈ°É\%þ \%þÉ]ð, πÉäÈðΓÉ +É±É´ÉÒ ;ðÉÈä+ΓÉxÉ, ±É]ÉxÉÉè.}$
- 36) $\text{°ÉÆΜÉÒiÉ πÉÈävÉ, ΓÉ°úνùSÉÆpù \{É°úÉÆVÉ\{Éä, `Éν°É|ÉνùüΓÉ È\%þνùÒ ΟÉÆiÉ +ÈðÈνù´ÉÒ |ÉÉä\{ÉÉ±É.}$

--5--

B´É.B.°ÉäÉ´É°]σ°ú-3

|ÉÉ°ÉÉäÈΜÉÈð -´ÉÉèjÉÈð (Viva)

|ÉΓxÉ\{ÉjÉ - 9

(°ÉÆΜÉÒiÉÈSÉä ÈGð°ÉÉi´ÉÈð ΓÉÉ°jÉ +ÉÉhÉ °ÉÆΜÉÒiÉÈÈð °úSÉxÉÉ)

´Éä³ý- i iÉÉ°É

{ÉÚhÉÈÈÈð - 100

πÉÉÁ´ÉÚ±°ÉÉÆÈðxÉ - 80

+ÆiÉΜÉÇiÉ´ÉÚ±°ÉÉÆÈðxÉ - 20

i)°úÉΜÉYÉÉxÉ

+) {ÉÉ`ö-Gð´ÉÉiÉÒ±É °úÉΜÉ

É´ÉiÉÉΜÉ +

É´ÉiÉÉΜÉ πÉ

É´ÉiÉÉΜÉ Èð

i) Ê´É°ÉÉi ÈðÒ iÉÉäb+Ò

ii)νù°ú°ÉÉ°úÈ ÈðÈxÉb+É

i) ÈðÈä´É±ÉÈ°ú´ÉiÉ +É°ÉÉ´É°úÒ

ii) ΜÉÖVÉ°úÒ iÉÉäb+Ò

ii) +ÉiÉÉäΜÉÈÈ ÈðÈxÉb+É

ii) °ÉÉ±ÉΜÉ´É°úÉ³ýÒ

Criterion I : Curricular Aspects

iii) iÉÖ{iÉ±É iÉÄb+Ö

iii)gÉ½þÉhÉÉ EðÉxÉb+É

iii) ±ÉÊ±ÉiÉ

iv)Ê±É±ÉÉ°ÉjÉÉxÉÖ iÉÄb+Ö

iv) xÉÉ°ÉÉÖð EðÉxÉb+É

iv) näü´ÉMÉÉÆvÉÉ°ü

v) näü°ÉÖ iÉÄb+Ö

v) EðÉèÉgÉÉÖ EðÉxÉb+É

v) {É°ü´Éä-É°üÖ

±É) ´É°üÖ±É |Éi°ÉäEð ´ÉiÉÉMÉÉiÉÖ±É ÊEð´ÉÉxÉ nüÉäxÉ °üÉMÉÉ Eð°úhÉä +É´Ég°ÉÉÖ.

Eð) {ÉÉ`ö-Gð´ÉÉiÉÖ±É EðÉähÉi°ÉÉ½þÖ nüÉäxÉ °üÉMÉÉÉÆ´Év°Éä Ê´É±ÉÆÊ±ÉiÉ j°ÉÉ±É iÉ°ÉäSÉ´Év°É±É°ÉÖiÉÖ±É ±ÉÆÊnügÉ Ê´É°iÉþiÉ MÉÉ°ÉÉÖÖ°É½þ

b+) {ÉÉ`ö-Gð´ÉÉiÉÖ±É EðÉähÉi°ÉÉ½þÖ nüÉäxÉ °üÉMÉÉÉÆ´Év°Éä (Ê´É°iÉþiÉ MÉÉ°ÉÉÖÖSÉä °üÉMÉÉ °ÉÄbÜ+xÉ) Ê´É±ÉÆÊ±ÉiÉ j°ÉÉ±ÉÉiÉÖ±É ;ðCiÉ ±ÉÆÊnügÉÖ

<) Ê´É±ÉÆÊ±ÉiÉ j°ÉÉ±ÉÉ°ÉÉ`ö ÉxÉ´Éb+±Éä±°ÉÉ °üÉMÉÉÉÆ´ÉÉiÉÉ°üCiÉ {ÉÉ`ö-Gð´ÉÉiÉÖ±É EðÉähÉi°ÉÉ½þÖ SÉÉ°ü °üÉMÉÉiÉÖ±É UðÉä]ð-j°ÉÉ±ÉÉ°ÉÉ ±ÉÆÊnügÉÖ MÉÉ°ÉÉÖÖ°É½þ.

3)´É°üÖ±É °üÉMÉÉÉÉ{ÉèEðÖ EðÉähÉi°ÉÉ½þÖ °üÉMÉÉiÉ BEð vÉ´ÉÉ°ü ´É BEð iÉ°üÉxÉÉ (MÉÉ°ÉÉÖÖ ´É Ê´ÉÉ´ÉvÉ ±É°ÉÉÖÉ°üÖ°É½þ)

ÉGð°ÉÉi´ÉÉÖ +ÆiÉMÉÇiÉ MÉÖhÉ : +) |ÉÉi°ÉÉiÉÉÖ ´É½þÖ iÉ°ÉÉ°ü Eð°úhÉä (°ÉÉnü°üÖEð°úhÉÉ|É´ÉÉhÉä)

o5 MÉÖhÉ

±É) PÉ]ðEð / ´ÉÉi´ÉÉÖ SÉÉÉhÉÖ {É°üÖiÉÉ

-o5 MÉÖhÉ

Eð) ´ÉÉhÉ +ÉÉhÉ °ÉÉnü°üÖEð°úhÉ

-io MÉÖhÉ

BEÜðhÉ 2o MÉÖhÉ

B´É.B.°ÉäÊ´É°]ð°ü 3

Criterion I : Curricular Aspects

|ÉÉªÉÉäÊMÉEð - ´ÉÆSÉ |ÉñùÉÉÇxÉ (Stage Performance)

|ÉÉxÉ{ÉjÉ 10

´Éä³ý- 40 Ê´ÉÉxÉ]ð

{ÉÚhÉÉÉÈÈð - 100

ªÉÉÁ ´ÉÚ±ªÉÉÆÈðxÉ - 80

+ÆiÉMÉÇiÉ ´ÉÚ±ªÉÉÆÈðxÉ - 20

1) {ÉÉ`ö-Gð´ÉÉiÉÖ±É ÈðÉähÉiªÉÉ½þÒ BEðÉ ºúÉMÉÉSÉÒ BãÏSÚðÈð ÊxÉ´Éb± Èð`ùxÉ Ê´É±ÉÆÈªÉiÉ JªÉÉ±É ´É UðÉä]ðÉJªÉÉ±É
MÉEªÉÈðÒºÉ½þ |ÉªiÉÐiÉ ÈðºúhÉä. 40 MÉÖhÉ

2) +{ÉºúÒiÉÈðÉÆxÉÒ ºÉÖSÉÉ´É±Éä±ªÉÉ iÉÒxÉ ºúÉMÉÉÆ{ÉðÈðÒ BEðÉ ºúÉMÉÉiÉ UðÉä]ðÉJªÉÉ±É MÉEªÉÈðÒºÉ½þ |ÉªiÉÚiÉ
ÈðºúhÉä 20 MÉÖhÉ

ªÉ) = {ÉÉÉÉjÉÒªÉ MÉÒiÉ|ÉÈðÉºú - ÈðVÉºúÒ ´É ZÉÒ±ÉÉ 20
MÉÖhÉ

ÊGðªÉÉi´ÉÈð +ÆiÉMÉÇiÉ MÉÖhÉ : +) iÉªÉ±ÉÉ `äöÈð ´ÉÉVÉÊ´ÉhÉä 10 MÉÖhÉ

ªÉ) iÉÉxÉ{ÉÚºúÉ ±ÉÉ´ÉhÉä - 10 MÉÖhÉ

BEÚðhÉ 20 MÉÖhÉ

B´É.B.ºÉäÊ´Éº]ðºú-3

MÉEªÉxÉ / ºÉºú´ÉÉt {ÉÉ`ö-Gð´É

|ÉÉxÉ{ÉjÉ -11

(ÉÉÉjÉÒªÉ ºÉÆMÉÒiÉÉSÉä ÊGðªÉÉi´ÉÈð ÊºÉvñùÆiÉ)

´Éä³ý3 iÉÉºÉ

{ÉÚhÉÉÉÈÈð - 100

ªÉÉÁ ´ÉÚ±ªÉÉÆÈðxÉ - 80

+ÆiÉMÉÇiÉ ´ÉÚ±ªÉÉÆÈðxÉ - 20

PÉ]ðÈð-1 +) {ÉÉ`ö-Gð´ÉÉiÉÖ±É ºúÉMÉÉÆSÉä ÉÉÉjÉÒªÉ Ê´É´ÉäSÉxÉ +É±ÉÉ{É iÉÉxÉÉºÉ½þÒ iÉ

ªÉ) {ÉÉ`ö-Gð´ÉÉiÉÖ±É MÉÒiÉ|ÉÈðÉºú Ê±É{ÉÒªÉvñù ÈðºúhÉä. 16 MÉÖhÉ

PÉ]ðÈð-2 +) ºúÉMÉºúÉMÉÒhÉÒ ´ÉMÉÒÈðºúhÉÉSÉä -nùÉ½ºúþhÉÉºÉÉ½þiÉ Ê´ÉªiÉÐiÉ +vªÉªÉxÉ

ªÉ) iÉÉäb±Ò ´É ÈðÉxÉb±É ºúÉMÉÉÆMÉÉÆSÉä -nùÉ½ºúþhÉÉºÉÉ½þiÉ Ê´ÉÉ±Éä´ÉhÉ 16 MÉÖhÉ

PÉ]ðÈð-3 Êñù±Éä±ªÉÉ {ÉtºúSÉxÉä±ÉÉªÉäMªÉ ºúÉMÉ ´É iÉÉ±ÉÉiÉ ÊxÉªÉvñù Èð`ùxÉ ºÉºúÉ±É{ÉÒªÉvñù ÈðºúhÉä

16 MÉÖhÉ

PÉ]ðÈð-4 +) +ÆÈðSªÉÉ +ÉvÉÉºúä Ê´ÉÊ´ÉzÉ ±ÉªÉÈðÉºúÒ Ê±É{ÉÒªÉvñù ÈðºúhÉä 16 MÉÖhÉ

ªÉ) |ÉSÉÉ±ÉiÉ iÉÉ±ÉÉSÉÒ nùÒb±{É]ð, (2 ´ÉvªÉä 3) {ÉÉ>ðhÉ{É]ð (SÉÉºú ´ÉvªÉä 3) ´É ºÉ´´ÉÉ{É]ð

Criterion I : Curricular Aspects

(4 Ένσέα 5) σέε ±έσέεδέ*úò Ê±έ{Éò±Έννù Εδ*úησέÉSÉÉ +!σέέ*έ

Εδ) {έέσσεέι*έ σέέΜΜΕòιέÉSÉä | ΈΈÖ)έ ιέΈΈ +έέήέ σ]δέ;δ xέÉä]äσσέxέ {ΈννùιέòSέέ +!σέέ*έ.

Πέ]δΕδ-5 σέέ{έÚήέÇ {έέ`ö-Gò`έέ`έ*ú +Ένέέέ*úιέ Έ*ιέÖέxέΈ'ò |έσxέ

16 ΜΕÖήέ

σέέννùέ/έέιέΕδ +ΑιέΜέÇιέ ΜΕÖήέ :+) σέ*úέSέιέ ±έέΈννùσέÉSÉä σέΈννù*úòΕδ*úήέ ú

10 ΜΕÖήέ

±έ) Έ*úò±έ +!σέέ*έGò`έέ`έ*ú +Ένέέέ*úιέ |έΕδ±{έ ΈισέÉSÉä σέΈννù*úòΕδ*úήέ

10 ΜΕÖήέ

BEÚδhÉ 20 ΜΕÖήέ

-6-

B`έ.B.σέέäΈΈ]σ*ú-3

Μέέσέxέ / σέ*ú`έέτ {έέ`ö-Gò`έ

|έσxέ{έjέ -12

+ΈνέÖέxέέΕδ |έέ*úιέò*έ σέέΜΜΕòιέÉSÉÉ <έιέ½]βέ*έ Έέέέσέ

(18 Έò σέέέέ±νùò {έέ*έÚxέ ΈιέÇ`έέxέΕδέ*ýέ {έ*έÇιέ)

Έä³ý₃ ιέέ*έ

{έÚήέέΕΕδ - 100

±έέÁ ΈÚ±σέέέέΕδxέ - 80

+ΑιέΜέÇιέ ΈÚ±σέέέέΕδxέ - 20

Πέ]δΕδ-1 +) Πέ*úέήέä σέέ σέ±νùέSέέ +ιέÇ +έέήέ Πέ*úέήσέÉSÉä Έ½]βι'έ. ιέ*έäSέ]σέέ±έ ΜέέσέxέÉSÉä Έννù±έò, Μ'έέ±½äβ*ú,

Criterion I : Curricular Aspects

+ÉΟÉÉ,νÉÉ{ÉÖ®ú,ÊÉ®úÉhÉÉ´É {ÉÉiÉªÉÉ³γÉªÉÉ ΠÉ®úÉhªÉÉΣÉÉ {ÉÊ®úΣÉªÉ´É iªÉÉ ΠÉ®úÉhªÉÉΣªÉÉ ΜÉÉªÉxÉ ΓÉ±ÉÖΣÉä
+νªÉªÉxÉ 16 ΜΕÖhÉ

ΠÉ]δΕδ-2 +) νÉΠ{Éνù ΓÉ±ÉÖΣÉÉ JªÉÉ±É´É´ÉÉνùxÉ ΓÉ±ÉÖ´É®ú ΖÉÉ±Éä±ÉÉ {ÉÊ®úhÉÉ´É

κÉ) νÉΠ{ÉνùÉSªÉÉ´ÉiÉÇ´ÉÉxÉ ΕδÉ³γÉiÉÖ±É {É®Αú{É®úÉΣÉä +νªÉªÉxÉ (νù ®ú;ÉΜΜÉÉ, b+ÉΜΜÉ®ú, Ê´ÉhÉú{Éú®ú,
½p´Éä±ÉÖ) 16 ΜΕÖhÉ

ΠÉ]δΕδ-3 +) {É.®úÉiÉΑνÉxÉΕδ®ú, {É. iªÉÉΜΜÉ®úÉνÉ,b+Éi. |Éä´É±ÉiÉÉ ΓÉ´ÉÉÇ, ÊÉδΓÉÉä®úÖ +É´ÉÉähÉΕδ®ú, {É.κÉ±É´ÉÉiÉ®úÉªÉ
!É^δ, (iÉÉ´É®ΑúΜÉ) +ÉΣÉÉªÉÉÇ

Εδδ±ÉÉΓÉΣÉΑΡνù κÉΠ]½p®{ÉiÉÖ, Εäδ®É®úκÉÉ-Ç Εäδ®úΕδ®,ú {É.®ú´ÉxÉÉ®úÉªÉhÉªÉÉΣªÉÉ®ÉÉΑΜΕÖÊiÉΕδ ΕδªÉÉÇΣÉÉ
®ÉΑÊiÉ{É {ÉÊ®úΣÉªÉ. 16 ΜΕÖhÉ

κÉ) ®ÉνùÉ®ΑúΜÉ- +νùÉ®ΑúΜÉªÉÉΣªÉÉ κÉΑΕνùΓÉÖΣÉä Ê´ÉΓ±Éä´ÉhÉÉ´ÉΕδ +νªÉªÉxÉ.

ΠÉ]δΕδ-4´ÉΑΣÉ |É®iÉÖiÉÖΕδ®úhÉÉ®ÉÉ`öÖ +É´ÉΓªÉΕδ +®É±Éä±ÉÉ ν´ÉxÉÖ = {ÉΕδ®úhÉÉΑΣÉÖ´ÉÉÊ½p iÉÖ (´ÉÉ-ÇΕδ, +i´{±ÉÖjδÉªÉ®ú,
Ê´ÉÇ®É®ú,®{ÉÖΕδ®ú Ê®ú´½pκÉ) 16 ΜΕÖhÉ

ΠÉ]δΕδ-5®É{ÉúhÉÇ {ÉÉ`ö-Gò´ÉÉ´É®ú +ÉνÉÉÊ®úiÉ´É®iÉÖÊxÉ´ö |ÉΓxÉ
16 ΜΕÖhÉ

®ÉννùÉΑÊiÉΕδ +ΑiÉΜÉÇiÉ ΜΕÖhÉ : +) ΓÉÉävÉ{ÉjÉ ±Éä}ÉxÉ ú -10 ΜΕÖhÉ

κÉ) {ÉÊ®ú®ÉΑ´ÉÉνùÉiÉ®É½p;ÉÉΜÉ -10 ΜΕÖhÉ

ΒΕÚδhÉ 20 ΜΕÖhÉ

Criterion I : Curricular Aspects

°ÉÆñù!ÉÇÖÉÆ!É °ÉÚΣÉÒ

- 1) È½þñÖù!ÉÉxÉÒ °ÉÆΜÉÒ!É GðÊ´ÉEð {ÉÖ°!ÉΕδ °ÉEÊ±ÉEδÉ !ÉÉMÉ 1 iëä 6 {ÉÆ. Ê´É.xÉÉ.!ÉÉ!É}ÉÆbä+ °ÉÆΜÉÒ!É |ÉΕδÉ¶ÉΕδ ΕδÉ±ÉÉÇ±É±É, ½þÉ!É°ú°É
- 2) +Ê!ÉxÉ´É ÊΜÉ!ÉÉÆVÉ±ÉÒ, !ÉÉMÉ 1 iëä 5 {ÉÆ. °úÉ´É, É±É ΖΕΕ.°ÉÆΜÉÒ!É °ÉñùxÉ, <±ÉÉ½þÆÉÉñù
- 3) ¶ÉÉ°jÉ {ÉÉ°úΣÉ±É, !ÉÉMÉ 1 iëä 5 ½þÊ°ú!ΣÉÆpù, ÉÒ´ÉE°!É´É, °ÉÆΜÉÒ!É °ÉñùxÉ <±ÉÉ½þÆÉÉñù.
- 48) !ÉÉ!É}ÉÆbä+ °ÉÆΜÉÒ!É ¶ÉÉ°jÉ {ÉÆ.Ê´É.xÉÉ.!ÉÉ!É}ÉÆbä+ °ÉÆΜÉÒ!É ΕδÉ±ÉÉÇ±É±É, ½þÉ!É°ú°É
- 4) °ÉÆΜÉÒ!É {ÉÉ°ú!ÉÉ!ÉÉ- Ê´É´ÉäΣÉxÉ {ÉÆ, ÉÒΕPð!hÉ °ú!ÉÆVÉxÉΕδ°ú, +ÉΣÉ±ÉÉÇ, B°É BxÉ.°ú!ÉÆVÉxÉΕδ°ú ;ðÉÉbä+¶ÉxÉ´ÉÖÆ±É<Ç
- 5) °úÉMÉ Ê´ÉYÉÉxÉ, Ê´ÉxÉÉ±ÉΕδ±ÉÓ´ÉÉ {É}δ´ÉνÉÇxÉ.
- 6) °ÉÆΜÉÒ!É ¶ÉÉ°jÉ ñù{ÉÇhÉ, ¶ÉÉÆ!ÉÒ ΜΕ´ÉνÉÇxÉ, °ÉÆΜÉÒ!É ΕδÉ±ÉÉÇ±É±É, ½þÉ!É°ú°É.
- 7) °ÉÆΜÉÒ!É ¶ÉÉ°jÉ Ê´ÉVÉ±ÉxÉÉÒ – {ÉÆ.xÉÉ°úÉ±ÉhÉ´ÉÆΜÉ´ú±YΕδ°ú, °É°ú °ÉÆ{ÉñùÉ Εäðpù ΕδÉä°}ðÒ{ÉÖ°úÉ´ÉÉMÉÇ Ê°É!ÉÉ±Éb+Ô xÉÉMÉ{ÉÚ°ú.
- 8) °ÉÆ{ÉÚhÉÇ Ê´É¶ÉÉ°úñù ¶ÉÉ°jÉ (iÉ±É±ÉÉ) °É´ÉÒ°ú VÉMÉ!ÉÉ{É,´ÉνÉÖ°úÉVÉ {É!±ÉΕEäð¶ÉxÉ, {ÉÒhÉä.
- 9) °ÉÆΜÉÒ!É ¶ÉÉ°jÉ Ê´ÉYÉÉxÉ b+É!°ÉÖÈΣÉ!ÉÉ Ê±Éb+Eδ°ú, °ÉÆ°Εδ°ú |ÉΕδÉ¶ÉxÉ, 6-400 +!ÉñùxÉMÉ°ú, ΕδÉ±YÉ ΣÉÉèΕδ´ÉÖÆ±É<Ç
- 10) °ÉÆΜÉÒ!É |É´ÉÒhÉ ñù!¶ÉΕδÉ {ÉÆ. xÉÉ°úÉ±ÉhÉ ±É!´ÉhÉ ΜΕÖhÉä, °ÉÉνÉxÉÉ ΜΕÖhÉä 58 {ÉÖ°úÉ´É°ÉΕÖδ°ú ΕΕδ}ðΜÉÆVÉ <±ÉÉ½þÆÉÉñù

Criterion I : Curricular Aspects

- 11) ΜΕÖ®úíÉÖ®ú ΜΕÉ ±Éä ®úÉMÉ, |ÉÉä.ΜΕÖhÉ'ÉÆíÉ 'ÉÉνÉ'É±ÉÉ±É '®ÉÉ®É, 'ÉèíÉ'É |ÉΕδÉΓÉxÉ, xÉÉMÉ{ÉÚ®ú.
- 12) 'É®ÉÆíÉ ®ÉÖνÉÉ, b+Éì.νÉxÉ,ÉÖ {ÉÉÆbä+, É'ÉtÉ É'ÉΕδ®É |ÉΕδÉΓÉxÉ, xÉÉMÉ{ÉÚ®ú.
- 13) ®ÉÆΜΕÖíÉ Ε'ÉΓÉÉ®úñù 'ÉÆ®ÉíÉ ®ÉÆΜΕÖíÉ ΕδÉ®ÉÉÇ±É®É, ½bÉíÉ®ú®É.
- 14) ®'ÉΕΕδ®ÉÉ {ÉÆ.ΜΕÖhÉ'ÉÆíÉ 'ÉÉνÉ'É±ÉÉ±É '®ÉÉ®É, '®ÉÉ®É'ÉÖxÉÖ ®ÉÆ®íÉÉxÉ, ®úÉ®É{ÉÚ®ú.
- 15) ±ÉÆνùÖΓÉÖS®ÉÉ ±ÉÆÉνùΓÉÖ {ÉÆ.näù'ÉÖνùÉ®É{ÉÆíÉ ΕδÉ³äy ΜΕÖ-úVÉÖ |ÉÉ.Εδ'É±É |ÉÉäbä+ + 'É®úÉ'ÉíÉÖ.
- 16) xÉÉνùΕδ'É±É |ÉÉ.Εδ'É±É 'ÉÖ |ÉÉäbä+ 'ÉÖ®ú±ÉÖνÉ®ú + |ÉÉäbä+, + 'É®úÉ'ÉíÉÖ.
- 17) ®ÉÆΜΕÖíÉ ®'ÉÉνÉÉxÉ b+Éì.ÉνÉÚ ΓÉÖC±ÉÉ, {ÉÉ`®Εδ {Éí±ÉΕΕäδΓÉxÉ <±ÉÉ½b±ÉÉνù.
- 18) |ÉÉ®úíÉÖ®É ®ÉÆΜΕÖíÉ (ΜΕÉ®ÉxÉ) ΓÉÉÉΓÉ (®ÉννùÉÆÉíÉΕδ) |ÉÉ.b+Éì.®ÉÉè.ÉÉÉxÉΕδ xÉÉ.Éä½b®äú ®úÉΡÉ'É Éb+®]ÁδÖ±®ÉÖ]®ú xÉÉMÉ{ÉÚ®ú.
- 19) +xÉÖ{É®úÉMÉÉ'É±ÉÉ®É |ÉÉMÉ 1, 2 ΕÖδ'ÉÉ®ú ΜΕÆνÉ'ÉÇ 'ÉÉèVÉ |ÉΕδÉΓÉxÉ, 'ÉÖÆ±É<Ç.
- 20) Εδ½bíÉ ΜΕÖÈhÉνVÉxÉ, b+Éì.®ÉÉνVÉxÉÉ ΕΓÉ±ÉänùÉ®ú, É'ÉνVÉ®É |ÉΕδÉΓÉxÉ xÉÉMÉ{ÉÚ®ú.
- 21) {ÉÆ.É'É.xÉÉ. |ÉÉíÉ}ÉÆbä+ ®ÉÉÆSÉä ®ÉÆΜΕÖíÉΓÉÉΓÉ +ÉÉhÉ ±ÉÆÉνùΓÉÓSÉÖ É'É'ÉÆ®ÉÉ, b+Éì. |ÉÉävÉ®úÉνVÉ ±ÉÖ. SÉÉèνVÉ®ú, 'ÉäΡÉ |ÉΕδÉΓÉxÉ, + 'É®úÉ'ÉíÉÖ.
- 22) ®ÉÆΜΕÖíÉÉÉνVÉÇxÉ, b+Éì.+SÉÇxÉÉ +Æ |ÉÉä®ú + 'Éä®É {Éí±ÉΕΕäδΓÉxÉ, +ΕδÉä±ÉÉ.
- 23) Μ'ÉÉ±½äb®ú ΡÉ®úÉh®ÉÉSÉä ÉΓÉ±ÉänùÉ®ú {ÉÆ.®úÉνVÉ:Éè®ÉÉ íÉíÉ {ÉÆ.±ÉÉ³yÉ®ÉÉ½äb®É {ÉÖÜδ'ÉÉ±Éä b+Éì.®úÉνVÉäxρù nàùΓÉ'ÉÖ}É
- 24) ®ÉÆΜΕÖíÉ ÈSÉíÉxÉ b+Éì. |ÉÉävÉ®úÉνVÉ ±ÉÖ SÉÉèνVÉ®ú xÉíÉ |ÉΕδÉΓÉxÉ, + 'É®úÉ'ÉíÉÖ.
- 25) ®ÉÆΜΕÖíÉ ®ÉÉ®úíÉÉ,®ú'ÉÉ ®É®úÉ;ò È'ÉtÉÉxÉνVÉÖ |ÉΕδÉΓÉxÉ, Èνù±±ÉÖ.
- 26) |ÉÉ®úíÉÖ®É ®ÉÆΜΕÖíÉ ΕδÉ <ÉíÉ½bÉ®É =ÉäΓÉ VÉÉäΓÉÖ ®ÉÆΜΕÖíÉ ΕδÉ®ÉÉÇ±É®É, ½bÉíÉ®ú®É
- 27) |ÉÉ®úíÉÖ®É ®ÉÆΜΕÖíÉ ΕδÉ <ÉíÉ½bÉ®É, `®ÉΕÖδ®ú VÉ®Éñäù'É È®É½b ®ÉÆΜΕÖíÉ ΕδÉ®ÉÉÇ±É®É, ½bÉíÉ®ú®É
- 28) |ÉÉ®úíÉÖ®É ®ÉÆΜΕÖíÉ ΕδÉ <ÉíÉ½bÉ®É ΓÉ®úñùSÉÆρù {É®úÉÆνVÉ{Éä, ®ÉÆΜΕÖíÉ ΕδÉ®ÉÉÇ±É®É, ½bÉíÉ®ú®É
- 29) ®ÉÆΜΕÖíÉ ÈSÉÈΕδ®ÉÉ b+Éì.®ÉíÉÖΓÉ 'É'ÉÉÇ, ®úÉνVÉÉ |ÉΕδÉΓÉxÉ, xÉ<Ç Èνù±±ÉÖ.
- 30) ®ÉÆΜΕÖíÉ Εäδ ΡÉ®úÉxÉÉä ΕδÖ SÉSÉÉÇ, ®ÉÖΓÉÖδ±ÉΕÖδ'ÉÉ®ú SÉÉè±Éä.
- 31) ΡÉÉ®úhÉÖ +ÉÉhÉ SÉÉ®úγÉä b+Éì.xÉÉ®úÉ®ÉhÉ 'ÉÆΜÉ-ú³yÉ®ú ΕδÉäí®]®{ÉÖ®úÉ ®ÉÖíÉÉÉ±Éb+Ö xÉÉMÉ{ÉÚ®ú.
- 32) ΡÉ®ÆúñùÉνVÉ ΜΕÉ®ÉΕδÖ, 'ÉÉ.½b.nàùΓÉ{ÉÉÆbä+
- 33) νÉΡ{ÉÈνù 'É'ÉÖΕδÉÆΕδ Εäδ È'ÉÉ:ÉzÉ +ÆΕδ, È'ÉtÉ'ÉÆÉνù®ú x®ÉÉ®É, ®úÉ'ÉxÉΜÉ®ú, 'ÉÉ®úÉhÉ®ÉÖ.
- 34) ½b'ÉÉ®ú®ú ®ÉÆΜΕÖíÉ®úixÉ ±Éí'ÉÖxÉÉ®úÉ®ÉhÉ ΜΕΜÉÇ ®ÉÆΜΕÖíÉ ΕδÉ®ÉÉÇ±É®É, ½bÉíÉ®ú®É
- 35) ®ÉÆΜΕÖíÉ ÈνVÉÉÉ®ÉÉ +Éè®ú ®É'ÉÉνVÉÉxÉ, íÉävÉÉ®É½b ½bÉ}®, ±ÉäΕδΓÉ +É±É'ÉÖ ;òÉÉbä+ΓÉxÉ, ±ÉΓÉxÉÉè.
- 36) ®ÉÆΜΕÖíÉ ±ÉÉävÉ ΓÉ®úñùSÉÆρù {É®úÉÆνVÉ{Éä, 'ÉνVÉ|ÉñäùΓÉ È½bñùÖ ΟÉíÉ +ΕδÉνù'ÉÖ |ÉÉä{ÉÉ±É.
- 37) ®'É®úíÉÉÇ®úÉ'ÉhÉÖ, ΜΕÉxÉ®É®ú®ÉíÉÖ ÈΕδΓÉÉä®ú +É'ÉÉähÉΕδ®ú, ®úÉνVÉ½Æb®É |ÉΕδÉΓÉxÉ, {ÉÖhÉä.
- 38) ÉxÉ±ÉÆνVÉ ®ÉÆΜΕÖíÉ, ±Éí'ÉÖ xÉÉ®úÉ®ÉhÉ ΜΕΜÉÇ, ®ÉÆΜΕÖíÉ ΕδÉ®ÉÉÇ±É®É, ½bÉíÉ®ú®É

Criterion I : Curricular Aspects

- 39) $\{ \text{ÉÉ}^{\circ}\text{ú}\text{í}\text{É}\text{Ò}^{\circ}\text{É}^{\circ}\text{É}\text{Æ}\text{Μ}\text{É}\text{Ò}\text{í}\text{É}\text{É}\text{í}\text{É}\text{Ò}\pm\text{É} \text{ nù}\text{É}\text{ä}\text{x}\text{É}^{\circ}\text{Æ}\text{ú}\text{Μ}\text{É}^{\circ}\text{É}\text{n}\text{ù}\text{É}^{\circ}\text{Æ}\text{ú}\text{Μ}\text{É}^{\circ} + \text{n}\text{ù}\text{É}^{\circ}\text{Æ}\text{ú}\text{Μ}\text{É}^{\circ}, \text{b} + \text{É}\text{í}\text{.}\text{Í}^{\circ}\text{É}\text{í}\text{É}^{\circ} \{ \text{É}\text{Æ}\text{í}\text{É}\text{Ν}\text{É}\text{Æ}\text{È}\pm\text{É}^{\circ}\text{É}\text{É}\text{n}\text{Ò}\text{ù}^{\circ}\text{É}\text{ò}^{\circ}\text{ú}, \text{É}\text{Ö}\text{È}\text{x}\text{É}\text{ν}\text{É}\text{Ò} \{ \text{É}\text{Í}\text{±}\text{É}\text{ḡ}\text{É}^{\circ}\text{É}\text{Ç}, \{ \text{É}\text{Ö}\text{h}\text{É}\text{ä}.$
- 40) $\text{É}\text{n}\text{ù}\text{É}^{\circ}\text{Æ}\text{ú}\text{Μ}\text{É}\text{ÉS}\text{É}\text{É}^{\circ} \text{±}\text{É}\text{Æ}\text{È}\text{n}\text{ù}\text{ḡ}\text{É}\text{Ò} \text{BE}\text{ò} + \text{v}^{\circ}\text{É}\text{É}\text{É}\text{x}\text{É}^{\circ} - | \text{É}\text{É}.\text{b} + \text{É}\text{í}.\text{É}\text{É}\text{É}\text{.}\text{Í}\text{É}\text{É}\text{Ç} \text{ν}\text{É} \text{E}\text{Ö}\text{ð}\pm\text{É}\text{E}\text{ò}\text{h}\text{É}\text{Ò}, | \text{É}\text{É}.\text{ν}\text{É}\text{x}\text{É}\text{Æ}\text{Ν}\text{É}\text{É}\text{É} \text{E}\text{Ö}\text{ð}\pm\text{É}\text{E}\text{ò}\text{h}\text{É}\text{Ò}, \text{É}\text{É}\text{É}\text{É}\text{É}\text{É}\text{É}\text{ý}.$

-7-

B`É.B.ÉäÉ`Éº]σºú-4

|ÉÉ*ÉÉäÊMÉEò -`ÉÉèÊḡÉÉò (Viva)

|ÉḡxÉ{ÉḡÉ-13

(ÉÆΜÉÒíÉÉSÉä ÊGð*ÉÉí`ÉÉò ḡÉÉḡḡÉ +ÉÈhÉ ÉÆÆΜÉÒÈíÉÉò ºúSÉxÉÉ)

Éäý-1 íÉÉºÉ

{ÉÚhÉÉÉÈò -100

±ÉÉÁ`ÉÚ±*ÉÉÆEòxÉ -80

+ÆíÉΜÉÇíÉ`ÉÚ±*ÉÉÆEòxÉ -20

i) ºúÉMÉYÉÉxÉ

+) {ÉÉ`ö-Gò`ÉÉíÉÉÒ±É ºúÉMÉ

É`É:ÉÉMÉ +

É`É:ÉÉMÉ ±É

É`É:ÉÉMÉ Èò

i) Ê`É*ÉÉÍ`É±½ḡÉºú

i) ù`ÉÉºú`ÉÉ

i) {ÉÚ`ÉÒ

ii) ºÉÚºú`É±½ḡÉºú

ii) ºÉÉä½ḡxÉÒ

ii) ºÉºúºÉíÉÒ

iii) ΜÉÉèb+`É±½ḡÉºú

iii) ,ÉÒ

iii) `ÉºÉÆíÉ±É½ḡÉºú

iv) ºúÉ`ÉnùÉºÉÒ`É±½ḡÉºú

iv) |ÉÉ]ºÉÉºú

iv) ΜÉÉèºúÒ

v) VÉ*ÉÆíÉ`É±½ḡÉºú

v) VÉ*ÉÍ

v) Ê:ÉzÉ`ÉbÂ+VÉ

±É) `ÉºúÒ±É |ÉºÉäÈò Ê`É:ÉÉMÉÉíÉÉÒ±É ÈÈò`ÉÉxÉ nùÉäxÉ ºúÉMÉ ÈòºúhÉä +É`Éḡ*ÉÉÈò.

Criterion I : Curricular Aspects

Εδ) {ÉÉ`ö-Gö`ÉÉiÉÖ±É ΕδÉähÉiÉÉÉ½ÞÒ ñùÉäxÉ °úÉMÉÉÉÆ`ÉvÉä Ê`É±ÉÆÊ±ÉiÉ J±ÉÉ±É iÉ°ÉäSÉ `Év±É±ÉÉÖiÉÖ±É ±ÉÆÉñùΓÉ Ê`É±ÉÆÊ±É ΜΕÉ±ÉΕδÖ°É½Þ

b+) {ÉÉ`ö-Gö`ÉÉiÉÖ±É ΕδÉähÉiÉÉÉ½ÞÒ ñùÉäxÉ °úÉMÉÉÉÆ`ÉvÉä (Ê`É±ÉÆÊ±É ΜΕÉ±ÉΕδÖSÉä °úÉMÉ °ÉÉäbÚ+xÉ) Ê`É±ÉÆÊ±ÉiÉ J±ÉÉ±ÉÉiÉÖ±É jðCiÉ ±ÉÆÉñùΓÉÖ

<) Ê`É±ÉÆÊ±ÉiÉ J±ÉÉ±ÉÉ°ÉÉ`öÖ ÊxÉ`Éb++Éä±±ÉÉ °úÉMÉÉÉÆ`ÉÉiÉÉ°úCiÉ {ÉÉ`ö-Gö`ÉÉiÉÖ±É ΕδÉähÉiÉÉÉ½ÞÒ SÉÉ°ú °úÉMÉÉiÉÖ±É UδÉä]ö-É]±ÉÉ±ÉÉS±ÉÉ ±ÉÆÉñùΓÉÖ ΜΕÉ±ÉΕδÖ°É½Þ.

2) +) `É°úÖ±É °úÉMÉÉÉ{ÉèΕδÖ ΕδÉähÉiÉÉÉ½ÞÒ °úÉMÉÉiÉ BEδ iÉ°úÉxÉÉ. ΜΕÉ±ÉΕδÖ°É½Þ.

±É) °ÉÆ`{ÉÚhÉÇ B`É.B.S±ÉÉ {ÉÉ`ö-Gö`ÉÉiÉÖ±É °úÉMÉÉÉ{ÉèΕδÖ ΕδÉähÉiÉÉ½ÞÒ BEδÉ °úÉMÉÉiÉ SÉiÉÖ°ÆúΜÉ ΜΕÉ±ÉΕδÖ°É½Þ

ÊGδ±ÉÉi`ÉÉδ +ÆiÉΜÉÇiÉ ΜΕÖhÉ : +) |ÉÉi±ÉÉiÉÉδ `É½ÞÒ iÉ±ÉÉ°ú Εδ°úhÉä (°ÉÉñù°úÖΕδ°úhÉÉ|É`ÉÉhÉä)

05 ΜΕÖhÉ

±É) PÉ]δΕδ / `ÉÉi`ÉÉδ SÉÉSÉhÉÖ {É°úÖiÉÉ - 05 ΜΕÖhÉ

Εδ) `É°úÖ±É +!±ÉÉ°ÉGδ`ÉÉ`É°ú +ÉvÉÉÉ°úiÉ PÉäiÉ±Éä±ÉÉ |ÉΕδ±{É `É i±ÉÉSÉä °ÉÉñù°úÖΕδ°úhÉ ΜΕÖhÉ -10

BEÚδhÉ 20 ΜΕÖhÉ

B`É.B.°ÉäÉ`É°]δ°ú 4

|ÉÉ±ÉÉäÊΜΕÉδ -`ÉÆSÉ |ÉñùΓÉÇxÉ (Stage Performance)

|ÉΓxÉ{ÉjÉ 14

´Éä³ý- 40 Ê`ÉÉxÉ]δ

{ÉÚhÉÉÉΕδ - 100

±ÉÉÁ `ÉÚ±±ÉÉÆΕδxÉ - 80

+ÆiÉΜÉÇiÉ `ÉÚ±±ÉÉÆΕδxÉ - 20

1) {ÉÉ`ö-Gö`ÉÉiÉÖ±É ΕδÉähÉiÉÉÉ½ÞÒ BEδÉ °úÉMÉÉSÉÖ Ba!SUδΕδ ÊxÉ`Éb+ Εδ`úxÉ Ê`É±ÉÆÊ±ÉiÉ J±ÉÉ±É `É UδÉä]öÉ]±ÉÉ±É ΜΕÉ±ÉΕδÖ°É½Þ |É±iÉ±iÉ Εδ°úhÉä. 40 ΜΕÖhÉ

2) +){É°úÖiÉÉδÉxÉÖ °ÉÖSÉÉ`É±Éä±±ÉÉ iÉÖxÉ °úÉMÉÉÉ{ÉèΕδÖ BEδÉ °úÉMÉÉiÉ UδÉä]öÉ]±ÉÉ±É ΜΕÉ±ÉΕδÖ°É½Þ |É±iÉÖiÉ Εδ°úhÉä 20 ΜΕÖhÉ

±É) -{ÉΓÉÉjÉÖ°É ΜΕÖiÉ|ÉΕδÉ°ú - `Öö`É°úÖ `É ñùÉñù°úÉ 20 ΜΕÖhÉ

ÊGδ±ÉÉi`ÉÉδ +ÆiÉΜÉÇiÉ ΜΕÖhÉ : +) ,É`ÉhÉ +ÉÉhÉ °ÉÉñù°úÖΕδ°úhÉ -10 ΜΕÖhÉ

Criterion I : Curricular Aspects

☞) ΜΕΘιΕΕ/ΑΕΣä ºÉEñú®úÒΕδ®úήÉ (With Music Track)

- 10 ΜΕÖήÉ

ΒΕÚδήÉ 20 ΜΕÖήÉ

B´É.B.ºÉäÊ´Éº]σ®ú-4

ΜΕΕªÉxÉ / º´É®ú´ÉÉt {ÉÉ`ö-Gò´É

|ÉḡxÉ{ÉjÉ -15

ḡÉÉºjÉÒªÉ ºÉΑΜΕΕiÉΕΣÉä ÊGδªÉÉi´ÉEδ ÊºÉνùÉΑiÉ

´Éä³ý₃ iÉÉºÉ

{ÉÚήÉÉÈΕδ – 100

☞ÉÉÁ´´ÉÚ±ªÉÉ/ΑΕδxÉ – 80

+ΑiÉΜΕÇiÉ´´ÉÚ±ªÉÉ/ΑΕδxÉ - 20

PÉ]δΕδ-1 +) {ÉÉ`ö-Gò´ÉÉiÉÖ±É ºúΕΜΕΕ/ΑΕΣä ḡÉÉºjÉÒªÉ Ê´É´ÉäΣÉxÉ +É±ÉÉ{É iÉÉxÉÉΑºÉ½ÞÒiÉ

☞É) {ÉÉ`ö-Gò´ÉÉiÉÖ±É ΜΕΘiÉ|ÉΕδÉ®ú Ê±É{ÉÒºÉνù Εδ®úήÉä

16 ΜΕÖήÉ

PÉ]δΕδ-2 ´´É±½ÞÉ®ú´´É´´É®ú´ÉÉ ºúΕΜΕΕ/ΑΜΕΕ/ΑΕΣä +νªÉªÉxÉ

16 ΜΕÖήÉ

PÉ]δΕδ-3 ÊḡÉiÉΕδ,´´ΕΣΕΕδ±ÉΕΕδÉ®ú, ºÉΑΜΕÖiÉ ºÉΑªÉÉäVÉΕδ, ºÉ´´ÉÒiÉΕδ, ºäúΕδÉi\þ±±º]δ, ºÉΑΜΕÖiÉ ÊñùΜñùḡÉÇΕδú ºÉÉ Εδ±ÉΕΕδÉ®úÉ/ΑΣªÉÉ ÊxÉ´´ÉÖiÉÒ

|ÉÊGδªÉäiÉ ºÉΑΜΕÖiÉΕΕΣÖ ºúÉäVÉΜΕΕ®úÉÉiÉ´´ÉÖjÉ ÊñùḡÉÉ

16 ΜΕÖήÉ

PÉ]δΕδ-4 Εδ´´ÉÖiÉΕδ´´ÉÖ 600 ḡÉªñùÉΑ´´ÉνªÉä ºÉΑΜΕÖiÉ Ê´´ÉªÉÉḡÉÖú ºÉΑ±ÉiMxÉiÉ Ê´´ÉªÉÉ´´É®ú ÊxÉªÉΑνÉ

16 ΜΕÖήÉ

PÉ]δΕδ-5 ºÉΑ{ÉÚήÉÇ {ÉÉ`ö-Gò´ÉÉ´´É®ú +ÉνÉÉÊ®úiÉ´´ÉiÉÖÊxÉ´´ö |ÉḡxÉ

16 ΜΕÖήÉ

ºÉÈνùÉΑiÉΕΕδ +ΑiÉΜΕÇiÉ ΜΕÖήÉ :+) ºÉΑΜΕÖiÉ +νªÉÉ{ÉxÉ {ÉνùiÉÖ {ÉÉ`ö (ÊΕδ´´ÉÉxÉ {ÉΕΣÉ {ÉÉ`ö)

-

Criterion I : Curricular Aspects

10 ΜΕÖhÉ

αÉ) °ÉÉ/ΜΕÖÈiÉÈÈ ÈðÉ°ÉÇÇð´ÉÉSÉä °É´ÉÖiÉhÉ Èð°úhÉä

10 ΜΕÖhÉ

ΒΕÚðhÉ 20 ΜΕÖhÉ

-8-

B´É.B.°ÉäÉ´É°]σ°ú-4

ΜΕÉ°ÉxÉ / °´É°ú´ÉÉt {ÉÉ´ö-Gð´É

|ÉÇxÉ{ÉjÉ -16

°ÉÉένù°ÉÇÇÉÉ°jÉ +ÉÉhÉ °ÉÆÇÉÉävÉxÉ {ÉννùiÉÖ

´Éä³ý₃ iÉÉ°É

{ÉÚhÉÉÈÈÈð – 100

αÉÉÁ´ÉÚ±°ÉÉÆÈðxÉ – 80

+ÆiÉΜÉÇiÉ´ÉÚ±°ÉÉÆÈðxÉ - 20

PÉ]δÈð-1 °ÉÉένù°ÉÇÇÉÉ°jÉÉSÉÉ {ÉÉ°úSÉ°É, È´ÉÇ±Éä´ÉhÉ +ÉÉhÉ {ÉÉ°úiÉä]É´É °ÉÉένù°ÉÉÇxÉÖ;ÉÚiÉÖ |ÉÈGð°ÉÉ´É PÉ]δÈð

16 ΜΕÖhÉ

PÉ]δÈð-2 Èð±ÉäSÉÖ {ÉÉ°ú:ÉÉ´ÉÉ, Èð±ÉäSÉä´ÉΜΕÖÈÈð°úhÉ, Èð±ÉäSÉä´ÉÉν°É´É´ÉÈ´É°É´ÉiÉÖ

16 ΜΕÖhÉ

PÉ]δÈð-3 ‘°ú°É’{ÉÉ°ú:ÉÉ´ÉÉ´É i°ÉÉiÉÖ±É |ÉänùÉÆSÉä °ÉÉ´ÉÉx°É +ν°É°ÉxÉ iÉ°ÉäSÉ ‘°É/ΜΕÖiÉ´É´ÉÉhÉ °ú°É´É´ÉÆSÉÉ

{É°ú°É{É°ú°ÉÆαÆÉνÉ 16 ΜΕÖhÉ

PÉ]δÈð-4 +) °ÉÆÇÉÉävÉxÉÉSÉÖ {ÉÉ°ú:ÉÉ´ÉÉ´É´É |ÉÈGð°ÉÉ´É°ÉäSÉ |ÉÉ°úiÉÖ°É °É/ΜΕÖiÉÉ´ÉνÉÖ±É °ÉÆÇÉÉävÉxÉÉS°ÉÉ ÈνùÇÉÉ

αÉ) °ÉÆÇÉÉävÉxÉÉiÉÖ±É È´É´É°ÉÆSÉÖ ÈxÉ´Éb+, È´É´É°ÉÉSÉÖ ñ{É°äü´ÉÉ, ´É °ÉÈνù:ÉÇ ΟÉ/ΛiÉ °ÉÚSÉÖ

16 ΜΕÖhÉ

PÉ]δÈð-5 °ÉÆ{ÉÚhÉÇ {ÉÉ´ö-Gð´ÉÉ´É°ú +ÉνÉÉÈ°úiÉ´É°iÉÖÈxÉ´É´É |ÉÇxÉ

16 ΜΕÖhÉ

°ÉέννùÉÆÈiÉÈÈð +ÆiÉΜÉÇiÉ ΜΕÖhÉ :Dissertation ò

-20 ΜΕÖhÉ

°ÉÈνù:ÉÇΟÉ/ΛiÉ °ÉÚSÉÖ

Criterion I : Curricular Aspects

- 1) $\frac{1}{2}$ bnÖùéíÉxÉÒ °ÉÆΜÉÒíÉ GðÊ´ÉEð {ÉÖ°íÉÈð´´ÉEÊ±ÉEðÉ !ÉÉMÉ 1 iÉä 6 {ÉÆ. Ê´É.xÉÉ. !ÉÉíÉ}ÉÆbä+ °ÉÆΜÉÒíÉ |ÉEðÉΓÉEÈð ÈðÉ°ÉEÇ±É°É, $\frac{1}{2}$ βÉíÉ°ú°É
- 2) +Ê!ÉxÉ´É ÈΜÉíÉÉÆVÉ±ÉÒ, !ÉÉMÉ 1 iÉä 5 {ÉÆ. °úÉ´É, É°É ΖÉÉ.°ÉÆΜÉÒíÉ °ÉñùxÉ, <±ÉÉ½β±ÉÈñù
- 3) ΓÉE°ΓÉ {ÉÉ°úSÉ°É, !ÉÉMÉ 1 iÉä 5 $\frac{1}{2}$ βÉ°úSÉÆρù, ÉÒ´ÉE°íÉ´É, °ÉÆΜÉÒíÉ °ÉñùxÉ <±ÉÉ½β±ÉÈñù.
- 4) !ÉÉíÉ}ÉÆbä+ °ÉÆΜÉÒíÉ ΓÉE°ΓÉ {ÉÆ.Ê´É.xÉÉ. !ÉÉíÉ}ÉÆbä+ °ÉÆΜÉÒíÉ ÈðÉ°ÉEÇ±É°É, $\frac{1}{2}$ βÉíÉ°ú°É
- 5) °ÉÆΜÉÒíÉ {ÉÉ°úíÉÉíÉÉ- Ê´É´ÉäSÉxÉ {ÉÆ, ÉÒEPð´hÉ °úíÉÆVÉxÉÈð°ú, +ÉSÉÉ°ÉÇ, B°É BxÉ. °úíÉÆVÉxÉÈð°ú ;ðÉÉbä+ΓÉxÉ´´ÉÖÆ±É<Ç
- 6) °úÉMÉ Ê´ÉYÉÉxÉ, Ê´ÉxÉÉ°ÉÈð±ÉÓ´ÉÉ {É}ð´ÉvÉÇxÉ.
- 7) °ÉÆΜÉÒíÉ ΓÉE°ΓÉ ñù{ÉÇhÉ, ΓÉEÆíÉÒ ΜΕÉä´ÉvÉÇxÉ, °ÉÆΜÉÒíÉ ÈðÉ°ÉEÇ±É°É, $\frac{1}{2}$ βÉíÉ°ú°É
- 8) °ÉÆΜÉÒíÉ ΓÉE°ΓÉ Ê´ÉVÉ°ÉxÉÈð – {ÉÆ.xÉÉ°úÉ°ÉhÉ´´ÉÆΜÉ-ú°ýÈð°ú, °´É°ú °ÉÆ{ÈñùÉ Èäòρ ÈðÉä°}ðÒ{ÉÖ°úÉ´´ÉÉMÉÇ È°ÉíÉ±ÉÉb+Ò xÉÉMÉ{Éú°ú.
- 9) °ÉÆ{ÉúhÉÇ Ê´ÉΓÉE°úñù ΓÉE°ΓÉ (iÉ±É±ÉÉ) °É´ÉÒ°ú VÉMÉíÉÉ{É, ´ÉvÉÖ°úÉVÉ {Éí±ÉÉÈäðΓÉxÉ, {ÉÖhÉä.
- 10) °ÉÆΜÉÒíÉ ΓÉE°ΓÉ Ê´ÉYÉÉxÉ b+Éì. °ÉÖÈSÉíÉÉ È±Éb+Eð°ú, °ÉÆ°ÉðÉ°ú |ÉEðÉΓÉxÉ, 6-400 +!ÈñùxÉMÉ°ú, ÈðÉ°ýÉ SÉÉÈð´´ÉÖÆ±É<Ç
- 11) °ÉÆΜÉÒíÉ |É´ÉÒhÉ ñùΓÉEÈðÉ {ÉÆ. xÉÉ°úÉ°ÉhÉ ±Éí´ÉhÉ ΜΕÖhÉä, °ÉÉvÉxÉÉ ΜΕÖhÉä 58 {ÉÖ°úÉ´´ÉÈÖð°ú ÈÈð}ðΜÉÆVÉ <±ÉÉ½β±ÉÈñù
- 12) ΜΕÖ°úíÉÖ°ú ΜΕÉ ±Éä °úÉMÉ, |ÉÉä.ΜΕÖhÉ´ÉÆíÉ´´ÉvÉ´É±ÉÉ±É´´É°É, ´Éè´É´É |ÉEðÉΓÉxÉ, xÉÉMÉ{Éú°ú.
- 13) ´É°ÉÆíÉ °ÉÖvÉÉ, b+Éì.vÉxÉ, ÉÒ {ÉÉÆbä+, Ê´ÉtÉ Ê´ÉÈðÉ°É |ÉEðÉΓÉxÉ, xÉÉMÉ{Éú°ú.
- 14) °ÉÆΜÉÒíÉ Ê´ÉΓÉE°úñù ´ÉÆ°ÉíÉ °ÉÆΜÉÒíÉ ÈðÉ°ÉEÇ±É°É, $\frac{1}{2}$ βÉíÉ°ú°É.
- 15) °´ÉÈÈð°ÉÉ {ÉÆ.ΜΕÖhÉ´ÉÆíÉ´´ÉvÉ´É±ÉÉ±É´´É°É, ´´ÉÉ°É´´ÉÖxÉÈð °ÉÆ°íÉÉxÉ, °úÉ°É{Éú°ú.
- 16) ±ÉÆñùÒΓÉÒS°ÉÉ ±ÉÆÈñùΓÉÒ {ÉÆ.näù´ÉÒñùÉ°É{ÉÆíÉ ÈðÉ°ý ΜΕÖ-úVÉÒ |ÉÉ.Èð´É±É !ÉÉäbä+ +´É°ú´ÉíÉÒ.
- 17) xÉÈñùÈð´É±É |ÉÉ.Èð´É±É´´ÉÖ !ÉÉäbä+´´ÉÖ°ú±ÉÖvÉ°ú + !ÉÉäbä+, +´É°ú´ÉíÉÒ.
- 18) °ÉÆΜÉÒíÉ °É´ÉvÉÉxÉ b+Éì.´ÉvÉú ΓÉÖC±ÉÉ, {ÉÉ`ðÈ {Éí±ÉÉÈäðΓÉxÉ <±ÉÉ½β±ÉÈñù.
- 19) !ÉÉ°úíÉÈð°É °ÉÆΜÉÒíÉ (ΜΕÉ°ÉxÉ) ΓÉE°ΓÉ (°ÉèvñùÉÆÉíÉÈð) |ÉÉ.b+Éì.°ÉÉè.´´ÉÉxÉÈð xÉÉ.´´Éä½β°ú °úÉP´É Èb+°}Áðð±ÉÖ}ð°ú xÉÉMÉ{Éú°ú.
- 20) +xÉÖ{É°úÉMÉÉ´É±ÉÉ°É !ÉÉMÉ 1, 2 EÖð´ÉÉ°ú ΜΕÆvÉ´ÉÇ´´ÉÉvÉ |ÉEðÉΓÉxÉ, ´´ÉÖÆ±É<Ç.
- 21) Èð½βíÉ ΜΕÖÈhÉVÉxÉ, b+Éì.°ÉÉvÉxÉÉ ÈΓÉ±ÉÄñùÉ°ú, Ê´ÉVÉ°É |ÉEðÉΓÉxÉ xÉÉMÉ{Éú°ú.
- 22) {ÉÆ.Ê´É.xÉÉ. !ÉÉíÉ}ÉÆbä+ °ÉÆÆSÉä °ÉÆΜÉÒíÉΓÉE°ΓÉ +ÉÈhÉ ±ÉÆÈñùΓÉÓSÉÒ Ê´É´ÉÆ°ÉÉ, b+Éì. !ÉÉävÉ°úÉVÉ ±ÉÒ. SÉÉèvÉ°úÖ, ´´ÉäPÉ |ÉEðÉΓÉxÉ, +´É°ú´ÉíÉÒ.
- 23) °ÉÆΜÉÒíÉÉVÉÇxÉ, b+Éì.+SÉÇxÉÉ +Æ!ÉÉä°ú +´´Éä°É {Éí±ÉÉÈäðΓÉxÉ, +ÈÉä±ÉÉ.

Criterion I : Curricular Aspects

- 24) Μ'ΈΈ±½äþ°ú ΠΈ°úΈh°ΈΈΣΈä ÊË Έ±Έänù°ú {ΈΑ.°úΈνΈ!Έè°áΈΈ ίΈ|ΈΈ {ΈΑ.κΈΈ³ÿΈ°ΈΈ½äþ°ú {ΈÖUδ'ΈΈ±Έä b+Έì.°úΈνΈäxpù nàùËΈΈÖË}
- 25) °ΈΑΜΈÖìΈ ÈΣΈìΈxΈ b+Έì.!ΈΈäVΈ°úΈνΈ κΈÖ ΣΈΈèνΈ°úÖ xΈ!Έ |ΈΈδΈËËxΈ, +Έ°úΈ'ΈìΈÖ .
- 26) °ΈΑΜΈÖìΈ °ΈΈ°úìΈΈ,°ú'ΈΈ °Έ°úΈÿδ È'ΈtΈΈxΈνΈÖ |ΈΈδΈËËxΈ, Ènù±±ΈÖ.
- 27) !ΈΈ°úìΈÖ°é °ΈΑΜΈÖìΈ ΕδΈ <ΈìΈ½þΈ°Έ =ΈäË ΈνΈäËËÖ °ΈΑΜΈÖìΈ ΕδΈ°ΈΈÇ±Έ°Έ, ½þΈìΈ°ú°Έ
- 28) !ΈΈ°úìΈÖ°é °ΈΑΜΈÖìΈ ΕδΈ <ΈìΈ½þΈ°Έ, `ðΈΈÖδ°ú VΈ°Έnàù'Έ È°Έ½þ °ΈΑΜΈÖìΈ ΕδΈ°ΈΈÇ±Έ°Έ, ½þΈìΈ°ú°Έ
- 29) !ΈΈ°úìΈÖ°é °ΈΑΜΈÖìΈ ΕδΈ <ΈìΈ½þΈ°Έ Ë°úñùΣΈΑËù {Έ°úΈΑνΈ{Έä, °ΈΑΜΈÖìΈ ΕδΈ°ΈΈÇ±Έ°Έ, ½þΈìΈ°ú°Έ
- 30) °ΈΑΜΈÖìΈ ÈΣΈÈΕδì°ΈΈ b+Έì.°έìΈÖË Έ'ΈΈÇ, °úΈνΈΈ |ΈΈδΈËËxΈ, xΈ<Ç Ènù±±ΈÖ.
- 31) !ΈΈ°úìΈÖ°é °ΈΑΜΈÖìΈ ËΈΈÿ Έ+Έè°ú °ΈΈèκnù°ΈÇËΈÿ, +xΈÖ{Έ Έ'Έ½þΈ°úΈνΈ È½þnùÖ ΟΈΑìΈ +ΕδÈnù'ΈÖ {ΈΑΣΈΕÖδ±ΈΈ, ½þΈ°ú°έΈhΈΈ.
- 32) !ΈΈ°úìΈÖ°é °ΈΑΜΈÖìΈ Έä +xΈÖ°ΈΑνΈΈxΈ |ΈΈGδ°ΈΈ ΈxΈΈä°ú'Έ Έ ΈΈÇ, ½þΈ°ú°έΈhΈΈ È½þnùÖ ΟΈΑìΈ +ΕδÈnù'ΈÖ, {ΈΑΣΈΕÖδ±ΈΈ ½þΈ°ú°έΈhΈΈ.
- 33) °úΈ'Έþù °ΈΑΜΈÖìΈ b+Έì.+ΈxΈìΈΈ °ΈäxΈ
- 34) °Έ°úέìÇ°úΈ ΈhΈÖ, ΜΈΈxΈ°έ°ú'ΈìΈÖ ÈÈδËΈä°úÖ +Έ ΈΈähΈΕδ°ú, °úΈνΈ½Αþ°Έ |ΈΈδΈËËxΈ, {ΈÖhΈä.
- 35) ΈxΈκΈΑνΈ °ΈΑΜΈÖìΈ, ±Έì ΈÖ xΈΈ°úέ°έhΈ ΜΈΜΈÇ, °ΈΑΜΈÖìΈ ΕδΈ°ΈΈÇ±Έ°Έ, ½þΈìΈ°ú°Έ
- 36) !ΈΈ°úìΈÖ°é °ΈΑΜΈÖìΈìΈìΈÖ±Έ nùΈäxΈ °ΑúΜΈ °ΈnùΈ°ΑúΜΈ +nùΈ°ΑúΜΈ, b+Έì.Ï'ΈìΈΈ {ΈΑìΈνΈΑÈ±Έ ΈΈnÖù°Εδ°ú, °ΈÖÈxΈνΈÖ {Έì±ΈËË, {ΈÖhΈä.
- 37) °ΈnùΈ°ΑúΜΈΣ°ΈΈ κΈΑÈnùË ΈÖ BEδ +v°έ°έxΈ — |ΈΈ.b+Έì.°ΈΈè. Έ'ΈΈÇ νΈ ΕÖδ±ΈΕδhΈÖ, |ΈΈ.νΈxΈΑνΈ°έ ΕÖδ±ΈΕδhΈÖ, °έ'ΈìΈ ΈΈ³ÿ.

Criterion I : Curricular Aspects

Crosscutting – Issues into the Curriculum (Environmental Studies)

Environmental Studies Syllabus

Criterion I : Curricular Aspects

B.Com.Part-II
Examination 2015

Prospectus No.2015152

संत गाडगे बाबा अमरावती विद्यापीठ
SANT GADGE BABA AMRAVATI UNIVERSITY

वाणिज्य विद्याशाखा
(FACULTY OF COMMERCE)

अभ्यासक्रमिका
वाणिज्य स्नातक भाग-२, परीक्षा २०१५
(त्रिवर्षीय अभ्यासक्रम)

PROSPECTUS
of
The B.Com. Part-II Examination 2015
(Three Year Degree Course)

2014
Visit us at www.sgbau.ac.in

Price Rs./-

Criterion I : Curricular Aspects

Prospectus No. 2015152
B.Com. Part-II

INDEX

Sr. No.	Subject	Page No.
1.	Special Note for information	1 - 2
2.	Pattern of Question Paper	2
3.	Ordinance No. 147	3 - 14
4.	Ordinance No.42 of 2005	15-19
5.	Teaching Periods	20
6.	Regulation No. 41 of 2003	21-23
7.	Direction No. 17 of 2011	24-25
	D) LANGUAGES	
8.	English (Compulsory)	26-27
	Any one of the languages :	
9.	Marathi (Compulsory)	27-28
10.	Hindi (Compulsory)	28-29
11.	Sanskrit (Compulsory)	29-30
12.	Urdu (Compulsory)	31
13.	Pali & Prakrit	32-33
14.	English (Supplementary)	33-34
	II) Commerce Discipline	
15.	Corporate Accounting	35-36
16.	Business Mathematics and Statistics	36-38
17.	Income Tax and Auditing	38-40
18.	Money and Financial System	40-41
19.	Information Technology and Business Data Processing	41-43
20.	Environmental Studies	43-47

Criterion I : Curricular Aspects

43

9. Information Technology & Business Data Processing : Prof.Uday Shrikrushna Kale Shree Sainath Prakashan, Nagpur.

Practical Based on Syllabus :

1. MS-Excel 2003/2007/Higher
2. Tally 9.0/Higher.

Notes: B.Com.II Practical Batch will be of 20 students.

SCHEME

Year	Paper	Total Marks		Min. Passing Marks	
		T	P	T	P
B.COM.II	Information Technology and Business Data Processing.	60	*40	21	14

*Division of Marks for Practical

Record preparation	10 Marks
Practical	15 Marks
Discription	10 Marks
Viva	<u>05 Marks</u>
TOTAL ..	40 Marks

(Use Answer Book for practical provided by the University)

SYLLABUS FOR ENVIRONMENTAL STUDIES AT BACHELOR DEGREE LEVEL

Total Marks : 100

PART-A

SHORT ANSWER PATTERN

25 Marks

1. **The Multidisciplinary nature of environmental studies**
 - . Definition, scope and importance.
 - . Need for public awareness. (2 lecture hours)
2. **Social Issues and the Environment**
 - . From Unsustainable to Sustainable development
 - . Urban problems related to energy
 - . Water conservation, rain water harvesting, watershed management
 - . Resettlement and rehabilitation of people; its problems and concerns.

Criterion I : Curricular Aspects

44

Case studies.

- . Environmental ethics : Issues and possible solutions.
- . Climate change, global warming, acid rain, ozone layer depletion, nuclear accidents and holocaust. Case studies.
- . Wasteland reclamation.
- . Consumerism and waste products.
- . Environment Protection Act.
- . Air (Prevention and Control of Pollution) Act.
- . Water (Prevention and Control of Pollution) Act.
- . Wildlife Protection Act.
- . Forest Conservation Act.
- . Issues involved in enforcement of environmental legislation.
- . Public awareness. (7 lecture hours)

3. Human Population and the Environment

- . Population growth, variation among nations.
- . Population explosion - Family Welfare Programme.
- . Environment and human health.
- . Human Rights.
- . Value Education.
- . HIV / AIDS.
- . Women and Child Welfare.
- . Role of Information Technology in Environment and human health.
- . Case Studies. (6 lecture hours)

PART-B

ESSAY TYPE WITH INBUILT CHOICE 50 Marks

4. Natural resources :

. **Renewable and non-renewable resources :**

- . Natural resources and associated problems.
 - Forest resources : Use and over exploitation, deforestation, case studies. Timber extraction, mining, dams and their effects on forests and tribal people.
 - Water resources : Use and over-utilization of surface and ground water, floods, drought, conflicts over water, dams-benefits and problems.
 - Mineral resources : Use and exploitation, environmental effects of extracting and using mineral resources, case studies.
 - Food resources : World food problems, changes caused by agriculture and overgrazing, effects of modern agriculture, fertilizer - pesticide problems, water logging, salinity, case studies.
 - Energy resources : Growing energy needs, renewable and

Criterion I : Curricular Aspects

45

non renewable energy sources, use of alternate energy sources, Case studies.

- Land resources : Land as a resource, land degradation, man induced landslides, soil erosion and desertification.
- . Role of an individual in conservation of natural resources.
- . Equitable use of resources for sustainable lifestyles.(8 lecture hours)

5. Ecosystems

- . Concept of an ecosystem.
- . Structure and function of an ecosystem.
- . Producers, consumers and decomposers.
- . Energy flow in the ecosystem.
- . Ecological succession.
- . Food chains, food webs and ecological pyramids.
- . Introduction, types, characteristic features, structure and function of the following ecosystem :-
 - Forest ecosystem
 - Grassland ecosystem
 - Desert ecosystem
 - Aquatic ecosystems (ponds, streams, lakes, rivers, oceans, estuaries) (6 lecture hours)

6. Biodiversity and its conservation

- . Introduction - Definition : genetic, species and ecosystem diversity.
- . Biogeographical classification of India.
- . Value of biodiversity : consumptive use, productive use, social, ethical, aesthetic and option values.
- . Biodiversity at global, National and local levels.
- . India as a mega-diversity nation.
- . Hot-spots of biodiversity.
- . Threats to biodiversity : habitat loss, poaching of wildlife, man-wildlife conflicts.
- . Endangered and endemic species of India.
- . Conservation of biodiversity : In-situ and Ex-situ conservation of biodiversity. (8 lecture hours)

7. Environmental Pollution

- . Definition
 - . Causes, effects and control measures of :-
 - Air pollution
 - Water pollution
 - Soil pollution
 - Marine pollution
 - Noise pollution
 - Thermal pollution

Criterion I : Curricular Aspects

46

- Nuclear hazards
 - . Solid Waste Management : Causes, effects and control measures of
 - . Role of an individual in prevention of pollution.
 - . Pollution case studies.
 - . Diaster management : floods, earthquake, cyclone and landslides.
- (8 lecture hours)

PART-C ESSAY ON FIELD WORK

25 Marks

8. Field work

- . Visit to a local area to document environmental assets - river / forest / grass land / hill / mountain
 - . Visit to a local polluted site - Urban / Rural / Industrial / Agricultural
 - . Study of common plants, insects, birds.
 - . Study of simple ecosystems - pond, river, hill slopes, etc.
- (5 lecture hours)

- (Notes :**
- i) Contents of the syllabys mentioned under paras 1 to 8 shall be for teaching for the examination based on Annual Pattern.
 - ii) Contents of the syllabys mentioned under paras 1 to 4 shall be for teaching to the Semester commencing first, and
 - iii) Contents of the syllabys mentioned under paras 5 to 8 shall be for teaching to the Semester commencing later.

LIST OF REFERENCES :-

- 1) Agarwal, K.C., 2001, Environmental Biology, Nidi Publ. Ltd., Bikaner.
- 2) Bharucha Erach, The Biodiversity of India, Mapin Publishing Pvt. Ltd., Ahmedabad - 380 013, India, Email : mapin@icenet.net **(R)**
- 3) Brunner R.C., 1989, Hazardous Waste Incineration, McGraw Hill Inc. 480p.
- 4) Clark R.S., Marine Pollution, Clanderson Press Oxford **(TB)**
- 5) Cunningham, W.P.Cooper, T.H.Gorhani, E & Hepworth, M.T., 2001, Environmental Encyclopedia, Jaico Publ. House, Mumbai, 1196p.
- 6) De A.K., Environmental Chemistry, Wiley Eastern Ltd.
- 7) Down to Earth, Centre for Science and Environment **(R)**

Criterion I : Curricular Aspects

47

- 8) Gleick, H.P. 1993, Water in Crisis, Pacific Institute for Studies in Dev., Environment & Security. Stockholm Env. Institute, Oxford Univ. Press. 473p.
- 9) Hawkins R.E., Encyclopedia of Indian Natural History, Bombay Natural History Society, Mumbai **(R)**
- 10) Heywood, V.H. & Watson, R.T. 1995, Global Biodiversity Assessment, Cambridge Univ. Press 1140p
- 11) Jadhav, H & Bhosale, V.M. 1995, Environmental Protection and Laws, Himalaya Pub. House, Delhi. 284 p.
- 12) McKinney, M.L. & Schoch, R.M. 1996, Environmental Science Systems & Solutions, Web Enhanced Edition. 639 p.
- 13) Mhaskar A.K., Matter Hazardous, Techno-Science Publications **(TB)**
- 14) Miller T.G.. Jr., Environmental Science, Wadsworth Publishing Co. **(TB)**
- 15) Odum, E.P., 1971, Fundamentals of Ecology, W.B.Saunders Co., U.S.A., 574p.
- 16) Rao M.N. & Datta A.K., 1987, Waste Water Treatment, Oxford & IBH Publ. Co. Pvt. Ltd. 345 p.
- 17) Sharma B.K., 2001, Environmental Chemistry, Goel Publ. House, Meerut.
- 18) Survey of the Environment, The Hindu **(M)**
- 19) Townsend C., Harper J., and Michael Begon, Essentials of Ecology, Blackwell Science **(TB)**
- 20) Trivedi R.K., Handbook of Environmental Laws, Rules, Guidelines, Compliances and Standards, Vol. I and II, Enviro Media **(R)**
- 21) Trivedi R.K. and P.K. Goel, Introduction to Air Pollution, Techno-Science Publications **(TB)**
- 22) Wagner K.D., 1998, Environmental Management, W.B.Saunders Co., Philadelphia, USA 499p.
- 23) Dr.Deshpande A.P., Dr. Chudiwale A.D., Dr.Joshi P.P. & Dr. Lad A.B.: Environmental Studies -Pimpalpure & Co. Publishers, Nagpur.
- 24) डॉ.विठ्ठल घारपुरे : पर्यावरणशास्त्र - पिंपळापुणे अँड कंपनी पब्लिशर्स, नागपूर.
- 25) Environmental Studies : R. Rajagopalan, Oxford University Press, New Delhi- 2005
- 26) Dr.N.W.Ingole, D.M.Dharmadhikari, Dr.S.S.Patil : Environmental Chemistry and pollution control- Das Ganu Prakashan, Nagpur.
(M) Magazine
(R) Reference
(TB) Textbook
